

การพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาคนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา

นายเถกิงศักดิ์ ไชยกาญจน์

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-5864-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A DEVELOPMENT OF THE NEEDS ASSESSMENT TOOL FOR THE PROVISION OF PART-TIME
GRADUATE PROGRAMS IN EDUCATION

Mr.Takerngsak Chaiyakarn

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Educational Research

Department of Educational Research

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-5864-2

นายเถกิงศักดิ์ ไชยกาญจน์ : การพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการ
หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา. (A DEVELOPMENT OF THE NEEDS
ASSESSMENT TOOL FOR THE PROVISION OF PART-TIME GRADUATE PROGRAMS IN
EDUCATION) อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร.สุวิมล ว่องวาณิช ; 187 หน้า. ISBN 974-17-5864-2

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการ
หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา และเพื่อประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือ
ประเมินความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่างแบ่งตามระยะของการวิจัย ดังนี้การวิจัยระยะที่ 1 ประกอบด้วยกลุ่ม
ตัวอย่าง 3 กลุ่มได้แก่ (1) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 ท่าน (2) กลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาตรี จำนวน 28 คน และ
(3) กลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาโท จำนวน 42 คน การวิจัยระยะที่ 2 ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มได้แก่ (1)
กลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาตรี จำนวน 164 คน (2) กลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาโท 87 คน และ (3) กลุ่มผู้ทำงาน
ด้านการศึกษา จำนวน 35 คน การวิจัยระยะที่ 3 ประกอบด้วยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย ประกอบด้วย (1) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ (2) แบบสอบถาม
ความคิดเห็นในการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา และ (3) แบบ
ประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีรูปแบบการตอบ 3 ลักษณะ
คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราวัดประมาณค่า ซึ่งมีพิสัยการตอบ 4 ช่วง และแบบเรียงลำดับความสำคัญ
ประกอบด้วยข้อมูล (1) ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาคนอกเวลา
ราชการ (3) เกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน (4) การจัดการเรียนการสอน (5) การวัดผลการศึกษาแต่ละรายวิชา (6)
แผนการศึกษา (7) จำนวนผู้เรียนต่อชั้นเรียน (8) วันและเวลาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน (9) การชำระ
ค่าเล่าเรียน (10) ค่าเล่าเรียนที่สามารถจ่ายได้ในแต่ละเทอม และ (11) การจัดการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

ผลการนำเครื่องมือไปทดลองใช้พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกันว่าเครื่องมือประเมินความต้องการ
จำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา มีความเหมาะสม คือ มี
ข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจ ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ และการนำเสนอที่ง่ายต่อความเข้าใจและนำไปใช้

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....วิจัยการศึกษา.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา.....วิจัยการศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา.....2546.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4583696027 : MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH

KEY WORD: NEEDS ASSESSMENT TOOL / TWILIGHT GRADUATE PROGRAMS

TAKERNGSAK CHAIYAKARN : A DEVELOPMENT OF THE NEEDS ASSESSMENT TOOL FOR THE PROVISION OF PART-TIME GRADUATE PROGRAMS IN EDUCATION. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. SUWIMON WONGWANICH, Ph.D., 187 PP. ISBN 974-17-5864-2

The main objective of this thesis study was to develop the needs assessment tool for graduate level studies provided part-time in education programs and to evaluate the appropriateness of the assessment tool. The sample groups of this thesis study could be consequentially classified into three periods of studies. First period consists of three groups 1) 10 of experts 2) 28 of undergraduate level students and 3) 42 of graduate level students. Second period consists of 3 sample groups for the expert of the needs assessment tool 1) 164 of undergraduate level students 2) 87 graduate level students and 3) 35 of those who are working in education area. Lastly, third period consisted of 10 experts.

The research instruments used in this study were 1) an interview with expert 2) questionnaire on opinion of graduate level studies in part-time in education programs 3) needs assessment tool and 4) the evaluation form of appropriateness of needs assessment tool.

Data were analyzed by using content analysis, frequency, percentage, mean and standard deviation.

The needs assessment tool was constructed in the form of questionnaire consisting of three parts; item checklist, rating scale with 4-rating answer, and most significant rating selection. The questionnaire consisted of 1) general information of respondents 2) objectives of part-time programs 3) admission criteria 4) administration 5) course evaluation 6) study plan 7) number of students per class 8) mode of study 9) tuition fee payment 10) possible amount of tuition fee that could be paid in each term, and 11) administration in services and facilities.

The result of the use of needs assessment tool demonstrated that experts thoroughly agreed to the needs assessment tool for graduate level studies provided part-time in education programs. They all agreed that it's suitable, practical and contains enough information for decision making. Hence, it was very practical and easy to understand.

Department.....Educational Research.... Student's signature.....

Field of Study.....Educational Research.... Advisor's signature.....

Academic year.....2003..... Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวาณิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาวิจัยการศึกษาทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่างๆ แก่ผู้วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการทำวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะต่างๆ โดยเฉพาะ รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา เกรียงศรี และ รองศาสตราจารย์ ประทีน คล้ายนาค ที่ให้ความร่วมมือและขวัญกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบคุณ คุณภูมิ โพธารธรรม ที่คอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาทุกๆ เรื่อง และช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณ คุณสันถวี นิยมทรัพย์ ที่ให้กำลังใจและคอยช่วยเหลือผู้วิจัยทั้งยามทุกข์และยามสุข และเป็นแรงผลักดันให้ผู้วิจัยสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ขอขอบคุณเพื่อนๆ ภาควิชาวิจัยการศึกษา ภาคนอกเวลาราชการทุกท่าน ที่ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมาตลอด และต่างเป็นกำลังใจซึ่งกันและกันทำให้สามารถฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ มาได้

ท้ายที่สุด ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และพี่ๆ สำหรับกำลังใจและกำลังทรัพย์ในการศึกษาหาความรู้ตลอดมา ตลอดจนทุกๆ ท่านที่มีได้กล่าวนามมา ณ ที่นี้ ที่มีส่วนช่วยให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ

บทที่

1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	6

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 การจัดบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับบัณฑิตศึกษา.....	7
ตอนที่ 2 เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น.....	29
ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34

3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1.....	39
การวิจัยระยะที่ 2.....	40
การวิจัยระยะที่ 3.....	41
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ตอนที่ 1 ข้อมูลสารสนเทศจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ.....	49
ตอนที่ 2 ข้อมูลสารสนเทศจากการสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เรียน ระดับปริญญาตรี และกลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาโท	72
ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น.....	87
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์การประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือประเมิน ความต้องการจำเป็น.....	107
5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	113
อภิปรายผลการวิจัย.....	116
ข้อเสนอแนะ.....	120
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	121
รายการอ้างอิง.....	122
ภาคผนวก.....	125
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	126
ภาคผนวก ข จดหมายขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	129
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์การวิจัยระยะที่ 1.....	131
ภาคผนวก ง แบบสอบถามการวิจัยระยะที่ 1.....	134
ภาคผนวก จ เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น ฉบับก่อนปรับปรุง.....	140
ภาคผนวก ฉ เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น ฉบับแก้ไข.....	150
ภาคผนวก ช แบบรายงานผลความต้องการจำเป็น.....	175
ภาคผนวก ซ แบบประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือประเมิน ความต้องการจำเป็น.....	185
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	187

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1	ลักษณะการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร..... 28
3.1	คุณลักษณะของผู้ทรงคุณวุฒิ.....40
3.2	สรุปจำนวนแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และคู่มือการใช้เครื่องมือประเมิน ความต้องการจำเป็นที่ได้รับกลับคืนในระยะเวลาที่ 1 ระยะเวลาที่ 2 และ ระยะเวลาที่ 3.....42
3.3	โครงสร้างของแบบสอบถามระยะที่ 1.....43
3.4	โครงสร้างของแบบสอบถามระยะที่ 2.....46
4.1	สรุปประเด็นจากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร.....73
4.2	สรุปประเด็นจากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร.....74
4.3	จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของสังคม.....74
4.4	จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมาย..... 75
4.5	จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์ ในการทำงาน.....75
4.6	จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเกรดเฉลี่ยสะสม ในระดับปริญญาตรี.....76
4.7	จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการสอบคัดเลือก.....76
4.8	จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนผู้เรียน.....77
4.9	จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอน.....78
4.10	จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องเรียน.....78
4.11	จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุด.....79
4.12	จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน.....80
4.13	จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเวลาเรียนที่เหมาะสม.....80
4.14	สรุปประเด็นจากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับค่าเล่าเรียนต่อเทอม.....81
4.15	สรุปประเด็นจากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับรูปแบบการสอน.....81
4.16	จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาดูงาน.....82
4.17	จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรายวิชาในหลักสูตร.....83
4.18	จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการเรียน.....83

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.19 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ หลักสูตร.....	84
4.20 สรุปประเด็นจากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	84
4.21 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผล หลักสูตร.....	85
4.22 การสังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของกรวิจัยระยะที่ 1 ในการพัฒนา เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น สำหรับการจัดบริการหลักสูตร บัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา.....	85
4.23 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นจำแนกตามภูมิภาค.....	89
4.24 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นจำแนกตามสาขาที่ต้องการศึกษาต่อ.....	90
4.25 ค่าเฉลี่ยของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร.....	91
4.26 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ เกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน.....	93
4.27 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับความต้องการ ในเรื่องการเรียนการสอน.....	94
4.28 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ การวัดผลการศึกษาแต่ละรายวิชา.....	95
4.29 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ แผนการเรียน.....	95
4.30 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ จำนวนผู้เรียนต่อชั้นเรียน.....	95
4.31 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ วันและเวลาเรียน.....	96
4.32 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ ระบบการชำระค่าเล่าเรียน.....	96
4.33 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ ค่าเล่าเรียนที่สามารถจ่ายได้ในแต่ละเทอม.....	97
4.34 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่ศึกษาระดับปริญญาโทเกี่ยวกับการเรียนการสอน.....	98

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.35	จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของภาควิชา.....	99
4.36	จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของห้องสมุด.....	100
4.37	จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับห้องเรียนและสื่อการสอน.....	101
4.38	จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร.....	102
4.39	ค่าเฉลี่ยของผู้ที่ศึกษาระดับปริญญาโทเกี่ยวกับอาจารย์และบุคลากร.....	103
4.40	ค่าเฉลี่ยของผู้ที่ศึกษาระดับปริญญาโทเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก.....	104
4.41	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิและเกณฑ์ในการประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือ.....	109
4.42	สรุปประเด็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการประเมินความเหมาะสม ของเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ.....	109

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1.1	กรอบความคิดของการวิจัยในการพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น เพื่อช่วยในการตัดสินใจในการออกแบบหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา..... 5
3.1	วิธีดำเนินการวิจัย.....39
3.2	ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น.....48
4.1	ตัวอย่างเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น.....87

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าในสังคมทั้งด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะเทคโนโลยี ได้เข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ ประเทศต่างๆ ในโลกจะต้องเรียนรู้และปรับตัวเพื่อเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับสิ่งที่เกิดขึ้นและพร้อมที่จะพัฒนาประเทศของตนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในสังคมเพื่อสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนในประเทศเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเต็มภาคภูมิคือ “คุณภาพของคน” การศึกษาจึงเป็นสิ่งที่คนในสังคมคาดหวังว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถแก้ไขปัญหาในสังคมได้ ประเทศไทยจึงต้องเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นรากฐานในการพัฒนาคุณภาพของคน เพื่อพร้อมที่จะพัฒนาประเทศต่อไป

จากการวิเคราะห์สภาพการณ์ของการศึกษาในประเทศไทย (ซัชวดี ทองทาบ, 2541) พบว่าการศึกษาก็กำลังอยู่ในภาวะที่วิกฤต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการกระจายโอกาสทางการศึกษา คุณภาพการศึกษา ตลอดจนการกระจายอำนาจทางการศึกษา ซึ่งล้วนแต่เป็นปัญหาที่มีมานาน จนน่าเป็นห่วงว่าการศึกษาจะเป็นความหวังให้ประเทศชาติและประชาชนได้อีกต่อไปหรือไม่

การศึกษาไทยในอนาคตควรมีส่วนสำคัญในการช่วยรักษาวัฒนธรรมอันเป็นรากฐานของสังคมไทย และต้องช่วยสร้างสมดุลระหว่างภาคเศรษฐกิจที่ทันสมัยกับคุณค่าแบบไทย นอกจากนี้การศึกษายังจะช่วยพัฒนาสติปัญญาของมนุษย์ให้มีความรอบรู้และเสริมสร้างสิ่งดีๆ และมีคุณค่า เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในทุกๆ ด้าน ตั้งแต่การวางรากฐานชีวิตตั้งแต่แรกเกิด จนถึงการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการทำงานและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ความว่า “การให้การศึกษานั้นก็คือ การสร้างสรรค์ความรู้ ความคิด พร้อมทั้งคุณสมบัติและจิตใจที่สมบูรณ์ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล” และจากการจัดการศึกษาของประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) มุ่งให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนและสังคมให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี และมีคุณธรรมรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก มีวิจรรณญาณที่ดี เป็นคนมีคุณภาพเข้าสู่ความเป็นมาตรฐานสากล ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นวิถีทางที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาดังนี้ในระดับบุคคล

และระดับประเทศชาติ โดยเฉพาะการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ผลิตกำลังคนระดับสูงที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของประเทศ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยไม่ว่าทั้งภาครัฐและภาคเอกชนก็เปิดรับนักศึกษาทั้ง 2 ระดับ คณะกรรมการระดับอุดมศึกษา สภาการศึกษาแห่งชาติพิจารณาเห็นว่าประเทศไทยกำลังคนในระดับสูงกว่าปริญญาตรีในสาขาต่างๆ จึงได้มีการพิจารณาขยายการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น แทนการส่งผู้สำเร็จปริญญาตรีภายในประเทศไปศึกษาต่อต่างประเทศ ซึ่งเป็นการลงทุนสูงอีกทั้งหลักสูตรในต่างประเทศอาจไม่สัมพันธ์กับความต้องการของประเทศไทย (จรัส สุวรรณเวลา, 2545) และจากสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้คนมองการศึกษาเป็นใบเบิกทางในการประกอบอาชีพ และนำไปสู่ความสำเร็จในหน้าที่การงาน เป็นสาเหตุให้คนส่วนใหญ่มีความต้องการในการศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้น ซึ่งบางคนอาจมีความต้องการที่จะศึกษาต่อจริงซึ่งเป็นความต้องการที่เกิดจากความต้องการภายใน หรือบางคนอาจได้รับแรงกระตุ้นจากภายนอก (อัครชิต ทีฆะทิพย์สกุล, 2529)

วินัย วีระวัฒนานนท์ (2543) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการพัฒนาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาว่า หลักสูตรต้องเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนที่สมบูรณ์ มีศักดิ์ศรี มีจริยธรรม มีจิตสำนึกที่เป็นประชาธิปไตย มีความสามารถพร้อมที่จะเป็นผู้นำและอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข ต้องเป็นคนที่ไม่รู้ มีสติปัญญา และมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถปรับตนเอง ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ ตลอดจนสร้างงานได้ด้วยตนเอง มีความสามารถในการสื่อสาร การใช้คอมพิวเตอร์และการใช้ภาษา ที่จำเป็นในการคงความเป็นนักวิชาการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จำเป็นที่จะต้องกำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสภาวการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศในทุกๆ ด้าน

ในระยะต่อมาการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาได้ขยายเพิ่มขึ้น มีการจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยขึ้นในมหาวิทยาลัยเกือบทุกแห่ง นอกจากนี้มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งยังมีการเปิดสอนหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ซึ่งมีเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ เพื่อสนองความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ กล่าวคือ กำหนดให้เป็นการดำเนินงานที่มุ่งผลิตองค์ความรู้ใหม่ และทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณลักษณะและคุณสมบัติเพียบพร้อมสนองความต้องการของการพัฒนาประเทศ (งามตา ตันนุกุล, 2537) การสร้างบัณฑิตให้มีความพร้อมในอนาคต จำเป็นต้องปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ของโลกเพื่อสนองความต้องการของสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต ที่จะมีความก้าวหน้าทางวิชาการอย่างรวดเร็ว

จากการขยายตัวของการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ก่อให้เกิดการจัดบริการและพัฒนาหลักสูตร เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิต

คุณภาพของผู้ที่กำลังศึกษาและผู้จบการศึกษา ให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ตาม จุดประสงค์การเรียนการสอนที่กำหนด ไม่เพียงแต่มีความรู้ทางทฤษฎี แต่ต้องรอบรู้ในศาสตร์ ด้านอื่น ๆ เช่นกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้มาใช้ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย ข้อมูล ในเชิงต่างๆ เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการและการประกอบอาชีพของตนในอนาคต เพื่อสามารถ นำพาตนเอง และประเทศไปสู่ทิศทางที่เหมาะสม การเปิดบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ เป็นการบริการให้กับบุคคลที่มีความต้องการจะศึกษาหาความรู้ แต่ไม่มีเวลา มาศึกษาในเวลาราชการได้ การเปิดสอนหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ จึงก่อให้เกิดประโยชน์กับสังคม ในการ พัฒนาวิชาชีพ (งามตา ตันนุกูล, 2537) ลักษณะการเรียนการสอนของหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ จะทำการเรียนการสอนตั้งแต่เวลา 17.00-21.00 น. ในวันราชการ และเรียนในวันเสาร์ ตั้งแต่เวลา 9.00-16.00 น. บัณฑิตวิทยาลัยมีเกณฑ์การเปิดหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ คือ หลักสูตรที่รับเฉพาะผู้มีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 1 ปี และต้องเป็นหลักสูตรที่สามารถ พึ่งตนเองได้โดยไม่ต้องใช้งบประมาณแผ่นดิน (ผานิต วิมลรัตน์ปัญญา, 2539) หลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ จะมีความอิสระในการปฏิบัติ และสามารถกำหนดแนวการดำเนินงานภายในแต่ละ หลักสูตรได้เอง (งามตา ตันนุกูล, 2537)

การประเมินความต้องการจำเป็นสามารถช่วยในการวางแผน การปรับปรุงแก้ไขสิ่งต่างๆ ให้เป็นไปตามสภาพที่ถูกต้องเหมาะสม โดยเฉพาะการศึกษาที่ควรจะนำหลักการในการประเมิน ความต้องการจำเป็นมาช่วยในการจัดบริการและพัฒนารวมถึงการนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ตลอดจนการจัดระบบการบริหาร การเรียนการสอน เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษาปรับความ ต้องการให้เข้ากับระบบ หรือปรับระบบให้เข้ากับความต้องการของบัณฑิตนักศึกษาก็แล้วแต่เหตุผล มหาวิทยาลัยต่างๆ มีการขยายตัวมากขึ้น มีหลักสูตรต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย โดยเฉพาะหลักสูตร ภาคคนอกเวลาราชการ ที่เปิดขึ้นเพื่อตอบสนองการขยายตัวทางการศึกษา รวมถึงความต้องการ ของตลาดแรงงาน เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพตรงกับสายงาน เหตุผลนี้จึงทำให้มีผู้ที่ต้องการ ศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษามีจำนวนมากขึ้น การประเมินความต้องการจำเป็นในการศึกษาต่อ ระดับบัณฑิตศึกษาจึงเข้ามามีบทบาท เพื่อช่วยในการจัดบริการหลักสูตรให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ผู้สอน และสถาบันการศึกษา

จากการสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ปี 2525 – 2545 พบว่ามีงานวิจัยที่ได้ ทำการประเมินความต้องการจำเป็นในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีประมาณ 3 เรื่อง ได้แก่ การวิเคราะห์มูลเหตุจูงใจของนิสิต บัณฑิตศึกษาต่อการเข้าศึกษาในระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย (อัครชิต ทีชะทิพย์สกุล, 2529) การศึกษาโปรแกรมการผลิตมหาบัณฑิตภาคคนอกเวลาราชการ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (งามตา ตันนุกูล, 2537) และ การวิเคราะห์ความ

ต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ ของครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (ผานิต วิมลรัตน์ปัญญา, 2539) งานวิจัยทั้ง 3 เรื่องนี้จะเน้นถึงความต้องการจำเป็น แรงจูงใจ และเจตนาเชิงพฤติกรรมของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา แต่ยังไม่มียงานวิจัยที่นำหลักการในการประเมินความต้องการจำเป็นในการศึกษาต่อ มาพัฒนาเป็นเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น เพื่อช่วยในการจัดบริการหลักสูตรได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และความต้องการของสถาบันการศึกษา จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา เพื่อช่วยในการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ ที่นำไปสู่การจัดบริการหลักสูตรเพื่อสนองความต้องการทั้งของผู้เรียนและสถาบันการศึกษา และเป็นารรับใช้สังคมให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

คำถามวิจัย

1. การจัดบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลสารสนเทศอะไรบ้างที่ช่วยในการตัดสินใจ
2. เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นที่พัฒนาขึ้นเพื่อเก็บข้อมูลสารสนเทศที่ช่วยในการจัดบริการหลักสูตร มีความเหมาะสมเพียงใด

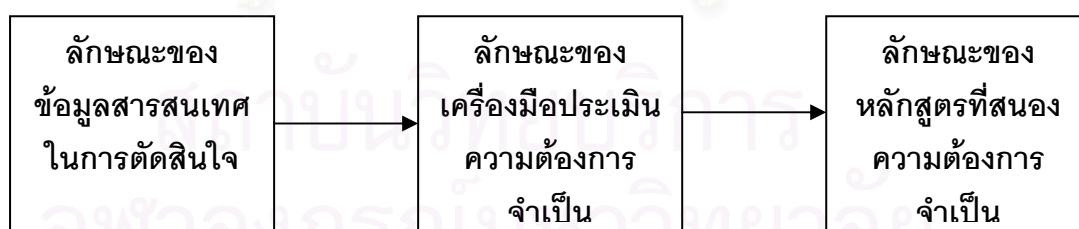
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อช่วยในการจัดบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อช่วยในการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษาเท่านั้น โดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและผู้ศึกษาในระดับปริญญาโทแล้ว การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก (1) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งสังกัด หน่วยงานของรัฐ (2) กลุ่มตัวอย่างระดับปริญญาตรี ได้แก่ ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 และผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษา จากมหาวิทยาลัยต่างๆของรัฐ และ (3) กลุ่มตัวอย่างระดับปริญญาโท ได้แก่ ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท และผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา จากมหาวิทยาลัยต่างๆ

ของรัฐ เพื่อให้ทั้ง 3 กลุ่มได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท ข้อมูลที่ได้จะถูกนำไปพัฒนาเป็นเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น และถูกนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีทั้งหมด 3 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มตัวอย่างระดับปริญญาตรี ได้แก่ ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 และ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2544-2545 สาขาการศึกษา จากมหาวิทยาลัยต่างๆของรัฐ (2)กลุ่มตัวอย่างระดับปริญญาโท ได้แก่ ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท และผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ปีการศึกษา 2544-2545 สาขาการศึกษา จากมหาวิทยาลัยต่างๆของรัฐ และ (3) ผู้ที่ทำงานด้านการศึกษา เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา และนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาพัฒนาเป็นคู่มือการใช้เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น ซึ่งเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นนี้จะถูกประเมินความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้แก่ (1) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจากการวิจัยระยะที่ 1 และ (2) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่ต้องการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา เพื่อดูความเหมาะสมและประสิทธิภาพของเครื่องมือชุดนี้ให้ดียิ่งขึ้น ผลที่ได้จากการใช้เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นนั้น จะช่วยในการตัดสินใจของสถาบันการศึกษาในการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น การวิจัยครั้งนี้จึงมีกรอบความคิดที่สำคัญซึ่งเป็นกรอบความคิดที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่ช่วยในการตัดสินใจของสถาบันการศึกษาในการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ดังปรากฏในแผนภาพที่ 1.1

แผนภาพที่ 1.1 กรอบความคิดของการวิจัยในการพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อช่วยในการตัดสินใจในการจัดบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษาภาคนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. การจัดการบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมาย โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ (1) ผู้ที่มีประสบการณ์ ได้แก่ ผู้ที่มีงานทำหรือเคยทำงาน และ (2) ผู้ที่ไม่มีประสบการณ์ ได้แก่ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้วแต่ยังไม่ได้ทำงานหรือไม่เคยทำงาน ผู้ที่เรียนหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตรด้วยตนเอง

2. เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง แบบสอบถามที่ประกอบด้วยข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการจัดการบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ที่ช่วยในการตัดสินใจของสถาบันการศึกษาในการจัดการบริการหลักสูตร โดยใช้เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นในการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผลที่ได้จะช่วยให้สถาบันการศึกษาที่ต้องการจะจัดการบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา สามารถตัดสินใจในการจัดการบริการหลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและเหมาะสมสำหรับสถาบันที่มีการเรียนการสอนหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท ได้พัฒนาหลักสูตรของตนให้ตรงต่อความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นที่ช่วยในการตัดสินใจของสถานศึกษาในการจัดการบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา

2. ข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น สามารถเป็นแนวทางแก่สถาบันการศึกษาในการจัดการบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น และเหมาะสมสำหรับสถาบันที่มีการเรียนการสอนหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ได้พัฒนาหลักสูตรของตนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดของเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การจัดการบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับบัณฑิตศึกษา

ตอนที่ 2 เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 การจัดการบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับบัณฑิตศึกษา

1. ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตรมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า Curriculum ซึ่งมาจากคำในภาษาละตินว่า Currere แปลว่า “ทางวิ่ง” หรือ “ลู่วิ่งที่วิ่งเข้าสู่เส้นชัย” อังกร บัวศรี (2532) กล่าวว่า หลักสูตรคือ เครื่องมือถ่ายทอดเจตนาหรือเป้าประสงค์ของการศึกษาของชาติลงสู่การปฏิบัติ

Hilda Taba (1962) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นกระบวนการสร้างผลผลิตให้แก่สังคมในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของคน

Beauchamp (1968) กล่าวว่า หลักสูตรคือแผนที่เขียนขึ้นเพื่ออธิบายขอบเขตและการจัดโปรแกรมการศึกษาสำหรับโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง

Beane, Toepfer และ Alessi (1986) มองความหมายของหลักสูตรต่างออกไป โดยมองว่าความหมายของหลักสูตรนั้นแบ่งออกได้เป็น 4 ความหมาย คือ (1) มองว่าหลักสูตรเป็นสินค้าที่สถาบันการศึกษาเปิดหลักสูตรด้านสาขาวิชาต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้เลือกตามความชอบของตน และค่อนข้างจะเป็นหลักสูตรที่เฉพาะเจาะจง (2) มองว่าหลักสูตรเป็นโปรแกรมที่ให้ผู้เรียนสามารถเลือกวิชาตามความต้องการของผู้เรียนจากรายวิชาที่มีให้ ซึ่งเป็นหลักสูตรเฉพาะของผู้เรียนคนนั้น ๆ (3) มองว่าหลักสูตรเป็นการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมาย เน้นสิ่งที่ต้องการจะเรียน ซึ่งครอบคลุมถึง ความรู้ เนื้อหา วิชา ทักษะ ทักษะคิด และพฤติกรรมของผู้เรียน และ (4) มองว่าหลักสูตรเป็นประสบการณ์ของผู้เรียน หลักสูตรเป็นบางอย่างที่พัฒนาขึ้นมาหรือวางแผนขึ้นก่อนที่จะเกิดการเรียนการสอน ซึ่งหลักสูตรในความหมายนี้ จะก่อให้เกิดผลผลิต คือ ประสบการณ์ของผู้เรียน

Omstein และ Hunkins (1988) ได้แบ่งความหมายของคำว่าหลักสูตรออกเป็น 5 ความหมาย คือ (1) หลักสูตรเป็นแผนการ (Plan) ของการดำเนินการ หรือการเขียนเอกสาร และกลยุทธ์ในการบรรลุจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้ (2) หลักสูตรนั้นเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ (Experiences) ของผู้เรียน ทั้งหมดที่เกิดขึ้นภายในและภายนอกสถาบันการศึกษา ในระหว่างที่

ผู้เรียนกำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตร (3) หลักสูตรเป็นระบบ (System) ที่เกี่ยวข้องระหว่างบุคคล และกระบวนการ หรือองค์ที่ที่เกี่ยวข้องบุคคล และกระบวนการ และ (4) หลักสูตรเป็นแหล่งในการศึกษา ที่ประกอบด้วย สถานศึกษาของตนเอง และองค์ความรู้ เช่น งานวิจัยของตนเอง ทฤษฎี และหลักแนวคิด

Doll (1992) ได้นิยามความหมายของคำว่าหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรในสถานศึกษา คือ เนื้อหาและกระบวนการที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจ พัฒนาทักษะ และเปลี่ยนแปลงทัศนคติ การประเมินคุณค่าต่อสิ่งต่าง ๆ ภายในสถานศึกษานั้น ๆ

Sowell (1996) ยังได้เสริมอีกว่า หลักสูตร คือสิ่งที่ถูกนำมาสอนให้แก่ผู้เรียน ซึ่งรวมถึง ข้อมูลสารสนเทศ ทักษะ และทัศนคติที่นำมาถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียน หลักสูตรจะถูกสร้างจากเนื้อหาสาระหลาย ๆ แหล่ง และถูกวางแผนจากวัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่แตกต่างกันออกไป

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 28 กล่าวไว้ว่า หลักสูตร การศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคล ต้องมีลักษณะหลากหลายและเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัย และศักยภาพ สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

จรัส สุวรรณเวลา (2545) ได้กล่าวว่า หลักสูตรที่เปิดสอนมีโอกาสที่จะไม่ตรงกับสภาพ ปัญหาที่แท้จริงในสังคมไทย หลักสูตรต่าง ๆ มักเน้นเนื้อหาสาระที่เพิ่มมากขึ้นทำให้ผู้เรียนไม่มีเวลาในการคิด มุ่งแต่ท่องจำเพื่อให้สอบผ่าน บางหลักสูตรมีข้อกำหนดวิชาบังคับ วิชาเลือก ตลอดจนข้อจำกัดในการจัดการสอน ทำให้ผู้เรียนที่สนใจหรือถนัดบางอย่างเป็นพิเศษมีโอกาสน้อยที่จะศึกษาสิ่งที่ตรงกับความต้องการของตน ทำให้การศึกษาไม่น่าสนใจ และไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร นอกจากนี้หลักสูตรและการเรียนการสอนเป็นไปตามที่สถาบัน หรืออาจารย์ผู้สอนกำหนด แทนที่ผู้เรียนจะมีสิทธิในการกำหนดเอง กล่าวได้ว่าเป็น teacher-directed education แทนที่จะเป็น student centered learning

ผู้เรียนก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการค้ำประกันในการจัดหลักสูตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษา ในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียนมากขึ้น มีวิธีการปฏิบัติ ในการจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน 3 วิธีด้วยกัน คือ (1) ทำการศึกษาถึงความต้องการของผู้เรียนว่ามีความต้องการอย่างไรแล้วนำเอาข้อมูลนั้นมาเป็นเครื่องตัดสินใจ (2) ทำการวิเคราะห์และตีความจากพัฒนาการของผู้เรียนทั้งหลาย และ (3) อาจทำได้โดยให้ผู้เรียนบอกว่าเขามีความปรารถนาอย่างไร

จากนิยามของคำว่าหลักสูตรของนักการศึกษาของทั้งของไทยและต่างประเทศข้างต้น อาจจะสรุปสั้น ๆ ได้ว่า หลักสูตร หมายถึง กลุ่มขององค์ความรู้ ทักษะ วิธีการคิด และประสบการณ์

ที่ทางสถาบันการศึกษาจัดเตรียมไว้ให้แก่ผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้กลายเป็นบุคลากรที่มีคุณค่าของสังคม มีความรู้ สติปัญญาที่จะนำไปสู่จุดหมายสูงสุดทางการศึกษา จากการศึกษาความหมายและความสำคัญของหลักสูตรทำให้เห็นถึงความจำเป็นที่เกี่ยวกับการศึกษาของหลักสูตร เพราะถึงแม้ว่าหลักสูตรจะเป็นเพียงข้อความที่เขียนขึ้น แต่ในทางปฏิบัตินั้นจะสามารถพัฒนาคนตามแนวทางหรือเป้าประสงค์ได้

2. องค์ประกอบของหลักสูตร

Hilda Taba (1962) ได้กล่าวว่าหลักสูตรมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา ควรกำหนดว่า มีความต้องการที่จะให้ผู้เรียนเป็นอย่างไร และจะให้บรรลุถึงจุดประสงค์ที่ต้องการนั้นๆหรือไม่ ต้องมีการตั้งมาตรฐานของวัตถุประสงค์ให้ถูกต้องและชัดเจน ดังนั้นส่วนที่สำคัญของหลักสูตรจึงจำเป็นต้องวางหลักเกณฑ์ให้เหมาะสม เนื่องจากการเรียนการสอนนั้นขึ้นอยู่กับหลักสูตร ในทางตรงกันข้ามหลักสูตรก็ขึ้นอยู่กับการเรียนการสอน ดังนั้นการสร้างหลักสูตรขึ้นมาก็ต้องเน้นถึงวัตถุประสงค์ให้มากที่สุด

2. เนื้อหาวิชา คือส่วนสำคัญในการที่จะเป็นตัวสำคัญในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากว่าในแต่ละระดับชั้นนั้นมีเนื้อหาสาระวิชาที่แตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องเรียงลำดับความยากง่ายของสารวิชานั้น ๆ ตลอดจนการจัดลำดับวิชาที่มาก่อนและหลังให้เหมาะสม และให้ผู้เรียนเรียนรู้และนำความรู้ไปพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. กระบวนการเรียนการสอน หรือการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้สอน ตลอดจนผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถาบันการศึกษา ต้องเป็นผู้ดำเนินการนำโครงการของหลักสูตรไปใช้ จะได้ผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้หรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับจัดการเรียนการสอนของผู้สอน และการเรียนของผู้เรียน ซึ่งควรได้รับความร่วมมือจากทั้งผู้เรียนและผู้สอนด้วย สรุปแล้วการนำหลักสูตรไปใช้ก็คือ การสอน ส่วนผู้ที่มีความสำคัญมากในการนำหลักสูตรไปใช้ก็คือ ผู้สอน นั่นเอง

4. การประเมินผล ต้องคำนึงถึงตัวหลักสูตรเอง เนื่องจากงานประเมินผลหลักสูตรเป็นงานที่ต้องการความละเอียดถี่ถ้วน จึงจำเป็นต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบและประเมินผลหลักสูตรว่า หลักสูตรที่ใช้แล้วมีผลสัมฤทธิ์ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ถ้าไม่สัมฤทธิ์ผล ก็ต้องมีการติดตามค้นหาสาเหตุว่า หลักสูตรที่จัดทำขึ้นนั้นวางวัตถุประสงค์ไว้สูงเกินไปหรือไม่ หรือเนื้อหาสาระไม่สัมพันธ์กันกับวัตถุประสงค์ ผู้สอนไม่เข้าใจในหลักสูตร ไม่มีเทคนิคในการสอน ไม่ทำบันทึกการสอนประจำวัน ขาดอุปกรณ์ในการเรียนการสอน เป็นต้น สรุปแล้วการประเมินผลหลักสูตรที่สมบูรณ์แบบควรมีการวางแผนการประเมินผลไว้ล่วงหน้า เพื่อหา

สาเหตุว่าขาดตกบกพร่องในส่วนไหน แล้วจึงจะได้นำผลการประเมินหลักสูตรแล้ว เพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

กรวุฒิ เรือนงาม และคณะ (2546) กล่าวว่า หลักสูตรนอกจากจะชี้ให้เห็นว่ามีสาระสำคัญอะไรและมีความหมายอย่างไรแล้วยังชี้ให้เห็นว่าจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญและจำเป็นอะไรบ้าง จะเห็นได้ว่าในแบบหรือแปลนบ้านหรือพิมพ์เขียวของบ้าน จะมีองค์ประกอบที่สำคัญ เช่น ฐานราก เสา พื้น ฝา เพดาน หลังคา กันสาด ฯลฯ สำหรับหลักสูตรก็เช่นเดียวกันจะต้องมีองค์ประกอบครบถ้วน ไม่เช่นนั้นผู้ใช้หลักสูตรจะไม่สามารถนำไปใช้อย่างได้ผล องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรมีดังต่อไปนี้

1. เป้าหมายและนโยบายการศึกษา (Education Goal and Policies) หมายถึง สิ่งที่รัฐต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษา
2. จุดหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) ผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากจบหลักสูตรไปแล้ว
3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (Types and Structures) หมายถึง ลักษณะและแผนผังที่แสดงการแจกแจงวิชาหรือกลุ่มวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์
4. จุดประสงค์ของวิชา (Subject Objectives) หมายถึง ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนวิชานั้นไปแล้ว
5. เนื้อหา (Content) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทักษะและความสามารถที่ต้องการให้มี รวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ
6. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ (Instructional Objectives) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้มีทักษะและความสามารถ หลังจากที่ได้เรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดไว้
7. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) หมายถึง วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีหลักเกณฑ์ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้
8. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและหลักสูตร
9. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน (Curriculum Materials and Instructional media) หมายถึง เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นฟิล์ม แถบวีดีทัศน์ ฯลฯ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เทคโนโลยีการศึกษาและอื่นๆ ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน

ความมุ่งหมายของการศึกษานั้นมีหลายระดับ ได้แก่ จุดมุ่งหมายระดับชาติ จุดมุ่งหมายในระดับการศึกษา จุดหมายในระดับหลักสูตร และอื่นๆ ฉะนั้นในการกำหนดจุดหมายจึงจำเป็นต้องนำเอาวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายมาประกอบพิจารณาด้วยทุกครั้งโดยเฉพาะ

เมื่อกำหนดจุดมุ่งหมายแล้วจะต้องเทียบดูว่าจุดมุ่งหมายที่กำหนดขึ้นนั้นสอดคล้องและสะท้อนกับวัตถุประสงค์หรือไม่ ชำรง บัวศรี (2532) ได้กล่าวถึงการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรซึ่งมีหลักสำคัญที่พึงยึดถือต่อไปนี้

1. หลักสูตรต้องสอดคล้องกับปรัชญาหรืออุดมการณ์ของสังคม ขณะเดียวกันก็ต้องสอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนา เช่น การรักษาศีล อริยสัจสี่ ฯลฯ

2. หลักสูตรต้องสอดคล้องและส่งเสริมค่านิยมของสังคม เช่น การให้ความเคารพต่อผู้ใหญ่ การแต่งกายสุภาพในที่ชุมชน ความซื่อสัตย์จริงใจ ความกตัญญูต่อผู้มีอุปการคุณ การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ฯลฯ

3. หลักสูตรต้องมุ่งสนองความต้องการและแก้ปัญหาของสังคม สิ่งสำคัญที่ควรยึดเป็นหลักก็คือ การวิเคราะห์ให้รอบคอบว่า สภาพ ปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของสังคมคืออะไร จะต้องมองไปข้างหน้าว่าแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงจะเป็นอย่างไร แล้วกำหนดจุดมุ่งหมายให้รับกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น

4. ต้องสนองความต้องการของผู้เรียน

หน้าที่ของผู้ออกแบบหลักสูตรจึงต้องพิจารณาถึงการเรียนรู้เป็นอันดับแรก ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้เรียน และต้องแน่ใจว่าการเรียนรู้ถูกดำเนินการภายใต้ผู้สอนที่มีความชำนาญและมีความกระตือรือร้น นอกจากนี้ยังมีอีก 3 ประเด็นที่ควรคำนึงถึง เพราะมีอิทธิพลต่อหลักสูตร ซึ่งได้แก่ (1) ความรู้ที่มีคุณค่าภายในตัวมันเอง (2) การเรียนรู้ที่ฝึกปัญญาและจิตใจ และ (3) การศึกษาส่งเสริมความสามารถในการทำงาน

3. การจัดทำหลักสูตร (Curriculum Organization)

การจัดหลักสูตร มีความหมาย 2 ลักษณะ คือ ความหมายแรกจะมีความหมายในลักษณะของการดำเนินการจัดทำหลักสูตร ความหมายที่สองจะมีความหมายในลักษณะของการจัดเนื้อหาสาระและประมวลประสบการณ์ในการจัดหลักสูตร (สงัด อุทรานันท์, 2532) ซึ่งมีกระบวนการดังนี้

กระบวนการที่ 1: การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

สงัด อุทรานันท์ (2530) ได้กล่าวว่า ข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของชุมชน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ได้มาจาก บุคคลที่ทำงานในหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม นักการศึกษา ประชาชน ตลอดจนผู้ที่สำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันศึกษาในการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ จึงจำเป็นต้องรู้

ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนหรือสังคมที่สถาบันตั้งอยู่ เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมหรือชุมชนนั้น นอกจากนี้ข้อมูลพื้นฐานต้องศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัว ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบัน เช่น จำนวนผู้สอน งบประมาณ อาคารสถานที่ ตลอดจนปัญหาที่เกิดจากการใช้หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

วิธีการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สามารถทำได้หลายวิธี ทั้งทางตรงโดยการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลโดยตรง เช่น การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง (Interview) การสังเกต (Observation) การระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง (Brain storming) การศึกษาจากเอกสาร (Document Reading) การรับฟังความคิดเห็นจากแหล่งต่างๆ (Public Hearing) และการวิเคราะห์ตัวชี้นำ (Indicators) ที่สำคัญ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539; สงัด อุทรานันท์, 2532)

Pratt (1980) ได้สรุปปัญหาของการศึกษาข้อมูลพื้นฐานไว้ 4 ข้อดังนี้

1. ข้อมูลมีมากเกินไปจนความจำเป็น (Information Overload) คณะทำงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตรไม่ได้พิจารณาว่าสิ่งไหนที่สำคัญและจำเป็นจึงทำให้ข้อมูลที่รวบรวมมามีมากเกินไปซึ่งยากต่อการวิเคราะห์ข้อมูล

2. ข้อความไม่ชัดเจน (Vocabulary) เช่น นิยามคำศัพท์ไม่ชัดเจนระหว่างคำว่า ความต้องการจำเป็น (needs) และคำว่า ความต้องการ (want) ดังนั้นควรหลีกเลี่ยงคำหรือข้อความในแบบสอบถามที่จะทำให้ผู้ตอบเข้าใจไขว้เขวและอาจทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความจริง

3. ขาดการตรวจสอบความตรงของข้อมูล (Validity) เนื่องจากขาดการตรวจสอบจากข้อมูลหลายๆแหล่งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

4. การไม่ได้ให้ความสำคัญกับปัญหาและความต้องการที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (Future Orientation) เนื่องจากคณะทำงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตรไม่ได้มองว่าปัญหาและความต้องการจำเป็นในอนาคตเป็นอย่างไร เพื่อจะได้ข้อมูลพื้นฐานในการจัดหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้ข้อมูลและมองภาพที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย

กล่าวโดยสรุป ข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการจัดหลักสูตรเป็นข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน สังคม ความต้องการของผู้เรียน และศักยภาพของโรงเรียน ซึ่งเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นซึ่งนำมาพิจารณาประกอบการจัดหลักสูตรให้มีคุณภาพดีขึ้น

กระบวนการที่ 2: การร่างหลักสูตร (Curriculum Planning)

การร่างหลักสูตร หมายถึงการดำเนินการจัดทำหลักสูตร รวมทั้งกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรเท่านั้น ไม่รวมถึงการผลิตเอกสารสำหรับผู้เรียน (Saylor and Alexander, 1974)

สังัด อุทรานันท์ (2530) ได้กล่าวถึงระบบการร่างหลักสูตรว่า ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้คือ

ขั้นที่ 1 : การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานไม่ว่าจะเป็นการร่างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ หรือการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น จำเป็นจะต้องคำนึงถึงข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตรคือ ข้อมูลทางด้านประวัติและปรัชญาการศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนและทฤษฎีการเรียนรู้ ข้อมูลทางสังคมและวัฒนธรรม และข้อมูลเกี่ยวกับธรรมชาติเนื้อหาวิชา ข้อมูลเหล่านี้ทำให้ทราบสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมและของผู้เรียนเพื่อสามารถจัดหลักสูตรให้แก้ปัญหาและสนองความต้องการได้

ขั้นที่ 2 : การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร หลังจากได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและทราบสภาพปัญหา และความต้องการของสังคมและผู้เรียนแล้ว ก็จะได้ถึงขั้นการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อมุ่งแก้ปัญหาและสนองความต้องการที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นที่ 3 : การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระ และประสบการณ์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระและประสบการณ์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะเนื้อหาสาระที่จะนำมาสอนเป็นเสมือนสื่อกลางที่จะพาผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 4 : การกำหนดมาตรการวัดและประเมินผล ซึ่งการประเมินผลเป็นการกำหนดมาตรการให้ทราบว่า ควรจะวัดและประเมินอะไรบ้างจึงจะสอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายของหลักสูตร ในตำราที่ว่าด้วยการพัฒนาหลักสูตร โดยทั่วไปมักจะไม่นกล่าวถึงการวัดผลการเรียนโดยตรง เพราะการวัดผลการเรียนเป็นงานที่จัดทำโดยนักวัดผล และในทางปฏิบัตินั้น การวัดและประเมินผลการเรียนนั้น มักจะจัดทำระเบียบการปฏิบัติที่แยกออกมาจากเอกสารหลักสูตรโดยเฉพาะ

ขั้นที่ 5 : การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นขั้นตอนการนำเอาหลักสูตรไปสู่ภาคปฏิบัติ หรือไปสู่การเรียนการสอนในโรงเรียน การนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องอาศัยกิจกรรมและกระบวนการต่าง ๆ หลายประการ เช่น การจัดทำเอกสารและคู่มือการใช้หลักสูตร การเตรียมบุคลากร การบริหารและบริการหลักสูตร การดำเนินการสอนตามหลักสูตร การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร เป็นต้น

ขั้นที่ 6 : การประเมินผลหลักสูตร มีความมุ่งหมายที่จะประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร เพื่อให้ทราบว่า ผลผลิตที่ได้จากหลักสูตรนั้นเป็นไปตามเจตนารมณ์หรือจุดมุ่งหวังของสังคมและผู้เรียนเพียงใด ถ้าผลของการประเมินได้ผลข้อบกพร่องหรือมีจุดอ่อนตรงไหน ก็จะส่งผลให้กิจกรรมการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรต่อไป

ขั้นที่ 7 : การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร เป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่ใช้ อยู่ให้มีความเหมาะสมหรือให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมมากขึ้น กระบวนการในการแก้ไข ปรับปรุงหลักสูตร เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งจะปรับปรุงแก้ไขในขั้นตอนใดของ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรก็ได้ แต่เมื่อเริ่มตรงขั้นตอนไหนก็ต้องดำเนินการในขั้นตอนต่อไป จนครบทุกกระบวนการในวัฏจักรของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ยกตัวอย่างเช่น ถ้าผู้ใช้ หลักสูตรมีความเห็นว่าเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรไม่มีความเหมาะสมกับสภาพของ สังคมและผู้เรียน ก็อาจจะเริ่มทำการปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระในหลักสูตร เป็นอันดับ แรก ต่อจากนั้นก็จะต้องให้หลักสูตรผ่านกระบวนการอื่นต่อไป คือ การกำหนดมาตรการวัดและ ประเมินผล การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผลหลักสูตรและการกำหนดจุดมุ่งหมายตามลำดับ

กระบวนการที่ 3: การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation)

การนำหลักสูตรไปใช้เป็นกระบวนการนำหลักสูตรแม่บทหรือหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่ง ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปใช้ในสถาบันการศึกษา มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการนำ หลักสูตรไปใช้ ดังนี้

Beauchamp (1968) การใช้หลักสูตรหมายถึงการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ การใช้หลักสูตรนี้ ควรประกอบด้วย กระบวนการที่ทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2 ประการ คือ การทำให้ หลักสูตรเป็นจุดเริ่มต้นที่แท้จริงของยุทธศาสตร์การสอนของครู และการทำให้หลักสูตรบรรลุผล สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้

สงัด อุทรานันท์ (2530) ได้กล่าวว่า การใช้หลักสูตรเป็นกระบวนการที่กระทำต่อเนื่องจาก กระบวนการร่างหลักสูตร การใช้หลักสูตรเป็นขั้นของการนำหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน ซึ่งครอบคลุมด้านต่างๆ ดังนี้ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักสูตร การเตรียมบุคลากร การนิเทศ และการติดตามการใช้หลักสูตร การบริหารหลักสูตรและการให้บริการในการใช้หลักสูตร เพื่อให้ การใช้หลักสูตรเป็นไปตามทิศทางที่ต้องการ หลังจากที่ได้ร่างหลักสูตรเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ต้องมี การตรวจสอบเพื่อให้แน่ใจว่าเอกสารหลักสูตร อุปกรณ์และวัสดุ หลักสูตรต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้นมี ข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขหรือเพิ่มเติมอะไรบ้าง ซึ่งอาจดำเนินการโดยผู้จัดทำหลักสูตรเอง หรือจากผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องจากนั้นจึงนำหลักสูตรดังกล่าว ไปทดลองนำร่อง (pilot study) ในการทดลองนำร่องนี้จะเป็นการทดสอบเพื่อประเมินว่าถ้า

หลักสูตรไปปฏิบัติจริง จะมีประสิทธิผลเป็นอย่างไร มีอะไรที่ต้องแก้ไขปรับปรุงอีก และที่สำคัญ ประการหนึ่งซึ่งผู้ดำเนินการควรคำนึงอยู่ตลอดเวลาก็คือการทดลองนำร่องครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำผลจากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น มิใช่เพื่อนำผลจากการประเมินมาพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ดังนั้น จึงควรมีการวางแผนในการประเมินอย่างรอบคอบ และระบุจุดมุ่งหมายในการประเมินให้ชัดเจน เมื่อนำหลักสูตรที่ทดลองนำร่องมาปรับปรุงแก้ไขแล้ว นักพัฒนาหลักสูตรอาจนำหลักสูตรไปทดลองและประเมินผลในวงกว้างกว่าตอนทำทดลองนำร่องอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง จนกระทั่งเห็นว่าหลักสูตรที่สร้างขึ้นมีคุณภาพที่ดีแล้ว จึงนำไปใช้จริงได้ แต่ก่อนที่จะมีการนำหลักสูตรไปใช้จริง นักพัฒนาหลักสูตรควรมีการวางแผนการใช้หลักสูตรก่อน เช่น การจัดการฝึกอบรมหรือประชุมชี้แจงแก่ครูเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร เป็นต้น

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก เพราะถ้าไม่มีการนำหลักสูตรที่สร้างขึ้นไปใช้ในการปฏิบัติจริงในสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายแล้วหลักสูตรนั้นก็ไม่มีคามหมายหรือหากหลักสูตรที่สร้างขึ้นจะดีเลิศเพียงใดและเหมาะสมมากเพียงใด แต่ถ้าหากการนำหลักสูตรไปใช้ยังไม่มามีประสิทธิภาพที่ดีก็ยากที่หลักสูตรนั้นๆ จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดได้เช่นกัน

Beauchamp (1968) ได้กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประโยชน์และถูกต้อง มี 3 วิธีด้วยกัน คือ

1. หลักสูตรที่ถูกเขียนขึ้นมา ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนต่างๆ มากมาย แต่โดยพื้นฐานแล้วหลักสูตรคือ แผนที่ใช้กับการศึกษา ซึ่งใช้กับผู้เรียนที่ลงทะเบียนเรียนในสถาบันศึกษา โดยภาพรวมแล้วแผนถูกนำไปใช้โดยผู้สอน เพื่อเป็นการพัฒนายุทธวิธีการเรียนการสอน เพื่อใช้กับกลุ่มผู้เรียนที่เฉพาะเจาะจง

2. หลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งของระบบในการจัดการในสถานศึกษา โดยแต่ละฝ่ายจะตัดสินใจในการสร้างหลักสูตร ว่าแต่ละหลักสูตรควรเป็นอย่างไร และนำไปใช้อย่างไร

3. หลักสูตรใช้ระบุสถานที่และกลุ่มเป้าหมายที่จะนำไปใช้ เช่น มหาวิทยาลัย วิทยาลัย วิทยาลัยปริญาโท เป็นต้น

วิชัย ประสิทธิวุฒิเวชช์ (2542) กล่าวถึงการนำหลักสูตรไปใช้จะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. การเตรียมผู้สอนให้มีสมรรถภาพด้านความรู้เทคนิควิธีคุณลักษณะและเจตคติที่ดี ผู้สอนต้องให้มีการศึกษาอบรมเกี่ยวกับหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร การประชุมเชิงปฏิบัติการ การวิเคราะห์หลักสูตรและการปฏิบัติการวางแผนการสอน

2. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

2.1 ผู้บริหารให้การส่งเสริม สนับสนุนในการนำหลักสูตรไปใช้ดังนี้คือ มีความรู้ ความเข้าใจ ประชุมชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตร จัดผู้สอนเข้าสอนได้อย่างเหมาะสม สรรหาวัสดุ หลักสูตร จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน จัดหาแหล่งเสริมความรู้ ประสบการณ์ ติดตามผลการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร

2.2 ศึกษานิเทศก์ มีบทบาทให้การส่งเสริม สนับสนุนจากภายนอก ประสานงาน ให้ความช่วยเหลือแนะนำ จัดอบรมสัมมนา นิเทศ ติดตามผลการใช้หลักสูตร

2.3 ผู้ปกครองและบุคลากรในชุมชนมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับ วัสดุหลักสูตร เป็นแหล่งวิทยากรและสถานประกอบการและวิทยากรพิเศษ

3. คุณภาพของผู้สอน

3.1 แปลงหลักสูตรไปสู่การสอน วิเคราะห์หลักสูตรวางแผนการสอนให้สอดคล้อง กับสภาพท้องถิ่น จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร เช่น โครงการสอน แผนการสอน คู่มือครู สื่อการเรียนการสอน เครื่องมือวัดผล

3.2 การสอน จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและจุดประสงค์ของ หลักสูตร ใช้เทคนิค วิธีสอน กระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายและเหมาะสม วัดผลและ ประเมินผล ความตั้งใจต่อการสอนของผู้สอน

3.3 การจัดสภาพและบรรยากาศในห้องเรียน ตกแต่งห้องได้เหมาะสม ใช้สื่อการ เรียนการสอน การจัดมุมประสบการณ์ การจัดประกวดการจัดแสดงผลงาน

ลักษณะของงานที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้

การนำหลักสูตรไปใช้เป็นการนำหลักสูตรที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นไปสู่การปฏิบัติโดยให้ เกิดผลสูงสุดแก่ตัวผู้เรียน ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะของงานหรือกิจกรรมที่ เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ดังนี้

สังัด อุทรานันท์ (2530) ได้กล่าวถึงงานที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ว่ามีงานหลัก อยู่ 3 งาน คือ (1) งานบริหารและบริการหลักสูตร ประกอบด้วยงานเตรียมบุคลากร การจัดผู้สอน เข้าสอนตามหลักสูตร การบริหารและบริการวัสดุหลักสูตรและการบริการหลักสูตรภายใน สถานศึกษา (2) งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร ประกอบด้วยการปรับปรุงหลักสูตร ให้สอดคล้องกับสภาพของสังคม การจัดทำแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและ การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน (3) งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรและการจัดตั้งศูนย์วิชาการ เพื่อสนับสนุน และส่งเสริมการใช้หลักสูตร

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้แบ่งงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรเป็น 2 งาน คือ (1) งานบริหารหลักสูตร มีกิจกรรมที่สำคัญคือ การศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรต่าง ๆ การเตรียมบุคลากรในสถานศึกษา การจัดผู้สอนเข้าสอน การจัดตารางสอน การจัดแผนการเรียน การจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียน การสอน การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้ใช้หลักสูตร เช่น อาคาร สถานที่ งบประมาณ การบริการห้องสมุด เป็นต้น การนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร การประชาสัมพันธ์หลักสูตรแก่ผู้ปกครองและชุมชน (2) งานสอน มีกิจกรรมที่สำคัญคือ การทำความเข้าใจในหลักสูตรแม่บทและปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการท้องถิ่น การวางแผน การสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร การพัฒนาและใช้สื่อการเรียนการสอน การจัดสอนซ่อมเสริม การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้กล่าวถึงปัญหาของการนำหลักสูตรไปใช้ไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1. ปัญหาด้านผู้สอน คือ ผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวหลักสูตรและขาดเอกสารประกอบหลักสูตร เช่น คู่มือการใช้หลักสูตร ซึ่งทำให้การสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ผู้สอนไม่ยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ยังคงยึดวิธีการสอนแบบ “ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง” ในการสอน และไม่มีเวลาศึกษาหลักสูตรก่อนสอน
2. ปัญหาด้านผู้บริหาร คือ ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรน้อยทำให้ไม่สามารถสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดีเท่าที่ควร ความสามารถในการนิเทศและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรแก่คณะผู้สอน เช่น การจัดหาเอกสารหลักสูตรประเภทต่าง ๆ และการจัดหาจัดทำอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอกับความต้องการของผู้สอน การจัดผู้สอนเข้าสอนไม่เหมาะสม การไม่ได้สนับสนุนการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา เป็นต้น
3. ปัญหาด้านศึกษานิเทศก์ คือ ศึกษานิเทศก์นิเทศการใช้หลักสูตรในสถานศึกษาต่าง ๆ ไม่ทั่วถึง ศึกษานิเทศก์ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรอย่างถ่องแท้ ไม่มีความรู้ความสามารถในการนิเทศและให้คำแนะนำแก่ผู้สอนได้ดีเท่าที่ควร
4. ปัญหาด้านหน่วยงานส่วนกลาง ระดับจังหวัดและระดับอำเภอ คือ ส่งเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรล่าช้าและไม่เพียงพอต่อความต้องการของสถานศึกษา ขาดการประชาสัมพันธ์หลักสูตร โดยเฉพาะกับผู้ปกครองทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ขาดงบประมาณที่จะสนับสนุนการใช้หลักสูตร การฝึกอบรมให้ความรู้และทักษะเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้แก่ผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องยังไม่ทั่วถึงและ/หรือไม่ตรงกับความต้องการของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการที่ 4: การประเมินผลหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525) ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ว่าการประเมินหลักสูตรเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตร โดยใช้ผลจากการวัดในแง่มุมมองต่าง ๆ ของสิ่งที่ประเมินเพื่อนำมาพิจารณาร่วมกันและสรุปว่าจะให้คุณค่าของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาขึ้นมานั้นว่าเป็นอย่างไร มีคุณภาพดีหรือไม่ เพียงใด หรือได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ มีส่วนใดที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรหมายถึงการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจข้อบกพร่องหรือปัญหา เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขส่วนประกอบทุกส่วนของหลักสูตรให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นหรือตัดสินใจคุณค่าของหลักสูตรนั้น ๆ

จากแนวคิดของนักพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการประเมินหลักสูตรเป็นการดึงเอาคุณค่าของหลักสูตรออกมาให้เห็นเป็นที่ประจักษ์เพื่อจะได้นำเอาข้อมูลเหล่านั้นมาใช้สำหรับการปรับปรุงหรือการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

4. การพิจารณาขออนุมัติหลักสูตร

การอนุมัติหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัยที่ใช้ในปัจจุบันให้มีความเหมาะสม เพื่อประโยชน์ในการรักษามาตรฐานการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และการรับรองวิทยฐานะ และเพื่อให้การบริหารงานด้านวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทบวงมหาวิทยาลัยจึงกำหนดเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2542 ไว้ดังต่อไปนี้

1. ให้ใช้เกณฑ์มาตรฐานนี้สำหรับหลักสูตรระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอกทุกสาขาวิชา
2. ให้ยกเลิกประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2533 และประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง แนวทางและวิธีการพิจารณาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2533
3. ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มุ่งให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ และสอดคล้องกับปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษาและมาตรฐานทางวิชาการและวิชาชีพ เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนักวิชาการและนักวิชาชีพที่มีความรู้ความสามารถระดับสูงในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อสามารถแสวงหาความรู้ใหม่ได้อย่างอิสระ รวมทั้งมีความก้าวหน้าทางวิชาการได้อย่างต่อเนื่อง
4. ระบบการจัดการศึกษา ใช้ระบบทวิภาค โดยหนึ่งปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ภาคการ

ศึกษาปกติ หนึ่งภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการศึกษาภาคฤดูร้อน ให้กำหนดระยะเวลาและจำนวนหน่วยกิตโดยมีสัดส่วนเทียบเคียงกัน กับการศึกษาภาคปกติ

สถาบันอุดมศึกษาใดที่จัดการศึกษาระบบไตรภาค ให้แบ่งหนึ่งปีการศึกษาออกเป็น 3 ภาคการศึกษาปกติรวมภาคฤดูร้อนหนึ่งภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 12 สัปดาห์สำหรับระบบจตุรภาค หนึ่งปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ภาคการศึกษาปกติรวมภาคฤดูร้อนหนึ่งภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 10 สัปดาห์

5. การคิดหน่วยกิต

รายวิชาภาคทฤษฎี ที่ใช้เวลาบรรยายหรืออภิปรายไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมงต่อภาค การศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

รายวิชาภาคปฏิบัติไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

การฝึกงานหรือการฝึกภาคสนาม ไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

การค้นคว้าอิสระ ที่ใช้เวลาศึกษาค้นคว้าไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

วิทยานิพนธ์ ที่ใช้เวลาศึกษาค้นคว้าไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาระบบไตรภาค หรือระบบจตุรภาค ให้เทียบเคียงหน่วยกิตกับระบบทวิภาค ดังนี้

1 หน่วยกิตระบบไตรภาค เทียบได้กับ 12/15 หน่วยกิตในระบบทวิภาค หรือ 4 หน่วยกิตระบบทวิภาค เทียบได้กับ 5 หน่วยกิตในระบบไตรภาค

1 หน่วยกิตระบบจตุรภาค เทียบได้กับ 10/15 หน่วยกิตในระบบทวิภาค หรือ 2 หน่วยกิตระบบทวิภาค เทียบได้กับ 3 หน่วยกิตในระบบจตุรภาค

6. โครงสร้างหลักสูตรปริญญาโท ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต โดยแบ่งการศึกษาเป็น 2 แผน คือ

แผน ก เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัยโดยทำวิทยานิพนธ์ การศึกษาตามแผน ก มี 2 แบบคือ

แบบ ก(1) ทำเฉพาะวิทยานิพนธ์ซึ่งไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต

แบบ ก(2) ทำวิทยานิพนธ์ซึ่งมีค่าเทียบได้ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต และศึกษางานรายวิชาอื่นไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

แผน ข เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการศึกษางานรายวิชา โดยไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์ แต่ต้องมีการค้นคว้าอิสระไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต และไม่เกิน 6 หน่วยกิต

การรับและเทียบโอนหน่วยกิตจากหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาหรือหลักสูตรอื่นทั้งในและต่างประเทศ ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถาบันที่รับและเทียบโอน

คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จากสถาบันอุดมศึกษาที่ทบวงมหาวิทยาลัยรับรอง

การลงทะเบียนเรียนและระยะเวลาการศึกษา ให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกิน 15 หน่วยกิต ในแต่ละภาคการศึกษาปกติ และให้ใช้เวลาศึกษาอย่างมากในแต่ละหลักสูตร โดยปริญญาโท ให้ใช้เวลาศึกษาอย่างมากไม่เกิน 5 ปีการศึกษา

ชื่อปริญญา

ให้ใช้ชื่อปริญญาตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญาของแต่ละสถาบัน ในกรณีที่ยังไม่มี การกำหนดชื่อปริญญาในพระราชกฤษฎีกา ให้ใช้ชื่อปริญญาตามหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญาของทบวงมหาวิทยาลัย

การประกันคุณภาพของหลักสูตร

ให้กำหนดระบบการประกันคุณภาพของหลักสูตรไว้ทุกหลักสูตรให้ชัดเจน ซึ่งอย่างน้อย ต้องประกอบด้วยระบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษาสามารถศึกษาและแสวงหา ความรู้ด้วยตนเอง ระบบการสอบวิทยานิพนธ์ ระบบการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย และให้มีระบบ การประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรทุก 5 ปี

ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์มาตรฐานนี้ได้ ให้เสนอทบวงมหาวิทยาลัย พิจารณาเป็นกรณีไป

เกณฑ์มาตรฐานนี้ให้ใช้กับหลักสูตรที่จะเปิดใหม่ รวมทั้งหลักสูตรเก่าที่จะปรับปรุงใหม่ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

การจัดทำหลักสูตรเพื่อให้สภามหาวิทยาลัยพิจารณาอนุมัติ คณะ/หน่วยงานต้องปฏิบัติตาม แนวปฏิบัติและหลักเกณฑ์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการร่าง/ปรับปรุงหลักสูตร โดยให้คณะหรือหน่วยงานที่จะเสนอหลักสูตร พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการร่างหลักสูตรขึ้นมาชุดหนึ่ง โดยมีรายละเอียดตามรูปแบบการ แต่งตั้งกรรมการร่างหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยกำหนด

2. หลักสูตรใหม่ที่จะเปิดสอนต้องได้รับการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา หากเป็นหลักสูตรนอกแผนฯ คณะหรือหน่วยงานต้องดำเนินการขออนุมัติปรับเข้าแผนต่อสภามหาวิทยาลัยและทบวงมหาวิทยาลัยก่อน โดยเสนอเรื่องไปที่กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัย เพื่อดำเนินการตามขั้นตอน

3. หลักสูตรต้องมีโครงสร้างและมาตรฐานตามเกณฑ์ที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด

4. หลักสูตร / สาขาวิชาที่จะเปิดสอนไม่ควรซ้ำซ้อนกับหลักสูตรในสถาบันเดียวกัน ส่วนการเปิดหลักสูตรซ้ำซ้อนกันระหว่างสถาบันควรพิจารณาความต้องการบัณฑิตในสาขานั้นของประเทศ หรือแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาประกอบด้วย

5. หลักสูตรต้องได้รับอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัยก่อนการเปิดสอน

6. หลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัยแล้วให้แจ้งทบวงมหาวิทยาลัยทราบภายใน 30 วัน

จากบทความต่างประเทศ (New Curriculum Committee Organization Proposal, 2000) ได้กล่าวถึงการเปิดให้บริการหลักสูตรใหม่ไว้ว่า เมื่อหลักสูตรผ่านการอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัย และองค์การที่เกี่ยวข้องนั้น ทางฝ่ายคณะกรรมการร่างหลักสูตรจะต้องพิจารณาเงื่อนไขและกระบวนการในการจัดทำหลักสูตรใหม่ เพื่อให้หลักสูตรใหม่เป็นที่ยอมรับและมีความทันสมัย และต้องมีการเปลี่ยนโครงสร้างหลักสูตรเก่า โดยการพิจารณาจากเอกสารต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้สนับสนุนในการเปลี่ยนโครงสร้างหลักสูตร ซึ่งการประเมินความต้องการจำเป็นสามารถช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อชี้ให้เห็นถึงสิ่งที่ผู้ร่างหลักสูตรต้องการ โดยวิธีการประเมินความต้องการจำเป็นจะรวบรวมข้อมูลด้านกระบวนการ ดังต่อไปนี้

1. การวางแผนโครงการ ซึ่งพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของโครงการ ระบบขององค์กร การประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาหลักสูตร รวมถึงการสำรวจโอกาสในการหางานทำของผู้ที่จบหลักสูตรการศึกษาแล้ว

2. ผลกระทบของโครงการที่มีผลต่อโครงการอื่น ๆ ซึ่งพิจารณาเปรียบเทียบกับหลักสูตรอื่นที่คล้ายคลึงกัน หรือติดตามผลกระทบจากสถาบันการศึกษาอื่น พร้อมกับวิธีการแก้ไขผลกระทบในแง่ลบ

3. แผนดำเนินการ ซึ่งพิจารณาถึงจำนวนของผู้เรียน สิ่งอำนวยความสะดวก รายชื่ออุปกรณ์ เครื่องมือที่จำเป็น ตลอดจนค่าใช้จ่ายทั้งหมด

4. การนำแผนการร่วมมือไปใช้ โดยพิจารณาว่าจะใช้กับใคร องค์กรใด รวมถึงข้อตกลงร่วมกัน

5. การออกแบบหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย มาตรฐานของหลักสูตร แผนการเรียน รูปแบบหลักสูตรและรายละเอียดแต่ละวิชา

5. การตัดสินใจเพื่อการจัดการบริการหลักสูตร

กระบวนการในการตัดสินใจ ไม่ว่าจะตัดสินใจในเรื่องใดก็ตาม จะต้องมีส่วนตอนหรือกระบวนการของการตัดสินใจ ซึ่งกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ได้มีนักวิชาการทางด้านการบริหารได้ให้แนวคิดในการจัดแบ่งขั้นตอนไว้หลายแนวทาง แต่ส่วนใหญ่จะมีคล้ายคลึงกันดังต่อไปนี้

Filippo (1980) เห็นว่า กระบวนการในการตัดสินใจนั้นควรมี 5 ขั้นตอนใหญ่ๆ คือ

1. สืบสวนให้ข้อมูลเท็จจริง และพิจารณาปัญหาที่จะต้องตัดสินใจว่า มีความมุ่งหมายอย่างไร มีลักษณะขัดแย้งหรือกระทบกระเทือนต่อองค์กรอย่างไรหรือไม่ ทั้งนี้ต้องไม่ลืมหลักการพิจารณาถึงเหตุและผลที่จะเกิดจากการตัดสินใจ การพิจารณาประการนี้มีลักษณะเป็นการสร้างขอบเขตของปัญหาและวิธีที่จะวินิจฉัยจำเป็นต้องอาศัยความรู้ และความรอบคอบประกอบกัน
2. พิจารณาเลือกแนวทางแก้ปัญหาต่างๆ ที่มีอยู่หลายทาง โดยเลือกไว้สำหรับเป็นแนวทางพิจารณาขั้นสุดท้ายสัก 3-5 ประการ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และภูมิหลังของผู้ตัดสินใจเป็นส่วนประกอบด้วย
3. รวบรวมข้อมูลและสารสนเทศเพื่อทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางแก้ปัญหาที่ได้เลือกไว้ การเลือกแนวทางแก้ปัญหาไว้เพียง 3-5 ประการนี้ จะช่วยประหยัดเวลาและตัวของปัญหาให้แคบเข้า โดยไม่ต้องรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศทั้งหมด เพราะจะทำให้เสียเวลาและสิ้นเปลืองมาก
4. พิจารณาผลดีและผลเสียที่จะเกิดจากการเลือกวิธีแก้ปัญหาต่างๆ โดยอาศัยการวิเคราะห์ เปรียบเทียบจากข้อมูลและสารสนเทศที่รวบรวมไว้ แล้วเลือกวิธีการที่คาดว่าจะดีที่สุดเป็นแนวทางต่อไป

5. นำผลการตัดสินใจในทางเลือกไปปฏิบัติ

Armstrong (1986) เสนอขั้นตอนของการตัดสินใจซึ่งเน้นการตัดสินใจซึ่งเน้นการตัดสินใจในการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ ว่ามีขั้นตอนโดยสรุป 9 ขั้นตอน คือ (1) นิยามสถานการณ์ หาให้ได้ว่าอะไรคือสิ่งที่ผิดพลาด (2) ระบุวัตถุประสงค์ของการตัดสินใจว่าต้องการอะไร (3) สร้างสมมติฐานเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหา (4) เก็บรวบรวมข้อเท็จจริง สารสนเทศที่เป็นข้อจำกัดทั้งภายในและภายนอกที่จะส่งผลต่อเหตุการณ์ปัญหา (5) วิเคราะห์ข้อเท็จจริง เพื่อให้ได้สาเหตุของปัญหา (6) พิจารณาทางเลือกที่จะแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ทั้งหมด (7) ประเมินทางเลือกต่างๆ โดยการเปรียบเทียบข้อดีข้อเสีย ประโยชน์ที่ได้รับและผลที่ตามมาของแต่ละทางเลือก (8) ตัดสินใจและปฏิบัติ ทางเลือกที่ประเมินแล้วจะช่วยให้สามารถตัดสินใจได้ง่ายขึ้นและนำทางเลือกที่คัดสรรแล้วไปปฏิบัติจริง และ (9) ควบคุมกำกับกับการปฏิบัติ ตรวจสอบดูว่าการตัดสินใจในทางเลือกนั้นมีประสิทธิผลหรือไม่ มีปฏิกิริยาอะไรบ้าง เพื่อนำผลมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

การตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรค่อนข้างที่จะซับซ้อนเพราะขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ที่เกี่ยวข้องในการสร้างหลักสูตร ลักษณะของการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรขึ้นอยู่กับว่าใครเป็นผู้กำหนดปัญหาและใครเป็นผู้อธิบายวิธีการแก้ไขปัญหานั้น (Sowell 1996)

Klein (1991) (อ้างถึงใน Sowell, 1996) การตัดสินใจนั้นจะทำได้จากการพัฒนาและการใช้หลักสูตรในชั้นเรียน โดยแบ่งประเภทของสิ่งที่ใช้ในการตัดสินใจ ดังนี้

1. เนื้อหาวิชาซึ่งมาจากองค์ความรู้ และสามารถแยกออกเป็นหลายๆ รูปแบบ เช่น ความจริง ความคิดรวบยอด และหลักการทั่ว ๆ ไปได้

2. วัตถุประสงค์สามารถกำหนดได้จากผลของการมีส่วนร่วมของผู้เรียนโดยดูจากกิจกรรมในการเรียนรู้ผลสุดท้ายของการเรียนรู้ ซึ่งเป็นผลการกระทำหลักสูตรตามช่วงเวลา หรือเรียกง่าย ๆ ว่า วัตถุประสงค์ทางการศึกษา โดยกล่าวถึงผลที่เกิดจากการเรียนรู้ทั่วไปและผลที่เกิดจากการเรียนรู้เฉพาะ เทคนิคในการพัฒนาหลักสูตรจะเป็นตัวช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ล่วงหน้า

3. แหล่งค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล ซึ่งจะรวมถึง วัตถุประสงค์ สถานที่ และบุคลากรที่ช่วยอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินการเรียนรู้ เครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ช่วยในการเรียนการสอน ตำราเรียน คอมพิวเตอร์ เกมส์ ตลอดจนความสามารถของบุคลากรซึ่งทั้งหมดนี้เป็นวัสดุและแหล่งค้นคว้าของสถานศึกษา

4. กิจกรรมและยุทธวิธีในการสอน ซึ่งเป็นวิธีที่ทำให้ผู้เรียนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการเรียนรู้ ยุทธวิธีการสอนอธิบายถึงบทบาทของครูภายใต้กิจกรรมซึ่งช่วยให้นักเรียนได้ค้นพบผลที่ได้จากการเรียนรู้

5. การวัดผลซึ่งรวมถึงกระบวนการในการตัดสินใจระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีการสังเกตรายงานที่ให้ทำ โครงการ หรือวิธีอื่นๆ พร้อมทั้งการวิเคราะห์และแปลผลที่ได้ซึ่งการวัดผลจะเน้นการตัดสินใจว่าหลักสูตรที่นำมาใช้นั้นได้อย่างไร

6. กลุ่ม เวลา และที่ว่าง กลุ่มหมายถึง การแบ่งกลุ่ม ผู้เรียนตามเกรด ภูมิภาคหรือระดับความสามารถ เวลา หมายถึง วิธีการที่จำกัดและถูกจัดสรรจากกลุ่มภายนอกและกลุ่มภายในที่ทางสถานศึกษาเป็นผู้จัดให้ ประโยชน์ของเวลาเป็นสิ่งจำเป็นมากในทุก ๆ หลักสูตร ที่ว่างหมายถึง การออกแบบและการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ในการทำงานของห้องเรียนหรือสถานที่ เรียน หลักสูตรจะต้องเหมาะสมกับที่ว่างที่ใช้ประโยชน์ได้

6. การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

การศึกษาระดับบัณฑิตเป็นการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี ผู้ที่จบปริญญาตรีเรียกว่า “บัณฑิต” หมายถึง ผู้ทรงความรู้ ผู้มีปัญญา นักปราชญ์ ถ้าจบปริญญาโท เรียกว่า “มหาบัณฑิต” หมายถึง ผู้ทรงความรู้ยิ่งใหญ่มาก ผู้มีปัญญาอันยิ่งใหญ่มาก นักปราชญ์ใหญ่ จบปริญญา

เอก เรียกว่า “ดุชฎีบัณฑิต” หมายถึง ผู้ทรงความรู้อันน่ายินดี ผู้มีปัญญาอันน่าชื่นชม นักปราชญ์ที่นำชื่นชมยินดี (สมบัติ นพรัตน์, 2546)

การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศไทย เริ่มจากศาสตราจารย์ Moody E. Prior ที่ปรึกษามูลนิธิโรคกั เฟลเลอร์ ได้สำรวจสภาพการศึกษาชั้นหลังปริญญาตรีในประเทศไทย ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2509 แล้วจัดทำรายงาน เรื่อง Graduate Education in Thailand เสนอให้มีคณะกรรมการจัดตั้งการศึกษาชั้นหลังปริญญาตรีแห่งประเทศไทย ทำหน้าที่ประสานงานการศึกษาระดับปริญญาโท นอกจากนี้ คณะกรรมการระดับอุดมศึกษา สภาการศึกษาแห่งชาติ พิจารณาเห็นว่าประเทศขาดกำลังคนในระดับสูงกว่าปริญญาตรี ในสาขาต่าง ๆ จึงได้มีการพิจารณาขยายการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น แทนการส่งผู้สำเร็จปริญญาตรีภายในประเทศไปศึกษาต่อต่างประเทศ ซึ่งเป็นการลงทุนสูงอีกทั้งหลักสูตรในต่างประเทศอาจไม่สัมพันธ์กับความต้องการของประเทศไทย (กุลวดี ตรียานนท์, 2535)

กลุ่มบัณฑิตศึกษามีความสำคัญในการผลักดัน และสนับสนุนให้เกิดความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศ เพราะบัณฑิตศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้และความชำนาญอย่างเฉพาะเจาะจง จากสิ่งที่ได้เรียนรู้อมา และถือได้ว่าเป็นปัญญาชนของสังคมในการพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้า และสร้างคนรุ่นใหม่ให้แก่สังคมในอนาคตด้วย มหาวิทยาลัยรุ่นต่อไปที่กำลังจะเกิดขึ้น จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศได้นั้น ต้องได้รับการพัฒนาในด้านองค์ความรู้ที่มาจาก การเชื่อมโยงและความทัดเทียมกับองค์ความรู้ของต่างประเทศ ขณะเดียวกันก็ไม่ลืมบริบทความเป็นไทย พร้อมทั้งจะนำความรู้ที่ได้เรียนมา นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ แก่วงการวิชาการ รวมทั้งสามารถถ่ายทอดความรู้สู่บุคลากรรุ่นต่อไป ได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2541)

นอกจากนี้จากการสรุปสาระสำคัญของ “แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา” ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้วางแนวทางให้รัฐบาลสนับสนุนทางการเงินโดยตรงแก่มหาวิทยาลัยระดับชาติ เช่น เงินกองทุนวิจัย และการค้นคว้าทางวิชาการ พร้อมทั้งเปิดขยายการศึกษาระดับปริญญาโทและเอกให้มากขึ้น ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีของประเทศไทยในการยกระดับการศึกษาให้ทัดเทียมกับต่างประเทศ เพราะยุคสมัยนี้เป็นยุคสังคมแห่งความรู้ (knowledge-based society) ที่นำเอาความรู้และภูมิปัญญาของสังคมมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างและพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้ จึงส่งผลให้ประเทศต่างๆ ในโลกต้องหันมาสนใจแนวทางการจัดการศึกษาของตนอย่างจริงจัง เพื่อพัฒนาศักยภาพและกำลังคนที่มีความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศให้ก้าวสู่ศตวรรษใหม่ได้อย่างมั่นคง (จรัส สุวรรณเวลา, 2545)

การศึกษาในสถาบันการศึกษาของไทยยังขาดบัณฑิตที่มีความสามารถในการสังเคราะห์ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในภาวะที่มีการแข่งขันกันสูง สถาบันอุดมศึกษาที่ด้อยคุณภาพ จะไม่สามารถแข่งขันได้ และส่งผลให้ความสามารถในการแข่งขันด้านอื่นถดถอยลงไปด้วย ทางเลือกที่ดีก็คือ การเปิดเสรีในการจัดให้บริการอุดมศึกษา เพื่อให้มีการแข่งขันทางการศึกษากัน อย่างเต็มที่และยุติธรรม พร้อมกับพิจารณาถึงคุณภาพเพื่อให้การศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย สามารถแข่งขันกับต่างชาติได้ในอนาคต (จรัส สุวรรณเวลา, 2545)

จากเอกสารที่ผู้วิจัยได้รวบรวมมาเกี่ยวกับแนวโน้มการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการจัดการศึกษาที่ดีจะต้องพัฒนาผู้เรียนในด้านความสามารถในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มากกว่าการสะสมท่องจำความรู้ นอกจากนี้ควรจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีวิธีคิดอย่างนักวิชาการ และสามารถถ่ายทอดความรู้ไปให้ผู้อื่นได้ มีความรับผิดชอบ รู้จักหน้าที่และคิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถสร้างสรรค์ผลงาน ตลอดจนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ พร้อมทั้งนำความรู้ที่มีผสมผสานเข้ากับการขยายตัวด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีโทรคมนาคม เพื่อให้การกระจายความรู้ไปได้อย่างรวดเร็ว หรือที่เรียกว่า สังคมความรู้ หรือ Knowledge Society

7. หลักสูตรนอกเวลาราชการ

ความต้องการของผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและต้องการที่จะศึกษาต่อในระดับปริญญาโทมีจำนวนมากขึ้น การจัดการศึกษาหลักสูตรนอกเวลาราชการจึงได้พัฒนาขึ้น ซึ่ง งามตา ตันนุกุล (2537) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาของหลักสูตรนอกเวลาราชการไว้ว่า เวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนของหลักสูตรนอกเวลาราชการจะเริ่มตั้งแต่เวลา 17.00-21.00 น. ในวันปกติ ทำงานและเรียนในวันเสาร์ซึ่งเป็นวันหยุดราชการตั้งแต่เวลา 09.00-21.00 น. รูปแบบการสอนจะมี ทั้งบรรยาย อภิปราย ฝึกปฏิบัติ การวิเคราะห์กรณีศึกษา การเสนอรายงาน การศึกษานอกสถานที่ และมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน การเรียนการสอนในระดับนี้จะเน้นที่การค้นคว้า เป็นหลัก แต่บัณฑิตภาคคนอกเวลาราชการมีขีดจำกัดในการค้นคว้า เพราะผู้เรียนต้องทำงานในเวลา กลางวัน และทำการศึกษาในช่วงเวลาเย็น เรื่องนี้นับได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งที่ต้อง คำนึงถึง

ตั้งแต่สภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้อนุมัติในหลักการให้ทำการเปิดสอนภาคคนอกเวลา ราชการได้นั้น การขอเปิดสอนหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการได้เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ เพื่อให้ หลักสูตรแต่ละหลักสูตรได้ดำเนินไปในแนวทางเดียวกันกับคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ 2/2529 วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2529 จึงได้กำหนดนโยบาย และหลักเกณฑ์การ

เปิดหลักสูตรบัณฑิตศึกษาก่อนเวลาราชการไว้ สำหรับเป็นแนวปฏิบัติของหลักสูตรที่จะเปิดสอนภาคนอกเวลาราชการในเวลาต่อมา ดังนี้ (งามตา ตันนุกูล, 2537)

1. ต้องเป็นหลักสูตรพิเศษที่มีเป้าหมายสำคัญในการเสริมสร้าง และพัฒนาวิชาการในระดับสูง ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปพัฒนางานวิชาการหรือวิชาชีพที่ตนสังกัด และเป็นหลักการที่เข้าข่ายกิจกรรมบริการสังคมของมหาวิทยาลัย
2. ต้องเป็นหลักสูตรที่สามารถหารายได้ส่วนหนึ่งมาสนับสนุน ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน และการวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการพึ่งตนเองของรัฐบาล
3. ควรเป็นหลักสูตรในระดับปริญญาโทบัณฑิต แผนก ข.
4. ต้องเป็นหลักสูตรซึ่งรับเฉพาะผู้มีประสบการณ์ในการทำงานในสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อโดยตรงเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี หลังจากสำเร็จชั้นปริญญาบัณฑิต โดยนับถึงวันที่ 30 มิถุนายนของปีที่ผ่านมา
5. หลักสูตรที่เปิดสอนต้องเป็นหลักสูตรเดียวกับหลักสูตรที่เปิดสอนในเวลาราชการ และจะเปิดสอนเฉพาะหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการไม่ได้
6. ต้องเป็นหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากทบวงมหาวิทยาลัย และ ก.พ. พิจารณาคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรแล้ว

นโยบายและหลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นข้อกำหนดที่บัณฑิตวิทยาลัยได้กำหนดไว้ถือปฏิบัติเป็นส่วนกลางซึ่งในแต่ละหลักสูตรอาจจะมีนโยบายภายในของตนเองอีกก็ได้ ดังนั้นการบริหารงานจึงมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างกันไปตามความจำเป็นของแต่ละหลักสูตร เมื่อมีการกำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์ในการดำเนินงานแล้ว การบริหารจึงจำเป็นต้องมีโครงสร้างในการบริหารงานด้วย

นอกจากนี้ งามตา ตันนุกูล (2537) ได้กล่าวถึง การเสนอขออนุมัติเพื่อเปิดสอนหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการว่ามีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. เสนอโครงการเพื่อขอเปิดหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการซึ่งแบบเสนอประกอบด้วย หัวข้อต่าง ๆ ดังนี้ (1) หลักการและเหตุผล (2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร (3) หลักสูตรที่ใช้หลักสูตรเดียวกันกับภาคปกติ (4) คุณสมบัติของผู้มีสิทธิ์สมัครเข้าศึกษา (5) การคัดเลือกผู้เข้าศึกษา (6) วัน-เวลาเรียน (7) การบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย หน่วยงานรับผิดชอบซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นคณะหรือภาควิชา รวมถึงการจัดองค์กรซึ่งได้แก่คณะกรรมการบริหารหลักสูตร โดยขึ้นตรงต่อบัณฑิตศึกษาคณะ และบัณฑิตวิทยาลัย รวมทั้งองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ และสถานที่ที่ใช้ทำการสอน (8) การบริหารการเงิน ซึ่งประกอบด้วยคำตอบแทนโครงการ ค่าตอบแทนที่ปรึกษาโครงการ ค่าตอบแทนกรรมการโครงการ และค่าอุปกรณ์และวัสดุการศึกษาต่อภาคการศึกษา (9) ประมาณการรายรับรายจ่าย ประกอบด้วย ประมาณการรายรับสุทธิ ประมาณการรายจ่าย แบ่งเป็นหมวด ได้แก่

หมวดเงินเดือนและค่าจ้าง หมวดค่าตอบแทน หมวดค่าใช้สอย หมวดค่าวัสดุ หมวดค่าสาธารณูปโภค หมวดค่าครุภัณฑ์ หมวดเงินอุดหนุน และหมวดสำรองทั่วไป

จากรูปแบบการเสนอขอเปิดหลักสูตรดังกล่าว เมื่อหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการจัดทำโครงการ และประมาณการรายได้รายจ่ายประจำปีงบประมาณครบตามหัวข้อต่าง ๆ แล้วให้ส่งรายละเอียดของข้อมูลเสนอขออนุมัติตามลำดับขั้นตอนต่อไป

2. ขั้นตอนการเสนอขออนุมัติ ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ (1) ภาควิชาที่หลักสูตรจะทำการเปิดสอนภาคนอกเวลาราชการ (2) บัณฑิตศึกษาประจำคณะ (3) บัณฑิตวิทยาลัยจะนำเสนอในคณะกรรมการต่างๆ เพื่อขอความเห็นชอบ คือ คณะกรรมการบริหารบัณฑิตวิทยาลัย และคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย (4) บัณฑิตวิทยาลัยจะเสนอโครงการดังกล่าวให้ที่ประชุมคณบดีพิจารณาให้ความเห็นชอบ และเสนอที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยเพื่อพิจารณาอนุมัติ

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับโปรแกรมการผลิตมหาบัณฑิตหลักสูตรภาคเวลาราชการ จำนวน 12 หลักสูตร ปีการศึกษา 2538 โดยแบ่งศึกษา 4 ด้าน พบว่า จะมีทั้งส่วนที่หลักสูตรเป็นอิสระในการจัดการและในส่วนที่อยู่ใน กฎเกณฑ์ ระเบียบ ที่จะต้องปฏิบัติร่วมกันด้วย ดังนี้ (ผานิต วิมลรัตน์ปัญญา, 2539)

1. ด้านการบริหาร ประกอบด้วย นโยบาย และโครงสร้างการบริหารงาน พบว่า ในเรื่องของนโยบายนั้นจะใช้กฎเกณฑ์เดียวกันทุกหลักสูตร ซึ่งกำหนดโดยคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับหลักสูตรที่จะเปิดสอนภาคนอกเวลาราชการ ส่วนโครงสร้างการบริหารงานแต่ละหลักสูตรได้เอง โดยแต่ละหลักสูตรมีความเป็นอิสระในการบริหารงาน ส่วนคณะกรรมการบริหารหลักสูตรจะได้มาจากการแต่งตั้ง โดยการเสนอ ของคณบดี หรือประธานหลักสูตร หรือผู้อำนวยการหลักสูตร หรือหัวหน้าภาควิชาที่เปิดสอน และคณาจารย์ในภาควิชา (อ้างถึงในงามตา ตันนุกูล, 2537)

2. ด้านการดำเนินงาน เนื่องจากการเปิดสอนภาคนอกเวลาราชการ หากจะทำการเปิดสอนได้ จะต้องเป็นหลักสูตรในภาคปกติมาก่อน ดังนั้น การดำเนินงานซึ่งประกอบด้วย การประสานงานภายในและภายนอกคณะ และขั้นตอนการเปิดสอนภาคนอกเวลาราชการต้องเป็นไปตามรูปแบบเดียวกัน ตามกฎเกณฑ์ที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนดไว้ (อ้างถึงในงามตา ตันนุกูล, 2537)

3. ด้านการจัดการศึกษา แม้ในส่วนของการสร้างจะเป็นไปตามรูปแบบ แต่ในส่วนของการรายละเอียด แต่ละหลักสูตรจะเป็นการกำหนดเอง เช่น หลักสูตรแผนการศึกษา การรับเข้าศึกษา และอัตราค่าเล่าเรียน ซึ่งแต่ละหลักสูตรค่อนข้างจะมีอิสระในการจัดการ (อ้างถึงในงามตา ตันนุกูล, 2537)

4. ด้านการเงิน หลักสูตรภาคนอกเวลาราชการเป็นหลักสูตรที่มีหลักการให้เลี้ยงตัวเองได้ ดังนั้นจึงสามารถกำหนดค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายต่างๆได้เอง จึงเห็นได้ว่าอัตราค่าเล่าเรียนและค่าตอบแทนของภาคนอกเวลาราชการจะอยู่ในอัตราที่สูงกว่าภาคปกติ (อ้างถึงในงามตา ต้นนุกูล, 2537)

ตารางที่ 2.1 ลักษณะการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร

สถาบัน	แผนการเรียน	หน่วยกิต	คุณสมบัติผู้เรียน		สอบคัดเลือก	จำนวนที่รับ	เวลาเรียน	ค่าเล่าเรียนต่อเทอม
			ประสบการณ์การทำงาน	เกรดเฉลี่ยสะสม ป.ตรี				
จุฬาลงกรณ์ - บริหารการศึกษา - นิเทศการศึกษาและพัฒนาศูนย์หลักสูตร - วิจัยการศึกษา - ปฐมวัย	แผน ข	40	2 ปี	ไม่จำกัด	สอบข้อเขียนและสัมภาษณ์	40 คน	อังคาร พฤหัสบดี เสาร์	23,800 บาท
	แผน ข	40	2 ปี	ไม่จำกัด	สอบข้อเขียนและสัมภาษณ์	40 คน	ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์	23,800 บาท
	แผน ก	40	ไม่จำกัด	2.5	สอบข้อเขียนและสัมภาษณ์	40 คน	ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์	23,800 บาท
	แผน ข	40	3 ปี	2.5	สอบข้อเขียนและสัมภาษณ์	40 คน	ศุกร์ เสาร์	23,800 บาท
มศว. - บริหารการศึกษา - เทคโนโลยีการศึกษา - การอุดมศึกษา - การศึกษาปฐมวัย - การวัดผลการศึกษา	แผน ข	40	2 ปี	2.5	สอบข้อเขียนและสัมภาษณ์	25 คน	จันทร์- พฤหัสบดี	19,000 บาท
	แผน ข	46	ไม่จำกัด	ไม่จำกัด	สอบข้อเขียนและสัมภาษณ์	25 คน	ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์	19,000 บาท
	แผน ก	40	ไม่จำกัด	2.5	สอบข้อเขียนและสัมภาษณ์	20 คน	ศุกร์ เสาร์	19,000 บาท
	แผน ข	40	ไม่จำกัด	2.5	สอบข้อเขียนและสัมภาษณ์	30 คน	ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์	19,000 บาท
	แผน ข	42	ไม่จำกัด	ไม่จำกัด	สอบข้อเขียนและสัมภาษณ์	20 คน	ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์	19,000 บาท
เกษตรศาสตร์ - บริหารการศึกษา - เทคโนโลยีการศึกษา	แผน ก, ข	48	2 ปี	2.5	สัมภาษณ์	60 คน	เสาร์ อาทิตย์	หน่วยกิต 1,600
	แผน ก, ข	36	2 ปี	2.5	สัมภาษณ์	60 คน	เสาร์ อาทิตย์	หน่วยกิต 1,600

ตอนที่ 2 เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น

Witkin (1995) ได้ให้นิยามของคำว่า ความต้องการจำเป็น (need) หมายถึง ความขัดแย้งหรือช่องว่าง (gap) ระหว่างสิ่งที่เป็นอย่าง (what is) ซึ่งเป็นสภาพที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบันและเป็นสิ่งที่น่าสนใจ กับสิ่งที่ควรจะเป็น (what should be) ซึ่งเป็นความปรารถนา ความอยากได้อะไร

McKenzie และ Smeltzer (1997) ให้นิยามการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ว่าเป็นกระบวนการที่นักวางแผนโครงการแต่ละคนได้ชี้และวัดให้เห็นถึงช่องว่าง (gaps) ระหว่างสิ่งที่เป็นอย่าง (what is) กับสิ่งที่ควรจะเป็น (what ought to be) โดยความต้องการนี้เป็นความต้องการที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญสำหรับกลุ่มเป้าหมาย โดยมีการเก็บข้อมูลในการประเมินความต้องการจำเป็น มี 2 แหล่ง ได้แก่

1. ข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ เป็นข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายที่ได้จากการตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นออกมา ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะมีมากเกินไป ฟุ่มเฟือย และต้องใช้เวลาในการเก็บรวบรวม การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิมียุทธศาสตร์ได้แก่ (1)การสำรวจแบบขั้นตอนเดียว เช่น การพูดคุยทางโทรศัพท์ การเขียน การพูดคุยแบบเผชิญหน้ากับผู้ที่มีความสำคัญ หรือเป็นผู้นำด้านความคิด (2)การใช้วิธีการแบบหลายเทคนิค เช่น การติดตามพัฒนาการของกลุ่ม หรือเทคนิคเดลฟาย และ (3)การรวบรวมข้อมูลจากกลุ่ม เช่น อาศรมความคิด (community forum) เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus groups) กลุ่มสมมติ (Nominal group) เป็นต้น

2. ข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่มีการเก็บรวบรวมมาแล้ว ซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก บางครั้งไม่สามารถนำข้อมูลจากแหล่งนี้ไปใช้ได้โดยตรง ต้องมีการประยุกต์ก่อนนำไปใช้จริง การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิทำได้หลายวิธี เช่น การรวบรวมข้อมูลจากทำเนียบสมุดบันทึก เอกสารอ้างอิง หรือจากฐานข้อมูล เช่น ERIC เป็นต้น

McKenzie และ Smeltzer ยังได้กล่าวว่า รูปแบบและวิธีที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นมีหลากหลาย ได้แก่ การสำรวจ (surveys) การศึกษาชุมชน (community studies) การใช้แบบตรวจสอบ (checklists) การสัมภาษณ์ (interviews) การใช้แบบสอบถาม (questionnaires) การอาศัยผู้แทนชุมชน (community representatives) การอาศัยกลุ่มที่ปรึกษา (advisory groups) การใช้กล่องขอคำแนะนำ (suggestion boxes) และอาศรมความคิด (community forum) เป็นต้น

หลังจากที่มีการรวบรวมข้อมูลมาแล้ว ควรมีการตรวจสอบคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่ง McKenzie และ Smeltzer ได้กล่าวถึงคุณภาพของการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ดังนี้

1. ความเที่ยง ได้แก่ ความสอดคล้องของเครื่องมือ ความสอดคล้องระหว่างผู้ตรวจการสอบ และสอบซ้ำ

2. ความตรง ได้แก่ ความตรงของเนื้อหา เกณฑ์และโครงสร้างที่ใช้พิจารณาเนื้อหา
3. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ความเป็นเอกภาพ มีการสำรวจประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบ
4. การทดสอบก่อนนำไปใช้จริง ได้แก่ การทดสอบนำร่อง การศึกษาภาคสนาม

การประเมินความต้องการจำเป็นทางการศึกษา เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการวางแผน และวางโครงการพร้อมๆกันไปกับการประเมินทรัพยากรการจัดการ เช่น วัสดุ อุปกรณ์ ทักษะ ความรู้ ความสามารถของคน เทคโนโลยีต่างๆ เวลา งบประมาณ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการโครงการ อาจกล่าวได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็นทางการศึกษา คือกระบวนการที่ช่วยชี้ให้เห็นหรือเข้าใจถึงช่องว่างระหว่างเงื่อนไขปัจจุบันกับความคาดหวังของกลุ่มเป้าหมาย แล้วนำช่องว่างที่พบนั้นมาจัดลำดับก่อนหลังตามความสำคัญ ดังนั้นเป้าหมายแท้จริงของการประเมินความต้องการจำเป็นทางการศึกษาก็คือ การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการทางการเรียนรู้ของบุคคล องค์กร และชุมชน โดยข้อมูลที่ได้จากการประเมินความต้องการทางการศึกษา อาจจะเป็นข้อมูลต่อไปนี้ (แสนย์ สายสุภลักษณ์ และคณะ, 2543)

1. ข้อมูลพื้นฐานที่จะช่วยผู้บริหารตัดสินใจในด้านการวางแผนหลักสูตรหรือโครงการใหม่ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว
2. ข้อมูลติดตามผลที่จะช่วยให้ผู้ร่วมโครงการกำหนดแนวปฏิบัติที่จะสอดคล้องกับความต้องการทางการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย
3. ข้อมูลบ่งชี้ถึงความคาดหวังทางการเรียนรู้อันหลากหลายของกลุ่มพิเศษต่างๆ ที่แตกต่างกันไปตามเชื้อชาติ วัฒนธรรม หรือแม้แต่ความแตกต่างทางสมอง และความสามารถในการรับรู้ของคนในชุมชนเดียวกัน

ห้องปฏิบัติการของเขตการศึกษาศูนย์กลางตอนเหนือ (NCREL, 2003) ได้เปิดเผยว่าการประเมินความต้องการจำเป็น คือขั้นตอนแรกของการปรับปรุงรูปแบบของโรงเรียน ซึ่งการประเมินความต้องการจำเป็นจะช่วยค้นหารายละเอียดเฉพาะเกี่ยวกับสิ่งที่ทางโรงเรียนต้องการ เช่น ระบุปัญหาในการอ่านว่าเป็นปัญหามากที่สุดในโรงเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรบรรจุลงไปหลักสูตร และเน้นทักษะในการอ่านให้แก่นักเรียนมากขึ้น และการประเมินความต้องการจำเป็น ยังช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดอันดับความสำคัญของสิ่งที่โรงเรียนต้องการ และแก้ปัญหาได้ตามลำดับ

รูปแบบและวิธีการประเมินความต้องการจำเป็นทางการศึกษานั้น มีหลายรูปแบบที่จะช่วยค้นหาแยกแยะและจัดลำดับความต้องการทางการศึกษาของกลุ่มเป้าหมาย และทรัพยากรการจัดการที่จำเป็นสำหรับจัดนำแผนงานและพัฒนาโครงการขึ้น เพื่อสนองตอบต่อความต้องการนั้นๆ แต่ละรูปแบบต่างก็มุ่งหวังที่จะใช้การประเมินความต้องการเป็นเครื่องมือสำคัญในกระบวนการวางแผนงานและโครงการโดยหวังจะได้รับความร่วมมือทั้ง กาย ใจ และสมองจาก

กลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ภายใต้สถานการณ์และสิ่งแวดล้อมของกลุ่มเป้าหมาย การพัฒนาหลักสูตรเริ่มจากการประเมินความต้องการต่างๆ ไปด้วยปัญหาที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งผู้ออกแบบหลักสูตรพยายามหาทางแก้ไข การประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวข้องกับ การรวบรวมความคิดเห็นและข้อเท็จจริง โดยนักการศึกษาจะระบุความต้องการจำเป็นและหาวิธีกำจัด จุดบอดในหลักสูตรของสถาบันการศึกษา (แสนย์ สายศุภลักษณ์ และคณะ, 2543)

เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น

จากบทความเกี่ยวกับเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นของธนาคารโลก (World Bank, 2002) ได้กล่าวว่า เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นจัดเป็นเครื่องมือประเมินที่รวดเร็ว อย่างหนึ่งในการสำรวจระดับท้องถิ่น เมือง และชุมชน เครื่องมือได้กำหนดการฝึกปฏิบัติและ เทคนิคการช่วยเหลือไว้ ซึ่งเป็นระเบียบวิธีที่ใช้บ่อยในการจัดตั้งประเทศที่กำลังพัฒนา การสุ่ม ตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม รวมถึงคำถามที่ใช้ในการสำรวจ เช่น สถิติจากการสำรวจสุขภาพประชากร และจากหลาย ๆ กรณีรอบโลก เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นนี้ไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ แต่ยังเป็นการคัดเลือกข้อมูลเบื้องต้นในการพัฒนาและวิเคราะห์โครงการ ดังนั้น เมื่อข้อมูลถูกป้อนเข้าไปโครงการก็จะมีข้อมูลสารสนเทศที่จะใช้ในการวางแผนโครงการทันที ซึ่งในการทำโครงการแต่ละโครงการจะเริ่มวิธีการแรกโดยการแยกการสำรวจการประเมินความต้องการจำเป็นออกตามขอบเขตของผู้มีส่วนร่วม โดยข้อมูลพื้นฐานจะถูกรวบรวมจากขอบเขตของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องในแต่ละเขต ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ (1) ระหว่างเตรียมการสำรวจ (2) ระหว่าง ดำเนินการ และ (3) หลังเสร็จสิ้นการสำรวจ

เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นจะเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ (World Bank, 2002)

- ข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับที่ตั้ง ผู้ร่วมโครงการ ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการช่วยเหลือทางเทคนิค ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสำรวจ และเวลาที่ใช้ในการสำรวจ
- ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความสะดวกและความเข้าใจในการใช้เครื่องมือประเมินความจำเป็น รวมถึงคู่มือการใช้ ซึ่งอาจจะแนะนำการปรับปรุงข้อความเดิมหรือให้ข้อมูลเพิ่มเติม
- การประเมินความสามารถของขอบเขตในการเข้าใจและการใช้ประโยชน์จากระเบียบวิธีการสุ่มตัวอย่าง สมรรถภาพในการดำเนินการประเมินความต้องการจำเป็น การตีความข้อมูล และข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนโครงการ
- การวัดความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รวบรวมมา รวมถึงระดับของข้อมูลที่คลาดเคลื่อน
- ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับการตีความข้อมูลและการวางแผนโครงการที่เป็นประโยชน์

ประเด็นในการรวบรวมข้อมูลมีดังต่อไปนี้ (World Bank, 2002)

ประเด็นที่ 1: การเตรียมพร้อมในการสำรวจ โดยเริ่มจากการตรวจสอบเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นและเริ่มเตรียมพร้อมสำหรับการสำรวจ ถึงแม้ว่ากระบวนการและระยะเวลาจะแตกต่างกันแต่ขั้นตอนแต่ละขั้นนั้นจะมีรายละเอียดดังนี้ คือ (1) แต่งตั้งหัวหน้าโครงการและกำหนดทักษะที่จำเป็นในการสร้างแบบสำรวจ ถ้าหัวหน้าโครงการไม่คุ้นเคยกับระเบียบวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม ควรขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิค (2) การพัฒนาการทำงานเบื้องต้นในการดำเนินการสำรวจ ซึ่งรวมถึงการนิยาม ประชากร/พื้นที่ทำการสำรวจ การจำแนกเป็นกลุ่ม วิธีการแยกแยะ ผู้อาศัยในพื้นที่เดียวกันในการสำรวจและการรักษาข้อมูลที่ถูกบันทึก (3) พัฒนาระยะเวลาในการทำกิจกรรมและการดำเนินงาน (4) เรื่องเกี่ยวกับที่อยู่นั้นมี ความสัมพันธ์กับการสำรวจเบื้องต้น เช่น การตรวจสอบ การอนุญาต การรับรู้ของชุมชน และการพิจารณาเรื่องมนุษยธรรม (5) แผนการพัฒนาผู้ดำเนินการ งบประมาณ และความมั่นคงทางการเงิน (6) การว่าจ้างหรือกำหนดผู้ดำเนินการ (7) การแปลความเป็นภาษาในแต่ละท้องถิ่นที่ทำการสำรวจ (8) การดำเนินการอบรมผู้ดำเนินการ เช่น ทักษะของผู้ดำเนินการทุกคนเกี่ยวกับโครงการ ผู้สัมภาษณ์ และผู้จดบันทึกข้อมูล (9) จัดหาเครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการอบรม พาหนะ ที่พัก ตารางผู้สัมภาษณ์ ในแต่ละกลุ่ม (10) ขั้นตอนการแนะนำ การติดตาม และการเก็บรักษาแบบการสำรวจ (11) การดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนาม (12) จัดระบบประกันคุณภาพของการตรวจสอบข้อมูลที่ได้ (13) การวิเคราะห์ข้อมูล และ (14) การแปลผลข้อมูล สำหรับใช้ในการออกแบบโปรแกรม

ประเด็นที่ 2: ขั้นตอนการฝึก ผู้ฝึกควรจะกรอกแบบฟอร์ม Training Materials Evaluation ให้สมบูรณ์หลังเสร็จสิ้นขั้นการฝึก วัตถุประสงค์ของแบบฟอร์มนี้เพื่อวัดคู่มือว่ามีการเตรียมการฝึกฝนในเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นหรือไม่ รวมถึงหลักสูตรการฝึกภาคปฏิบัติ ผู้ฝึกจะถูกถามเกี่ยวกับการบันทึกรวมทั้งปริมาณของเวลาที่กำหนดตามแต่ละมาตรฐานของคู่มือ ข้อมูลเหล่านี้สามารถให้ข้อเท็จจริงกับผู้ใช้งถึงแนวความคิดของปริมาณเวลาที่ต้องการที่จะทำให้การฝึกสมบูรณ์

ประเด็นที่ 3: การรวบรวมข้อมูลและขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล: แบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบการประเมินแต่ละวันของผู้ควบคุมภาคสนาม ซึ่งผู้ควบคุมภาคสนามจะพบปะกับทีมงานผู้สัมภาษณ์เมื่อสิ้นสุดในแต่ละวันเพื่อพิจารณากิจกรรมในวันนั้นๆแล้ว เพื่อให้ผู้ใช้เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น มีความคิดเกี่ยวกับเวลาจำเป็นที่จะทำงานภาคสนาม สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือการรู้จำนวนผู้ที่ดำเนินการสัมภาษณ์ได้ตามจำนวนที่กำหนด ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนของคนในพื้นที่นั้นถูกเลือก และไม่มีอคติต่อการถูกเผยแพร่ และเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องรู้จำนวนผู้ที่ปฏิเสธการมีส่วนร่วม ถ้ามีผู้ปฏิเสธจำนวนมาก ผู้ควบคุมภาคสนาม

จะต้องพิจารณาความเป็นไปได้ของเหตุผลของการปฏิเสธและบันทึกไว้ สุดท้ายของแต่ละวัน ผู้ควบคุมภาคสนามจะต้องสอบถามทุกปัญหาของทีมสัมภาษณ์ด้วยการพบหน้ากัน

2. รูปแบบของการประเมินสุดท้ายของผู้ควบคุมภาคสนาม : แบบสำรวจนี้ควรจะสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดการทำงานภาคสนาม เมื่อการสัมภาษณ์ทั้งหมดเสร็จสิ้น แบบสำรวจนี้เป็นการตรวจนับสรุปข้อมูลที่ถูกรวบรวมไว้ในแต่ละวัน ทั้งนี้ผู้ควบคุมภาคสนามสามารถดำเนินการเพิ่มเติมคำแนะนำในเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น เพื่อพัฒนาเครื่องมือให้ดียิ่งขึ้น

ประเด็นที่ 4: สิ้นสุดการสำรวจ การเก็บข้อมูลที่ได้ และการแปลผลข้อมูล หลังจากสิ้นสุดกระบวนการทั้งหมด แบบสำรวจการเก็บข้อมูลสุดท้ายควรจะสิ้นสุดที่ผู้ดำเนินโครงการ แบบสำรวจนี้จะรวมถึงคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับประโยชน์ของเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นในการวางแผนโครงการและประเด็นอื่น ๆ ที่ผู้ดำเนินโครงการคิดว่าควรจะถ่ายทอดไปสู่ผู้ออกแบบเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น

ประเด็นที่ 5: รายงานสรุปผลที่ผู้ดำเนินโครงการได้ทำการส่งข้อมูลทั้งหมดที่บรรจุในแบบสอบถามหรืออาจจะส่งสำเนาตารางผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการสร้างแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะถูกส่งไปให้ธนาคารโลก (World Bank, 2002) และผู้ที่มีส่วนร่วมเพื่อตรวจสอบข้อมูลอีกครั้ง ข้อมูลเหล่านี้จะถูกใช้เพื่อปรับปรุงเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นก่อนที่จะแจกจ่ายไปยังผู้ใช้รายอื่น ๆ

Kaufman, Rojas, & Mayer (1993) ได้กล่าวถึงเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นในรูปแบบของแบบสำรวจรายการ เพื่อใช้พิจารณาถึงสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการพัฒนาแบบสอบถามการประเมินความต้องการจำเป็นและการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

1. ต้องแน่ใจว่าแบบสอบถามคือผลลัพธ์ ไม่ใช่กระบวนการหรือปัจจัยนำเข้า
2. ต้องถามเกี่ยวกับช่องว่างที่เกิดขึ้นจากผลที่ได้ใน 2 มิติว่าอะไรคือสิ่งที่ที่เป็นอยู่และอะไรคือสิ่งที่ควรจะเป็น
3. ถามเกี่ยวกับ ความต้องการจำเป็นใน 3 ระดับ คือ (1) ระดับภายนอก (2) ระดับองค์กร และ (3) ผลผลิต
4. ยืนยันความตรงและความเที่ยง
5. สร้างแบบสอบถามที่ยาวพอที่จะได้คำตอบที่น่าเชื่อถือและสั้นพอที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะสามารถตอบได้
6. ใช้กระบวนการที่มีความชัดเจนเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงว่าอะไรคือสิ่งที่ต้องการจริงๆ คนทั่วไปต้องการที่จะเขียนคำตอบยาวๆ ดังนั้นแบบสำรวจรายการจะเป็นตัวเลือกความยุ่งยาก และทำให้ง่ายต่อการคิดคะแนนจากแบบสอบถาม

7. อย่าใช้คำถามถามที่โน้มน้าวในการตอบไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม หรือคำถามที่มีอคติ และอย่าใช้เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่คุณต้องการ
8. ถามคำถามหลาย ๆ คำถามในมิติ หรือประเด็นแต่ละด้าน ถามในสิ่งที่สนใจด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้เกิดความเที่ยงของคำตอบที่ได้รับ เพราะเป็นการเสี่ยงมากที่จะใช้วิธีการเดียวในการถามสิ่งที่ต้องการ
9. ทดลองใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อแยกแยะตามปัญหาและความสามารถในการให้คะแนน เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลต้องพิจารณาถึงสิ่งต่อไปนี้
10. ต้องแน่ใจว่าข้อมูลที่ได้รวบรวมมา สอดคล้องกับประเด็นที่สำคัญเพื่อให้ได้คำตอบที่ต้องการ
11. ยืนยันด้วยตนเองว่าข้อมูลที่ได้รวบรวมมา มีความถูกต้อง และวิธีการใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการรายงานผลปราศจากอคติ
12. ยืนยันด้วยตนเองว่าข้อมูลที่ได้มาตั้งอยู่บนพื้นฐานของการสังเกตที่เพียงพอที่จะทำให้เกิดความน่าเชื่อถือไม่ใช่เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน
13. ต้องแน่ใจว่าข้อมูลที่รวบรวมมาสามารถตรวจสอบได้อย่างอิสระ

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผานิต วิมลรัตน์ปัญญา (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ ของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำนายเจตนาต่อการเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา (ภาคนอกเวลาราชการ) ของครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลตามแนวทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลตามทฤษฎีของฟิสไบน์และไอเซนต์ และศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอน ความพร้อมและความสนใจที่มีต่อหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา (ภาคนอกเวลาราชการ) โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 1,113 คน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรมต่อการเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรฯ โดยเจตคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และอายุ สามารถร่วมกันทำนายเจตนาต่อการเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา (ภาคนอกเวลาราชการ) ได้อย่างมีนัยสำคัญ ($R^2=.36$, $P<.01$) ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรและปรากฏผล ดังนี้ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนให้บุคลากรใน

หน่วยงานของตนได้ศึกษาในหลักสูตรฯ เพื่อพัฒนานุเคราะห์และการเรียนการสอนในหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และยังช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนบุคลากรในขณะศึกษาต่อได้ เนื่องจากเป็นการศึกษาภาคนอกเวลาราชการ

ในส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ได้แสดงความเห็นด้วยกับการเปิดหลักสูตรนี้ เช่นเดียวกับกลุ่มผู้บริหาร เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกและกลุ่มที่เจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อในหลักสูตรฯ พบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในเรื่องเกี่ยวกับการเลือกวัน คือ เลือกวันศุกร์และวันเสาร์ ในส่วนเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน กลุ่มตัวอย่างครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าจะประเมินผลการเรียนรายวิชาด้วยการทำรายงาน และเห็นด้วยที่จะให้เลือกแผนการศึกษาในการจัดทำวิทยานิพนธ์หรือสอบ comprehensive อย่างใดอย่างหนึ่ง

งามตา ตันนุกูล (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาโปรแกรมการผลิตมหาบัณฑิตภาคนอกเวลาราชการ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรค ของโปรแกรมการผลิตมหาบัณฑิตภาคนอกเวลาราชการ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่าหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการจำนวน 8 หลักสูตร มีลักษณะดังนี้ ด้านการบริหารงานมีนโยบายเป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ของบัณฑิตวิทยาลัยส่วนหนึ่ง มีบางส่วนที่หลักสูตรมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายเอง โครงสร้างการบริหารงานเป็นอิสระตามรูปแบบของแต่ละหลักสูตร ด้านการดำเนินงานมีการประสานงานภายนอกคณะเป็นรูปแบบเดียวกัน คือ เป็นไปตามขั้นตอนการดำเนินงานที่กำหนดโดยบัณฑิตวิทยาลัย ส่วนการประสานงานภายในคณะมีรูปแบบอิสระตามแต่ละหลักสูตรจะกำหนด ด้านการจัดการศึกษามีความอิสระค่อนข้างตัวมาก โครงสร้างของหลักสูตรมีทั้งแบบที่เป็นแผน ก และแผน ข การรับเข้าศึกษาหลักสูตรส่วนใหญ่ไม่จำกัดสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีบางหลักสูตรที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด จำนวนที่คาดว่าจะรับเข้าศึกษามีจำนวนต่ำกว่าที่รับเข้าจริง อัตราค่าเล่าเรียนแต่ละหลักสูตรจัดเก็บแตกต่างกันไป แต่อยู่ในขอบเขตที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด ด้านการเงินมีข้อกำหนดให้หลักสูตรจัดสรรเงินคืนบัณฑิตวิทยาลัยในปีที่ 2 ของการเปิดหลักสูตร จำนวน 200 บาท/หน่วยกิต เงินที่เหลือหลักสูตรสามารถจัดสรรเงินของตนเองอย่างอิสระ ส่วนเงินค่าตอบแทนและค่าสมนาคุณจะแตกต่างกันไปตามอัตราค่าเล่าเรียนในแต่ละหลักสูตร

จากความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนพบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับนโยบายของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร แต่ควรปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้บัณฑิตภาคนอกเวลาราชการทุกหลักสูตรมีโอกาสเลือกศึกษาได้ทั้งแผน ก และแผน ข ส่วนด้านการดำเนินงาน อาจารย์ผู้สอนมีอิสระในการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด ข้อที่ควรปรับปรุง คือ เวลาที่เปิดให้บริการของห้องสมุด

จากความคิดเห็นของนิสิตปัจจุบัน พบว่า นิสิตทราบวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ศึกษาอยู่ชัดเจนมากที่สุด และมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนได้อย่างเสรี การเรียนการสอนทำให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ แต่การศึกษาแผน ก มีข้อจำกัดด้านเวลาไม่สามารถทำวิทยานิพนธ์ให้ได้ดี และมีปัญหาเกี่ยวกับเวลาที่จะเข้าค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากห้องสมุด

ส่วนผู้ที่สำเร็จการศึกษาเห็นว่าสิ่งที่คาดหวังไว้ก่อนเข้าศึกษาเป็นไปตามความคาดหวังมากที่สุด และส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในชั้นเรียน นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ใฝ่รู้ และมีความคิดเชิงวิเคราะห์ที่สามารถนำความรู้ไปใช้ได้เป็นอย่างดี มีความเป็นผู้นำได้อย่างมั่นใจมากขึ้น

ด้านปัญหาและอุปสรรคพบว่านโยบายการบริหารงานของบัณฑิตวิทยาลัยไม่ชัดเจน การรับเข้าศึกษาของหลักสูตรยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ขาดบุคลากรที่มีประสิทธิภาพในการประสานงานภายในคณะ เวลาที่ให้บริการของแหล่งค้นคว้าไม่สนองตอบสำหรับนิสิตภาคนอกเวลาราชการ

นายอัครชิต ทีชะทิพย์สกุล (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์เหตุผลเหตุจูงใจของนิสิตบัณฑิตศึกษาต่อการเข้าศึกษาในระดับปริญญาโทบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ (1) เพื่อศึกษาแรงจูงใจของนิสิตบัณฑิตศึกษาต่อการเข้าศึกษาในระดับปริญญาโทบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2) เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจของนิสิตบัณฑิตศึกษาต่อการเข้าศึกษาในระดับปริญญาโทบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีสถานภาพส่วนตัวต่างกัน (3) เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจต่อการเข้าศึกษาในระดับปริญญาโทบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ของนิสิตที่ศึกษาในภาควิชาต่างกัน และ (4) เพื่อศึกษาตัวประกอบสำคัญของแรงจูงใจของนิสิตบัณฑิตศึกษาต่อการเข้าศึกษาในระดับปริญญาโทบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนิสิตบัณฑิตศึกษา ชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2529 จำนวน 410 คน ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างแล้วรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจของนิสิตบัณฑิตศึกษาต่อการเข้าศึกษาในระดับปริญญาโทบัณฑิตอยู่ในระดับมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ความต้องการสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต ต้องการความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในงานที่จะปฏิบัติต่อไป และ ต้องการความรู้วิชาการใหม่ๆ ที่ทันสมัย

เมื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจของนิสิตบัณฑิตศึกษาต่อการเข้าศึกษาในระดับปริญญาโทบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ผลดังนี้ แรงจูงใจของนิสิตบัณฑิตศึกษาระหว่างนิสิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิตจากสถาบันการศึกษาในส่วนกลาง และ

ในส่วนภูมิภาค แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แรงจูงใจของนิสิตบัณฑิตศึกษาระหว่าง นิสิตชาย กับนิสิตหญิง นิสิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตก่อนเข้าศึกษาระดับปริญญา มหาบัณฑิตมาแล้วไม่เกิน 3 ปี กับ มากกว่า 3 ปี นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร ปริญญาบัณฑิตน้อยกว่า 3.00 กับ ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป นิสิตที่มีประสบการณ์ในการทำงาน กับไม่มี ประสบการณ์ในการทำงาน และ นิสิตที่มีงานทำ กับไม่มีงานทำ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ .05 นิสิตทั้ง 13 ภาควิชาที่มีแรงจูงใจต่อการเข้าศึกษาในระดับปริญญา มหาบัณฑิต คณะครุ ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเมื่อนำมา เปรียบเทียบกันทีละคู่พบว่า นิสิตภาควิชาพลศึกษา กับนิสิตภาควิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน, นิสิตภาควิชามัธยมศึกษา (มนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์) กับนิสิตภาควิชาพลศึกษา, และนิสิต ภาควิชามัธยมศึกษา (มนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์) กับนิสิตภาควิชาประถมศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตัวประกอบที่สำคัญที่เกี่ยวกับแรงจูงใจของนิสิตบัณฑิตศึกษาต่อการเข้าศึกษาในระดับ ปริญญา มหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมี 8 ตัวประกอบ คือ (1) คุณภาพ ของอาจารย์และการจัดการศึกษา (2) ความต้องการปริญญา มหาบัณฑิต (3) สาขาวิชาที่ตรงกับ ความต้องการของสังคม (4) ความรู้ (5) สาขาวิชาที่นิสิตมีความสามารถเรียนสำเร็จได้ (6) สาขาวิชาที่มีความสามารถนำไปใช้ (7) สาขาวิชาที่ตรงกับความถนัดของนิสิต และ (8) เกียรติภูมิ ของมหาวิทยาลัย ตัวประกอบเหล่านี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของแรงจูงใจของนิสิต บัณฑิตศึกษาได้ร้อยละ 42.8

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

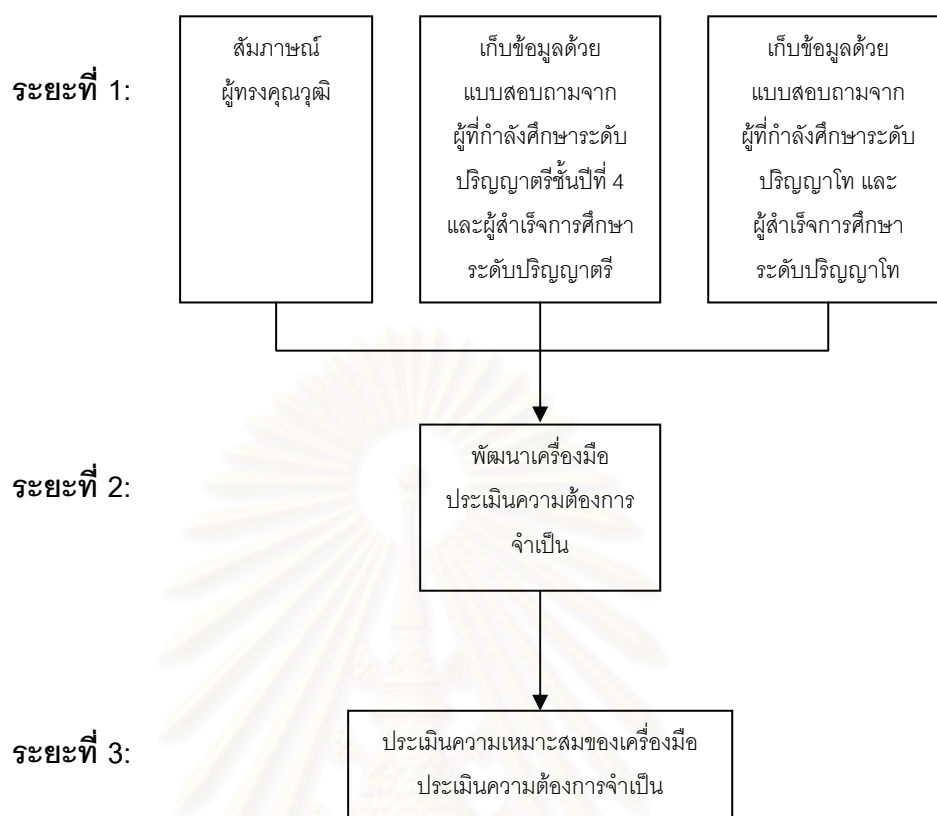
วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตร บัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา เป็นการศึกษาเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1: เป็นการศึกษาเชิงสำรวจโดยผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทำการสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบขนาน (เก็บข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ตอบแบบสอบถามในช่วงเวลาเดียวกัน) ได้แก่ (1) ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (2) ใช้วิธีการสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างระดับปริญญาตรี ได้แก่ ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 และผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษา และ (3) ใช้วิธีการสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างระดับปริญญาโท ซึ่งได้แก่ ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท และผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาว่าทั้ง 3 กลุ่มจะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการหลักสูตรภาคอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ในมุมมองที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำมาใช้ในการพัฒนาเป็นเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น ในระยะที่ 2

ระยะที่ 2: เป็นการพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น และนำเครื่องมือที่ได้ไปทดลองเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ (1) ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 และ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2544-2545 สาขาการศึกษา (2) กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท และผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ปีการศึกษา 2544-2545 สาขาการศึกษา และ (3) ผู้ที่กำลังทำงานด้านการศึกษา เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรภาคอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา

ระยะที่ 3: ประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น โดยนำเครื่องมือและผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 2 มาจัดทำเป็นคู่มือการใช้เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น และนำไปประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผู้ที่ประเมินได้แก่ (1) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มเดิมจากการวิจัยระยะที่ 1 และ (2) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่ต้องการจัดบริการหลักสูตรภาคอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา

แผนภาพที่ 3.1 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1

การกำหนดสารสนเทศเพื่อช่วยในการตัดสินใจในการจัดบริการหลักสูตร

ประชากร มี 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) ผู้ทรงคุณวุฒิ (2) ผู้เรียนระดับปริญญาตรี และ (3) ผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน ที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา

เกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิมีคุณสมบัติที่ตรงกับลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้บริหารในมหาวิทยาลัยของรัฐ
2. เป็นคณะกรรมการจัดการหรือบริหารหลักสูตรในมหาวิทยาลัยของรัฐ
3. เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐ สาขาการศึกษา
4. เป็นนักวิชาการในหน่วยงานของรัฐ

ตารางที่ 3.1 คุณลักษณะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่	ผู้บริหารใน มหาวิทยาลัยของรัฐ	คณะกรรมการบริหาร หลักสูตรใน มหาวิทยาลัยของรัฐ	อาจารย์มหาวิทยาลัย ของรัฐ สาขา การศึกษา	นักวิชาการใน หน่วยงานของรัฐ
1	-	-	-	✓
2	-	-	-	✓
3	-	-	-	✓
4	-	✓	✓	-
5	-	✓	✓	-
6	-	✓	✓	-
7	-	✓	✓	-
8	-	✓	✓	-
9	✓	-	✓	-
10	-	-	✓	-

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาตรี ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งโควต้า (Quota Sampling) ได้แก่ (1) ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาภาษาอังกฤษ จำนวน 20 คน และ (2) ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาภาษาอังกฤษ จำนวน 8 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 28 คน

กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาโท ภาคนอกเวลาราชการ ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งโควต้า (Quota Sampling) ได้แก่ (1) ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร สาขาวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 25 คน และ (2) ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร สาขาวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 17 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 42 คน

การวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น

ประชากร มี 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) ผู้เรียนระดับปริญญาตรี (2) ผู้เรียนระดับปริญญาโท และ (3) ผู้ที่ทำงานด้านการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาตรี ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งโควต้า (Quota Sampling) ได้แก่ (1) ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 125 คน (2) ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2544-2545 จากคณะครุ

ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 21 คน และ (3) ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2544-2545 จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 18 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 164 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาโท ภาคนอกเวลาราชการ ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งโควตา (Quota Sampling) ได้แก่ (1) ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร สาขาปฐมวัย จำนวน 20 คน (2) ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาจิตวิทยาการศึกษา จำนวน 11 คน และ (3) ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร-กรุงเทพฯ สาขาการบริหารการศึกษา จำนวน 56 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 87 คน

กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้ที่ทำงานด้านการศึกษา ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้แก่ (1) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 5 คน (2) โรงเรียนวัดบางสะแกใน จำนวน 10 คน และ (3) โรงเรียนดรุณวิทย์ศึกษา จำนวน 20 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 35 คน

การวิจัยระยะที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น

ประชากร มี 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) ผู้ทรงคุณวุฒิจากการวิจัยระยะที่ 1 (2) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้บริหารหลักสูตรและต้องการจะเปิดหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจากการวิจัยระยะที่ 1 จำนวน 7 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้บริหารหลักสูตรและต้องการจะเปิดหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท จำนวน 3 คน ได้แก่

1. หัวหน้าภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. หัวหน้าภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. ประธานสาขาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จำนวนแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และคู่มือการใช้เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นที่ได้รับกลับคืนสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในระยาะที่ 1 ระยาะที่2 และ ระยาะที่ 3 สรุปได้ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 สรุปจำนวนแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และคู่มือการใช้เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นที่ได้รับกลับคืนในระยาะที่ 1 ระยาะที่2 และ ระยาะที่ 3

การวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนที่ ส่งไป	จำนวนที่ได้ กลับคืน	รวม
ระยาะที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ	10	10	10
	ป.ตรี ศิลปากร สาขาภาษาอังกฤษ	50	28	70
	ป.โท มศว.ประสานมิตร สาขาวัดและประเมินผล	50	42	
ระยาะที่ 2	ป.ตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	200	146	164
	ป.ตรี เกษตรศาสตร์	50	18	
	ป.โท มศว.ประสานมิตร สาขาปฐมวัย	20	20	87
	ป.โท รามคำแหง สาขาจิตวิทยาการศึกษา	20	11	
	ป.โท นเรศวร สาขาบริหารการศึกษา	60	56	
	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	10	5	35
	โรงเรียนวัดบางสะแกใน	20	10	
โรงเรียนดรุณวิทย์ศึกษา	20	20		
ระยาะที่ 3	ผู้ทรงคุณวุฒิ	15	10	10

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

การวิจัยระยาะที่ 1

1. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นในการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์ที่สำคัญ 5 ประเด็น ได้แก่ (1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร (2) การคัดเลือกผู้เรียน (3) การจัดการเรียนการสอน (4) การประเมินผลหลักสูตร และ (5) การจัดการและสิ่งอำนวยความสะดวก

2. แบบสอบถามความคิดเห็นในการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตร หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิกการศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อมูลแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการศึกษา ซึ่งมีข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1) องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร (2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร (3) ความต้องการของสังคม (4) กลุ่มเป้าหมาย (5) วิธีการคัดเลือกผู้เรียน (6) อาจารย์ผู้สอน (7) ห้องเรียน (8) ห้องสมุด (9) สื่อการเรียนการสอน (10) เวลาเรียน (11) ค่าเล่าเรียน (12) การเรียนการสอน (13) โครงสร้างหลักสูตร (14) การประชาสัมพันธ์หลักสูตร (15) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ (16) การประเมินผลหลักสูตร ดังแสดงในตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 โครงสร้างของแบบสอบถามระยะที่ 1

เนื้อหา	จำนวนข้อ	ข้อเลขที่
ตอนที่ 1		
ข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	3	1-3
ตอนที่ 2		
- องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร	1	1
- วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	1	2
- ความต้องการของสังคม	1	3
- กลุ่มเป้าหมาย	1	4
- วิธีการคัดเลือกผู้เรียน	4	5 - 8
- อาจารย์ผู้สอน	1	9
- ห้องเรียน	1	10
- ห้องสมุด	1	11
- สื่อการเรียนการสอน	1	12
- เวลาเรียน	1	13
- ค่าเล่าเรียน	1	14
- การเรียนการสอน	2	15 - 16
- โครงสร้างหลักสูตร	2	17 - 18
- การประชาสัมพันธ์หลักสูตร	1	19
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	1	20
- การประเมินผลหลักสูตร	1	21
รวม	24	

การวิจัยระยะที่ 2

1. เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยระยะที่ 1 มาสังเคราะห์สารสนเทศสำคัญเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา และผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น ซึ่งเป็นแบบสอบถามสำหรับการวิจัยระยะที่ 2 แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ สถานภาพการทำงาน และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นความต้องการจำเป็นที่มีต่อการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ซึ่งในแบบสอบถามจะให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็น โดยแบ่งออกเป็น 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 ก่อนเปิดบริการหลักสูตร

สำหรับรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท ซึ่งมีสารสนเทศที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่

(1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการจัดหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ว่าควรมุ่งเน้นในการจัดหลักสูตรให้มีลักษณะต่างๆ มากน้อยเพียงใด

(2) เกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เรียนหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท ซึ่งพิจารณาจากวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน เกณฑ์เฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรี ความรู้พื้นฐาน และการสอบคัดเลือก

(3) การเรียนการสอน หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการจัดหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา เกี่ยวกับวิธีการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดผลการศึกษา เรื่องอื่นๆ

(4) การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน รวมถึงการบริการของห้องสมุด สื่อการเรียนการสอน และการประชาสัมพันธ์หลักสูตร

ชุดที่ 2 หลังเปิดบริการหลักสูตร

สำหรับรวบรวมข้อมูลจากผู้เรียนระดับปริญญาโท ซึ่งมีสารสนเทศที่สำคัญ 3 ด้าน ได้แก่

(1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ วัตถุประสงค์ของการจัดหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ว่ามีความเหมาะสม หรือควรปรับปรุงในลักษณะต่างๆมากน้อยเพียงใดในช่วงที่ผู้เรียนกำลังศึกษา

(2) การเรียนการสอน หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในช่วงที่ผู้เรียนกำลังศึกษา

(3) การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน รวมถึงการให้บริการของอาจารย์และบุคลากรในช่วงที่ผู้เรียนกำลังศึกษา

ลักษณะของเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น

เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีรูปแบบการตอบ 3 ลักษณะ คือ

1. ตรวจสอบรายการ วิธีการตอบให้ผู้ตอบทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง [ ] ให้ตรงตามความเป็นจริง

2. มาตรฐานวัดประมาณค่า มีพิสัยการตอบ 4 ช่วง คือ มาก(3) ปานกลาง(2) น้อย(1) และไม่เห็นด้วย(0) วิธีการตอบให้ผู้ตอบให้ผู้ตอบทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบจริงๆ และกำหนดการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยไว้ดังนี้

2.50 – 3.00 หมายถึง มีระดับความเห็นด้วยกับข้อความมาก

1.50 – 2.49 หมายถึง มีระดับความเห็นด้วยกับข้อความปานกลาง

0.50 – 1.49 หมายถึง มีระดับความเห็นด้วยกับข้อความน้อย

0.00 – 0.49 หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับข้อความ

3. เรียงลำดับความสำคัญ วิธีการตอบให้ผู้ตอบเลือกใส่หมายเลข 1(สำคัญน้อยที่สุด) – 5 (สำคัญมากที่สุด) ลงใน [ ] หน้าข้อความ ตามลำดับความสำคัญเพียง 5 ลำดับ

การวิจัยระยะที่ 3

1.แบบประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น

เกณฑ์การประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น

1. มีข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจ

2. มีความตรงกับความต้องการของผู้ใช้

3. มีการนำเสนอที่ง่ายต่อความเข้าใจและนำไปใช้

ตารางที่ 3.4 โครงสร้างของแบบสอบถามระยะที่ 2

เนื้อหา	จำนวนข้อ	ข้อเลขที่
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	5	1 - 5
รวม	5	
ตอนที่ 2 ส่วนที่ 1 สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท		
(1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	10	1.1 - 1.10
(2) เกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน	8	2.1 - 2.8
(3) การเรียนการสอน	24	3.1 - 3.18, 4 - 9
(4) การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก	4	10 - 13
รวม	46	
ส่วนที่ 2 สำหรับผู้เรียนระดับปริญญาโท		
(1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	10	1.1 - 1.10
(2) การเรียนการสอน	22	2.1 - 2.22
(3) การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก	24	3.1 - 3.24
รวม	56	

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยระยะที่ 1

1. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา

2. กลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาตรี เก็บข้อมูลโดยให้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตัวเองแก่ผู้เรียนที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 และส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์แก่ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

3. กลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาโท เก็บข้อมูลโดยให้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตัวเองแก่ผู้เรียนที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท และส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์แก่ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท

การวิจัยระยะที่ 2

1. กลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาตรี เก็บข้อมูลโดยให้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตัวเองแก่ผู้เรียนที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 และส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์แก่ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

2. กลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาโท เก็บข้อมูลโดยให้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตัวเองแก่ผู้เรียนที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท และส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์แก่ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาการศึกษาระดับปริญญาโท

3. กลุ่มผู้ที่ทำงานด้านการศึกษา เก็บข้อมูลโดยเก็บข้อมูลโดยให้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตัวเอง

การวิจัยระยะที่ 3

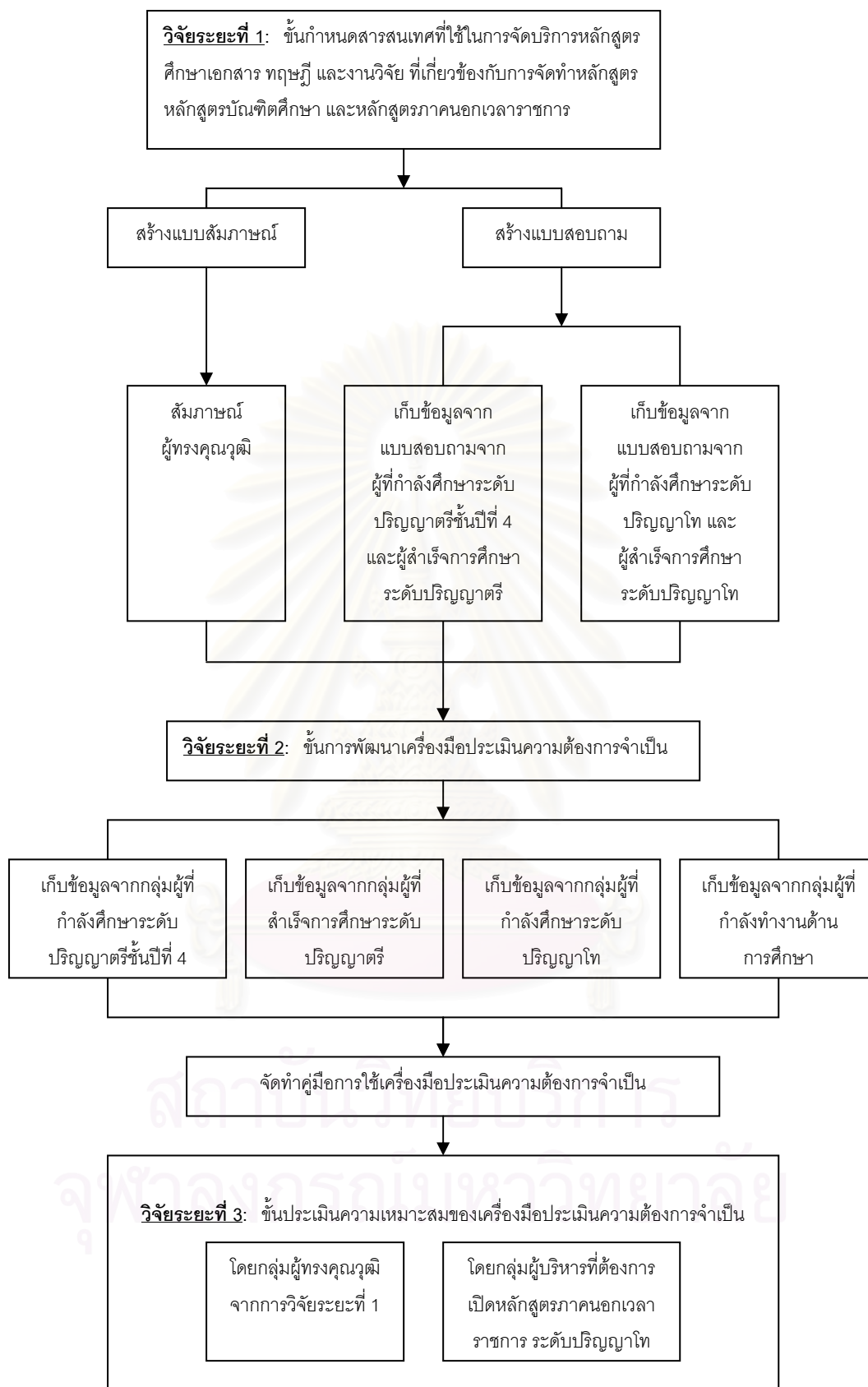
1. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เก็บข้อมูลโดยให้ตอบแบบประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้จากการจดบันทึก โดยใช้วิธีการแจกน้ำหนักความถี่ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน

2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ความคิดเห็นในด้านต่างๆของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ และจัดลำดับความสำคัญของความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน

แผนภาพที่ 3.2 สรุปขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์การพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา ได้นำเสนอผลตามลำดับระยะของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสารสนเทศจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 ข้อมูลสารสนเทศจากการสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาตรี และกลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาโท

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์การประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น

ตอนที่ 1 ข้อมูลสารสนเทศจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัยที่นำเสนอในตอนนี้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลส่วนนี้ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ซึ่งมีข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1) องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร (2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร (3) ความต้องการของสังคม (4) กลุ่มเป้าหมาย (5) วิธีการคัดเลือกผู้เรียน (6) อาจารย์ผู้สอน (7) ห้องเรียน (8) ห้องสมุด (9) สื่อการเรียนการสอน (10) เวลาเรียน (11) ค่าเล่าเรียน (12) การเรียนการสอน (13) โครงสร้างหลักสูตร (14) การประชาสัมพันธ์หลักสูตร (15) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ (16) การประเมินผลหลักสูตร

1. องค์ประกอบในการจัดบริการหลักสูตร

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ได้ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญในการจัดทำหลักสูตรไว้ว่า องค์ประกอบในการจัดหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา มีองค์ประกอบที่เหมือนกับภาคในเวลาราชการ ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนซึ่งควรเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิ มีความรู้ความสามารถ และมีผลงานเป็นที่ยอมรับ องค์ประกอบที่สำคัญรองลงไป ได้แก่ หลักสูตร และ สื่อการเรียนการสอน ตามลำดับ

1.1 องค์ประกอบด้านอาจารย์ผู้สอน

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่าอาจารย์ผู้สอนเป็นองค์ประกอบสำคัญ ผู้สอนต้องมีคุณภาพ มีคุณวุฒิ มีความเชี่ยวชาญ และมีผลงานเป็นที่ยอมรับ

“...องค์ประกอบไม่ต่างจากภาคในเวลา เช่น ต้องมีครูอาจารย์ที่มีคุณภาพ มีอุปกรณ์ เครื่องมือที่จำเป็น รวมทั้งห้องสมุด...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1)

“...องค์ประกอบในการจัดหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขา การศึกษา ควรประกอบด้วย (1) ผู้สอน ซึ่งต้องมีคุณภาพ คุณวุฒิ มีผลงานเป็นที่ยอมรับ (2) สถานที่ อุปกรณ์ สื่อ (3) สภาพแวดล้อม ห้องสมุด ตำรา (4) การนำเทคโนโลยีมาใช้สำคัญ สำหรับผู้เรียนบัณฑิตศึกษา และ (5) ต้องมีศิษย์เก่ามาช่วยร่างหลักสูตรด้วย เพราะจะได้รู้ว่าที่ เรียนไปนำไปประยุกต์ใช้ได้หรือไม่...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2)

“...องค์ประกอบสำคัญในการจัดหลักสูตรปริญญาโท ภาคนอกเวลาราชการ สาขาทาง การศึกษา น่าจะเป็นความพร้อมของสถาบันและผู้สอนเป็นหลัก...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5)

“...องค์ประกอบสำคัญในการจัดหลักสูตรปริญญาโท ภาคนอกเวลาราชการ สาขาทาง การศึกษา ควรเป็นกระบวนการเรียนการสอน ผู้สอน และผู้เรียน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6)

“...องค์ประกอบในการจัดหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการ ธุรกิจทั่วไป และการบริหารจัดการด้านวิชาการ ซึ่งจะอาจารย์ในแต่ละโครงการจะดูแลทาง วิชาการ...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7)

“...องค์ประกอบในการจัดหลักสูตรไม่ต่างจากหลักสูตรภาคในเวลา แต่ควรเน้นที่ผู้สอน เป็นหลัก เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ ผู้เรียนที่จบออกไปก็จะได้มีคุณภาพด้วย...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10)

1.2 องค์ประกอบด้านรายละเอียดของหลักสูตร

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์ประกอบด้านรายละเอียดของ หลักสูตรมีความสำคัญมากเช่นกันเมื่อเทียบกับองค์ประกอบด้านอาจารย์ผู้สอน ซึ่งหลักสูตรที่จะ เปิดในภาคนอกเวลาราชการต้องเป็นหลักสูตรเดียวกันกับภาคในเวลา และควรมีรายวิชา เลือ่มากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนมีทางเลือกมากขึ้น

“...องค์ประกอบในการจัดหลักสูตรปริญญาโท ภาคนอกเวลาราชการ สาขาทางการศึกษา น่าจะประกอบไปด้วย (1) หลักสูตร ซึ่งไม่ต้องออกแบบใหม่ สามารถใช้หลักสูตรเหมือนภาคใน เวลา แต่ควรมีการยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับผู้เรียน (2) อาจารย์ นอกจากจะมีอาจารย์ประจำ ก็ควร เชิญผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อมาเล่าประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ฟังด้วย และ (3) ทรัพยากร ตำรา วารสาร ซึ่งต้องมีจำนวนเพียงพอทันสมัย และควรมีอินเตอร์เน็ตด้วยเพื่อให้เหมาะสมกับ ยุคสมัย...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3)

“...องค์ประกอบสำคัญหลักๆ ก็ประกอบด้วย (1) หลักสูตรซึ่งเหมือนกับหลักสูตรภาคใน เวลา (2) การอุทิศเวลาของผู้สอน (3) การอำนวยความสะดวก เช่น ห้องสมุด การให้บริการ วัน ธรรมดาเปิดถึงหนึ่งทุ่ม เสาร์-อาทิตย์ ถึงเย็น อย่างจัดให้เรียนเข้าบาย อย่างน้อยต้องมีเวลาร่างใน

การค้นคว้า และ (4) กิจกรรมนิสิต ควรจัดให้ผู้เรียนภาคในเวลาและภาคนอกเวลาได้มีเวลาว่างตรงกัน เป็นการสร้างความสัมพันธ์...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4)

“...องค์ประกอบสำคัญในการเปิดหลักสูตรปริญญาโท ภาคนอกเวลา ที่เป็นองค์ประกอบหลักๆก็คือ หลักสูตรซึ่งรวมไปถึงรายวิชาที่เรียน โดยเฉพาะรายวิชาบังคับ ซึ่งควรจัดให้มีน้อยกว่าวิชาเลือกเพื่อให้ ผู้เรียนได้มีทางเลือกมากขึ้น...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9)

1.3 องค์ประกอบด้านสื่อการเรียนการสอน

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าองค์ประกอบด้านสื่อการเรียนการสอนก็มีความสำคัญในการจัดบริการหลักสูตร สื่อต้องพร้อมและมีจำนวนเพียงพอกับผู้เรียน

“...องค์ประกอบสำคัญในการเปิดหลักสูตรปริญญาโท ภาคนอกเวลาราชการ ต้องดูว่า (1) มีสื่อการเรียนการสอนหรือเทคโนโลยีที่ทันสมัยหรือไม่และมีเพียงพอกับจำนวนผู้เรียนหรือไม่ (2) ห้องสมุด มีความพร้อมในการบริการหรือไม่ เช่น ควรมีเวลาเปิดปิดที่เหมาะสม หรือควรจะทำเปิดให้บริการถึงตีสองเพื่อบริการทั้งในเวลาและนอกเวลา และผู้ที่อยู่หอพักด้วย และ (3) มีอาจารย์ที่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถจริง ๆ มีประสบการณ์เป็นอย่างดี และพร้อมที่จะให้บริการผู้เรียน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8)

2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ได้ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า วัตถุประสงค์ของการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา เพื่อพัฒนาบุคลากร โดยการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้ที่ทำงาน หรือผู้ที่ไม่สามารถมาเรียนในเวลาราชการ ได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง มีวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้น และได้ประสบการณ์เพิ่มเติมจากสายงานที่ทำ นอกจากนี้ยังเป็นการจัดการศึกษาให้ตอบสนองกับนโยบายของรัฐ ทั้งนี้การจัดหลักสูตรทั้งหลักสูตรภาคในเวลาและภาคนอกเวลาราชการ ต้องจัดให้มีมาตรฐานเดียวกัน

2.1 การพัฒนาบุคลากร

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ได้ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการเพื่อพัฒนาบุคลากรหรือผู้ที่ทำงานและไม่สามารถมาเรียนในเวลาราชการ ได้มีโอกาสพัฒนาตนเองและเพิ่มประสบการณ์ให้ตรงกับสายงานที่ทำ

“...วัตถุประสงค์ในการเปิดหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ก็เพื่อพัฒนาบุคลากรทางด้านการศึกษา ซึ่งการให้การศึกษาคควรจัดให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและสามารถประยุกต์ใช้ได้มากกว่ายึดติดกับตำรา...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1)

“...การเปิดหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ทางการศึกษา ควรมีวัตถุประสงค์หลักๆ คือ (1) มุ่งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพ (2) สะท้อนบริบทของภูมิภาคนั้น ๆ ด้วย (3) ต้องสำรวจความพร้อมของสถาบัน กลุ่มผู้เรียนก็ควรมีลักษณะใกล้เคียงกัน

และ (4) ถ้าผู้เรียนพร้อมผู้สอนพร้อมก็ไม่มีปัญหา แต่คุณภาพของภาคในเวลา กับ นอกเวลาต้อง ทัดเทียมกัน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2)

“...วัตถุประสงค์ในการจัดหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ก็เพื่อสนองความต้องการโดยจัด ให้คนที่มีความสามารถอยู่แล้วได้เพิ่มศักยภาพของตนเอง ถ้าจัดให้คนที่เรียนภาคในเวลาราชการ จะทำ ให้กลุ่มเป้าหมาย หรือ manpower เกินความจำเป็น...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4)

“...ครุคิดว่าเป็นการให้ความรู้ให้ประสบการณ์เพิ่มเติมแก่คนที่ไม่สามารถมาเรียนในเวลา ได้...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5)

“...ตามความเห็นของครุ วัตถุประสงค์ในการจัดหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับ ปริญญาโท ก็เพื่อ (1) เพื่อสนับสนุนให้บุคลากร คนที่ทำงานแล้วได้มีความก้าวหน้าในการศึกษา เอาสิ่งที่ได้เรียนไปใช้ในการทำงาน ใช้เวลาส่วนหนึ่งในการเรียนโดยไม่กระทบกระเทือนในเวลา ทำงาน (2) ให้มีวุฒิการศึกษาสูงขึ้น (3) ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น และ (4) ได้ ประสบการณ์...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6)

“...วัตถุประสงค์ต้องดูหลาย ๆ ด้าน เป็นเหมือนโรงเรียนนอกเวลา ต้องดูจุดคุ้มทุนด้วย และต้องดูการบริหารจัดการที่จะได้ผู้เรียนตามจำนวน ทุกคนต้องพร้อมในการทำวิทยานิพนธ์ เพราะเป็นการเพิ่มโอกาสในการทำงาน โดยนำกรอบการวิจัยมาช่วยในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ การจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ มีวัตถุประสงค์หลากหลาย เช่น ผู้เรียนต้องการ พัฒนาตัวเองในการเพิ่มคุณวุฒิ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ มีสังคมเพิ่มขึ้น...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7)

“...วัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ สาขาทางการศึกษา ก็เพื่อให้ผู้ไม่มี เวลาได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง จะเห็นว่า ครุ อาจารย์ ถูกแซ่แข่งอัตราจึงไม่มีโอกาสได้ลาศึกษาต่อ จึงต้องเปิดโอกาสให้ครุ อาจารย์ ได้พัฒนาตนเองไม่ควรให้เด็กที่จบใหม่มาเรียนอย่างน้อยต้องมี ประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8)

“...วัตถุประสงค์ก็เพื่อช่วยคนทำงานได้เพิ่มคุณวุฒิให้ตัวเอง และเพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้ ตรงกับสายงานที่ทำ...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10)

2.2 การสนองนโยบายของรัฐ

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็นว่าการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับ ปริญญาโท สาขาการศึกษา ต้องจัดให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐด้วย

“...จริงๆแล้ววัตถุประสงค์หลักๆของการเปิดหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ในระดับ ปริญญาโททางการศึกษา น่าจะมีวัตถุประสงค์หลักๆ 4 ข้อ คือ (1) หลักสูตรที่เปิดต้องตอบสนอง นโยบายของรัฐ (2) ตาม พรบ.การศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ต้องจบ ป.โททางการศึกษา ซึ่งเป็น ผลให้มีหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการทางการศึกษาเพิ่มขึ้น เพื่อให้บุคลากรทางการศึกษาได้ปรับ วุฒิของตัวเอง (3) หลักสูตรหรือสาขาที่เปิดบริการควรเป็นสาขาที่ขาดแคลนหรือเป็นที่ต้องการ

และ (4) หลักสูตรเหมาะสำหรับคนที่ทำงานแล้วต้องการพัฒนาตัวเอง เพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้ตรงกับสายงานที่ทำ..."(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3)

"...การจัดการศึกษาภาคนอกเวลาราชการ ต้องจัดให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐและเหมาะสมตามอัตราค่า โดย 40% ของประชากรต้องจบการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้การศึกษาสำหรับภาคนอกเวลาราชการ เป็นการศึกษาเพื่อคนที่ต้องการความก้าวหน้าในชีวิตการทำงานน่าจะเหมาะสำหรับคนที่มืออาชีพอยู่แล้ว นำเอาประโยชน์ที่ได้มาใช้ในการประกอบอาชีพ บางหน่วยงานยังจัดการศึกษาไม่เป็นทางการ ไม่มีผลผลิตออกมาที่ชัดเจน ควรมีการบริหารจัดการเพื่อสร้างความมั่นคง หลักสูตรนอกเวลาควรแยกออกมาให้ชัดเจน การรับคนเข้าเรียนก็ต้องแตกต่างจากหลักสูตรปกติ..." (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9)

3. ความต้องการของสังคม

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 ท่าน เกี่ยวกับความต้องการของสังคม ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันไว้ว่า การจัดการบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ต้องขึ้นอยู่กับการต้องการของสังคม โดยใช้วิธีการสำรวจจากบริบทรอบๆ ตัว เช่น หลักสูตรที่เป็นหลักสูตรที่ขาดแคลน ต้องตามกระแสเศรษฐกิจ ตลาดแรงงาน เช่น มีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรหรือการโยกย้ายตำแหน่ง เป็นต้น เพื่อจะได้ทราบว่าหลักสูตรที่จะเปิด มีผู้ที่จะเข้ามาศึกษามากน้อยแค่ไหน คำนึงกับจุดคุ้มทุนหรือไม่ เพราะภาควิชาต้องหารายได้เลี้ยงตัวเองด้วย

3.1 เปิดบริการหลักสูตรที่ต้องการหรือขาดแคลน

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ได้ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า หลักสูตรภาคนอกเวลาราชการที่จะเปิดบริการ ควรจะเป็นหลักสูตรที่ต้องการหรือขาดแคลน และต้องขึ้นนำสังคมด้วย และดูว่าสังคมต้องการบุคลากรด้านใด เพราะเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้ออกมารับใช้สังคมต่อไป

"...การเปิดหลักสูตรใหม่ๆ ต้องขึ้นนำสังคมไม่ใช่ลู่ไปตามสังคม ไม่ใช่เรียนไปเพื่อกระดาษแผ่นหนึ่งตามค่านิยม สถาบันต้องขึ้นนำสังคมให้ได้ ต้องสร้างค่านิยมให้กับสังคม ตลาดหรือสังคมก็เหมือนหมอดู เช่น รู้ว่าสาขานั้นเป็นที่ต้องการ จึงพยากรณ์ไว้อย่างหนึ่งแต่พอเด็กเข้าไปเรียนสภาวะก็เปลี่ยนไปอีกอย่าง มหาวิทยาลัยต้องใช้นโยบายในการจัดการประมาณการกำลังคน และเตรียมพร้อมที่จะปรับกติกาข้อบังคับต่างๆ โดยอาจจะใช้การศึกษาวิจัย คิดอัตราส่วน เช่น ครู 1 คนต่อเด็กกี่คนที่ดูแล และอีก 10 ปี ข้างหน้าควรเป็นเท่าไร..." (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1)

"...ก่อนที่จะดูความต้องการของสังคมหรือตลาดแรงงาน ต้องเริ่มต้นจากความพร้อมของภาควิชา ก่อน เช่น ตลาดต้องการแต่ภาควิชาไม่พร้อม ก็ไม่มีผลดีเกิดขึ้น จะเห็นว่าบริหาร การศึกษาเป็นหลักสูตรแรกที่เปิด เพราะเป็นความต้องการของผู้บริหาร เจ้าของโรงเรียน ระดับหัวหน้าหมวด ผู้ช่วย ต่อมาก็สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา คือผู้บริหารต้องมีความรู้ ต่อมาก็ภาคเทคโนโลยี เพราะเป็นวิชากลาง ๆ ที่คนทั่วไปสามารถเรียนได้ ที่สำคัญต้องให้แน่ใจว่าสาขาที่

จะเปิดบริการเป็นสาขาที่ต้องการหรือขาดแคลนจริง วิธีการศึกษาความต้องการของสังคมอาจใช้วิธีสังเกตแบบสอบถามไปตามชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ..." (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7)

"...สังคมไทยนิยมให้คนเรียนหนังสือสูง ๆ เพื่อค่าตอบแทนที่สูงขึ้น และปริญญาหมายถึงความมั่งคั่ง ความพยายามควรปฏิบัติตามขั้นตอน ซึ่งเป็นความหมายทางอ้อมว่าคุณคนนี้มี ความรับผิดชอบมีความรู้มากขึ้น การจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการทางสังคมมักเป็นไปตามกระแสเศรษฐกิจ เช่น ในยุคของปฏิรูป ยุค พรบ.การศึกษาซึ่งผู้บริหารการศึกษา ครู อาจารย์ ยังไม่ค่อยมีความรู้ด้านนี้ หรือในบางสาขาที่ยังขาดแคลนบุคลากร เช่น วิจัย ปฐมวัย คณิต วิทยาศาสตร์ การสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งสาขานี้ถือว่าขาดแคลนบุคลากรที่จบทางด้านนี้ ดังนั้นควรเปิดบริการหลักสูตรที่ขาดแคลนให้มากขึ้น..." (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8)

"...จำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ต้องรู้ว่าสาขาที่จะเปิดเป็นที่ต้องการหรือไม่ ฉะนั้นการมีข้อมูลหรือทำเนียบที่ถูกต้องสามารถช่วยในการสำรวจความต้องการของประชากรอย่างแท้จริง มหาวิทยาลัยต้องเป็นศูนย์กลางในการประสานงานและให้แหล่งความรู้แก่ชุมชน สังคม ทุกระดับ และหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการที่จะเปิดก็ต้องให้ผู้เรียนทั้งภาคในเวลาราชการและภาคนอกเวลาราชการรู้สึกทัดเทียมกัน ให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่หลากหลาย เมื่อจบออกมาแล้วก็มี ความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น พร้อมทั้งจะรับใช้สังคมต่อไป..." (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9)

3.2 เปิดบริการหลักสูตรตามกระแสเศรษฐกิจและตลาดแรงงาน

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ได้ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า หลักสูตรภาคนอกเวลาราชการที่จะเปิดบริการต้องสอดคล้องกับกระแสเศรษฐกิจ ดูว่าสังคมต้องการอะไร ตลาดแรงงานต้องการคนอย่างไร ก็สอนคนให้ได้เช่นนั้น และควรติดตามกระแสโลกว่าไปทิศทางใด เพื่อผลิตบัณฑิตได้ถูกทาง บัณฑิตจะได้ไม่ตกงาน

"...การเปิดหลักสูตรหรือสาขาใหม่ต้องขึ้นกับความต้องการของสังคมแน่นอน เป็นการหา รายได้เลี้ยงตัวเองด้วย ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรไปด้วยกันกับชุมชนและสังคม ภาควิชาเองก็ต้อง ทำกิจกรรมร่วมกับสังคม ดูนโยบายหรือทิศทางของรัฐด้วย ดูภาวะตลาดแรงงานด้วย ติดตามกระแสโลก ดักทางให้ถูก บัณฑิตจะได้ไม่ตกงาน ดูแผนพัฒนาเศรษฐกิจด้วย..." (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2)

"...หลักสูตรที่จะเปิดต้องขึ้นกับความต้องการของสังคมแน่นอน เพราะจะเป็นตัวชี้ให้เห็นว่าจะประสบความสำเร็จมากน้อยแค่ไหน ดูแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติด้วย เช่น ช่วงนี้ต้องการอะไรในระยะใกล้ไกลต้องการสาขาอะไร เป็นข้อมูลทางสังคมได้ และต้องดูแผนพัฒนาการศึกษาของมหาวิทยาลัย เช่น คณะศึกษากับอักษร คล้ายครูสอน ผลิตนักภาษา เป็นการเอื้อกัน ทรัพยากรใช้กันได้ ล้อกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ..." (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3)

“...ก่อนที่จะเปิดหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ต้องดูความต้องการของสังคม ความต้องการของตลาดแรงงาน เช่น ดูความต้องการว่าในช่วงการลาออก ก็ต้องมีการเปลี่ยนกลุ่มคนทำงานใหม่ ความต้องการก็จะมีมาเรื่อยๆ ซึ่งเราจะรู้ได้จากการสำรวจว่าที่ไหนมีการเปลี่ยนแปลงบุคลากร นอกจากนี้ดูกลุ่มบุคคลที่เราจะไปบริการ เพื่อจะได้จัดบริการวิชาการในพื้นที่ต่างๆ เช่น การจัดสัมมนาตามภูมิภาคต่างๆ หรือทำการสำรวจว่าถ้าจะเปิดหลักสูตรนี้จะมีคนที่มีความต้องการมาเรียนมากน้อยแค่ไหน ซึ่งบางครั้งให้นิสิตเป็นคนจัดบรรยายตามภูมิภาคและก็เชิญผู้บริหารมาฟัง เป็นการประชาสัมพันธ์หลักสูตรโดยใช้การบอกแบบปากต่อปากด้วย...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4)

“...ความต้องการทางสังคมก็คือ ความต้องการของตลาดแรงงาน การเปิดบริการให้เฉพาะคนที่ทำงานทำอยู่แล้วก็ถือว่าตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะครู อาจารย์ หรือ คนที่ทำงานด้านการศึกษา ให้มีโอกาสในการพัฒนาตัวเองและพัฒนางานที่ทำอยู่ให้ดีขึ้น...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5)

“...ดูว่าสังคมต้องการอะไร ตลาดแรงงานต้องการคนอย่างไร ก็สอนคนให้ได้ดังนั้น ดูบริบทรอบๆ ตัวด้วยเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ แล้วทำการส่งหนังสือไปตามหน่วยงานเพื่อประชาสัมพันธ์...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6)

“...หลักสูตรภาคนอกเวลาราชการที่จะเปิดต้องดูความต้องการของสังคม และดูจุดคุ้มทุนด้วย เมื่อมีการเปิดรับสมัครผู้เรียนก็ดูว่ามีคนมาเรียนมากน้อยหรือไม่ หรือดูจากการสมัครของภาคในเวลาราชการ ถ้าคนมาเยอะก็อาจต้องเปิดภาคนอกเวลาราชการ...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10)

4. กลุ่มเป้าหมายที่จะศึกษาต่อหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 ท่าน เกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายที่จะเข้าศึกษาต่อหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา สรุปความคิดเห็นส่วนใหญ่ที่สอดคล้องกันได้ว่า กลุ่มเป้าหมายที่จะเรียนหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ได้แก่ ผู้ที่มีงานทำตรงกับสาขาที่จะเรียน ไม่ว่าจะ เป็นบุคลากรทางการศึกษา เช่น ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ หรือ เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม พนักงานบริษัท เป็นต้น แต่ถ้าหลักสูตรที่จะเปิดมีจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่จะเรียนน้อย ก็ต้องรับผู้ที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือผู้ที่ ยังไม่มีงานทำด้วย เพราะจะได้รู้เป้าหมายและได้ประสบการณ์จากผู้ที่ทำงานด้วย

4.1 กลุ่มบุคลากรทางการศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่ากลุ่มเป้าหมายที่จะศึกษาต่อหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการควรเป็นบุคลากรทางการศึกษาศึกษา โดยเฉพาะครู อาจารย์ เพราะจะได้เข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียนมากกว่าคนที่ทำงานสาขาอาชีพอื่นๆ และง่ายต่อการเชื่อมโยงความรู้ในการเรียนการสอน

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ได้ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า กลุ่มเป้าหมายที่จะศึกษาต่อหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท ควรเป็นบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะครู อาจารย์ เพราะจะได้เข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียนมากกว่าคนที่ทำงานสาขาอาชีพอื่นๆ

“...กลุ่มเป้าหมายต้องทำงานทางด้านการศึกษาถึงจะเหมาะสมที่จะศึกษาต่อในสาขาทางการศึกษา เพราะง่ายต่อการเชื่อมโยงความรู้ในการเรียนการสอน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1)

“...กลุ่มคนที่ศึกษาต่อในปริญญาโทหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ สาขาทางการศึกษา ควรเป็นกลุ่มคนเหล่านี้ คือ (1) กลุ่มที่กำหนดใน พรบ.การศึกษา 2542 คือผู้สอน ผู้บริหาร สถานศึกษา (2) กลุ่มที่มีอาชีพแล้วให้สอดคล้องกับ พรบ.การศึกษา 2542 (3) กลุ่มนอกสาย เพื่อเพิ่มประสบการณ์ และ (4) กลุ่มผู้จบใหม่ มองเจตนาที่จะศึกษาต่อ และต้องมีฐานะไม่เดือดร้อนต่อค่าใช้จ่ายตลอดการศึกษา...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3)

“...เปิดบริการให้เฉพาะคนที่มั่งงานทำอยู่แล้ว โดยเฉพาะครู อาจารย์ หรือคนที่ทำงานด้านการศึกษา จะดีกว่า...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5)

“...กลุ่มเป้าหมาย น่าจะเป็น ครู นักฝึกอบรม อาจารย์ที่ต้องการต่อเติมความรู้ แต่ถ้ามีคนมาเรียนน้อยก็ต้องรับ ผู้ที่เพิ่งจบป.ตรีมาใหม่ๆ แต่อยากได้คนที่ทำงานตรงกับสาขาที่เรียนมากกว่า...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6)

“...ควรจะรับบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณวุฒิ และต้องดูสาขาที่จะเปิดด้วย เช่น สาขาการสอน รับคนที่เป็นครู สาขาบริหารรับคนที่เป็นผู้บริหาร ต้องพิจารณาเป็นกรณีไป แล้วแต่สาขาวิชา...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7)

“...กลุ่มเป้าหมายที่จะเข้ามาศึกษาต่อหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ สาขาทางการศึกษา ควรเป็นบุคลากรทางการศึกษา ครู อาจารย์ที่ทำงานแล้ว ไม่ต่ำกว่า 5 ปี เช่น สาขาบริหาร การศึกษา ก็รับผู้เรียนที่ทำงานตั้งแต่ระดับผู้บริหาร รองผู้ช่วย หัวหน้าหมวด เป็นต้น...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8)

“...กลุ่มเป้าหมายที่จะเข้ามาศึกษาต่อปริญญาโท หลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ สาขาทางการศึกษา ควรผู้ที่ทำงานทางด้านการศึกษา เพราะจะได้เข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียนมากกว่าคนที่ทำงานสาขาอาชีพอื่นๆ...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9)

4.2 กลุ่มคนทำงาน

ผู้ทรงคุณวุฒิบางกลุ่มให้ความเห็นว่า กลุ่มเป้าหมายที่จะศึกษาต่อหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท ควรเป็นบุคคลทำงานมากกว่าผู้เรียนที่เพิ่งจบใหม่

“...กลุ่มคนที่ศึกษาต่อควรเป็นกลุ่มคนที่มั่งงานทำ และไม่ควรถูกจำกัดอายุ แต่ต้องทำงานอย่างน้อย 3 ปี หรือเป็นหัวหน้าฝ่ายทางด้านฝึกอบรม หรืออย่างน้อยต้องทำงานทางด้านการศึกษา...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4)

“...กลุ่มเป้าหมายที่จะเข้ามาศึกษาต่อหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ สาขาทางการศึกษา ควรเป็น ครู อาจารย์หรือทำหน้าที่ฝึกอบรม พนักงานบริษัท แต่ไม่เห็นด้วยที่รับเด็กจบใหม่และไม่มีงานทำ แต่ถ้าจบใหม่แล้วมีงานทำก็ไม่มีปัญหาเพราะจะรู้เป้าหมายในการเรียนต่อเป็นการเพิ่มประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียนด้วย...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10)

4.3 กลุ่มอื่นๆ

ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านให้ความเห็นว่า กลุ่มเป้าหมายที่จะศึกษาต่อหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท จะเป็นใครก็ได้ที่ต้องการพัฒนาความรู้ ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้มีงานทำ

“...กลุ่มเป้าหมาย ควรเป็นกลุ่มพัฒนาความรู้ เป็นบุคคลกลุ่มใดก็ได้ที่ต้องการนำความรู้ไปใช้ ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้มีงานทำ คนไม่มีงานทำก็มาเรียนได้ เพราะจะได้ประสบการณ์ความรู้จากคนที่มีงานทำด้วย...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2)

5. วิธีการคัดเลือกผู้เรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 ท่าน เกี่ยวกับวิธีการคัดเลือกผู้เรียน ได้ให้ความเห็นว่า สอดคล้องกันว่า วิธีการคัดเลือกผู้เรียนควรมีทั้งการสอบข้อเขียนและสอบสัมภาษณ์ เพื่อจะได้วัดทักษะ ความสามารถในการสื่อสาร และศักยภาพของผู้เรียนในหลายๆ ด้าน แต่บางสาขาวิชาอาจให้มีการสอบสัมภาษณ์อย่างเดียว เพราะผู้ที่จะเรียนภาคคนอกเวลาราชการเป็นผู้ที่มีงานทำอยู่แล้ว และไม่มีเวลาในการอ่านหนังสือสอบ ดังนั้นการสอบสัมภาษณ์จึงเป็นวิธีการที่เหมาะสมเพราะจะได้ทราบถึงประสบการณ์ และความคิดความอ่านของผู้เรียน

5.1 สอบทั้งข้อเขียนและสัมภาษณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า วิธีการคัดเลือกผู้เรียนควรมีทั้งการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์ เพื่อเป็นการทดสอบทักษะหลายๆด้านของผู้เรียน และเป็นการคัดเลือกเอาเฉพาะผู้ที่มีคุณภาพเข้ามาศึกษาต่อระดับปริญญาโท

“...การสอบคัดเลือกโดยสัมภาษณ์สัก 2-3 นาที ก็วัดอะไรมากไม่ได้ แต่ก็ขึ้นกับสาขาวิชา แต่จริง ๆ แล้วควรมีการทดสอบทั้งข้อเขียนและสัมภาษณ์จึงจะดี เพื่อคัดเฉพาะผู้เรียนที่มีคุณภาพ...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1)

“...วิธีคัดเลือกขึ้นแต่ละสาขา แต่ถ้าให้ดีที่สุดควรมีทั้งสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2)

“...การคัดเลือกผู้เรียนควรมีการสอบทั้งข้อเขียนและสัมภาษณ์ เพื่อดูความสามารถในการสื่อสาร ต้องมี ฟัง พูด อ่าน เขียน จึงจำเป็นต้องมีทั้งสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์ ข้อเขียนเป็นตัวคัดเลือกขั้นแรก...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4)

“...ควรมีทั้งสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์ เพื่อวัดศักยภาพของผู้เรียนให้ครบทุกด้าน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8)

“...ควรมีทั้งสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์ เพื่อวัดศักยภาพและทักษะหลายๆด้านของผู้เรียน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9)

“...ใช้วิธีการสอบเดียวกันกับภาคในเวลาราชการ เพราะต้องยึดมาตรฐานของผู้เรียนให้เท่าเทียมกันถ้าให้ดีควรสอบทั้งข้อเขียนและสัมภาษณ์ เพื่อดูว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และมีความพร้อมที่จะเรียนมากน้อยแค่ไหน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10)

5.2 สอบสัมภาษณ์อย่างเดียว

ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านให้ความเห็นว่า วิธีการคัดเลือกผู้เรียนควรมีการสอบสัมภาษณ์อย่างเดียว เนื่องจากผู้เรียนภาคนอกเวลาส่วนใหญ่เป็นคนที่ทำงานจึงไม่มีเวลาเตรียมตัวในการอ่านหนังสือสอบ ควรจะดูที่ประสบการณ์การทำงานของผู้เรียนมากกว่า

“...คนทำงานไม่มีเวลามาอ่านหนังสือสอบ ควรคัดเลือกโดยดูจาก Transcript และทำการสัมภาษณ์ ดูประสบการณ์ จะกำหนดก็ปีก็ว่าไป ต้องยอมรับว่า ภาคนอกเวลาราชการต้องการให้คนมีงานทำได้เรียน แต่คนเพิ่งจบมีภาคในเวลาราชการรองรับอยู่แล้ว...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3)

“...วิธีการคัดเลือก ภาคนอกเวลาราชการไม่ควรสอบข้อเขียน แต่มีสอบสัมภาษณ์ และควรมีจุดหมายอนุญาตจากที่ทำงานให้มาเรียนได้...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5)

“...ควรคัดเลือกผู้เรียนโดยการสัมภาษณ์เพราะผู้เรียนมีงานทำอยู่แล้ว จะดูประสบการณ์มากกว่า...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6)

“...แล้วแต่สาขาว่าจะมีการคิดอย่างไร ดูความเหมาะสมว่าภาควิชาต้องการผู้เรียนแบบไหน แต่ถ้าให้คัดเลือกจริงๆก็ควรเน้นการสัมภาษณ์ดีกว่า เพื่อจะได้ดูความคิดความอ่านและจุดมุ่งหมายของผู้เรียน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7)

6. อาจารย์ผู้สอน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 ท่าน เกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอน ได้ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่า ต้องดูคุณสมบัติของผู้สอน และผู้สอนต้องปรับรูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน เพราะเนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นคนที่ทำงาน ดังนั้นควรเน้นการเรียนการสอนให้เป็นแบบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมากกว่า และควรมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือวิทยากรต่างๆ มาช่วยบรรยายพิเศษ เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนมากขึ้น

6.1 วิธีการสอน

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ผู้สอนควรเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นคนที่ทำงานจึงมีข้อจำกัดเรื่องเวลา ดังนั้นการเรียนที่เหมาะสมคือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

“...ผู้สอนภาคนอกเวลาราชการ จะใช้สอนหรืออธิบายอย่างเดียวไม่ได้ ต้องเตรียมตัวให้พร้อม เพราะรู้ว่าผู้เรียนไม่มีเวลาอ่านหนังสือ ควรเปลี่ยนรูปแบบการสอนเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือ การให้ผู้เรียนค้นคว้าด้วยตัวเองจะดีกว่า...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2)

“...ความพร้อมของครูผู้สอน ต้องปรับนิดหน่อยให้ต่างจากภาคในเวลาราชการ เพราะผู้เรียนมีประสบการณ์อาจใช้วิธีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียนมากขึ้น...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3)

“...ผู้สอนต้องเตรียมการสอนที่ต่างไปจากภาคในเวลาราชการ เนื่องจากเวลา และการจัดกิจกรรมต่างๆ เพราะผู้เรียนภาคนอกเวลาราชการส่วนใหญ่เป็นคนทำงาน มีข้อจำกัดของเวลา ควรเน้นการสอนแบบจัดสัมมนา คุยงาน เป็นต้น...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4)

“...ความพร้อมของผู้สอน ต้องประชุมว่าใครถนัดสอนวิชาอะไร และเปลี่ยนรูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5)

“...ความพร้อมของผู้สอน สอนก็สอนวิชาเดิมจึงไม่จำเป็นต้องเตรียมเป็น 2 เท้า บางสาขาผู้เรียนมีประสบการณ์มากกว่าผู้สอน ดังนั้น ผู้สอนต้องปรับปรุงรูปแบบการสอนเน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้มากขึ้น...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7)

“...การสอนควรมีการเชิญวิทยากรต่าง ๆ หรืออาจารย์ที่จบจากต่างประเทศมาบรรยายพิเศษเพื่อเพิ่มประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8)

“...ผู้สอนต้องปรับปรุงวิธีการสอน เน้นให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมากขึ้นเพราะผู้เรียนมีข้อจำกัดเรื่องเวลา...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10)

6.2 คุณสมบัติผู้สอน

ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า ผู้สอนควรเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และการใช้เทคโนโลยี มีผลงานทางวิชาการ และมีจิตวิญญาณในการเป็นผู้ให้

“...ไม่ควรเอาอาจารย์ระดับเดียวกันมาสอน ยกเว้นสาขาเฉพาะก็ยอมให้ผู้เชี่ยวชาญมาสอน แต่ผู้เชี่ยวชาญนั้นต้องเป็นที่ยอมรับทั่วไป...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1)

“...ดูประสบการณ์ คุณวุฒิ ความเชี่ยวชาญของผู้สอน และผู้สอนเองต้องได้รับความสะดวกในการสอนด้วย...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6)

“...ผู้สอนมีเวลาในการสอนให้คำแนะนำปรึกษา มีความพร้อมในศักยภาพของตนเอง มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และการใช้เทคโนโลยี มีผลงานทางวิชาการ และมีจิตวิญญาณในการเป็นผู้ให้...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9)

7. ห้องเรียน

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า การจัดการ เรียนการสอนภาคนอกเวลาราชการสามารถใช้ห้องเรียนเดิมกับภาคในเวลาราชการได้ เป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่า แต่ควรมีการปรับปรุงให้อยู่ในสภาพที่ดีขึ้น

7.1 ใช้ห้องเรียนร่วมกันกับภาคในเวลาราชการ

ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ไม่จำเป็นต้องเพิ่มห้องเรียนใหม่ เพราะสามารถใช้ห้องเรียนร่วมกับภาคในเวลาได้ เนื่องจากเวลาเรียนไม่ตรงกัน และเป็นการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า แต่ทั้งนี้ควรปรับปรุงให้ดีขึ้นเพื่อรองรับทั้งผู้เรียนภาคในเวลาและภาคนอกเวลาราชการ

“...ใช้ห้องเรียนเดียวกับภาคในเวลาราชการ เพราะเวลาเรียนก็ไม่ตรงกันจึงไม่จำเป็นต้องสร้างห้องเรียนเพิ่มให้สิ้นเปลือง...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1)

“...ใช้ห้องเรียนเดียวกับภาคในเวลาราชการแต่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้น...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2)

“...ไม่จำเป็นต้องสร้างห้องเรียนใหม่ ใช้อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ต้องลงทุนเพิ่มเติม แต่อาจปรับตกแต่งให้ดีขึ้น...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3)

“...ใช้ห้องเรียนของภาคในเวลาราชการได้ เพราะตารางเรียนก็ไม่ตรงกันอยู่แล้ว แต่ปรับปรุงให้ดีขึ้น เพื่อรองรับผู้เรียนทั้งภาคในเวลาราชการและภาคนอกเวลาราชการได้...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4)

“...ใช้ห้องเดิม ไม่ต้องเตรียมห้องใหม่ อุปกรณ์ก็มีพร้อมอยู่แล้ว สามารถใช้ร่วมกันได้ทั้งภาคในเวลาราชการและภาคนอกเวลาราชการ แต่ควรแบ่งตารางการใช้ให้ดี...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5)

“...ใช้ห้องเรียนเดิมไม่ต้องไปสร้างใหม่ให้ยุ่งยากแต่ควรมีเครื่องปรับอากาศ ติดตั้งสื่อให้ครบ เพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่ผู้เรียน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6)

“...ความพร้อมของห้องเรียนโดยภาพรวมใช้ของเดิมได้ เพราะไม่ได้เบียดเบียนภาคในเวลาราชการ แต่ก็ต้องปรับปรุงให้ดีขึ้น หรือเพิ่มความสะดวกให้ผู้เรียนเพราะผู้เรียนต้องมาเรียนทุกวัน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7)

“...ใช้ห้องเรียนเดิมของภาคในเวลาราชการได้ เพราะจะได้ใช้สิ่งที่มีอยู่ได้อย่างคุ้มค่า ภาคนอกเวลาราชการส่วนใหญ่มาเรียนเสาร์อาทิตย์อยู่แล้ว ดังนั้นภาคในเวลาราชการก็ไม่ได้ใช้ห้องเรียนในวันเสาร์อาทิตย์อยู่แล้ว...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8)

“...ใช้ห้องเรียนเดิมของภาคในเวลาราชการอยู่แล้ว เพียงแต่จัดให้มีบรรยากาศทางวิชาการมากขึ้นจะได้กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความรู้สึกอยากเรียนมากขึ้น ไม่ต้องไปสร้างห้องเรียนเพิ่มเติมให้สิ้นเปลืองเปล่าๆ...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9)

“...ห้องเรียนไม่มีปัญหา เพราะเรียนนอกเวลา ใช้ห้องเรียนเดิมได้จะได้ประหยัดและเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างคุ้มค่า...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10)

8. ห้องสมุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 ท่าน เกี่ยวกับห้องสมุด ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ได้ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่า เมื่อมีการเรียนการสอนภาคนอกเวลา ราชการ จึงจำเป็นต้องขยายเวลาเปิดปิดในการให้บริการยืม-คืนมากขึ้น เช่น เปิดบริการเวลา 7 โมงเช้า และปิดบริการเวลา 5 โมงเย็น เป็นต้น งบประมาณส่วนหนึ่งที่ได้จากค่าเล่าเรียนของผู้เรียน ภาคนอกเวลาราชการสามารถนำมาสั่งซื้อ หนังสือ ตำรา วารสารต่างๆ ให้เพิ่มขึ้น

8.1 ขยายเวลาเปิด-ปิด

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ในการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ห้องสมุดต้องเตรียมความพร้อมในการให้บริการแก่ผู้เรียนภาคนอกเวลา โดยเฉพาะ การขยายเวลาเปิด-ปิดในการให้บริการ

“...ห้องสมุด ควรเปิดบริการ 24 ชม. หรืออย่างน้อยต้องขยายเวลาให้เพิ่มจากเดิมเพื่อ ให้บริการแก่ผู้เรียนภาคเวลาราชการมากขึ้น เจ้าหน้าที่ก็ต้องจัดหมุนเวียนในการให้บริการ ส่วนจำนวนหนังสือที่ให้ยืมต้องเท่าเทียมกันทั้งภาคในเวลาราชการและภาคนอกเวลาราชการ...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1)

“...การเรียนน่าจะใช้การค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ตดีกว่าเพราะไม่ต้องเข้าห้องสมุด ตำรา ส่วนใหญ่ก็ใช้เหมือนกันกับภาคในเวลาราชการ แต่ยังคงควรขยายเวลาเปิดปิดเพิ่มขึ้นเพื่อ อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนภาคเวลาราชการมากขึ้น...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2)

“...ห้องสมุดพยายามหาวิธีการเปิดขยายเวลาในการบริการให้ภาคนอกเวลาราชการ ต้อง ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารด้วย หนังสือต้องลงทุนซื้อเพิ่มและต้องทันสมัย การยืมคืนก็อาจ ให้สิทธิพิเศษมากกว่าภาคในเวลาราชการ เพราะเสียค่าทอมแพงกว่า หรืออย่างน้อยต้องเท่า เทียมกันหรือมากกว่า...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3)

“...ห้องสมุดควรขยายเวลาเปิดปิด ทั้งนี้ต้องดูเวลาที่นิสิตเข้าเรียนเป็นหลัก นอกจากนี้ ห้องสมุดต้องมีบในการซื้อมากขึ้น อาจใช้ตำราเดียวกันแต่เพิ่มจำนวนมากขึ้น ซึ่งต้องดูบจากค่า ทอมและส่วนอื่นๆด้วย อาจารย์ผู้สอนควรเป็นคนเลือกหนังสือว่าควรสั่งซื้อหนังสือเล่มไหนเป็น พิเศษ...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4)

“...ห้องสมุดต้องขยายเวลาในการบริการยืมคืนให้มากขึ้น ต้องดูเวลาเรียนเป็นหลักและ ขยายเวลาออกไปสัก 2-3 ชั่วโมง เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเข้าไปค้นคว้าหลังจากเลิกเรียน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5)

“...ห้องสมุดควรมีการขยายเวลาเปิดปิด แต่ส่วนใหญ่ผู้เรียนไม่มีเวลาในการอ่านเพราะ ต้องทำงานมากกว่า...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6)

“...ห้องสมุดควรจะเปิดเร็วขึ้น ปิดช้าลง เช่น เปิด 7 โมง ปิด 5 โมงเย็น ส่วนปริมาณหนังสือในการยืม-คืนเท่าเทียมกันทั้งภาคในเวลาราชการและภาคนอกเวลาราชการ แต่ส่วนใหญ่ นิสิตจะถ่ายเอกสารกันเองเนื่องจากความไม่สะดวกในการยืม-คืน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7)

8.2 หนังสือมีจำนวนเพียงพอ

ผู้ทรงคุณวุฒิยังให้ความเห็นว่า ห้องสมุดต้องเตรียมหนังสือให้มีจำนวนเพียงพอ โดยเฉพาะหนังสือที่มีเนื้อหาเฉพาะ หรือหนังสือหายาก เงินที่ได้จากค่าเทอมของผู้เรียนภาคนอกเวลาราชการจะช่วยให้มีเงินซื้อหนังสือเพิ่มขึ้น

“...เงินจากโครงการพิเศษทำให้มีเงินซื้อหนังสือเพิ่ม การยืมคืนควรเป็น 1 สัปดาห์ ใช้วิธีการถ่ายเอกสารให้เฉพาะสาขานั้นๆ...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8)

“...ห้องสมุดต้องมีหนังสือเพียงพอโดยเฉพาะหนังสือที่มีเนื้อหาเฉพาะ หรือหนังสือหายาก ต้องมีเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9)

“...ห้องสมุดต้องมีหนังสือเพียงพอกับจำนวนผู้เรียนเมื่อมีภาคนอกเวลาราชการก็มีผู้เรียนเพิ่มขึ้นดังนั้นก็ต้องมีหนังสือเพิ่มขึ้นด้วย เงินที่ได้จากค่าเทอมของผู้เรียนภาคนอกเวลาราชการจะช่วยให้มีเงินซื้อหนังสือเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ห้องสมุดควรขยายเวลา เช่น ดูเวลาที่เลิกเรียน และบวกไปอีกหนึ่งชั่วโมง...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10)

9. สื่อการเรียนการสอน

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า สื่อการเรียนการสอนเป็นตัวสำคัญในการดึงดูดผู้สอนและผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนั้นสื่อที่มีอยู่ควรอำนวยความสะดวกในการเรียน โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศที่อำนวยความสะดวกในการสืบค้นข้อมูล นอกจากนี้ควรมีการเพิ่มสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอกับความต้องการทั้งของผู้สอนและผู้เรียน และการใช้สื่อให้มีประสิทธิภาพก็ขึ้นอยู่กับเทคนิคของผู้สอนด้วย

9.1 จัดเตรียมเทคโนโลยีสารสนเทศ

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสื่อที่ทันสมัยและเหมาะสมต่อการเรียนในระดับปริญญาโท เพราะต้องใช้ในการค้นคว้ามากขึ้น และผู้เรียนส่วนใหญ่เป็น คนทำงาน ดังนั้นการสืบค้นข้อมูลต่างๆจึงจำเป็นต้องใช้อินเตอร์เน็ตช่วยสืบค้น เพื่อประสิทธิภาพในการเรียนการสอน และสื่อแต่ละอย่างต้องมีเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน

“...สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนระดับปริญญาโทควรเป็นสื่อประเภทเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ผู้เรียนได้เปิดโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น สะดวก รวดเร็วและไม่จำเป็นต้องใช้การค้นคว้าเฉพาะในห้องสมุด...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1)

“...ยุคสมัยนี้แล้วเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นมาก ผู้เรียนในยุคสมัยนี้มีโอกาสและมีความสามารถในการค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ตมากขึ้น เพราะอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่สะดวกและทันสมัยที่สุด...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2)

“...สื่อที่ดีต้องมีการเชื่อมโยงไปถึงเรื่องที่จะสอน ผู้สอนต้องดูคุณภาพของผู้เรียน เพราะถ้าบรรยายเฉยๆจะน่าเบื่อ และต้องจัดสื่อให้เพียงพอกับผู้เรียน สิ่งที่อยู่ในกระดาษกับการปฏิบัติจริงมันต่างกัน ถ้าอาจารย์สอนแบบสอน ป.ตรี ก็ไม่เกิดองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้น สื่อที่เตรียมไว้ก็ต้องทันสมัยขึ้นเหมาะกับผู้เรียน โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งทันสมัยและเหมาะต่อการเรียนในระดับปริญญาโท เพราะต้องใช้การค้นคว้ามากขึ้น...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3)

“...ส่วนใหญ่สื่อการเรียนการสอนจะเหมือนกับภาคในเวลาราชการ แต่ที่เน้นมากที่สุดก็คืออินเตอร์เน็ต เพราะผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นคนทำงาน ดังนั้นการสืบค้นข้อมูลต่างๆจึงจำเป็นต้องใช้อินเตอร์เน็ตช่วยสืบค้น นอกจากนี้ต้องมึงบให้เจ้าหน้าที่ไอทีด้วย เพราะต้องคอยบริการจัดสื่อสำหรับการเรียนการสอนนอกเวลา...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4)

“...เพิ่มเทคโนโลยีสารสนเทศให้มากขึ้นเพื่อประสิทธิภาพในการเรียนการสอน และสื่อแต่ละอย่างต้องมีเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5)

9.2 ผู้สอนมีเทคนิคการใช้สื่อ

ผู้ทรงคุณวุฒิบางกลุ่มเห็นว่า สื่อการเรียนการสอนอย่างเดียวยังคงไม่พอ ผู้สอนก็ต้องมีเทคนิคในการใช้สื่อด้วย เพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้เรียนให้ได้ ถึงแม้ว่าสื่อเหล่านั้นจะธรรมดาก็ตาม

“...อาจารย์เป็นผู้เตรียมมาเอง เช่นการทำ PowerPoint ถ้าทำเป็นตัวหนังสือธรรมดาก็ไม่ต่างจากแผ่นใส และยิ่งคุ้มกว่า ประหยัดกว่า สื่อที่ดีอยู่ที่เทคนิคการใช้มากกว่า ผู้สอนต้องใช้สื่อต่างๆให้เป็น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนมากขึ้น...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7)

“...สื่อการเรียนการสอนต้องทันสมัยเหมาะสมกับยุคสมัย เช่น visualizer LCD แต่แผ่นใสก็ยังคงใช้อยู่ ทั้งนี้ไม่ว่าจะสื่ออะไรก็แล้วแต่ ถ้าจะให้มีประสิทธิภาพก็ต้องขึ้นอยู่กับเทคนิคในการใช้ ซึ่งผู้สอนต้องฝึกฝนให้ดี...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8)

“...ใช้สื่อเดิมที่มีอยู่ได้ ไม่จำเป็นต้องซื้อเพิ่ม เพราะเวลาเรียนไม่ตรงกันกับภาคในเวลาราชการ แต่ผู้สอนต้องพัฒนาทักษะในการใช้สื่อให้คล่องขึ้น มีเทคนิคในการใช้เพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้เรียนให้ได้ ถึงแม้ว่าสื่อเหล่านั้นจะธรรมดาก็ตาม...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10)

9.3 สื่อการเรียนการสอนมีจำนวนที่เพียงพอ

ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านเห็นว่า การจัดบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาต้องมีสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน

“...ติดตั้งสื่อต่างๆให้ครบตามความต้องการของผู้เรียนและผู้สอน เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ และทำให้ผู้สอนกับผู้เรียนมีส่วนร่วมไปพร้อมๆกัน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6)

“...อุปกรณ์เป็นตัวสำคัญในการเรียกให้ผู้สอนและผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ภาคในเวลาราชการต้องแบ่งปันอุปกรณ์มาให้ภาคคนอกเวลา เหตุผลที่ให้ความสำคัญกับอุปกรณ์ อาคารสถานที่เพราะต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนแบบ Self Center ผู้เรียนต้องเรียนรู้

ด้วยตัวเองได้มากขึ้น ฉะนั้นต้องมีสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียนและผู้สอน...”
(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9)

10. เวลาเรียนที่เหมาะสม

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับวันเวลาเรียนที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท มีความเห็นที่หลากหลาย บางคนก็ให้ความเห็นว่าขึ้นกับข้อตกลงระหว่างผู้สอนและผู้เรียน บางคนให้ความเห็นว่าเรียนช่วงเย็นของวันธรรมดาจะดีกว่า และบางคนให้ความเห็นว่า เวลาศุกร์เย็น และเสาร์-อาทิตย์ เต็มวัน เป็นเวลาที่ดีที่สุด และบางคนก็ให้ความเห็นว่าเรียนเฉพาะเสาร์-อาทิตย์ ก็เพียงพอ

10.1 เรียนวันศุกร์เย็น และเสาร์-อาทิตย์ครึ่งวัน

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่า วันและเวลาเรียนที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ควรเป็นวันศุกร์เย็น และเสาร์-อาทิตย์ครึ่งวัน เนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นคนทำงานเสียส่วนมาก ดังนั้นเวลาเรียนนี้น่าจะเหมาะสมที่สุด

“...ศุกร์เย็น และเสาร์- อาทิตย์ครึ่งวัน เอาวิชาที่เรียน 2 หน่วยกิตมาอยู่วันศุกร์ก็เริ่มเรียนให้เย็นหน่อย 5 – 6 โมงเย็น...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5)

“...เวลาเรียนดูเวลาว่างของผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากผู้เรียนเป็นคนทำงานเสียส่วนมากดังนั้นเวลาเรียนที่เหมาะสมคือ ศุกร์เย็น กับเสาร์ – อาทิตย์ครึ่งวัน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6)

“...เวลาเรียนที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนน่าจะเป็น ศุกร์เย็น และเสาร์ – อาทิตย์ ครึ่งวันดีที่สุดเมื่อเวลาอีกครึ่งวันในการค้นคว้า เข้าห้องสมุดด้วย...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7)

“...ผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นคนทำงาน ดังนั้นเวลาเรียนที่เหมาะสมน่าจะเป็น ศุกร์เย็น และเสาร์ – อาทิตย์ ครึ่งวัน ส่วนครึ่งวันที่เหลือผู้เรียนจะได้พักผ่อนบ้าง...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8)

“...ศุกร์เย็น และ เสาร์ – อาทิตย์ เต็มวันน่าจะเหมาะสมที่สุด...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9)

10.2 เรียนช่วงเย็นวันธรรมดา

ผู้ทรงคุณวุฒิบางกลุ่มเห็นว่าเวลาเรียนที่เหมาะสมในการเรียนหลักสูตรนอกเวลาราชการ ควรเป็นช่วงเย็นของวันธรรมดา เพราะถ้าเรียนวันเสาร์-อาทิตย์ จะเป็นการเรียนแบบรวบรัด และผู้เรียนจะไม่มีเวลาในการค้นคว้าหาข้อมูล

“...เรียนเป็นปกติ จันทร์ – ศุกร์ เย็น น่าจะดีกว่าแต่ไม่ควรเกินวันละ 3 ชม. การเรียนในวันธรรมดาเหมาะกับมหาวิทยาลัยแม่เพราะอาจารย์พร้อมอยู่แล้ว วันเสาร์ – อาทิตย์ ผู้เรียนและผู้สอนจะได้พักผ่อน ได้ค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม ได้อยู่กับครอบครัวด้วย สอนก็สบายกว่า แต่ถ้าเป็นเสาร์- อาทิตย์ เหมาะกับมหาวิทยาลัยที่เป็น campus การเรียนจะรวบรัด ผลที่ได้จากการเรียนในวันธรรมดาดีกว่า อย่างน้อยในการขาดเรียน ถ้าขาดเรียนวันธรรมดาไม่เท่าไร แต่ถ้าขาดเรียนเสาร์ – อาทิตย์ จะหายไปหลายชั่วโมง...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3)

“...อังคารเย็นกับพฤหัสบดี เหมาะที่สุด และต้องดูระยะทางจากสถานที่ทำงานของผู้เรียนด้วย ถ้าเปิดเสาร์-อาทิตย์ จะไม่มีเวลาค้นหาข้อมูล...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4)

10.3 เวลาเรียนขึ้นกับข้อตกลงระหว่างผู้เรียนผู้สอน

ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านเห็นว่าเวลาเรียนขึ้นกับข้อตกลงระหว่างผู้เรียนผู้สอน

“...จัดอย่างไรก็ได้ แต่ผู้ที่จะมาต้องมีคุณภาพเทียบเท่ากัน ระวังปัญหาคือความใกล้ชิดกับอาจารย์ ต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เวลาเรียนขึ้นกับผู้เรียนผู้สอน ที่ไหนก็ได้ เวลาไหนก็ได้...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1)

“...เวลาเรียน ขึ้นกับข้อตกลงของผู้เรียนดีกว่า...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2)

10.4 เรียนเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์

ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านเห็นว่า เวลาเรียนที่เหมาะสมควรเป็นเสาร์-อาทิตย์เท่านั้น

“...เวลาเรียนควรเรียนเสาร์-อาทิตย์ วันหนึ่งไม่ควรเกิน 6 ชม. เวลาเย็นไม่เหมาะสมเพราะสมองไม่รับ...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10)

11. ค่าเล่าเรียน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า หลักสูตรภาคนอกเวลาราชการต้องเลี้ยงตัวเองได้ ดังนั้นการพิจารณาค่าเล่าเรียนขึ้นอยู่กับสถาบันหรือดูจากจุดคุ้มทุน และค่าใช้จ่ายทั้งหมดเป็นหลัก ปกติแล้วรายได้ส่วนใหญ่มาจากค่าเล่าเรียนของผู้เรียน ส่วนค่าใช้จ่ายจะหนักไปทางค่าตอบแทนผู้สอน เพราะฉะนั้นหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการควรมีจำนวนผู้เรียนไม่ต่ำกว่า 20-30 คนจึงจะคุ้มและสามารถเลี้ยงตัวเองได้ ความคิดเห็นส่วนใหญ่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษามีความเห็นว่าคุณค่าเล่าเรียนควรจะอยู่ที่ประมาณ 20,000-30,000 บาทและควรจ่ายตามหน่วยกิตที่ผู้เรียนลงทะเบียนจะดีกว่า

11.1 ค่าเล่าเรียนพิจารณาจากจุดคุ้มทุน

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดค่าเล่าเรียนสำหรับหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ควรพิจารณาจากจุดคุ้มทุนเป็นหลักโดยคำนวณจากจำนวนผู้เรียน

“...มีคณะกรรมการบัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาว่าใช้จ่ายจริงเท่าไรเหลือเท่าไร ก็ดูว่าเหมาะสมเท่าไร จ่ายตามหน่วยกิตดีกว่า เพราะเรียนแค่ไหนก็จ่ายแค่นั้น ค่าเทอมอย่างต่ำก็ประมาณสัก 20,000 แต่ต้องมีอย่างต่ำ 20 คน ถึงจะจัดได้ถึงจะคุ้มทุน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5)

“...ต้องเลี้ยงตัวเองได้ ซึ่งต้องมีผู้เรียนอย่างน้อย 20 - 30 คน จึงจะดี ค่าเทอมจึงไม่ควรต่ำกว่า 20,000 บาทถึงจะเลี้ยงตัวเองได้...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6)

“...เมื่อก่อนแต่ละโครงการต่างคนต่างคิด เมื่อมีศูนย์บัณฑิตศึกษาภาคนอกเวลาราชการ จึงมีการกำหนดค่าสอนเท่ากัน ค่าหน่วยกิต ค่าธรรมเนียมก็เท่ากัน ดูจุดคุ้มทุน รายรับที่ต่ำสุดของผู้เรียน สามารถตอบแทนค่าสอน หรือค่าจัดกิจกรรมตามระเบียบที่จัดไว้ได้ ซึ่งโครงการจะเป็นผู้กำหนดระเบียบขึ้นแล้วเสนอให้สภามหาวิทยาลัยเป็นผู้อนุมัติต่อไป แต่ละสาขาวิชาจ่ายเท่ากัน แต่

ภาคนอกเวลาราชการจะมากกว่าภาคในเวลาราชการประมาณ 3 เท่าตัว แต่หลังๆก็เริ่มลดลง เพราะภาคพยายามปรับหน่วยกิตให้ลดลง...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7)

“...รัฐสนับสนุนงบให้ภาคในเวลา 90% ภาคนอกเวลา 10% แต่คนทำงานต้องจ่ายมากขึ้น เพราะต้องมาเป็นค่าสอนให้อาจารย์ ค่าเทอมคิดตามจำนวนหัวของผู้เรียนดูตามสาขา คำนวณ จากจุดคุ้มทุนเป็นหลักด้วย...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9)

11.2 ค่าเล่าเรียนพิจารณาจากค่าใช้จ่ายทั้งหมด

ผู้ทรงคุณวุฒิบางกลุ่มเห็นว่าค่าเล่าเรียนควรพิจารณาจากค่าใช้จ่ายทั้งหมดก่อน ซึ่ง ค่าใช้จ่ายจะหนักที่ค่าตอบแทนผู้สอน แต่ทั้งนี้หลักสูตรต้องเลี้ยงตัวเองได้

“...พิจารณาจากรายจ่ายทั้งหมด อย่าค้ำกำไรเกินควร อย่ามองเป็นธุรกิจการศึกษาได้ แต่อย่าให้ถึงกับขาดทุน ดูความเหมาะสม ซึ่งค่าเทอมไม่น่าเกิน 2 เท่าของภาคในเวลาราชการ ต้องพึ่งตนเองได้ จะจัดเก็บอะไรเพิ่มเติมก็ควรแจ้งให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าก่อน ทั้งนี้ต้องอยู่ใน ภาวะที่ผู้เรียนจะรับได้...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3)

“...ดูว่า terget คือใคร income ของเค้าเป็นเท่าไร ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ส่วนใหญ่ มหาวิทยาลัยจะกำหนด fix cost เหมือนกันทั้งภาคในเวลาราชการและนอกเวลามาให้แล้ว ส่วน ค่าอื่น ๆ ทางภาคหรือคณะจะมาคำนวณจากจำนวนผู้เรียน กิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียน ส่วนการชำระ ค่าเรียนแบบเหมาจ่าย ดีสำหรับคนจัด เพราะถ้าคิดแบบตามหน่วยกิต ถ้าผู้เรียนลงเรียนน้อย จะ เอา income มาจากไหน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4)

“...พิจารณาจากค่าใช้จ่ายทั้งหมด ซึ่งจะหนักค่าตอบแทนอาจารย์ผู้สอน และค่า software ต่าง ๆ ต้องคิดตัวเลข กำไร ขาดทุน ก่อนที่จะเปิดหลักสูตรต้องดูอัตราเสี่ยงด้วย...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8)

11.3 ค่าเล่าเรียนขึ้นกับสถาบัน

ผู้ทรงคุณวุฒิบางกลุ่มเห็นว่า ค่าเล่าเรียนต้องขึ้นอยู่กับสถาบันเป็นผู้กำหนดเอง

“...ค่าเทอมขึ้นกับสถาบันเป็นผู้กำหนด ซึ่งต้องพิจารณาจากค่าใช้จ่ายทั้งหมดก่อน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1)

“...ค่าเล่าเรียนแล้วแต่ทางสถาบันจะกำหนด ซึ่งควรจะพิจารณาจากค่าใช้จ่ายทั้งหมด ก่อนแล้วจึงค่อยมากำหนดเป็นค่าเทอม ซึ่งภาคนอกเวลาราชการจะหนักไปทางค่าตอบแทนผู้สอน ฉะนั้นค่าเทอมก็น่าจะเพิ่มสักเท่าครึ่งหนึ่งของภาคในเวลาราชการ...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2)

11.4 จ่ายค่าเล่าเรียนตามหน่วยกิต

ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านเห็นว่าค่าเล่าเรียนควรจ่ายตามจำนวนหน่วยกิต

“...อย่าเก็บมากเกินไป ดูตามจำนวนหน่วยกิตดีกว่า เช่น ช่วงมี course work อาจเก็บ สัก 20,000-30,000 บาท ช่วงที่ทำวิทยานิพนธ์อย่างเดียวก็เก็บน้อยลง...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10)

12. การเรียนการสอน

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 ท่าน ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ คือ การเน้นให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าด้วยตัวเองจะดีที่สุด เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องเวลาของผู้เรียน นอกจากนี้ควรให้ผู้เรียนได้มีการเรียนที่นำเอาประสบการณ์หรือปัญหาจากการทำงานมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน และเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน และควรมีการจัดให้ผู้เรียนได้ไปดูงานนอกสถานที่ด้วย เพราะเป็นการเปิดโลกทัศน์กว้างให้แก่ผู้เรียน แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับภาควิชาและข้อตกลงของผู้เรียนว่าอยากจะไปดูงานในหัวข้ออะไร ไปดูที่ไหน ซึ่งทางภาควิชาจะได้ออกหนังสือให้กับผู้เรียนที่ทำงาน เพื่อขออนุญาตจากที่ทำงานในการไปดูงานนอกสถานที่

12.1 ศึกษาดูงานนอกสถานที่

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า การเรียนการสอนของหลักสูตรนอกเวลาราชการควรมีการจัดให้ผู้เรียนไปดูงานนอกสถานที่ เพื่อจะได้เรียนรู้โลกทัศน์ ได้ประสบการณ์การเรียนการสอนที่ไม่น่าเบื่อ ได้เห็นเทคโนโลยีที่ล้ำหน้ากว่า ทั้งนี้การดูงานขึ้นกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งต้องมีการสำรวจความต้องการก่อนที่จะไปดูงาน

“...การเรียนการสอนไม่ควรจะต่างกับภาคในเวลาราชการ แต่ต้องมีการดูงานเพื่อจะได้เรียนรู้โลกทัศน์ ดูงานต่างประเทศก็ได้เปิดโลกทัศน์ ทั้งนี้ต้องขึ้นกับความพร้อมของสถาบันเงื่อนไขของผู้สอน และผู้เรียนว่าผู้เรียนพร้อมไหม...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1)

“...การศึกษาดูงานเป็นกิจกรรมบังคับเพราะต้องการให้ผู้เรียนนำสิ่งที่ได้ดูงานมาจัดสัมมนาทางวิชาการทางภาคมีงบสนับสนุนช่วย แต่ที่เหลือให้นิสิตเป็นผู้เองใช้วิธีการ survey ก่อนว่านิสิตอยากดู topic อะไร จะไปที่ไหน ถ้าตกลงไม่ได้ทางภาคเป็นผู้จัดโปรแกรมให้ ส่วนใหญ่จะไปช่วงพฤษภาคม เพราะเป็นช่วงโรงเรียนปิด ไม่ต้องลางาน และทางภาคจะออกหนังสือให้ และจัดการ visa และให้ทางบริษัททัวร์เป็นคนจัดโปรแกรม ดูวัตถุประสงค์ว่าก่อนไปต้องทำอะไร กลับมาต้องทำอะไร มีการแบ่งหน้าที่ให้นิสิตว่าใครทำหน้าที่อะไรเช่น สรุประเบียบต่าง ๆ ถ่ายรูป ทางภาคเป็นคนจัดโปรแกรม นิสิตก็จะดำเนินการเอง...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5)

“...มีบรรยาย เชิญวิทยากร ทำรายงาน ดูงานก็จะได้ไอเดีย ได้ประสบการณ์การเรียนการสอนที่ไม่น่าเบื่อ...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6)

“...การเรียนการสอนของภาคนอกเวลาราชการกับภาคในเวลาราชการมีวิชาที่เรียนไม่ต่างกัน แต่ในวิชาปฏิบัติจะต่างกัน เพราะเวลาจำกัด เน้นให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าด้วยตัวเองมากกว่า การดูงานขึ้นอยู่กับภาควิชา โดยเฉพาะภาคนอกเวลาราชการได้ดูงานจะได้หูตากว้างขึ้นไม่จำเป็นต้องไปต่างประเทศ แต่ถ้าไปดูงานต่างประเทศจะได้เห็นมีเทคโนโลยีที่ล้ำหน้ากว่า ซึ่งการดูงานทางภาควิชาจะออกหนังสือให้ เพื่อจะได้ลางานไปได้...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7)

“...ไม่ควรเน้นการเรียนแบบบรรยาย ใช้การเรียนแบบM@x learn ติดต่อสั่งงานผ่านทาง อินเทอร์เน็ต มี webboard ให้ discuss มีดูงานต่างประเทศ แต่ผู้เรียนไม่มีปัญหาเรื่องการลา งาน เมื่อกลับมาผู้เรียนต้องมาทำสัมมนาหรือรายงาน ทั้งนี้การดูงานขึ้นกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งต้องมีการสำรวจความต้องการก่อนที่จะไป...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8)

12.2 เน้นการสอนจากประสบการณ์ในการทำงานของผู้เรียน

ผู้ทรงคุณวุฒิบางกลุ่มเห็นว่าการเรียนการสอนควรเน้นการสอนโดยเอาประสบการณ์ใน การทำงานของผู้เรียนมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้เรียนสามารถ แก้ปัญหาจากการทำงานโดยนำความรู้ที่ได้จากการเรียนมาประยุกต์ใช้ได้

“...การสอนต้องต่างจากภาคในเวลาราชการ เน้นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์มากกว่า วิพากษ์วิจารณ์วิเคราะห์จากประสบการณ์จริงมาใช้ให้เกิดประโยชน์...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3)

“...วิธีการเรียนการสอนให้หลายแบบ บรรยาย อภิปรายกลุ่ม ค้นหางาน สัมมนา ไม่ เห็นด้วยกับการไปดูงาน ควรเน้นการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานที่ทำอยู่โดยเอาความรู้ที่เรียนไป ประยุกต์ใช้ เป็นการเรียนเชิง action research เป็นการปรับปรุงงานและคุณวุฒิไปในตัว...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9)

“...จุดเด่นของภาคนอกเวลาราชการ คือ เอาปัญหาจากงานที่ทำมาแก้ไขปัญหาโดยเอา ทฤษฎีที่เรียนมาแก้ปัญหา ไม่จำเป็นต้องไปดูงาน แต่ถ้าจะไปดูงานก็ต้องมีเป้าหมาย ดูปัญหาที่ เกิดจากที่ไปดูงานจริงว่ามีวิธีแก้ปัญหายังไร...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10)

12.3 เน้นการค้นคว้าด้วยตนเอง

ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านมีความเห็นว่า เนื่องจากผู้เรียนหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการมี ข้อจำกัดของเวลา ดังนั้นวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมคือการให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าด้วยตนเอง

“...การเรียนการสอนต้องมีการศึกษาเปรียบเทียบดูตัวเรากับสถาบันอื่น เปรียบเทียบกัน จะช่วยให้เรารู้ทั้งวิธีการเรียน วัฒนธรรมสังคมด้วย การเรียนที่ดีที่สุดคือการค้นคว้าด้วยตนเอง เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องเวลาของผู้เรียนภาคนอกเวลาราชการ ควรมีการดูงานแต่ขึ้นกับข้อตกลง ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2)

“...เน้นวิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นหลัก มีการทดสอบวัดความรู้ของผู้เรียนด้วย คือให้มีการ present เพื่อดูว่าผู้เรียนทำงานเองหรือไม่ ดูว่าผู้เรียนมีความรู้สาระในสิ่งที่ตัวเองทำ หรือไม่...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4)

13. โครงสร้างของหลักสูตร

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า หลักสูตรภาคนอกเวลาราชการควรให้ผู้เรียนได้มี สิทธิเลือกเรียนได้ทั้งแผน ก (ทำวิทยานิพนธ์ 12 หน่วยกิต) และ แผน ข (ทำสารนิพนธ์ 6 หน่วยกิต) โครงสร้างของหลักสูตรต้องเป็นไปตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัยเป็นหลัก (ปัจจุบันคือ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) ทั้งนี้จำนวนหน่วยกิตทั้งหมดต้องเท่ากับภาคในเวลา

ราชการ และควรมีรายวิชาเลือกให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของตัวเองมากขึ้น

13.1 มีทั้งแผน ก และ แผน ข

ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านมีความเห็นว่า โครงสร้างของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการควรมีทั้งทำ แผน ก (ทำวิทยานิพนธ์) แผน ข (ทำสารนิพนธ์)

“...ทางบัณฑิตไม่ยอมให้ทำแผน ข อย่างเดียว ต้องให้มีทั้งแผน ก และ แผน ข และให้ผู้เรียนมีสิทธิที่จะเลือก...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5)

“...ต้องมองคนเรียนว่ามีความสามารถในการทำวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ แล้วจึงเลือกอันที่เหมาะสมกับผู้เรียน และต้องมีการแทรกในเนื้อหาต่าง ๆ สำหรับคนไม่มีพื้นฐานด้วย...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6)

“...จากเดิมหน่วยกิตมี 46 หน่วยกิต ลดลงเหลือ 36-40 หน่วยกิต เดิมภาคนอกเวลาราชการเป็นวิทยานิพนธ์หมด ปัจจุบันเริ่มมี แผน ข มากขึ้น ถ้าให้ดีควรมีทั้งแผน ก และ แผน ข เพื่อให้ผู้เรียนมีสิทธิเลือก...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7)

13.2 โครงสร้างหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านมีความเห็นว่า โครงสร้างหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการควรเป็นไปตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย

“...โครงสร้างต้องเป็นไปตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1)

“...จำนวนหน่วยกิตเท่ากับในเวลาและเป็นไปตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย ต้องมีทั้งแผน ก และ แผน ข...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2)

“...จำนวนหน่วยกิตเท่ากับภาคในเวลาราชการ กำหนดสัดส่วนตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย และมีทั้งแผน ก แผน ข ให้เลือก...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8)

13.3 โครงสร้างหลักสูตรมีรายวิชาเลือกมากขึ้น

ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านมีความเห็นว่า โครงสร้างของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการควรมีรายวิชาเลือกมากขึ้น และต้องยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน

“...เปิดโอกาสให้เลือกรายวิชาได้มากขึ้น ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน หลักสูตรต้องมีความยืดหยุ่น มีรายวิชาบังคับน้อยลง และต้อง Design หลักสูตรให้ดี...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3)

“...วิชาหลักควรมีน้อยกว่าวิชาเลือกเพื่อให้ผู้เรียนมีทางเลือกมากขึ้น...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9)

13.4 โครงสร้างหลักสูตรเหมือนกับภาคในเวลา

ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านมีความเห็นว่าโครงสร้างหลักสูตรทั้งภาคนอกเวลาราชการและภาคในเวลาราชการต้องเหมือนกัน เพื่อให้มีมาตรฐานเดียวกัน

“...โครงสร้างเท่ากับในภาคในเวลาราชการเพื่อให้มีมาตรฐานเดียวกัน แต่จำนวนหน่วยกิตที่เรียนในแต่ละเทอมไม่เท่ากัน ภาคในเวลาราชการเรียน 4เทอม ภาคนอกเวลา 5 เทอม ภาคนอกเวลาราชการทำ IS แต่กระบวนการในการทำเหมือนกับวิทยานิพนธ์ อาจารย์ 1 ท่าน คุมวิทยานิพนธ์ได้ 5 เล่ม ดังนั้น ภาคในเวลาราชการก็ใช้อาจารย์เต็มแล้ว ภาคนอกเวลาราชการจึงทำแค่ IS ก็พอ แต่กระบวนการต้องเหมือนกัน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4)

14. การประชาสัมพันธ์หลักสูตร

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า วิธีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้เป็นที่รู้จักแก่กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีวิธีที่ดีที่สุดคือ การทำแผ่นพับส่งไปตามหน่วยงานต่างๆ รองลงมาคือการลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์ และการบอกปากต่อปากของผู้ที่เข้ามาเรียนแล้ว ตามลำดับ กลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์หลักสูตรต้องมีการโฆษณาจุดแข็งหรือจุดเด่นของหลักสูตร และพยายามให้ผู้เข้ามาเรียนแล้วช่วยในการประชาสัมพันธ์ เพราะคุณภาพของผู้เรียนจะเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงคุณภาพของหลักสูตรได้เป็นอย่างดี

14.1 ประชาสัมพันธ์ด้วยแผ่นพับ

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า การประชาสัมพันธ์หลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ให้เป็นที่รู้จักแก่กลุ่มเป้าหมาย ควรใช้วิธีการส่งแผ่นพับไปตามหน่วยงานต่างๆ เพื่อกระจายข่าวให้ประชาชน บุคคลภายนอกได้ทราบ เป็นการกระจายข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและประหยัด

“...ส่งหนังสือเวียนหรือแผ่นพับไปตามหน่วยงานต่างๆ ซึ่งการประชาสัมพันธ์ต้องให้ตรงกับข้อเท็จจริง อย่าทำในลักษณะเชิงธุรกิจมากนัก ขอให้ตระหนักคุณภาพให้มาก อย่าธุรกิจทั่วไป ควรโฆษณาในจุดแข็ง จุดเด่นของหลักสูตรมากกว่า...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1)

“...ต้องมีกลุ่มเป้าหมายอยู่ในมือ แล้วส่งแผ่นพับไปยังกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2)

“...ส่งแผ่นพับไปตามหน่วยงานต่างๆ เป็นการกระจายข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและประหยัดด้วย...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5)

“...ส่งเอกสาร แผ่นพับไปตามหน่วยงานต่างๆของรัฐ เพื่อกระจายข่าวให้ประชาชน บุคคลภายนอกได้ทราบ...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10)

14.2 ประชาสัมพันธ์ด้วยหนังสือพิมพ์

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ยังมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า การประชาสัมพันธ์หลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ โดยการลงข่าวในหนังสือพิมพ์เป็นวิธีการที่ได้ผลดี คูมีน้ำหนั และน่าเชื่อถือ

“...การประชาสัมพันธ์ในหนังสือพิมพ์ดูจะน่าเชื่อถือ...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3)

“...ลงข่าวในหนังสือพิมพ์ ได้ผลดีที่สุดและคูมีน้ำหนัก น่าเชื่อถือด้วย...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7)

“...การประชาสัมพันธ์ในหนังสือพิมพ์ เป็นวิธีที่สะดวกถึงแม้จะมีค่าใช้จ่ายสูงแต่ก็คุ้ม เพราะมีคนอ่านมากกว่าครึ่งก่อนประเทศ...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8)

“...คนไทยชอบการลงสื่อควรเปิดเผยไม่ใช่ติดต่อบนรายบุคคล ดังนั้นการประชาสัมพันธ์ผ่านสิ่งพิมพ์จะดึงดูดความสนใจได้ดีกว่า...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9)

14.3 ประชาสัมพันธ์ด้วยการบอกปากต่อปาก

ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านได้ให้ความเห็นว่า การประชาสัมพันธ์หลักสูตรด้วยการบอกปากต่อปากของผู้เรียนเป็นวิธีที่ดีที่สุด เพราะผู้เรียนจะสามารถบอกรายละเอียดได้ดีกว่าการประชาสัมพันธ์ด้วยสื่ออื่นๆ

“...การประชาสัมพันธ์ที่ดีมากที่สุด คือ การปากต่อปากของนิสิตเก่าและปัจจุบัน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4)

“...ปากต่อปาก เป็นวิธีที่ดีที่สุด เพราะผู้เรียนจะสามารถบอกรายละเอียดได้ดีกว่าการประชาสัมพันธ์ด้วยสื่ออื่นๆ...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6)

15. การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า การประสานงานต้องเกิดจากความพร้อมของทุกฝ่ายตั้งแต่ระดับ อธิการบดี คณบดี ภาควิชา ซึ่งต้องอาศัยกลไกการบริหารภายใน และควรมีการจัดประชุม หรือบรรยายทางวิชาการเพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้และเป็นการประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานภายนอกได้รับทราบด้วย

“...ต้องมีการประสานงาน จัดบรรยายภาคนอกเวลาราชการ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลสู่หน่วยงานข้างนอก...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2)

“...ระดับผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนภาควิชาก็ต้องสนับสนุนต้องเป็นความพร้อมของทุกฝ่ายตั้งแต่ระดับอธิการ คณบดี ภาควิชา...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3)

“...จัดประชุมหรือให้ผู้แทนบัณฑิต อธิการ รองอธิการ มาร่วมประชุม กับชุมชนภายนอก จะมีการประสานงานกันน้อย นอกจากจะมีกิจกรรมพิเศษ...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7)

“...หน่วยงานภายในต้องแจ้งรายละเอียดต่างๆให้หน่วยงานภายนอกทราบ ต้องทำ job description ให้ชัดเจนในการที่จะ approach ไปสู่สังคมด้วย...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9)

“...ส่งเป็นโปรแกรมร่วมกันกับหน่วยงานต่าง ๆ หรือสถานที่ที่ทำ in service หรือทำโครงการ อบรม สัมมนา เพื่อเผยแพร่ข้อมูลต่างๆให้หน่วยงานภายนอกได้ทราบ...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10)

16. การประเมินผลหลักสูตร

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า การประเมินผลหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการระดับปริญญาโทสาขาการศึกษา ควรประเมินผลจากผู้เรียนว่าผู้เรียนมีผลการเรียนเป็นอย่างไร และประเมินจากคุณภาพของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว เช่น ภาวการณ์ได้งานทำ ความพึง

พอใจของนายจ้าง แต่เนื่องจากส่วนใหญ่ผู้ที่มาเรียนหลักสูตรภาคคนออกเวลาราชการเป็นผู้ที่มีงานทำ ดังนั้นการประเมินคุณภาพของหลักสูตรควรดูจากความพึงพอใจของนายจ้างว่าความรู้ที่ผู้เรียนได้รับนำไปช่วยในการทำงานได้อย่างไร หรือผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้นหรือไม่ ถ้าหากหลักสูตรไม่ประสบความสำเร็จหรือไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ภาควิชาได้กำหนดไว้ จะต้องมีการปรับปรุงหลักสูตร เช่น ถ้าผู้ที่เข้ามาเรียนไม่มีคุณภาพก็ต้องปรับวิธีการสอบคัดเลือกให้ดีขึ้น ถ้าวิชาไหนที่ไม่ค่อยมีคนลงทะเบียนเรียนก็ให้ตัดทิ้งไปแล้วเอาวิชาใหม่ๆมาแทนที่

16.1 ประเมินผลจากผู้เรียน

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า การประเมินผลหลักสูตรควรประเมินผลจากผู้เรียน คุณผลการเรียนของผู้เรียนเป็นหลัก ถ้ามีปัญหาที่ดูว่าปัญหาที่เกิดขึ้นคืออะไร และแก้ไขให้ตรงจุด

“...ประเมินผลจากผู้เรียน ดูคุณภาพของผู้จบว่าเป็นไปตามความต้องการของนายจ้างหรือไม่ ถ้าประเมินออกมาแล้วไม่ดีก็ปรับหลักสูตร ปรับคุณสมบัติของผู้เรียน ดูตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแต่ละข้อว่าอันไหนไม่สำเร็จก็ปรับตามนั้น...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1)

“...ประเมินผลในภาพรวมให้ดูจากบัณฑิต เช่น ภาวะการทำงาน หรือดูจากผลการเรียนของผู้เรียน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2)

“...ดูจากผลการเรียนของผู้เรียนเป็นหลัก ถ้ามีปัญหาที่ดูว่าปัญหาที่เกิดขึ้นคืออะไร อาจจะมีการสัมภาษณ์เพื่อดูว่าผู้เรียนคาดหวังอะไร หรือระดับวิชา เช่น วิชาไหนไม่มีคนเรียนก็เอาออกไปแล้วเอาวิชาใหม่ ๆ มาลงแทน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4)

“...ประเมินจากผู้เรียน ผลการเรียน งานที่ทำ ถ้าผลออกมาไม่ดีก็ปรับการสอนให้เหมาะสม ให้เข้มข้น อาจเน้นการให้งานมากขึ้น...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5)

“...ติดตามผลผู้เรียน ถ้ามีปัญหาที่ดูว่าผลที่เกิดขึ้น เกิดจากอะไรก็ไปแก้ตรงจุดนั้น หรือดูสาขาวิชา เช่น สาขาไหนคนเรียนน้อย ก็แสดงว่าไม่เป็นที่ต้องการมาก...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7)

16.2 ประเมินผลจากนายจ้าง

ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านมีความเห็นว่า ควรประเมินหลักสูตรจากนายจ้าง ดูคุณภาพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาว่าเป็นไปตามความต้องการหรือความพึงพอใจของนายจ้างหรือไม่ ความรู้ที่ได้เรียนนำไปช่วยในการทำงานอย่างไร

“...น่าจะดูคุณภาพบัณฑิต ติดตามบัณฑิต ดูว่าความรู้ที่ได้เรียนนำไปช่วยในการทำงานอย่างไร หรือให้นายจ้างประเมินลูกน้องว่าที่ไปเรียนมา มีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม เพราะจะสะท้อนอะไรหลายอย่าง...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3)

“...ติดตามผู้เรียนว่าเมื่อจบออกไปแล้วมีงานทำหรือไม่ อย่างไร และดูจากความพึงพอใจของนายจ้างด้วย ถ้าพบปัญหาก็ต้องดูหลักสูตรก่อนถ้าไม่ดีต้องปรับปรุง ต้องวิเคราะห์ให้ผู้เรียนผู้สอน เพิ่มวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6)

“...ดูจากความพึงพอใจของนายจ้างจะดีกว่า ถ้านายจ้างเห็นว่าผู้เรียนไม่มีคุณภาพก็ต้องปรับหลักสูตร อาจใช้วิธีการปรับการคัดเลือกผู้เรียนให้เข้มข้น เพื่อคัดเอาเฉพาะผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพเท่านั้น...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8)

“...ดูภาวการณ์ทำงานได้ของผู้จบ ความพึงพอใจของผู้เรียน นายจ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าตอนที่คัดเลือกผู้เรียนเข้ามา มีการคัดเลือกที่ดีหรือไม่ ถ้ามีการคัดเลือกผู้เรียนที่ดีย่อมไม่มีปัญหา...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9)

“...ดูว่าบัณฑิตที่ผลิตออกไปเป็นอย่างไรบ้าง นายจ้างมีความพึงพอใจมากน้อยแค่ไหน...” (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10)

ตอนที่ 2 ข้อมูลสารสนเทศจากการสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาตรี และกลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาโท

จากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างระดับปริญญาตรี ซึ่งได้แก่ ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 และผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษา และ กลุ่มตัวอย่างระดับปริญญาโท ซึ่งได้แก่ ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท และผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา รวมจำนวนทั้งสิ้น 70 คน ได้ให้ความคิดเห็นในเรื่องการจัดบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ ดังนี้

1. องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า องค์ประกอบในการจัดหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ได้แก่ (1) อาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้ ความชำนาญ ในสาขาวิชานั้นๆ (2) หลักสูตรที่มีคุณภาพซึ่งรวมถึงเนื้อหาสาระที่สามารถนำไปใช้ได้จริง (3) สื่อการเรียนการสอนรวมถึงเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีบทบาทในการพัฒนาการเรียนการสอน และ (4) ความต้องการของผู้เรียน ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สรุปประเด็นจากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร

องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1. อาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้ ความชำนาญ ในสาขาวิชานั้นๆ	25
2. หลักสูตรที่มีคุณภาพรวมถึงเนื้อหาสาระที่สามารถนำไปใช้ได้จริง	23
3. สื่อการเรียนการสอนรวมถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ	9
4. ความต้องการของผู้เรียน	7

n = 70

2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรในการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา (1) เป็นการเปิดโอกาสให้คนที่ไม่สามารถมาเรียนในเวลาราชการได้ศึกษาต่อ (2) พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้ตรงกับสายงานที่ทำ โดยนำประสบการณ์ที่ได้จากการทำงานมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน (3) พัฒนาบุคลากรสายการศึกษา และ (4) ผลิตบัตินิตที่มีคุณภาพ ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 สรุปประเด็นจากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1. เปิดโอกาสให้คนที่ไม่สามารถมาเรียนในเวลาราชการได้ศึกษาต่อ	21
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้ตรงกับสายงานที่ทำ	18
3. พัฒนาบุคลากรสายการศึกษา	11
4. ผลิตบัตินิตที่มีคุณภาพ	9

n = 70

3. ความต้องการของสังคม

ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 69.6) มีความเห็นว่าความต้องการของสังคมมีความจำเป็นในการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายกลุ่มพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่าความต้องการของสังคมมีความจำเป็นในการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของสังคม

ความต้องการของสังคม	ปริญญาตรี		ปริญญาโท		รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
จำเป็น	17	62.9	31	73.8	48	69.6
ไม่จำเป็น	10	37.1	11	26.2	21	30.4
รวม	27	100	42	100	69	100

n = 70

4. กลุ่มเป้าหมายที่จะศึกษาต่อหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท

ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 87.1) เห็นสอดคล้องกันว่ากลุ่มเป้าหมายที่จะศึกษาต่อหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท ควรเป็นครู อาจารย์ รองลงมาคือผู้บริหาร (ร้อยละ 64.3) และ นิสิต/นักศึกษา ที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 51.4) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายกลุ่มพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีความเห็นที่สอดคล้องกัน

ว่า กลุ่มเป้าหมายที่จะศึกษาต่อหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ควรเป็นครู อาจารย์ ดังแสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย	ปริญญาตรี N = 28		ปริญญาโท N = 42		รวม N = 70	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ครู-อาจารย์	24	85.7	37	88.1	61	87.1
ผู้บริหาร	16	57.1	29	69.0	45	64.3
เจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐ	11	39.3	21	50.0	32	45.7
เจ้าหน้าที่บริษัทเอกชน	8	28.6	13	30.9	21	30.0
นิสิต/นักศึกษา ที่เพิ่งสำเร็จการศึกษา	21	75.0	15	35.7	36	51.4
อื่นๆ	-	-	6	14.3	6	8.6

(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

5. วิธีการคัดเลือกผู้เรียน

ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับวิธีการคัดเลือกผู้เรียน ที่ใช้สำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้เรียนระดับปริญญาตรีและปริญญาโท มี 3 ด้าน ได้แก่ (1) กำหนดประสบการณ์ในการทำงาน (2) กำหนดเกรดเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรี (3) การสอบคัดเลือก และ (4) จำนวนผู้เรียน

5.1 กำหนดประสบการณ์ในการทำงาน

ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.7) ให้ความเห็นว่าการคัดเลือกผู้เรียน จำเป็นต้องมีการกำหนดประสบการณ์ในการทำงานของผู้เรียน โดยผู้ที่เห็นว่าเป็นนั้น (ร้อยละ 60.0) เห็นว่าผู้เรียนควรมีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 2 ปี เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายกลุ่ม พบว่าทั้งสองกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่าผู้เรียนควรมีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 2 ปี (ร้อยละ 60.0) ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์ในการทำงาน

ความคิดเห็น		ปริญญาตรี		ปริญญาโท		รวม	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ประสบการณ์ ในการทำงาน	จำเป็น	16	57.1	30	73.2	46	66.7
	ไม่จำเป็น	12	42.9	11	26.8	23	33.3
	รวม	28	100	41	100	69	100
ประสบการณ์ในการ ทำงานต้องมีอย่างน้อย	1 ปี	6	40.0	5	16.7	11	24.4
	2 ปี	9	60.0	18	60.0	27	60.0
	3 ปี	-	-	7	23.3	7	15.6
	รวม	15	100	30	100	45	100

5.2 กำหนดเกรดเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรี

ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.0) ให้ความเห็นว่าการคัดเลือกผู้เรียนจำเป็นต้องมีการกำหนดเกรดเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรีของผู้เรียน โดยผู้ที่เห็นว่าเป็นนั้น (ร้อยละ 47.9) ได้ให้ความเห็นว่าผู้เรียนควรมีเกรดเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรีไม่ต่ำกว่า 3.0 รองลงมาเห็นว่า ควรมีเกรดเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.5 (ร้อยละ 37.5) เมื่อพิจารณาแยกรายกลุ่มพบว่าทั้งสองกลุ่มมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าควรมีการกำหนดเกรดเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรีของผู้เรียนไม่ต่ำกว่า 3.0 รองลงมาเห็นว่า เกรดเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.5 ดังแสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเกรดเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรี

ความคิดเห็น		ปริญญาตรี		ปริญญาโท		รวม	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
เกรดเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรี	จำเป็น	19	70.4	32	78.0	51	75.0
	ไม่จำเป็น	8	29.6	9	22.0	17	25.0
	รวม	27	100	41	100	68	100
เกรดเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรีไม่ต่ำกว่า	2.00	2	12.5	2	6.3	4	8.3
	2.50	5	31.2	13	40.6	18	37.5
	3.00	7	43.8	16	50.0	23	47.9
	3.50	2	12.5	1	3.1	3	6.3
	รวม	16	100	32	100	48	100

5.3 การสอบคัดเลือก

ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 97.2) เห็นสอดคล้องกันว่า การสอบคัดเลือกผู้เรียนควรใช้วิธีการทั้งสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์ เมื่อพิจารณารายกลุ่มพบว่าทั้งสองกลุ่มมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าวิธีการสอบคัดเลือกผู้เรียนควรสอบทั้งข้อเขียนและสัมภาษณ์ ดังแสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการสอบคัดเลือก

วิธีการสอบคัดเลือก	ปริญญาตรี		ปริญญาโท		รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
สอบทั้งข้อเขียนและสัมภาษณ์	28	100	40	95.2	68	97.2
สอบข้อเขียน	-	-	1	2.4	1	1.4
สอบสัมภาษณ์	-	-	1	2.4	1	1.4
รวม	28	100	42	100	70	100

5.4 จำนวนผู้เรียน

ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 92.9) มีความคิดเห็นว่าเป็นจำนวนผู้เรียนมีความจำเป็นในการจัดหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ เมื่อพิจารณารายกลุ่มพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าควรมีการกำหนดจำนวนผู้เรียนต่อชั้นเรียน โดยคนส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าจำนวนผู้เรียนที่เหมาะสมต่อชั้นเรียนควรมีจำนวน 21-25 คน (ร้อยละ 37.1) รองลงมาคือ 26-30 คน (ร้อยละ 27.1) 16-20 คน (ร้อยละ 24.3) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนผู้เรียน

ความคิดเห็น		ปริญญาตรี		ปริญญาโท		รวม	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
จำนวนผู้เรียน	จำเป็น	25	89.3	40	95.2	65	92.9
	ไม่จำเป็น	3	10.7	2	4.8	5	7.1
	รวม	28	100	42	100	70	100
จำนวนผู้เรียนที่เหมาะสมต่อชั้นเรียนควรมีประมาณ	11-15	3	10.7	0	0	3	4.3
	16-20	6	21.4	11	26.2	17	24.3
	21-25	15	53.6	11	26.2	26	37.1
	26-30	2	7.1	17	40.5	19	27.1
	31-50	2	7.1	3	7.1	5	7.1
	รวม	28	100	42	100	70	100

6. อาจารย์ผู้สอน

ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.7) มีความเห็นว่า ภาควิชาควรมีการอบรมแนะนำอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ รองลงมาคือ ปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียนภาคคนอกเวลา (ร้อยละ 67.1) เตรียมกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียนภาคคนอกเวลา (ร้อยละ 64.3) และ เตรียมแผนการสอนและสื่อการเรียนการสอน (ร้อยละ 55.7) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายกลุ่มพบว่าทั้งสองกลุ่มมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า ควรมีการอบรมแนะนำอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ดังแสดงในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ผู้สอน	ปริญญาตรี N = 28		ปริญญาโท N = 42		รวม N = 70	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียน ภาคนอกเวลาราชการ	20	71.4	27	64.3	47	67.1
เตรียมแผนการสอนและสื่อให้เหมาะสม กับผู้เรียนภาคนอกเวลาราชการ	20	71.4	19	45.2	39	55.7
เตรียมกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ เหมาะสมกับผู้เรียนภาคนอกเวลา	20	71.4	25	59.5	45	64.3
มีการอบรมแนะแนวผู้สอนเกี่ยวกับ หลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ	25	89.3	28	66.7	53	75.7

(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

7. ห้องเรียน

ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (82.8) เห็นสอดคล้องกันว่า ห้องเรียนควรมีขนาดเพียงพอ กับจำนวนผู้เรียนภาคนอกเวลาราชการ รองลงมาคือ จัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศทางวิชาการมากขึ้น (ร้อยละ 68.5) เมื่อพิจารณารายกลุ่มพบว่าทั้งสองกลุ่มมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า ห้องเรียน ควรมีขนาดเพียงพอกับจำนวนผู้เรียนภาคนอกเวลาราชการ ดังแสดงในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องเรียน

ห้องเรียน	ปริญญาตรี N = 28		ปริญญาโท N = 42		รวม N = 70	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ห้องเรียนมีขนาดเพียงพอกับ จำนวนผู้เรียนภาคนอกเวลา	22	78.6	37	88.1	58	82.8
ห้องเรียนมีบรรยากาศทางวิชาการ มากขึ้น	21	75.0	26	61.9	48	68.5
เพิ่มห้องเรียนใหม่สำหรับผู้เรียนภาค นอกเวลาโดยเฉพาะ	18	64.3	15	35.7	33	47.1
จัดห้องเรียนของภาคนอกเวลา ให้อยู่บริเวณเดียวกับภาคในเวลา	15	53.6	10	23.8	25	35.7

(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

8. ห้องสมุด

ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (81.4) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ห้องสมุดต้องมีหนังสือจำนวนเพียงพอแก่ผู้เรียนภาคนอกเวลาราชการ รองลงมาคือ ให้ขยายเวลาเปิด-ปิดในการให้บริการแก่ผู้เรียนภาคนอกเวลาราชการ (ร้อยละ 78.6) ให้ขยายเวลายืมคืนหนังสือแก่ผู้เรียนภาคนอกเวลาราชการ (ร้อยละ 70.0) และจัดห้องสมุดให้มีบรรยากาศทางวิชาการเพื่อส่งเสริมการค้นคว้ามากขึ้น (ร้อยละ 54.3) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายกลุ่มพบว่ากลุ่มตัวอย่างระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่ เห็นว่า ห้องสมุดต้องมีหนังสือจำนวนเพียงพอแก่ผู้เรียนภาคนอกเวลาราชการ (ร้อยละ 78.6) กลุ่มตัวอย่างระดับปริญญาโทส่วนใหญ่ เห็นว่า ห้องสมุดควรขยายเวลา เปิด-ปิดในการให้บริการแก่ผู้เรียนภาคนอกเวลาราชการ (ร้อยละ 95.2) ดังแสดง ในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุด

ห้องสมุด	ปริญญาตรี N = 28		ปริญญาโท N = 42		รวม N = 70	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
มีหนังสือเพียงพอแก่ผู้เรียนภาค นอกเวลาราชการ	22	78.6	35	83.3	57	81.4
ขยายเวลาเปิด - ปิดในการ ให้บริการ	15	53.6	40	95.2	55	78.6
ให้ขยายเวลายืมคืนหนังสือแก่ ผู้เรียนภาคนอกเวลาราชการ	15	53.6	34	80.9	49	70.0
มีบรรยากาศทางวิชาการเพื่อ ส่งเสริมการค้นคว้ามากขึ้น	17	60.7	21	50.0	38	54.3

(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

9. สื่อการเรียนการสอน

ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (94.2) เห็นสอดคล้องกันว่า สื่อการเรียนการสอนที่จำเป็นสำหรับหลักสูตรภาคนอกเวลามากที่สุดคือ คอมพิวเตอร์ รองลงมาคือ วีดีโอ (ร้อยละ 81.4) เครื่องฉายแผ่นใส และโปรเจคเตอร์ (ร้อยละ 80.0) และโทรทัศน์ (ร้อยละ 67.1) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายกลุ่มพบว่าทั้งสองกลุ่มมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าสื่อที่ควรให้ความสำคัญที่สุดคือ คอมพิวเตอร์ รองลงมา กลุ่มปริญญาตรีให้ความสำคัญกับ วีดีโอ แต่กลุ่มปริญญาโทให้ความสำคัญกับ โปรเจคเตอร์ ดังแสดงในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอน	ปริญญาตรี N = 28		ปริญญาโท N = 42		รวม N = 70	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
คอมพิวเตอร์	26	92.9	40	95.2	66	94.2
เครื่องฉายแผ่นใส	23	82.1	33	78.6	56	80.0
โปรเจคเตอร์	22	78.6	34	80.9	56	80.0
วีดีโอ	25	89.3	32	76.2	57	81.4
โทรทัศน์	24	85.7	23	54.8	47	67.1

(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

10. เวลาเรียนที่เหมาะสม

ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (51.4) เห็นสอดคล้องกันว่า เวลาเรียนที่เหมาะสมในการเรียนการสอนหลักสูตรนอกเวลาราชการควรเป็นวันศุกร์เย็น และเสาร์ - อาทิตย์ ครึ่งวัน เมื่อพิจารณารายกลุ่มพบว่าทั้งสองกลุ่มมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า เวลาเรียนที่เหมาะสมคือศุกร์เย็น และเสาร์ - อาทิตย์ ครึ่งวัน เช่นกัน ดังแสดงในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเวลาเรียนที่เหมาะสม

วันและเวลาเรียน	ปริญญาตรี		ปริญญาโท		รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
จันทร์-ศุกร์ เย็น	5	19.2	3	7.1	8	11.8
ศุกร์เย็น และเสาร์-อาทิตย์ ครึ่งวัน	14	53.8	21	50.0	35	51.4
เสาร์-อาทิตย์ ทั้งวัน	4	15.4	11	26.2	15	22.1
อื่นๆ	3	11.6	7	16.7	10	14.7
รวม	26	100	42	100	68	100

11. ค่าเล่าเรียนต่อเทอม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับค่าเล่าเรียนต่อเทอม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่าค่าเล่าเรียนต่อเทอมควรจะอยู่ที่ประมาณ 20,000 บาท ดังแสดงในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 สรุปประเด็นจากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับค่าเล่าเรียนต่อเทอม

ค่าเล่าเรียนต่อเทอม	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1. ประมาณ 15,000 บาท	21
2. ประมาณ 20,000 บาท	28
3. ประมาณ 25,000 บาท	9
4. ประมาณ 30,000 บาท	7
5. ประมาณ 35,000 บาท	2

n = 70

12. การเรียนการสอน

ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการเรียนการสอน ที่ใช้สำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้เรียนระดับปริญญาตรีและปริญญาโท มี 2 ด้าน ได้แก่ (1) รูปแบบการสอน และ (2) การศึกษาดูงาน

12.1 รูปแบบการสอน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับรูปแบบการสอน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่ารูปแบบการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ คือ การเน้นให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าด้วยตัวเองจะดีที่สุด รองลงมา คือ การจัดสัมมนาให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน และ การสอนแบบบรรยาย

ตารางที่ 4.15 สรุปประเด็นจากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับรูปแบบการสอน

รูปแบบการสอน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1. ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง	23
2. จัดสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	14
3. บรรยาย	11
4. ฝึกภาคปฏิบัติ	7
5. ดูงานนอกสถานที่	5
6. ใช้หลายรูปแบบผสมกัน	4

n = 70

12.2 การศึกษาดูงาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 94.3) ให้ความเห็นว่าหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท จำเป็นต้องมีการศึกษาดูงานนอกสถานที่ จำนวนส่วนใหญ่ของผู้ที่ให้ความเห็นว่าจำเป็นนั้น (ร้อยละ 53.8) ได้ให้ความเห็นว่า ในหลักสูตรควรจัดให้

มีการไปดูงานภายในประเทศ เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายกลุ่มพบว่าทั้งสองกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่าหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการควรจัดให้มีการไปศึกษาดูงานภายในประเทศ ดังแสดงในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาดูงาน

ความคิดเห็น		ปริญญาตรี N = 28		ปริญญาโท N = 42		รวม N = 70	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
การศึกษาดูงาน	จำเป็น	27	96.4	39	94.3	66	94.3
	ไม่จำเป็น	1	3.6	3	7.1	4	5.7
	รวม	28	100	42	100	70	100
สถานที่ดูงาน	ในประเทศ	14	53.8	21	53.8	35	53.8
	ต่างประเทศ	8	30.8	2	5.1	10	15.4
	ทั้งในและ ต่างประเทศ	4	15.4	16	41.0	20	30.8
	รวม	26	100	39	100	65	100

13. โครงสร้างของหลักสูตร

ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตร ที่ใช้สำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนระดับปริญญาตรีและปริญญาโท มี 2 ด้าน ได้แก่ (1) รายวิชาในหลักสูตร และ (2) แผนการเรียน

13.1 รายวิชาในหลักสูตร

ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 50.0) เห็นสอดคล้องกันว่า ควรลดรายวิชาบังคับและเพิ่มรายวิชาเลือก เมื่อพิจารณารายกลุ่มพบว่าทั้งสองกลุ่มมีความเห็นที่ต่างกัน กลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาตรีเห็นว่า ควรลดรายวิชาบังคับและเพิ่มรายวิชาเลือก (ร้อยละ 89.3) กลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาโทเห็นว่า รายวิชาและหน่วยกิตต้องเหมือนกับภาคในเวลาราชการ (ร้อยละ 28.6) ดังแสดงในตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรายวิชาในหลักสูตร

โครงสร้างรายวิชาในหลักสูตร	ปริญญาตรี N = 28		ปริญญาโท N = 42		รวม N = 70	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ควรเพิ่มวิชาและหน่วยกิตให้มากกว่าภาคในเวลาราชการ	12	42.9	11	26.2	23	32.9
ควรลดวิชาและหน่วยกิตให้น้อยกว่าภาคในเวลาราชการ	5	17.9	8	19.0	13	18.6
รายวิชาและหน่วยกิตเหมือนกับภาคในเวลา	13	46.4	12	28.6	25	35.7
ควรลดวิชาบังคับและเพิ่มวิชาเลือก	25	89.3	10	23.8	35	50.0

(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

13.2 แผนการเรียน

ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 58.0) เห็นสอดคล้องกันว่า แผนการเรียนควรให้ผู้เรียนทำวิทยานิพนธ์ และรองลงมา ให้ผู้เรียนทำสารนิพนธ์ (ร้อยละ 30.4) เมื่อพิจารณารายกลุ่มพบว่าทั้งสองกลุ่มมีความเห็นที่สอดคล้องกันคือ แผนการเรียนควรให้ผู้เรียนทำวิทยานิพนธ์ ดังแสดงในตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการเรียน

แผนการเรียน	ปริญญาตรี		ปริญญาโท		รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ทำวิทยานิพนธ์	17	60.7	23	56.1	40	58.0
ทำสารนิพนธ์	9	32.1	12	29.3	21	30.4
ทำรายงาน	1	3.6	2	4.9	3	4.3
อื่นๆ	1	3.6	4	9.8	5	7.2
รวม	28	100	41	100	69	100

14. การประชาสัมพันธ์หลักสูตร

โดยภาพรวม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 97.1) เห็นสอดคล้องกันว่า การประชาสัมพันธ์หลักสูตรควรใช้สื่อสิ่งพิมพ์มากที่สุด รองลงมา คือโทรทัศน์ (ร้อยละ 70) และ e-mail (ร้อยละ 70) เมื่อพิจารณารายกลุ่มพบว่าทั้งสองกลุ่มมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า การประชาสัมพันธ์หลักสูตรควรใช้สื่อสิ่งพิมพ์มากที่สุด ดังแสดง ในตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์
หลักสูตร

การประชาสัมพันธ์	ปริญญาตรี N = 28		ปริญญาโท N = 42		รวม N = 70	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
สื่อสิ่งพิมพ์	27	96.4	41	97.6	68	97.1
สื่อวิทยุ	22	78.6	23	54.8	45	64.3
สื่อโทรทัศน์	24	85.7	25	59.5	49	70.0
จดหมาย	13	46.4	19	45.2	32	45.7
e-mail	23	82.1	26	61.9	49	70.0

(*เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

15. การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้ให้ความคิดเห็นว่า ควรมีการจัดสัมมนาทางวิชาการ จัดประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้หน่วยงานอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ส่วนวิธีการประสานงานใช้การส่งเอกสารต่างๆ เช่น จดหมายเวียน แผ่นพับ ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังแสดงในตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 สรุปประเด็นจากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1. จัดสัมมนาทางวิชาการ	20
2. จัดประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	12
3. ให้หน่วยงานอื่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ	9
4. ส่งเอกสารไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	5

n = 70

16. การประเมินผลหลักสูตร

โดยภาพรวม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 78.5) เห็นสอดคล้องกันว่าการประเมินผลหลักสูตรควรจะมีการประเมินจากผลการเรียนของผู้เรียน รองลงมา คือ ประเมินจากผลการสอนของอาจารย์ (ร้อยละ 72.8) เมื่อพิจารณารายกลุ่มพบว่าทั้งสองกลุ่มมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าการประเมินผลหลักสูตร ควรประเมินจากผลการเรียนของผู้เรียน รองลงมาคือ ประเมินจากผลการสอนของผู้สอน ดังแสดงในตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผล
หลักสูตร

ประเมินผลหลักสูตร	ปริญญาตรี N = 28		ปริญญาโท N = 42		รวม N = 70	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่
ประเมินจากจำนวนผู้เข้าเรียนในแต่ละปี	18	64.3	28	66.7	46	65.7
ประเมินจากผลการเรียนของผู้เรียน	24	85.7	31	73.8	55	78.5
ประเมินจากผลการสอนของอาจารย์	20	71.4	31	73.8	51	72.8
ประเมินจากความพอใจของนายจ้าง	17	60.7	22	52.4	39	55.7

(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ผลการวิจัยระยะที่ 1 ที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ และการสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปสารสนเทศสำคัญเพื่อใช้ในการพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา สำหรับการวิจัยระยะที่ 2 ต่อไป ดังแสดงในตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 การสังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของการวิจัยระยะที่ 1 ในการพัฒนา
เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น สำหรับการจัดบริการหลักสูตร
บัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา

ข้อมูลสารสนเทศ	กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ	กลุ่มตัวอย่าง
1. องค์ประกอบสำคัญของการจัดบริการหลักสูตร		
1.1 อาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้ ความชำนาญ ในสาขานั้นๆ	✓	✓
1.2 หลักสูตรที่ยืดหยุ่นและเนื้อหาสาระนำไปใช้ได้จริง	✓	✓
1.3 สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและมีจำนวนเพียงพอ	✓	✓
1.4 ความต้องการของผู้เรียนในการศึกษาต่อ	-	✓
2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร		
2.1 พัฒนาบุคลากรที่ไม่สามารถมาเรียนในเวลาราชการ	✓	✓
2.2 เปิดบริการหลักสูตรที่สนองนโยบายของรัฐ	✓	-
2.3 ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ	-	✓
3. หลักสูตรที่เปิดบริการขึ้นอยู่กับความต้องการของสังคม	✓	✓
4. กลุ่มเป้าหมายที่จะศึกษาต่อหลักสูตรภาคอกเวลาราชการ		
4.1 บุคลากรด้านการศึกษา	✓	✓
4.2 คนทำงาน	✓	✓
4.3 นิสิต/นักศึกษาที่เพิ่งสำเร็จการศึกษา	✓	✓

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

ข้อมูลสารสนเทศ	กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ	กลุ่มตัวอย่าง
5. วิธีการคัดเลือกผู้เรียน		
5.1 กำหนดประสบการณ์การทำงานอย่างน้อย 2 ปี	✓	✓
5.2 กำหนดเกรดเฉลี่ยสะสมระดับปริญญาตรี	✓	✓
5.3 สอบคัดเลือกโดยใช้การสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์	✓	✓
5.4 กำหนดจำนวนผู้เรียนไม่เกิน 25 คน	-	✓
6. อาจารย์ผู้สอน		
6.1 ปรับวิธีสอนให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนนอกเวลา	✓	✓
6.2 คุณสมบัติผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา	✓	-
7. ใช้ห้องเรียนร่วมกับภาคในเวลาแต่ให้มีจำนวนเพียงพอ	-	✓
8. ห้องสมุด		
8.1 ขยายเวลาเปิด-ปิด ในการให้บริการ	✓	✓
8.2 หนังสือมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนผู้เรียนนอกเวลา	✓	✓
8.3 ขยายเวลาในการยืม-คืนแก่ผู้เรียนนอกเวลา	-	✓
8.4 จัดให้มีบรรยากาศทางวิชาการ	-	✓
9. สื่อการเรียนการสอนในรูปแบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	✓	✓
10. วันและเวลาเรียนที่เหมาะสมคือศุกร์เย็นและ เสาร์-อาทิตย์ ครึ่งวัน	✓	✓
11. ค่าเล่าเรียนประมาณ 20,000 บาท	✓	✓
12. การเรียนการสอน		
12.1 จัดให้มีการดูงานนอกสถานที่	✓	✓
12.2 สอนโดยใช้ประสบการณ์ในการทำงานของผู้เรียน	✓	✓
12.3 เน้นการค้นคว้าด้วยตัวเอง	✓	✓
12.4 สอนโดยบรรยาย	-	✓
12.5 สอนโดยใช้หลายวิธีผสมกัน	-	✓
13. โครงสร้างหลักสูตร		
13.1 เพิ่มรายวิชาเลือกให้มากขึ้น	✓	✓
13.2 แผนการเรียนมีทั้ง แผน ก และ แผน ข ให้เลือก	✓	✓
14. การประชาสัมพันธ์หลักสูตรโดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นหลัก	✓	✓
15. จัดให้มีการประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	✓	✓
16. การประเมินผลหลักสูตร		
16.1 ประเมินจากผู้เรียน	✓	✓
16.2 ประเมินจากผู้สอน	✓	✓
16.3 ประเมินจากนายจ้าง	✓	✓

แผนภาพที่ 4.1 ตัวอย่างเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น

3. ท่านต้องการให้หลักสูตรภาคนอกเวลาวิชาการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา มีการจัดการเรียนการสอน ต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

รายการความคิดเห็น	ระดับความเห็นด้วย			
	มาก 3	ปานกลาง 2	น้อย 1	ไม่เพียงพอ 0
1. จัดศึกษาฐานภายในประเทศ				
2. จัดศึกษาฐานต่างประเทศ				
3. จัดสัมมนาหรือกิจกรรมทางวิชาการ				
4. จัดสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เรียนในสถาบันอื่น				
5. การนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน				
6. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง				
7. การทำวิจัย				
8. การฝึกงานนอกสถานที่				
9. การสอนโดยวิธีบรรยาย				
10. การสอนให้ผู้เรียนคิดเป็นมากกว่าท่องจำ				
11. ไม่ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม				
12. การเรียนหลายรูปแบบ เช่น บรรยาย สัมมนา กรณีศึกษา โดยมีสัดส่วนที่เหมาะสม				
13. ใช้สถานการณ์การทำงานของผู้เรียนเป็นกรณีศึกษาในการเรียนการสอน				
14. การเขียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมหรืออินเทอร์เน็ต				
15. เพิ่มรายวิชาเลือกมากกว่าวิชาบังคับ				
16. เพิ่มรายวิชาปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี				
17. ผู้เรียนมีสิทธิเลือกวิชาเรียนในแต่ละภาคการศึกษา				
18. รายวิชา หน่วยกิต และเนื้อหารายวิชา เหมือนกับภาคในเวลา				

4. ท่านต้องการให้มีการวัดผลการศึกษาแต่ละรายวิชา อย่างไร (เลือกตอบเพียง 1 ข้อ)

[1] สอบข้อเขียนอย่างเดียว   [2] ทำรายงานอย่างเดียว   [3] ทั้งสอบข้อเขียนและทำรายงาน

5. ท่านต้องการให้มีแผนการศึกษาของหลักสูตรภาคนอกเวลาวิชาการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา เป็นอย่างไร (เลือกตอบเพียง 1 ข้อ)

[1] ทำวิทยานิพนธ์ (แผน ก) อย่างเดียว
[2] ทำสารนิพนธ์ (แผน ข) อย่างเดียว
[3] ผู้เรียนสามารถเลือกเรียน (แผน ก) หรือ (แผน ข)

ชุดที่ 1

ตอนที่ 2
ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดการหลักสูตรภาคนอกเวลาวิชาการ ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการศึกษา

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. ท่านต้องการให้วัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาคนอกเวลาวิชาการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา มุ่งเน้นไปในลักษณะต่างๆ ต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

รายการความคิดเห็น	ระดับความเห็นด้วย			
	มาก 3	ปานกลาง 2	น้อย 1	ไม่เพียงพอ 0
1. สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน				
2. สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ				
3. เพิ่มประสบการณ์ให้ตรงกับสาขาอาชีพของผู้เรียน				
4. ผู้เรียนได้ประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริงมากกว่าจากทฤษฎี				
5. มีขีดจำกัดไม่มีความรู้ความสามารถในทางประกอบวิชาชีพ				
6. จัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน				
7. จัดบริการหลักสูตรที่ขาดแคลนหรือเป็นที่ต้องการ				
8. จัดบริการหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป				
9. จัดการศึกษาให้คนทำงานอยู่แล้วได้เพิ่มศักยภาพของตนเอง				
10. พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้นำทางการศึกษา				

2. ท่านต้องการให้มีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เรียนหลักสูตรภาคนอกเวลาวิชาการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ดังต่อไปนี้หรือไม่

2.1. ผู้เรียนเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาทางการศึกษาเท่านั้น [1] ใช่ [2] ไม่ใช่
2.2. ผู้เรียนเป็นผู้ที่ทำงานด้านการศึกษาเท่านั้น [1] ใช่ [2] ไม่ใช่
2.3. ผู้เรียนเป็นผู้ที่ทำงานเท่านั้น [1] ใช่ [2] ไม่ใช่
2.4. กำหนดประสบการณ์การทำงานของผู้เรียนหรือไม่ [1] ใช่ [2] ไม่ใช่

ถ้าตอบว่า ใช่ ผู้เรียนต้องมีประสบการณ์ในการทำงานเป็นระยะเวลาอย่างน้อย [1] 1 ปี [2] 2 ปี [3] 3 ปี [4] มากกว่า 3 ปีขึ้นไป

2.5. กำหนดเกณฑ์สอบเทียบสะสมในระดัปริญญาตรีของผู้เรียนหรือไม่ [1] ใช่ [2] ไม่ใช่

ถ้าตอบว่า ใช่ เกณฑ์สอบเทียบอยู่ในระดับ [1] ไม่ต่ำกว่า 2.0 [2] ไม่ต่ำกว่า 2.5 [3] ไม่ต่ำกว่า 3.0

2.6. คัดเลือกผู้เรียนจากผู้ที่มีความรู้พื้นฐานและสาขาที่จะเรียน [1] ใช่ [2] ไม่ใช่
2.7. คัดเลือกผู้เรียนมีผลการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์ [1] ใช่ [2] ไม่ใช่
2.8. คัดเลือกผู้เรียนมีผลการสอบภาษาอังกฤษ [1] ใช่ [2] ไม่ใช่

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น (ตัวอย่าง)
3.1 ลักษณะเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น (ตัวอย่าง)

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยระยะที่ 1 มาสังเคราะห์สาระสำคัญเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา และผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นในรูปแบบของแบบสอบถามสำหรับการวิจัยระยะที่ 2 ซึ่งแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1: เป็นข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ สถานภาพการทำงาน และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2: เป็นความต้องการจำเป็นที่มีต่อการจัดบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ซึ่งในแบบสอบถามจะให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็น โดยแบ่งออกเป็น 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 ก่อนเปิดบริการหลักสูตร

สำหรับรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท ซึ่งซึ่งมีสารสนเทศที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ (1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร (2) เกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน (3) การจัดการเรียนการสอน และ (4) การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

ชุดที่ 2 หลังเปิดบริการหลักสูตร

สำหรับรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่กำลังศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท ซึ่งมีสารสนเทศที่สำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ (1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร (2) การจัดการเรียนการสอน และ (3) การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

3.2 การประมวลผลและการแปลความหมาย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภูมิลำเนา

กลุ่มตัวอย่างที่ระบุเพศทั้งหมด จำนวน 270 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 208 คน (ร้อยละ 77.0) และเพศหญิง จำนวน 62 คน (ร้อยละ 23.0) จำแนกตามการทำงาน พบว่า ผู้ที่ยังไม่ทำงานส่วนใหญ่ทั้งหมดจำนวน 128 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 98 คน (ร้อยละ 76.6) และเพศชายจำนวน 30 คน (ร้อยละ 23.4) และผู้ที่ทำงานแล้วทั้งหมด จำนวน 142 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 110 คน (ร้อยละ 77.3) และเป็นเพศชายจำนวน 32 คน (ร้อยละ 22.7)

กลุ่มตัวอย่างที่ระบุอายุทั้งหมด จำนวน 269 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-25 ปี จำนวน 173 คน (ร้อยละ 64.3) รองลงมาคืออายุ 36 ปีขึ้นไป จำนวน 50 คน (ร้อยละ 18.6) และช่วงอายุ 26-30 ปี จำนวน 34 คน (ร้อยละ 12.6) และ อายุ 31-35 ปี จำนวน 12 คน (ร้อยละ 4.5) จำแนกตามการทำงาน พบว่า ผู้ที่ยังไม่ทำงานทั้งหมดจำนวน 129 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-25 ปี จำนวน 127 คน (ร้อยละ 98.4) และผู้ที่ทำงานแล้วทั้งหมด จำนวน 140 คน ส่วนใหญ่มีอายุ 36 ปีขึ้นไป จำนวน 50 คน (ร้อยละ 36.0) รองลงมาเป็นผู้มีอายุระหว่าง 21-25 ปี จำนวน 46

คน (ร้อยละ 33.1) และอายุระหว่าง 26–30 ปี จำนวน 33 คน (ร้อยละ 23.0) และอายุระหว่าง 31–35 ปี จำนวน 11 คน (ร้อยละ 7.9)

กลุ่มตัวอย่างที่ระบุสถานภาพการศึกษามีทั้งหมด จำนวน 273 คน ส่วนใหญ่เป็น ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและยังไม่ได้ศึกษาต่อ จำนวน 179 คน (ร้อยละ 65.6) และเป็นผู้กำลังศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 94 คน (ร้อยละ 34.4) จำแนกตามการทำงาน พบว่า เป็นผู้ที่ยังไม่ได้ทำงาน จำนวน 130 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและยังไม่ได้ศึกษาต่อ จำนวน 121 คน (ร้อยละ 93.1) และ เป็นผู้กำลังศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 9 คน (ร้อยละ 6.9) และเป็นผู้ที่ทำงานแล้วจำนวน 143 คน ส่วนใหญ่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 85 คน (ร้อยละ 59.9) และเป็นผู้จบปริญญาตรีและยังไม่ได้ศึกษาต่อ จำนวน 58 คน (ร้อยละ 40.1)

เมื่อพิจารณาจากสาขาที่ต้องการศึกษาต่อ โดยไม่รวมผู้ที่ไม่ระบุสาขาที่ต้องการศึกษาต่อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 9.6) ต้องการศึกษาต่อสาขาบริหารการศึกษา รองลงมา คือ เทคโนโลยีการศึกษา (ร้อยละ 5.9) และ การศึกษาปฐมวัย (ร้อยละ 5.3) ตามลำดับ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.23 และ 4.24

ตารางที่ 4.23 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นจำแนกตามภูมิหลัง

ข้อมูล		ยังไม่ทำงาน		ทำงานแล้ว		รวม	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
เพศ	ชาย	30	23.4	32	22.7	62	23.0
	หญิง	98	76.6	110	77.3	208	77.0
	รวม	128	100	142	100	270	100
อายุ	21 – 25 ปี	127	98.4	46	33.1	173	64.3
	26 – 30 ปี	1	0.8	33	23.0	34	12.6
	31 – 35 ปี	1	0.8	11	7.9	12	4.5
	36 - ปีขึ้นไป	0	0	50	36.0	50	18.6
	รวม	129	100	140	100	269	100
สถานภาพการศึกษา	ยังไม่ได้ศึกษาต่อระดับปริญญาโท	121	93.1	58	40.1	179	65.6
	กำลังศึกษาระดับปริญญาโท	9	6.9	85	59.9	94	34.4
	รวม	130	100	143	100	273	100

ตารางที่ 4.24 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นจำแนกตาม
สาขาที่ต้องการศึกษาต่อ

สาขาที่สนใจ	ชาย				หญิง								รวม	
	21-25 ปี		31-35 ปี		21-25 ปี		26-30 ปี		31-35 ปี		36 ปีขึ้นไป			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
บริหารการศึกษา	3	7.5	1	50.0	9	7.5	-	-	-	-	5	33.3	18	9.6
เทคโนโลยีการศึกษา	4	10.0	-	-	7	5.8	-	-	-	-	-	-	11	5.9
การศึกษาปฐมวัย	-	-	-	-	8	6.7	-	-	-	-	2	13.3	10	5.3
การสอนภาษาอังกฤษ	-	-	1	50.0	6	5.0	1	20.0	-	-	1	6.7	9	4.9
จิตวิทยาการศึกษา	2	5.0	-	-	5	4.2	1	20.0	1	25.0	-	-	9	4.9
วัดและประเมินผล	2	5.0	-	-	6	5.0	-	-	-	-	1	6.7	9	4.9
การประถมศึกษา	1	2.5	-	-	1	.8	1	20.0	1	25.0	4	26.7	8	4.4
วิจัยการศึกษา	2	5.0	-	-	4	3.3	1	20.0	-	-	1	6.7	8	4.4
สาขาอื่นๆ	2	5.0	-	-	6	5.0	-	-	-	-	-	-	8	4.4
ศิลปศึกษา	2	5.0	-	-	4	3.3	-	-	-	-	-	-	6	3.3
การศึกษาพิเศษ	1	2.5	-	-	2	1.7	-	-	-	-	-	-	3	1.6
มัธยมศึกษา	2	2.5	-	-	1	.8	-	-	-	-	-	-	3	1.6
สถิติทางการศึกษา	2	5.0	-	-	1	.8	-	-	-	-	-	-	3	1.6
การสอนภาษาไทย	-	-	-	-	1	.8	-	-	1	25.0	-	-	2	1.0
พลศึกษา	1	2.5	-	-	1	.8	-	-	-	-	-	-	2	1.0
อุดมศึกษา	-	-	-	-	-	-	-	-	1	25.0	1	6.7	2	1.0
ไม่ระบุ	16	40.0	-	-	58	48.3	1	20.0	-	-	-	-	75	40.3
รวม	40	100	2	100	120	100	5	100	4	100	15	100	186	100

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท จำนวน 190 คน ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ต้องการ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.46-2.68 เรียงลำดับจากระดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นมากไปน้อย ดังนี้ ผลที่บัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพ, จัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน, ผู้เรียนได้ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงมากกว่าจากทฤษฎี, จัดการศึกษาให้คนที่ทำงานอยู่แล้วได้เพิ่มศักยภาพของตนเอง, เพิ่มประสบการณ์ให้ตรงกับสายงานที่ทำของผู้เรียน, จัดบริการหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป, พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้นำทางการศึกษา, สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน, สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ, จัดหลักสูตรที่ขาดแคลนหรือเป็นที่ต้องการ

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 96 คน ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรตามสภาพจริงที่เป็นอยู่ในขณะที่กำลังศึกษา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.22-2.81 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 0.44-0.62 เรียงลำดับจากระดับค่าเฉลี่ยความ

คิดเห็นมากไปน้อย ดังนี้ จัดการศึกษาให้คนที่ทำงานอยู่แล้วได้ เพิ่มศักยภาพของตนเอง, พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้นำทางการศึกษา, สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ, จัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน, เพิ่มประสบการณ์ให้ตรงกับสายงานที่ทำของผู้เรียน, ผลลัพธ์ที่ดีให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพ, จัดบริการหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป, สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน, ผู้เรียนได้ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงมากกว่าจากทฤษฎี, จัดบริการหลักสูตรที่ขาดแคลนหรือเป็นที่ต้องการ ดังแสดงในตารางที่ 4.25

ตารางที่ 4.25 ค่าเฉลี่ยของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	ระดับความเห็นด้วย					
	ผู้ที่ต้องการศึกษาต่อ ระดับปริญญาโท N = 190			ผู้ที่ศึกษาระดับ ปริญญาโท N = 96		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน	2.52	.58	มาก	2.45	.56	ปานกลาง
2. สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ	2.48	.59	ปานกลาง	2.70	.51	มาก
3. เพิ่มประสบการณ์ให้ตรงกับสายงานที่ทำของผู้เรียน	2.62	.56	มาก	2.64	.62	มาก
4. ผู้เรียนได้ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงมากกว่าจากทฤษฎี	2.66	.59	มาก	2.36	.62	ปานกลาง
5. ผลลัพธ์ที่ดีให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพ	2.68	.50	มาก	2.63	.55	มาก
6. จัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน	2.67	.56	มาก	2.64	.53	มาก
7. จัดบริการหลักสูตรที่ขาดแคลนหรือเป็นที่ต้องการ	2.46	.67	ปานกลาง	2.22	.60	ปานกลาง
8. จัดบริการหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป	2.59	.58	มาก	2.49	.62	ปานกลาง
9. จัดการศึกษาให้คนที่ทำงานอยู่แล้วได้เพิ่มศักยภาพของตนเอง	2.63	.55	มาก	2.81	.44	มาก
10. พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้นำทางการศึกษา	2.57	.59	มาก	2.72	.47	มาก

(พิสัย มีค่า 0-3)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านเกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียนว่า ควรรับเฉพาะผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาทางการศึกษาเท่านั้น

ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย จำนวน 134 คน (ร้อยละ 70.9) เห็นด้วย จำนวน 55 คน (ร้อยละ 29.1), ผู้เรียนควรเป็นผู้ที่ทำงานด้านการศึกษาเท่านั้น ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย จำนวน 130 คน (ร้อยละ 68.8) เห็นด้วย จำนวน 59 คน (ร้อยละ 31.2), ผู้เรียนควรเป็นผู้ที่กำลังทำงานเท่านั้น ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย จำนวน 162 คน (ร้อยละ 85.3) เห็นด้วย จำนวน 28 คน (ร้อยละ 14.7), ควรมีการกำหนดประสบการณ์การทำงานของผู้เรียน ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย จำนวน 101 คน (ร้อยละ 54.0) เห็นด้วย จำนวน 86 คน (ร้อยละ 46.0) ในจำนวนผู้ที่เห็นด้วยกับการกำหนดประสบการณ์ของผู้เรียนส่วนใหญ่ให้กำหนดประสบการณ์ จำนวน 2 ปี จำนวน 52 คน (ร้อยละ 53.6) รองลงมาคือประสบการณ์ 1 ปี ประสบการณ์มากกว่า 3 ปี และประสบการณ์ 3 ปี (ร้อยละ 24.7, 12.4 และ 9.3) ตามลำดับ, การกำหนดเกรดเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรีของผู้เรียน ส่วนใหญ่เห็นด้วย จำนวน 125 คน (ร้อยละ 75.3) ไม่เห็นด้วย 41 คน (ร้อยละ 24.7) ในจำนวนผู้ที่เห็นด้วยส่วนใหญ่ให้กำหนดเกรดเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.5 จำนวน 102 คน (ร้อยละ 69.9) รองลงมาคือ ไม่ต่ำกว่า 3.0 และ ไม่ต่ำกว่า 2.0 (ร้อยละ 16.4 และ (ร้อยละ 13.7) ตามลำดับ, มีการคัดเลือกผู้เรียนจากผู้ที่มีความรู้พื้นฐานเฉพาะสาขาที่จะเรียน ส่วนใหญ่เห็นด้วย จำนวน 116 คน (ร้อยละ 61.1) ไม่เห็นด้วย จำนวน 74 คน (ร้อยละ 38.9), ควรมีการคัดเลือกผู้เรียนโดยการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่เห็นด้วย จำนวน 180 คน (ร้อยละ 94.7) ไม่เห็นด้วย จำนวน 10 คน (ร้อยละ 5.3), ควรมีการคัดเลือกผู้เรียนโดยการสอบภาษาอังกฤษ ส่วนใหญ่เห็นด้วยจำนวน 146 คน (ร้อยละ 77.2) ไม่เห็นด้วยจำนวน 43 คน (ร้อยละ 2.8)

เรื่องในกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วย ได้แก่ การกำหนดเกรดเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรีของผู้เรียนส่วนใหญ่ให้กำหนดเกรดเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.5, มีการคัดเลือกผู้เรียนจากผู้ที่มีความรู้พื้นฐานเฉพาะสาขาที่จะเรียน, ควรมีการคัดเลือกผู้เรียนโดยการสอบข้อเขียนและ สัมภาษณ์, ควรมีการคัดเลือกผู้เรียนโดยการสอบภาษาอังกฤษ นอกนั้นไม่เห็นด้วย ดังแสดงในตารางที่ 4.26

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.26 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ
เกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน

เกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน	ใช่		ไม่ใช่	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
2.1 ผู้เรียนเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาทางการศึกษาเท่านั้น	55	29.1	134	70.9
2.2 ผู้เรียนเป็นผู้ที่ทำงานด้านการศึกษาเท่านั้น	59	31.2	130	68.8
2.3 ผู้เรียนเป็นผู้ที่กำลังทำงานเท่านั้น	28	14.7	162	85.3
2.4 กำหนดประสบการณ์การทำงานของผู้เรียน	86	46	101	54
1) ประสบการณ์ 1 ปี	24	24.7	-	-
2) ประสบการณ์ 2 ปี	52	53.6	-	-
3) ประสบการณ์ 3 ปี	9	9.3	-	-
4) ประสบการณ์ มากกว่า 3 ปี	12	12.4	-	-
2.5 กำหนดเกรดเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรีของผู้เรียน	125	75.3	41	24.7
1) ไม่ต่ำกว่า 2.0	20	13.7	-	-
2) ไม่ต่ำกว่า 2.5	102	69.9	-	-
3) ไม่ต่ำกว่า 3.0	24	16.4	-	-
2.6 คัดเลือกผู้เรียนจากผู้ที่มีความรู้พื้นฐานเฉพาะสาขาที่จะเรียน	116	61.1	74	38.9
2.7 คัดเลือกผู้เรียนโดยการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์	180	94.7	10	5.3
2.8 คัดเลือกผู้เรียนโดยการสอบภาษาอังกฤษ	146	77.2	43	2.8

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการจัดการจัดการเรียนการสอน

4.1 ความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท

(1) การเรียนการสอน

กลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในเรื่องการเรียนการสอน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.83–2.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 0.53 – 0.78 เรียงลำดับเรื่องที่มีระดับค่าเฉลี่ยเห็นด้วยมากไปน้อย ดังนี้ การเรียนหลายรูปแบบ เช่น บรรยาย สัมมนา กรณีศึกษา โดยมีสัดส่วนที่เหมาะสม, การสอนให้ผู้เรียนคิดเป็นมากกว่า ท่องจำ, ใช้สถานการณ์การทำงานของผู้เรียนเป็นกรณีศึกษาในการเรียนการสอน, จัดศึกษาดูงานภายในประเทศ, ใช้สถานการณ์การทำงานของผู้เรียนเป็นกรณีศึกษาในการเรียนการสอน, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง, ผู้เรียนมีสิทธิเลือกรายวิชาเรียนในแต่ละภาคการศึกษา, เน้นรายวิชาปฏิบัติมากกว่าภาคบรรยาย, จัดสัมมนา

แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เรียนในสถาบันอื่น, ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม, และ การฝึกงานนอกสถานที่

เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ เพิ่มรายวิชาเลือกมากกว่าวิชาบังคับ, การทำวิจัย, การจัดสัมมนาหรือกิจกรรมทางวิชาการ, การนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน, รายวิชา หน่วยกิต และเนื้อหาวิชา เหมือนกับภาคในเวลา, มีการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมหรืออินเทอร์เน็ต, มีการจัดศึกษาดูงานต่างประเทศ, การสอนโดยวิธีบรรยาย, มีการจัดศึกษาดูงานต่างประเทศ, และ การสอนโดยวิธีบรรยาย นอกนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังแสดงในตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.27 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับความต้องการในเรื่องการเรียนการสอน

การเรียนการสอน	ระดับความเห็นด้วย		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
การเรียนหลายรูปแบบ เช่น บรรยาย สัมมนา กรณีศึกษา โดยมีสัดส่วนที่เหมาะสม	2.75	.53	มาก
การสอนให้ผู้เรียนคิดเป็นมากกว่าท่องจำ	2.72	.62	มาก
ใช้สถานการณ์การทำงานของผู้เรียนเป็นกรณีศึกษาในการเรียนการสอน	2.67	.57	มาก
จัดศึกษาดูงานภายในประเทศ	2.67	.55	มาก
การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	2.66	.58	มาก
ผู้เรียนมีสิทธิเลือกรายวิชาเรียนในแต่ละภาคการศึกษา	2.66	.57	มาก
รายวิชาปฏิบัติมากกว่าภาคบรรยาย	2.65	.54	มาก
จัดสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เรียนในสถาบันอื่น	2.61	.58	มาก
ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม	2.57	.58	มาก
การฝึกงานนอกสถานที่	2.54	.62	มาก
เพิ่มรายวิชาเลือกมากกว่าวิชาบังคับ	2.41	.70	ปานกลาง
การทำวิจัย	2.40	.63	ปานกลาง
รายวิชา หน่วยกิต และเนื้อหาวิชา เหมือนกับภาคในเวลา	2.38	.73	ปานกลาง
จัดสัมมนาหรือกิจกรรมทางวิชาการ	2.38	.64	ปานกลาง
การนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน	2.38	.62	ปานกลาง
มีการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมหรืออินเทอร์เน็ต	2.28	.71	ปานกลาง
จัดศึกษาดูงานต่างประเทศ	2.00	.74	ปานกลาง
การสอนโดยวิธีบรรยาย	1.83	.78	ปานกลาง

(พิสัย มีค่า 0-3)

(2) การวัดผลการศึกษารายวิชา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88.0) ต้องการให้การวัดผลการศึกษารายวิชา มีทั้งการสอบข้อเขียนและทำรายงาน รองลงมา คือทำรายงานอย่างเดียว (ร้อยละ 8.7) และสอบข้อเขียนอย่างเดียว (ร้อยละ 3.3) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.28 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ การวัดผลการศึกษาแต่ละรายวิชา

การวัดผลการศึกษาแต่ละรายวิชา	ความถี่	ร้อยละ
ทั้งสอบข้อเขียนและทำรายงาน	162	88.0
ทำรายงานอย่างเดียว	16	8.7
สอบข้อเขียนอย่างเดียว	6	3.3
รวม	184	100

(3) แผนการเรียน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 87.4) ต้องการให้ผู้เรียนมีสิทธิที่จะเลือกเรียน (แผน ก) หรือ (แผน ข) ได้ ดังแสดงในตารางที่ 4.29

ตารางที่ 4.29 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ แผนการเรียน

แผนการเรียน	ความถี่	ร้อยละ
ผู้เรียนสามารถเลือกเรียน (แผน ก) หรือ (แผน ข)	160	87.4
ทำวิทยานิพนธ์ (แผน ก) อย่างเดียว	20	10.9
ทำสารนิพนธ์ (แผน ข) อย่างเดียว	3	1.6
รวม	183	100

(4) จำนวนผู้เรียนต่อชั้นเรียน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 44.4) ต้องการให้มีจำนวนผู้เรียนต่อชั้นเรียน 11-15 คน รองลงมาคือ 16 – 20 คน (ร้อยละ 32.3) ดังแสดงในตารางที่ 4.30

ตารางที่ 4.30 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ จำนวนผู้เรียนต่อชั้นเรียน

จำนวนผู้เรียนต่อชั้นเรียน	ความถี่	ร้อยละ
11-15 คน	84	44.4
16-20 คน	61	32.3
21-25 คน	15	7.9
26-30 คน	15	7.9
31-35 คน	10	5.3
36-40 คน	4	2.1
รวม	189	100

(5) วันและเวลาเรียน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 30.2) ต้องการให้จัดการเรียนการสอนในวันศุกร์เวลาเย็น และเสาร์เต็มวัน รองลงมาคือ วันศุกร์เวลาเย็นและเสาร์-อาทิตย์ครึ่งวันเช้า (ร้อยละ 24.9) วันจันทร์-ศุกร์ เวลาเย็น (ร้อยละ 21.2) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.31

ตารางที่ 4.31 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ วันและเวลาเรียน

วันและเวลาเรียน	ความถี่	ร้อยละ
ศุกร์เวลาเย็นและเสาร์เต็มวัน	57	30.2
ศุกร์เวลาเย็นและเสาร์-อาทิตย์ครึ่งวันเช้า	47	24.9
จันทร์-ศุกร์ เวลาเย็น	40	21.2
เสาร์-อาทิตย์เต็มวัน	19	10.1
ศุกร์เวลาเย็นและเสาร์-อาทิตย์ครึ่งวันบ่าย	18	9.5
ศุกร์เวลาเย็นและอาทิตย์เต็มวัน	4	2.1
อื่นๆ (โปรดระบุ)	4	2.1
รวม	189	100

(6) การชำระค่าเล่าเรียน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 61.7) เห็นว่า การชำระค่าเล่าเรียนของหลักสูตรภาคนอก เวลาราชการ ต้องการให้จ่ายตามหน่วยกิตที่ลงทะเบียน รองลงมา คือ เหมาจ่ายในแต่ละเทอม (ร้อยละ 22.3) และ แบ่งจ่ายเป็นงวดๆ (ร้อยละ 22.3) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.32

ตารางที่ 4.32 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ ระบบการชำระค่าเล่าเรียน

ระบบการชำระค่าเล่าเรียน	ความถี่	ร้อยละ
จ่ายตามหน่วยกิตที่ลงทะเบียน	116	61.7
เหมาจ่ายในแต่ละเทอม	42	22.3
แบ่งจ่ายเป็นงวดๆ	30	16.0
รวม	188	100

(7) การชำระค่าเล่าเรียน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 78.1) ให้ความเห็นว่า ค่าเล่าเรียนที่สามารถจ่ายได้ในแต่ละเทอม คือ 15,001-20,000 บาท รองลงมาคือ 20,001 - 25,000 บาท (ร้อยละ 15.5) ดังแสดงในตารางที่ 4.33

ตารางที่ 4.33 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับค่าเล่าเรียนที่สามารถจ่ายได้ในแต่ละเทอม

ค่าเล่าเรียน	ความถี่	ร้อยละ
15,001 - 20,000 บาท	146	78.1
20,001 - 25,000 บาท	29	15.5
25,001 - 30,000 บาท	6	3.2
30,001 - 35,000 บาท	6	3.2
รวม	187	100

4.2 ความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้ศึกษาระดับปริญญาโท

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาระดับปริญญาโทให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงที่เป็นอยู่ในขณะที่กำลังศึกษา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.71-1.28 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 0.48-0.90 เรียงลำดับเรื่องที่มีระดับค่าเฉลี่ยเห็นด้วยมากที่สุด 5 ลำดับ ดังนี้ เนื้อหาวิชาที่สอนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง, เน้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง, เน้นให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม, เน้นการสอนให้ผู้เรียนคิดเป็นมากกว่าท่องจำ และเนื้อหาวิชาที่สอนตรงตามหลักสูตร

เมื่อเรียงลำดับเรื่องที่มีระดับค่าเฉลี่ยเห็นด้วยน้อยที่สุด 5 ลำดับ พบว่า ผู้เรียนมีสิทธิเลือกวิชาเรียนในแต่ละภาคการศึกษา, จัดสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เรียนในสถาบันอื่น, เน้นการฝึกงานนอกสถานที่, มีการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมหรืออินเทอร์เน็ต และมีการจัดศึกษาดูงานต่างประเทศ ดังแสดงในตารางที่ 4.34

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.34 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่ศึกษาระดับปริญญาโทเกี่ยวกับการเรียนการสอน

การเรียนการสอน	ระดับความเห็นด้วย		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
เนื้อหาวิชาที่สอนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง	2.71	.48	มาก
การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	2.69	.49	มาก
ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม	2.68	.53	มาก
การสอนให้ผู้เรียนคิดเป็นมากกว่าท่องจำ	2.64	.60	มาก
เนื้อหาวิชาที่สอนตรงตามหลักสูตร	2.64	.55	มาก
เนื้อหาวิชาที่สอนมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน	2.60	.57	มาก
การเรียนหลายรูปแบบ เช่น บรรยาย สัมมนา กรณีศึกษา	2.58	.59	มาก
การนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน	2.54	.65	มาก
วิธีการวัดและประเมินผลรายวิชากระตุ้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการเรียนรู้มากขึ้น	2.54	.52	มาก
มีระบบในการจัดรายวิชาที่ให้ผู้เรียนลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาคการศึกษา	2.48	.60	ปานกลาง
วิธีการวัดและประเมินผลรายวิชามีความยุติธรรม ตรวจสอบได้	2.40	.66	ปานกลาง
ใช้สถานการณ์การทำงานของผู้เรียนเป็นกรณีศึกษาในการสอน	2.40	.57	ปานกลาง
การทำวิจัย	2.33	.63	ปานกลาง
การสอนโดยวิธีบรรยาย	2.21	.71	ปานกลาง
มีการจัดศึกษาดูงานภายในประเทศ	2.03	.73	ปานกลาง
รายวิชาปฏิบัติมากกว่าภาคบรรยาย	2.02	.68	ปานกลาง
การจัดสัมมนาหรือกิจกรรมทางวิชาการ	1.95	.75	ปานกลาง
ผู้เรียนมีสิทธิเลือกวิชาเรียนในแต่ละภาคการศึกษา	1.94	.78	ปานกลาง
จัดสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เรียนในสถาบันอื่น	1.71	.82	ปานกลาง
การฝึกงานนอกสถานที่	1.67	.79	ปานกลาง
การเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมหรืออินเทอร์เน็ต	1.61	.90	ปานกลาง
การจัดศึกษาดูงานต่างประเทศ	1.28	.83	น้อย

(พิสัย มีค่า 0-3)

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการจัดบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

5.1 ความคิดเห็นด้านการจัดบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท

(1) บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของภาควิชา

เมื่อพิจารณาจากจากค่าเฉลี่ย สิ่งอำนวยความสะดวกที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการเป็นอันดับ 1 คือ บริการถ่ายเอกสารราคาประหยัด ($\bar{X} = 2.32$) อันดับ 2 คือ ล็อกเกอร์เก็บของ ($\bar{X} = 2.29$) อันดับ 3 คือ จุดเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 2.03$) อันดับ 4 คือ ห้องประชุมย่อยไว้ทำกิจกรรมต่างๆ ($\bar{X} = 1.96$) และ อันดับ 5 คือ ห้องพักผ่อน ($\bar{X} = 1.92$) ตามลำดับความสำคัญ 5 อันดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.35

ตารางที่ 4.35 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของภาควิชา

สิ่งอำนวยความสะดวก	อันดับ 1		อันดับ 2		อันดับ 3		อันดับ 4		อันดับ 5		$\bar{X}$
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
บริการถ่ายเอกสารราคาประหยัด	27	16.3	26	15.9	39	23.6	31	18.8	23	13.9	2.32
ล็อกเกอร์เก็บของ	31	18.7	28	17.1	35	21.2	24	14.5	16	9.6	2.29
จุดเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ต	17	10.2	20	12.2	32	19.4	44	26.7	38	22.9	2.03
ห้องประชุมย่อยไว้ทำกิจกรรมต่างๆ	19	11.4	21	12.8	20	12.1	41	24.8	52	31.3	1.96
ห้องพักผ่อน	23	13.9	35	21.3	21	12.7	14	8.5	19	11.4	1.92
ชา กาแฟ	13	7.8	10	6.1	7	4.2	6	3.6	2	1.2	0.73
ขนมว่าง	15	9.0	8	4.9	2	1.2	1	0.6	7	4.2	0.64
ห้องปฐมพยาบาล	12	7.2	8	4.9	3	1.8	3	1.8	4	2.4	0.58
โทรศัพท์สาธารณะ	9	5.4	8	4.9	6	3.6	1	0.6	5	3.0	0.53
รวม	166	100	164	100	165	100	165	100	166	100	

n = 190

(2) บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของห้องสมุด

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของห้องสมุดที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการเป็นอันดับ 1 คือ หนังสือเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน ($\bar{X} = 1.84$) อันดับ 2 คือ จุดเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 1.81$) อันดับ 3 คือ มีหนังสือเฉพาะสาขาวิชา ($\bar{X} = 1.68$) อันดับ 4 คือ ฐานข้อมูลที่ช่วยในการค้นคว้า ($\bar{X} = 1.62$) และ อันดับ 5 คือ เพิ่มจำนวนหนังสือในการยืมแก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 1.35$) ตามลำดับความสำคัญ 5 อันดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.36

ตารางที่ 4.36 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของห้องสมุด

ห้องสมุด	อันดับ 1		อันดับ 2		อันดับ 3		อันดับ 4		อันดับ 5		$\bar{X}$
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
หนังสือเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน	21	13.3	22	13.9	30	18.4	20	11.9	28	16.5	1.84
จุดเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ต	22	13.9	24	15.2	19	11.7	31	18.5	20	11.8	1.81
หนังสือเฉพาะสาขาวิชา	18	11.4	26	16.5	21	12.9	21	12.5	21	12.4	1.68
ฐานข้อมูลที่ช่วยในการค้นคว้า	21	13.3	16	10.1	18	11.1	21	12.5	44	25.8	1.62
เพิ่มจำนวนหนังสือในการยืมแก่ผู้เรียน	16	10.1	18	11.4	13	7.9	27	16.1	12	7.1	1.35
ขยายเวลาในการคืนหนังสือแก่ผู้เรียน	13	8.2	15	9.5	24	14.7	19	11.3	22	12.8	1.35
เพิ่มตำราและบทความต่างประเทศ	10	6.3	20	12.7	23	14.1	15	8.9	12	7.1	1.26
บริการถ่ายเอกสารราคาประหยัด	25	15.๓	10	6.3	10	6.1	11	6.5	8	4.7	1.18
แสงสว่างเพียงพอ	12	7.6	7	4.4	5	3.1	3	1.8	3	1.8	0.58
รวม	158	100	158	100	163	100	168	100	170	100	

n = 190

(3) บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับห้องเรียนและสื่อการเรียนการสอน

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับห้องเรียน และสื่อการเรียนการสอนที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการเป็นอันดับ 1 คือ มีอินเทอร์เน็ตเพื่อใช้ ค้นคว้าหาข้อมูล ($\bar{X} = 2.27$) อันดับ 2 คือ มีคอมพิวเตอร์เพียงพอกับผู้เรียน ($\bar{X} = 1.94$) อันดับ 3 คือ คอมพิวเตอร์ระบบใหม่ๆ ที่สามารถรองรับโปรแกรมต่างๆ ได้ ($\bar{X} = 1.71$) อันดับ 4 คือ มีสื่อการเรียนการสอนครบทุกรายวิชา ($\bar{X} = 1.69$) และ อันดับ 5 คือ แจก password ให้ใช้อินเทอร์เน็ตได้ ฟรีตลอดภาคการศึกษา ($\bar{X} = 1.62$) ตามลำดับความสำคัญ 5 อันดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.37

ตารางที่ 4.37 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับห้องเรียนและสื่อการเรียนการสอน

ห้องเรียนและสื่อ	อันดับ 1		อันดับ 2		อันดับ 3		อันดับ 4		อันดับ 5		$\bar{X}$
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
มีอินเทอร์เน็ตเพื่อใช้ ค้นคว้าหาข้อมูล	26	16.1	31	19.1	33	20.4	27	16.2	25	15.7	2.27
มีคอมพิวเตอร์ เพียงพอกับผู้เรียน	19	11.8	20	12.3	28	17.3	38	22.8	33	20.8	1.94
คอมพิวเตอร์เป็น ระบบใหม่	20	12.4	19	11.7	25	15.4	25	15.0	23	14.5	1.71
มีสื่อการเรียนการ สอนครบทุกรายวิชา	24	14.9	23	14.2	16	9.9	18	10.8	26	16.4	1.69
แจก password ให้ ใช้อินเทอร์เน็ตได้ฟรี	19	11.8	24	14.8	15	9.3	23	13.8	25	15.7	1.62
มีสื่อเทคโนโลยี สมัยใหม่	19	11.8	21	13.0	26	16.0	18	10.8	9	5.7	1.59
มีแสงสว่างและ อุณหภูมิเหมาะสม	17	10.6	9	5.6	4	2.5	4	2.4	6	3.8	0.77
ห้องเรียนกันเสียง รบกวนได้	8	5.0	8	4.9	7	4.3	8	4.8	5	3.1	0.60
มีระบบเครื่องเสียง ที่ดี เสียงชัดเจน	9	5.6	7	4.3	7	4.3	6	3.6	7	4.4	0.59
รวม	161	100	162	100	162	100	167	100	159	100	

n = 190

(4) บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์หลักสูตร

เมื่อพิจารณาจากจากค่าเฉลี่ย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรผ่านสื่อต่างๆ ดังนี้ อันดับ 1 คือ โทรทัศน์ ($\bar{X} = 1.71$) อันดับ 2 คือ เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 1.70$) อันดับ 3 คือ ส่งจดหมายตามที่อยู่ในทำเนียบรุ่น ($\bar{X} = 1.67$) อันดับ 4 คือ แผ่นพับ โปสเตอร์ โบปลิว ($\bar{X} = 1.61$) และ อันดับ 5 คือ เว็บไซต์ต่างๆ ($\bar{X} = 1.56$) ตามลำดับความสำคัญ 5 อันดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.38

ตารางที่ 4.38 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์หลักสูตร

การประชาสัมพันธ์หลักสูตร	อันดับ 1		อันดับ 2		อันดับ 3		อันดับ 4		อันดับ 5		$\bar{X}$
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
โทรทัศน์	22	14.1	27	16.6	16	10.0	23	14.3	13	8.2	1.71
เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย	14	9.0	21	12.9	25	15.6	25	15.5	45	28.3	1.70
ส่งจดหมายตามที่อยู่ในทำเนียบรุ่น	25	16.0	17	10.4	19	11.9	19	11.8	30	18.9	1.67
แผ่นพับ โปสเตอร์ โบปลิว	23	14.7	21	12.9	20	12.5	19	11.8	8	5.0	1.61
เว็บไซต์ต่างๆ	16	10.3	18	11.0	26	16.3	23	14.3	22	13.8	1.56
สื่อสิ่งพิมพ์	20	12.8	19	11.7	13	8.1	20	12.4	18	11.3	1.43
คัดเอาท์ตามี่ต่างๆ	12	7.7	13	8.0	19	11.9	17	10.6	13	8.2	1.14
วิทยุ	9	5.8	18	11.0	17	10.6	8	5.0	6	3.8	1.00
ปากต่อปาก	15	9.6	9	5.5	5	3.1	7	4.3	4	2.5	0.76
รวม	156	100	163	100	160	100	161	100	159	100	

n = 190

5.2 ความคิดเห็นด้านการจัดบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้ที่ศึกษาระดับปริญญาโท

(1) อาจารย์และบุคลากร

กลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการจากอาจารย์และบุคลากรตามสภาพจริง ในขณะที่กำลังศึกษา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.06-2.85 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 0.35 – 0.70 เรียงลำดับเรื่องที่มีระดับค่าเฉลี่ยเห็นด้วยมากที่สุด 5 ลำดับ ดังนี้ อาจารย์มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ, อาจารย์และบุคลากรแต่งกายเหมาะสมน่าเชื่อถือ, อาจารย์มีความสามารถใน

การสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ, อาจารย์มีคุณธรรมและจิตสำนึกในความเป็นครู และ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือซักถาม

เรียงลำดับเรื่องที่มีระดับค่าเฉลี่ยเห็นด้วยน้อยที่สุด 5 ลำดับ ดังนี้ บุคลากรให้ความสะดวกในการติดต่อ, บุคลากรมีความสม่ำเสมอในการให้บริการ, บุคลากรเอาใจใส่ต่อคำร้องเรียนของผู้เรียนทุกคน, ผู้เรียนสามารถติดต่อขอเข้าพบอาจารย์ได้ง่าย และบุคลากรเข้าใจความต้องการที่เฉพาะเจาะจงของผู้เรียน ดังแสดงในตารางที่ 4.39

ตารางที่ 4.39 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่ศึกษาระดับปริญญาโทเกี่ยวกับอาจารย์และบุคลากร

รายการความคิดเห็น	ระดับความเห็นด้วย		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
อาจารย์มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ	2.85	.35	มาก
อาจารย์และบุคลากรแต่งกายเหมาะสมน่าเชื่อถือ	2.80	.40	มาก
อาจารย์มีความสามารถในการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ	2.76	.43	มาก
อาจารย์มีคุณธรรมและจิตสำนึกในความเป็นครู	2.70	.48	มาก
เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือซักถาม	2.70	.48	มาก
อาจารย์มีความตรงต่อเวลาในการสอน	2.65	.56	มาก
อาจารย์มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้ง่าย	2.59	.52	มาก
เอาใจใส่ผู้เรียนสม่ำเสมอ	2.55	.56	มาก
อาจารย์ยอมรับฟังความคิดเห็นของนิสิต/นักศึกษา	2.55	.54	มาก
บุคลากรให้ความช่วยเหลือโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน	2.48	.58	ปานกลาง
บุคลากรให้ความช่วยเหลือเรื่องต่างๆด้วยความเต็มใจ	2.45	.60	ปานกลาง
บุคลากรให้ความสะดวกในการติดต่อ	2.39	.62	ปานกลาง
บุคลากรมีความสม่ำเสมอในการให้บริการ	2.28	.66	ปานกลาง
บุคลากรเอาใจใส่ต่อคำร้องเรียนของผู้เรียนทุกคน	2.21	.66	ปานกลาง
ผู้เรียนสามารถติดต่อขอเข้าพบอาจารย์ได้ง่าย	2.15	.62	ปานกลาง
บุคลากรเข้าใจความต้องการที่เฉพาะเจาะจงของผู้เรียน	2.06	.70	ปานกลาง

(พิสัย มีค่า 0-3)

(2) บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

กลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกตามสภาพจริงที่เป็นอยู่ในขณะที่กำลังศึกษา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.76–2.39 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 0.63–0.96 เรียงลำดับเรื่องที่มีระดับค่าเฉลี่ยเห็นด้วยมากไปน้อย ดังนี้ ห้องเรียนเป็นสัดส่วนและมีบรรยากาศทางวิชาการ, สื่อการเรียนการสอนทันสมัย มีคุณภาพเหมาะสม, การเชื่อมโยงระบบอินเทอร์เน็ตมีความสะดวกและรวดเร็ว, สื่อการเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการแต่ละรายวิชา, ได้รับความสะดวกรวดเร็วจากการให้บริการจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด, มีห้องพักผ่อนไว้บริการสำหรับทำกิจกรรมต่างๆของผู้เรียน, ได้รับความแนะนำในการสืบค้นข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด, ห้องสมุดมีหนังสือเพียงพอต่อการค้นคว้า ดังแสดงในตารางที่ 4.40

ตารางที่ 4.40 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่ศึกษาระดับปริญญาโทเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก

รายการความคิดเห็น	ระดับความเห็นด้วย		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ห้องเรียนเป็นสัดส่วนและมีบรรยากาศทางวิชาการ	2.39	.69	ปานกลาง
สื่อการเรียนการสอนทันสมัย มีคุณภาพเหมาะสม	2.29	.69	ปานกลาง
การเชื่อมโยงระบบอินเทอร์เน็ตมีความสะดวกและรวดเร็ว	2.29	.63	ปานกลาง
สื่อการเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการแต่ละรายวิชา	2.27	.68	ปานกลาง
ได้รับความสะดวกรวดเร็วจากการให้บริการจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด	2.01	.89	ปานกลาง
มีห้องพักผ่อนไว้บริการสำหรับทำกิจกรรมต่างๆของผู้เรียน	1.96	.78	ปานกลาง
ห้องสมุดมีหนังสือเพียงพอต่อการค้นคว้า	1.76	.91	ปานกลาง
ได้รับความแนะนำในการสืบค้นข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด	1.78	.96	ปานกลาง

(พิสัย มีค่า 0-3)

3.3 รูปแบบการรายงานผล

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ประมวลผลและแปลความหมายแล้ว ผู้วิจัยได้จัดทำแบบรายงานผล ซึ่งแบบรายงานผลฉบับนี้จะสรุปผลของการประมวลผลทั้งหมด ในการใช้เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น แบบรายงานผลฉบับนี้จะถูกนำเสนอแก่ผู้ที่ต้องการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา เพื่อประกอบการตัดสินใจสำหรับการออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน รูปแบบการรายงานผลมีลักษณะดังนี้ (ตัวอย่าง)

(ตัวอย่าง)

ชุดที่ 1 สำหรับก่อนเปิดบริการหลักสูตร

ความคิดเห็นของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท หลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ

จากการสำรวจข้อมูลความต้องการจำเป็นจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท จำนวน 190 คน โดยศึกษาความต้องการจำเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร (2) เกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน (3) การจัดการเรียนการสอน และ (4) การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก จากการสำรวจได้ความคิดเห็นดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท มีความคาดหวังว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ควรมีลักษณะในเรื่องต่าง ๆ เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	$\bar{X}$	กลุ่มเป้าหมาย				ผู้ให้บริการหลักสูตร			
		ความคาดหวัง				ความพร้อม			
		0	1	2	3	0	1	2	3
ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพ	2.68				*				
จัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน	2.67				*				
ผู้เรียนได้ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงมากกว่าจากทฤษฎี	2.66				*				
จัดการศึกษาให้คนที่ทำงานอยู่แล้วได้เพิ่มศักยภาพของตนเอง	2.63				*				
เพิ่มประสบการณ์ให้ตรงกับสายงานที่ทำของผู้เรียน	2.62				*				
จัดบริการหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป	2.59				*				
พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้นำทางการศึกษา	2.57				*				
สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน	2.52				*				
สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ	2.48				*				
จัดบริการหลักสูตรที่ขาดแคลนหรือเป็นที่ต้องการ	2.46				*				

2. การจัดการเรียนการสอน

ผู้ที่กำลังศึกษาปริญญาโท เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา มีความเหมาะสมดังนี้

ตารางที่ 11 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอน	$\bar{X}$	กลุ่มเป้าหมาย				ผู้ให้บริการหลักสูตร			
		ความเหมาะสม				ความพร้อม			
		0	1	2	3	0	1	2	3
เนื้อหาวิชาที่สอนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง	2.71				*				
การศึกษาคุ้มค่าด้วยตนเอง	2.69				*				
ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม	2.68				*				
การสอนให้ผู้เรียนคิดเป็นมากกว่าท่องจำ	2.64				*				
เนื้อหาวิชาที่สอนตรงตามหลักสูตร	2.64				*				
เนื้อหาวิชาที่สอนมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน	2.60				*				
การเรียนหลายรูปแบบ เช่น บรรยาย สัมมนา กรณีศึกษา โดยมีสัดส่วนที่เหมาะสม	2.58				*				
การนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน	2.54				*				
วิธีการวัดและประเมินผลรายวิชากระตุ้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการเรียนรู้มากขึ้น	2.54				*				
มีระบบในการจัดรายวิชาที่ให้ผู้เรียนลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาคการศึกษา	2.48				*				
ใช้สถานการณ์การทำงานของผู้เรียนเป็นกรณีศึกษาในการสอน	2.40				*				
วิธีการวัดและประเมินผลรายวิชามีความยุติธรรมตรวจสอบได้	2.40				*				
การทำวิจัย	2.33				*				
การสอนโดยวิธีบรรยาย	2.21				*				
การจัดศึกษาดูงานภายในประเทศ	2.03				*				
รายวิชาปฏิบัติมากกว่าภาคบรรยาย	2.02				*				
การจัดสัมมนาหรือกิจกรรมทางวิชาการ	1.95			*					
ผู้เรียนมีสิทธิเลือกวิชาเรียนในแต่ละภาคการศึกษา	1.94			*					
จัดสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เรียนในสถาบันอื่น	1.71			*					
การฝึกงานนอกสถานที่	1.67			*					
การเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมหรืออินเทอร์เน็ต	1.61			*					
การจัดศึกษาดูงานต่างประเทศ	1.28			*					

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์การประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น

ผู้วิจัยนำคู่มือการใช้เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นที่ได้มาประเมินความเหมาะสมจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้เกณฑ์การประเมินดังนี้

1. มีข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจ
2. มีความตรงกับความต้องการของผู้ใช้
3. มีการนำเสนอที่ง่ายต่อความเข้าใจและนำไปใช้

เกณฑ์การประเมินที่ 1

เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นมีข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจ

ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา มีข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจ และได้ให้ความเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

“...ข้อมูลสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ควรเพิ่มข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ และ ผู้สนับสนุน ค่าใช้จ่ายในการเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อที่ผู้จัดบริการหลักสูตรจะได้ทราบว่า กลุ่มเป้าหมายที่จะเข้าศึกษาต่อ ส่วนใหญ่มีรายได้เท่าไร มีคนที่ช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายหรือไม่ เพื่อจะได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้เหมาะสม และไม่กระทบกระเทือนรายรับรายจ่ายของผู้เรียนเกินไป และควรถามถึงเหตุผลที่ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท เพื่อจะได้ทราบว่าผู้ที่จะศึกษาต่อมีเป้าหมายหลักในการเรียนเพื่ออะไร เช่น เพื่อหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อปรับวุฒิ เพื่อเลื่อนขั้น หรือ ค่านิยม เป็นต้น...”

“...วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ทุกข้อคำถามดีทุกข้อ ซึ่งผู้ตอบจะตอบว่า มาก ทุกข้อหรือเกือบทุกข้อ ถ้าเกิดกรณีดังกล่าวจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์มากนัก ควรให้ผู้ตอบเลือก 5 อันดับสำคัญสูงสุดเพื่อให้เห็นว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ให้ความต้องการจำเป็นในเรื่องใดมากที่สุด ตามลำดับความสำคัญ นอกจากนี้ควรเพิ่มเติมวัตถุประสงค์บางข้อ เช่น ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ในการวิจัยเกี่ยวกับสาขาที่เรียน ผลิตบัณฑิตเพื่อเป็นนักวิชาการ เป็นต้น...”

“...การจัดการเรียนการสอน ควรเพิ่มข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนแบบบูรณาการ เช่น ความร่วมมือกันระหว่างผู้สอนที่สอนวิชาที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกัน และเพิ่มการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร...”

“...การวัดผลการศึกษาแต่ละรายวิชา ควรใส่วิธีการวัดผลเพิ่มเติม เช่น การสอบปากเปล่า...”

“...แผนการศึกษา ควรแยก แผน ก เป็น 2 ข้อ คือ ทำเฉพาะวิทยานิพนธ์ และ ทำวิทยานิพนธ์และศึกษางานรายวิชา...”

“...ค่าเล่าเรียนที่สามารถจ่ายได้ในแต่ละเทอม ประเด็นนี้ไม่ควรถาม เพราะสถาบันการศึกษาเป็นผู้กำหนดค่าใช้จ่ายเองและค่าใช้จ่ายต้องขึ้นกับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น ค่าตอบแทนผู้สอน ค่าวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น...”

“...การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก เรื่องสื่อการเรียนการสอน ควรเพิ่มข้อมูลเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์และเครื่องพิมพ์ เรื่องบริการจากอาจารย์ผู้สอน ควรถามเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ความเป็นต้นแบบจากอาจารย์ผู้สอน การให้คำปรึกษา เป็นต้น...”

“...การประชาสัมพันธ์หลักสูตร ควรเพิ่มการทำหนังสือถึงหน่วยงานต้นสังกัดด้วย เป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ทำงาน...”

เกณฑ์การประเมินที่ 2

เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นมีความตรงกับความต้องการของผู้ใช้

ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา มีความตรงกับความต้องการของผู้ใช้ และผู้ทรงคุณวุฒิไม่ได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

เกณฑ์การประเมินที่ 3

เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นมีการนำเสนอที่ง่ายต่อความเข้าใจและนำไปใช้

ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดมีความเห็นว่าเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา มีการนำเสนอที่ง่ายต่อความเข้าใจและนำไปใช้ และได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

“...วิธีการนำไปใช้ ควรระบุบทสรุปหรือการนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ ว่าควรนำข้อมูลส่วนใดไปปรับใช้อย่างไร...”

“...ควรมีคำอธิบายวิธีการใช้คู่มือให้ชัดเจน เช่น ส่วนที่ 1 เก็บข้อมูลจากใคร ส่วนที่ 2 เก็บข้อมูลจากใคร...”

“...มาตรวัดประมาณค่า ควรมีพิสัยการตอบ 5 ช่วง เช่น มากที่สุด(4) มาก(3) ปานกลาง(2) น้อย(1) และ ไม่เห็นด้วย(0) และควรวิเคราะห์ผลเป็นค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน...”

“...ข้อมูลบางส่วนสามารถทำตารางเปรียบเทียบกันได้ เพื่อให้เห็นความคิดเห็นหรือความต้องการจำเป็นที่ต่างกันของผู้ที่จะเข้ามาศึกษาต่อระดับปริญญาโทกับผู้ที่ศึกษาในระดับปริญญาโท เช่น วัตถุประสงค์ของหลักสูตร...”

“...การนำเสนอค่าความถี่ ร้อยละ ไม่จำเป็นต้องเอาเฉพาะค่าที่สูงสุดมานำเสนอ ควรเรียงลำดับค่าความถี่ ร้อยละ ประมาณ 3-5 อันดับ เพื่อให้เห็นการจัดอันดับความสำคัญ เช่น สาขาวิชาที่ต้องการศึกษาต่อ เป็นต้น...” (รายละเอียดปรากฏในตารางที่ 4.41 และ 4.42)

ตารางที่ 4.41 จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิและเกณฑ์ในการประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือ

ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่	เกณฑ์ที่ 1 มีข้อมูลเพียงพอต่อการ ตัดสินใจ		เกณฑ์ที่ 2 มีความตรงกับความต้องการ ของผู้ใช้		เกณฑ์ที่ 3 มีการนำเสนอที่ง่ายต่อความ เข้าใจและนำไปใช้	
	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี
1	✓	-	✓	-	✓	-
2	✓	-	✓	-	✓	-
3	✓	-	✓	-	✓	-
4	✓	-	✓	-	✓	-
5	✓	-	✓	-	✓	-
6	✓	-	✓	-	✓	-
7	✓	-	✓	-	✓	-
8	✓	-	✓	-	✓	-
9	✓	-	✓	-	✓	-
10	✓	-	✓	-	✓	-

ตารางที่ 4.42 สรุปประเด็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการประเมินความเหมาะสม
ของเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ประเด็น	ความถี่
เกณฑ์การประเมินที่ 1 เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นมีข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจ และควรปรับให้เหมาะสม ขึ้นในประเด็นต่อไปนี้	
1. ข้อมูลสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	
1.1 ควรเพิ่มข้อมูลเกี่ยวกับรายได้	1
1.2 ควรถามถึงผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียน	2
1.3 ควรถามถึงเหตุผลที่ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท	1
2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	
2.1 ควรให้ผู้ตอบเลือก 5 อันดับสำคัญสูงสุด	2
3. การจัดการเรียนการสอน	
3.1 ควรเพิ่มข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนแบบบูรณาการ	1
3.2 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	2
4. การวัดผลการศึกษาแต่ละรายวิชา	
4.1 ควรใส่วิธีการวัดผลเพิ่มเติม เช่น การสอบปากเปล่า	1
5. แผนการศึกษา	
5.1 ควรแยก แผน ก เป็น 2 ข้อ คือ ทำเฉพาะวิทยานิพนธ์ และ ทำวิทยานิพนธ์และศึกษางาน รายวิชา	1
6. ไม่ควรถามประเด็นเกี่ยวกับค่าเล่าเรียนที่สามารถจ่ายได้ในแต่ละเทอม	2

ประเด็น	ความถี่
7. การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก	
7.1 ควรเพิ่มข้อมูลเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์และเครื่องพิมพ์	1
7.2 ควรถามเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สอนที่ต้องการ	2
8. การประชาสัมพันธ์หลักสูตร	
8.1 ควรเพิ่มการทำหนังสือถึงหน่วยงานต้นสังกัด	1
เกณฑ์การประเมินที่ 2	
ไม่ต้องปรับปรุงเพราะเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นมีความตรงกับความต้องการของผู้ใช้	-
เกณฑ์การประเมินที่ 3	
เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นมีการนำเสนอที่ง่ายต่อความเข้าใจและนำไปใช้ และควรปรับให้เหมาะสมขึ้นในประเด็นต่อไปนี้	
1. วิธีการนำไปใช้	
1.1 ควรระบุว่าควรนำข้อมูลส่วนใดไปปรับใช้อย่างไร	1
2. ควรมีคำอธิบายวิธีการใช้เครื่องมือให้ชัดเจน	4
3. มาตรฐานวัดประมาณค่า	
3.1 ควรมีพิสัยการตอบ 5 ช่วง	2
3.2 ควรวิเคราะห์ผลจากมาตรฐานวัดประมาณค่าเป็นค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	3
4. ข้อมูลบางส่วนสามารถทำตารางเปรียบเทียบกันได้	1
5. การนำเสนอค่าความถี่ ร้อยละ	
5.1 ควรเรียงลำดับค่าความถี่ ร้อยละ ประมาณ 3-5 อันดับ	1

ผลที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น และจากข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้ปรับเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น โดยพิจารณาตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

เกณฑ์การประเมินที่ 1 ผู้วิจัยไม่ได้ปรับตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ เช่น ค่าเล่าเรียนที่ผู้เรียนสามารถจ่ายได้ในแต่ละเทอม ถึงแม้ว่าทางสถาบันจะเป็นผู้กำหนดค่าเล่าเรียน แต่ควรคำนึงถึงผู้เรียนที่สามารถจ่ายได้จริงจำนวนเท่าไร ข้อมูลส่วนนี้ยังช่วยในการพิจารณาถึงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้วย เพื่อให้งบประมาณในการจัดกิจกรรมต่างๆ มีความเหมาะสมกับค่าใช้จ่ายที่ผู้เรียนสามารถจ่ายได้

เกณฑ์การประเมินที่ 2 ผู้วิจัยไม่ได้ปรับปรุงเครื่องมือ เพราะไม่มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒิ

เกณฑ์การประเมินที่ 3 ผู้วิจัยได้ทำการปรับวิธีการใช้เครื่องมือให้ชัดเจนขึ้น และข้อคำถามที่เป็นแบบมาตรฐานวัดประมาณค่า ผู้วิจัยได้ประมวลผลและนำเสนอเป็นค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษานอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อช่วยในการจัดบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษานอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา และ (2) เพื่อประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1: เป็นการการสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา เพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการพัฒนาเป็นเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น ในระยะที่ 2

ระยะที่ 2: เป็นการพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น และนำเครื่องมือที่ได้ไปทดลองเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

ระยะที่ 3: ประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยในแต่ละระยะมีลักษณะดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มได้แก่ (1) กลุ่มผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา จำนวน 10 คน (2) กลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาตรี ได้แก่ ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 และผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี รวมจำนวนทั้งสิ้น 28 คน และ (3) กลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาโท ได้แก่ ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท และผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท รวมจำนวนทั้งสิ้น 42 คน

การวิจัยระยะที่ 2 ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มได้แก่ (1) กลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาตรี ได้แก่ ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 และ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษา ปีการศึกษา 2544-2545 รวมจำนวนทั้งสิ้น 164 คน (2) กลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาโท ได้แก่

ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท และผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ปีการศึกษา 2544-2545 รวมจำนวนทั้งสิ้น 87 คน และ (3) กลุ่มผู้ที่ทำงานด้านการศึกษา รวมจำนวนทั้งสิ้น 35 คน

การวิจัยระยะที่ 3 ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มได้แก่ (1) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มเดิม จำนวน 7 ท่าน (2) กลุ่มผู้บริหารที่ต้องการเปิดบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา 3 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย ในการวิจัยในแต่ละระยะมีลักษณะดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 ได้แก่ (1) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการจัดบริการหลักสูตรภาคคนอก เวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา และ (2) แบบสอบถามความคิดเห็นในการจัดบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา

การวิจัยระยะที่ 2 ได้แก่ เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น ซึ่งเป็นแบบสอบถาม มี 2 ชุด สำหรับ (1) ผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท (2) ผู้ที่ศึกษาระดับปริญญาโท

การวิจัยระยะที่ 3 ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยระยะที่ 1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ (1) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา (2) กลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาตรี เก็บข้อมูลโดยให้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตัวเองแก่ผู้เรียนที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 และส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์แก่ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (3) กลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาโท เก็บข้อมูลโดยให้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตัวเองแก่ผู้เรียนที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท และส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์แก่ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

การวิจัยระยะที่ 2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ (1) กลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาตรี เก็บข้อมูลโดยให้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตัวเองแก่ผู้เรียนที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 และส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์แก่ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (2) กลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาโท เก็บข้อมูลโดยให้ตอบ

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตัวเองแก่ผู้เรียนที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท และส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์แก่ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท (3) กลุ่มผู้ที่ทำงานด้านการศึกษา เก็บข้อมูลโดยเก็บข้อมูลโดยให้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตัวเอง

การวิจัยระยะที่ 3 เก็บข้อมูลโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตอบแบบประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล (1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้จากการจดบันทึก โดยใช้วิธีการแจกน้ำหนัก เพื่อจัดลำดับความสำคัญของความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน (2) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ความคิดเห็นในด้านต่างๆของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ (3) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น จากผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ และวิเคราะห์ความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษาคอนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา ประกอบด้วย 2 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 ใช้ในการสำรวจความต้องการจำเป็นก่อนเปิดบริการหลักสูตร และ ชุดที่ 2 ใช้ในการสำรวจความต้องการจำเป็นหลังเปิดบริการหลักสูตร

เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลสารสนเทศที่ช่วยในการตัดสินใจในการออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลสารสนเทศ ดังนี้

1.1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่อง เพศ อายุ สถานภาพการทำงาน และระดับการศึกษา

1.2 สารสนเทศเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ เพื่อให้ผู้ที่จัดบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท ได้พิจารณาว่าระดับความคาดหวังต่อหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการในระดับปริญญาโท และสภาพจริงเกี่ยวกับหลักสูตร โดยมี

วัตถุประสงค์ของหลักสูตรทั้งหมด 10 ข้อ ดังนี้ (1) สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน (2) สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ (3) เพิ่มประสบการณ์ให้ตรงกับสายงานที่ทำของผู้เรียน (4) ผู้เรียนได้ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงมากกว่าจากทฤษฎี (5) ผลลัพธ์ทำให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพ (6) จัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน (7) จัดบริการหลักสูตรที่ขาดแคลนหรือเป็นที่ต้องการ (8) จัดบริการหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (9) จัดการศึกษาให้คนที่ทำงานอยู่แล้วได้เพิ่มศักยภาพของตนเอง และ (10) พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้นำทางการศึกษา

1.3 สารสนเทศเกี่ยวกับเกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน ซึ่งเกณฑ์การคัดเลือกมีทั้งหมด 8 ข้อ ได้แก่ (1) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาทางการศึกษา (2) เป็นผู้ที่ทำงานด้านการศึกษา (3) เป็นผู้ที่กำลังทำงาน (4) การกำหนดประสบการณ์การทำงานของผู้เรียนหรือไม่ (5) การกำหนดเกรดเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรีของผู้เรียน (6) มีการคัดเลือกผู้เรียนจากผู้ที่มีความรู้พื้นฐานเฉพาะสาขาที่จะเรียน (7) การคัดเลือกผู้เรียนโดยการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์ และ (8) การคัดเลือกผู้เรียนโดยการสอบภาษาอังกฤษ ผู้ที่จะจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท

1.4 สารสนเทศเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้ที่จะจัดบริการหลักสูตร ภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจทั้งหมด 24 ข้อ ดังนี้ (1) การจัดการศึกษาดูงานภายในประเทศ (2) การจัดการศึกษาดูงานต่างประเทศ (3) การจัดสัมมนาหรือกิจกรรมทางวิชาการ (4) การจัดสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เรียนในสถาบันอื่น (5) การนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน (6) การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (7) การทำวิจัย (8) การฝึกงานนอกสถานที่ (9) การสอนโดยวิธีบรรยาย (10) การสอนให้ผู้เรียนคิดเป็นมากกว่าท่องจำ (11) การให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม (12) การเรียนหลายรูปแบบ เช่น บรรยาย สัมมนา กรณีศึกษา (13) การใช้สถานการณ์การทำงานของผู้เรียนเป็นกรณีศึกษาในการเรียนการสอน (14) การเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมหรืออินเทอร์เน็ต (15) การเพิ่มรายวิชาเลือกมากกว่าวิชาบังคับ (16) การเน้นรายวิชาปฏิบัติมากกว่าภาคบรรยาย (17) ผู้เรียนมีสิทธิเลือกวิชาเรียนในแต่ละภาคการศึกษา (18) รายวิชา หน่วยกิต และเนื้อหาวิชา เหมือนกับภาคปกติ (19) เนื้อหาวิชาที่สอนตรงตามหลักสูตร (20) เนื้อหาวิชาที่สอนสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน (21) เนื้อหาวิชาที่สอนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง (22) วิธีการวัดและประเมินผลรายวิชากระตุ้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการเรียนรู้มากขึ้น (23) วิธีการวัดและประเมินผลรายวิชามีความยุติธรรม ตรวจสอบได้ และ (24) มีระบบในการจัดรายวิชาที่ให้ผู้เรียนลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาคการศึกษา

1.5 สารสนเทศเกี่ยวกับการวัดผลการศึกษาแต่ละรายวิชา ซึ่งมีข้อมูลสำคัญที่ให้เลือกตอบ ดังนี้ (1) สอบข้อเขียนอย่างเดียว (2) ทำรายงานอย่างเดียว และ (3) ทั้งสอบข้อเขียนและทำรายงาน

1.6 สารสนเทศเกี่ยวกับแผนการศึกษา ซึ่งมีข้อมูลสำคัญที่ให้เลือกตอบ ดังนี้ (1) ทำวิทยานิพนธ์ (แผน ก) อย่างเดียว (2) ทำสารนิพนธ์ (แผน ข) อย่างเดียว และ (3) ผู้เรียนสามารถเลือกเรียน (แผน ก) หรือ (แผน ข)

1.7 สารสนเทศเกี่ยวกับจำนวนผู้เรียนต่อชั้นเรียน ซึ่งมีข้อมูลสำคัญที่ให้เลือกตอบ ดังนี้ (1) 11-15 คน (2) 16-20 คน (3) 21-25 คน (4) 26-30 คน (5) 31-35 คน และ (6) 36-40 คน

1.8 สารสนเทศเกี่ยวกับวันและเวลาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีข้อมูลสำคัญที่ให้เลือกตอบ ดังนี้ (1) จันทร์-ศุกร์ เวลาเย็น (2) ศุกร์เวลาเย็นและเสาร์-อาทิตย์ครึ่งวันเช้า (3) ศุกร์เวลาเย็นและเสาร์-อาทิตย์ครึ่งวันบ่าย (4) ศุกร์เวลาเย็นและเสาร์เต็มวัน (5) ศุกร์เวลาเย็น และอาทิตย์เต็ม (6) เสาร์-อาทิตย์เต็มวัน และ (8) อื่นๆ

1.9 สารสนเทศเกี่ยวกับการชำระค่าเล่าเรียน ซึ่งมีข้อมูลสำคัญที่ให้เลือกตอบ ดังนี้ (1) จ่ายตามหน่วยกิตที่ลงทะเบียน (2) เหมาะจ่ายในแต่ละเทอม (3) แบ่งจ่ายเป็นงวดๆ และ (4) อื่นๆ

1.10 สารสนเทศเกี่ยวกับค่าเล่าเรียนที่สามารถจ่ายได้ในแต่ละเทอม ซึ่งมีข้อมูลสำคัญที่ให้เลือกตอบ ดังนี้ (1) 15,001 - 20,000 บาท (2) 20,001 - 25,000 บาท (3) 25,001 - 30,000 บาท และ (4) 30,001 - 35,000 บาท

1.11 สารสนเทศเกี่ยวกับการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ประกอบด้วยข้อมูลสำคัญทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ (1) การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของภาควิชา (2) การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของห้องสมุด (3) การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของห้องเรียนและสื่อการเรียนการสอน (4) การบริการจากอาจารย์และบุคลากร (5) การบริการเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์

2. การประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการนำเครื่องมือไปทดลองใช้พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกันว่าเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา มีความเหมาะสม คือ มีข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจ ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ และการนำเสนอที่ง่ายต่อความเข้าใจและนำไปใช้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. การจัดการบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลสารสนเทศที่ช่วยในการตัดสินใจ ได้แก่

1.1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตร (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ 2539) เพราะข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม (สงัด อุทรานันท์ 2530) ดังนั้นในการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรจึงต้องอาศัยข้อมูล สถานภาพเหล่านี้

1.2 สารสนเทศเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ เพื่อให้ผู้ที่ต้องการจัดการบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท ได้พิจารณาว่าผู้ที่ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทมีความคาดหวังต่อหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการในระดับปริญญาโทอย่างไร และพิจารณาว่าผู้ที่เข้ามาเรียนมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรที่ตนเรียนว่ามีสภาพตามที่จริงอย่างไร ซึ่ง อารง บัวศรี (2532) ได้กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรควรสนองความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้ จรัส สุวรรณเวลา (2545) ได้กล่าวว่า การจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ต้องทำการศึกษาถึงความต้องการของผู้เรียนว่ามีความต้องการอย่างไรแล้วนำเอาข้อมูลนั้นมาเป็นเครื่องตัดสินใจ จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีทั้งหมด 10 ข้อ ดังนี้ (1) สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน (2) สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ (3) เพิ่มประสบการณ์ให้ตรงกับสายงานที่ทำของผู้เรียน (4) ผู้เรียนได้ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงมากกว่าจากทฤษฎี (5) ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพ (6) จัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน (7) จัดบริการหลักสูตรที่ขาดแคลนหรือเป็นที่ต้องการ (8) จัดบริการหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (9) จัดการศึกษาให้คนที่ทำงานอยู่แล้วได้เพิ่มศักยภาพของตนเอง และ (10) พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้นำทางการศึกษา จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้สอดคล้องกับที่ อารง บัวศรี (2532) ได้กล่าวว่าหลักสูตรต้อง มุ่งสนองความต้องการและแก้ปัญหาของสังคม สิ่งสำคัญที่ควรยึดเป็นหลักก็คือ การวิเคราะห์ให้รอบคอบว่าสภาพ ปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของสังคมคืออะไร จะต้องมองไปข้างหน้าว่าแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงจะเป็นอย่างไร แล้วกำหนดจุดมุ่งหมายให้รับกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น

1.3 สารสนเทศเกี่ยวกับเกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ได้มีสารสนเทศเกี่ยวกับเกณฑ์ การคัดเลือกผู้เรียน ทั้งหมด 8 ข้อ ได้แก่ (1) ผู้เรียนควรเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาทางการศึกษาเท่านั้น (2) ผู้เรียนควรเป็นผู้ที่ทำงานด้านการศึกษาเท่านั้น (3) ผู้เรียน

ควรเป็นผู้ที่กำลังทำงานเท่านั้น (4) ควรมีการกำหนดประสบการณ์การทำงานของผู้เรียนหรือไม่ (5) ควรมีการกำหนดเกรดเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรีของผู้เรียนหรือไม่ (6) ควรมีการคัดเลือกผู้เรียนจากผู้ที่มีความรู้พื้นฐานเฉพาะสาขาที่จะเรียน (7) ควรมีการคัดเลือกผู้เรียนโดยการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์ และ (8) ควรมีการคัดเลือกผู้เรียนโดยการสอบภาษาอังกฤษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ งามตา ตันนุกูล (2537) ได้กล่าวว่า การเสนอขออนุมัติเพื่อเปิดสอนหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ต้องรวมถึงการคัดเลือกผู้เข้าศึกษาด้วย และต้องให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2542 ของทบวงมหาวิทยาลัย (ปัจจุบันคือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) ได้กล่าวไว้ว่า คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จากสถาบันอุดมศึกษาที่ทบวงมหาวิทยาลัยรับรอง

1.4 สารสนเทศเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยข้อมูลสำคัญทั้งหมด 24 ข้อ ดังนี้ (1) มีการจัดศึกษาดูงานภายในประเทศ (2) มีการจัดศึกษาดูงานต่างประเทศ (3) เน้นการจัดสัมมนาหรือกิจกรรมทางวิชาการ (4) จัดสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เรียนในสถาบันอื่น (5) เน้นการนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน (6) เน้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (7) เน้นการทำวิจัย (8) เน้นการฝึกงานนอกสถานที่ (9) เน้นการสอนโดยวิธีบรรยาย (10) เน้นการสอนให้ผู้เรียนคิดเป็นมากกว่าท่องจำ (11) เน้นให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม (12) เน้นการเรียนหลายรูปแบบ เช่น บรรยาย สัมมนา กรณีศึกษา (13) ใช้สถานการณ์การทำงานของผู้เรียนเป็นกรณีศึกษาในการเรียนการสอน (14) มีการเรียนการสอนทางไกลผ่าน ดาวเทียมหรืออินเทอร์เน็ต (15) เพิ่มรายวิชาเลือกมากกว่าวิชาบังคับ (16) เน้นรายวิชาปฏิบัติมากกว่าภาคบรรยาย (17) ผู้เรียนมีสิทธิเลือกวิชาเรียนในแต่ละภาคการศึกษา (18) รายวิชา หน่วยกิต และเนื้อหาวิชา เหมือนกับภาคปกติ (19) เนื้อหาวิชาที่สอนตรงตามหลักสูตร (20) เนื้อหาวิชาที่สอนสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน (21) เนื้อหาวิชาที่สอนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง (22) วิธี การวัดและประเมินผลรายวิชากระตุ้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการเรียนรู้มากขึ้น (23) วิธีการวัดและประเมินผลรายวิชามีความยุติธรรม ตรวจสอบได้ และ (24) มีระบบในการจัดรายวิชาที่ให้ผู้เรียนลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาคการศึกษา การจัดการเรียนการสอนดังกล่าวได้สอดคล้องกับ Hilda Taba (1962) ซึ่งกล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้สอน ตลอดจนผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถาบันการศึกษา จะได้ผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้หรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับการจัดการเรียน การสอนของผู้สอน และการเรียนของผู้เรียน ซึ่งควรได้รับความร่วมมือจากทั้งผู้เรียนและผู้สอนด้วย นอกจากนี้ วิจัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542) ได้กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้จะมีประสิทธิภาพเพียงใด ก็ขึ้นกับแนวการสอน วิธีสอน และต้องให้สอดคล้องกับกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้ต้องหลากหลายและเหมาะสม

1.5 สารสนเทศเกี่ยวกับการวัดผลการศึกษาแต่ละรายวิชา จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า มีข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวกับวิธีการวัดผลการศึกษา เช่น สอบข้อเขียนอย่างเดียว ทำรายงานอย่างเดียว หรือทั้งสอบข้อเขียนและทำรายงาน ซึ่งสอดคล้องกับ Klein (1991) ที่ได้กล่าวว่า การวัดผลซึ่งรวมถึงกระบวนการในการตัดสินระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีการสังเกตรายงานที่ให้ทำ โครงการ หรือวิธีอื่นๆ พร้อมทั้งการวิเคราะห์และแปลผลที่ได้ซึ่งการวัดผล จะเน้นการตัดสินว่าหลักสูตรที่นำมาใช้นั้นดีอย่างไร

1.6 สารสนเทศเกี่ยวกับแผนการศึกษา จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า มีข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแผนการศึกษา คือ 1) ทำวิทยานิพนธ์ (แผน ก) อย่างเดียว 2) ทำสารนิพนธ์ (แผน ข) อย่างเดียว และ 3) ผู้เรียนสามารถเลือกเรียน (แผน ก) หรือ (แผน ข) ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2542 ของทบวงมหาวิทยาลัย (ปัจจุบันคือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) ได้กล่าวไว้ว่า โครงสร้างหลักสูตรปริญญาโท ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต โดยแบ่งการศึกษาเป็น 2 แผน คือ แผน ก เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัยโดยทำวิทยานิพนธ์ และ แผน ข เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการศึกษางานรายวิชา โดยไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์ แต่ต้องมีการค้นคว้าอิสระไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต และไม่เกิน 6 หน่วยกิต

1.7 จำนวนผู้เรียนต่อชั้นเรียน จากการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ให้ความจำเป็นในการกำหนดจำนวนผู้เรียนที่เหมาะสมต่อชั้นเรียน โดยให้ความเห็นว่าผู้เรียนต่อ 1 ห้องเรียน ควรมีจำนวนผู้เรียนที่เหมาะสมเพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และควบคุมคุณภาพของผู้เรียนได้ เพื่อให้อาจารย์ผู้สอนสามารถดูแลและให้ความรู้แก่ผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง และ เพื่อไม่ให้บรรยากาศในห้องเรียนแออัดเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2542 ของทบวงมหาวิทยาลัย (ปัจจุบันคือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) ได้กล่าวไว้ว่า อาจารย์ 1 คน คุมวิทยานิพนธ์ไม่เกิน 5 เล่ม เพื่อให้บัณฑิตที่จบออกมามีคุณภาพ

1.8 สารสนเทศเกี่ยวกับวันและเวลาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน ซึ่ง งามตา ตันนุกูล (2537) ได้กล่าวว่า การเสนอขออนุมัติเพื่อเปิดสอนหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ต้องรวมถึง วัน-เวลาเรียน ด้วยเนื่องจากนิสิตภาคคนอกเวลาราชการมีขีดจำกัดในการค้นคว้า เพราะผู้เรียนต้องทำงานในเวลากลางวัน และทำการศึกษาในช่วงเวลาเย็น เรื่องวันและเวลาเรียนนับได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งที่ต้องคำนึงถึง

1.9 สารสนเทศเกี่ยวกับการชำระค่าเล่าเรียน และ 1.10 ค่าเล่าเรียนที่สามารถจ่ายได้ในแต่ละเทอม ซึ่งงามตา ตันนุกูล (2537) ได้กล่าวว่า การเสนอขออนุมัติเพื่อเปิดสอนหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ได้กำหนดเรื่องการบริหารการเงิน ซึ่งประกอบด้วยค่าตอบแทนโครงการ ค่าตอบแทนที่

ปรึกษาโครงการ ค่าตอบแทนกรรมการโครงการ และค่าอุปกรณ์และวัสดุการศึกษาต่อภาคการศึกษา และรวมถึงประมาณการรายรับรายจ่าย ซึ่งประกอบด้วย ประมาณการรายรับสุทธิ ประมาณการรายจ่าย แบ่งเป็นหมวด ได้แก่ หมวดเงินเดือนและค่าจ้าง หมวดค่าตอบแทน หมวดค่าใช้สอย หมวดค่าวัสดุ หมวดค่าสาธารณูปโภคหมวดค่าครุภัณฑ์ หมวดเงินอุดหนุน และหมวดสำรองทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับ ผานิต วิมลรัตน์ปัญญา (2539) ได้กล่าวว่า หลักสูตรภาคนอกเวลาราชการเป็นหลักสูตรที่มี หลักการ ให้เลี้ยงตัวเองได้ จึงต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายต่างๆได้เอง จึงเห็นได้ว่าอัตราค่าเล่าเรียน และค่าตอบแทนของภาคนอกเวลาราชการจะอยู่ในอัตราที่สูงกว่าภาคปกติ

1.10 สารสนเทศเกี่ยวกับการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก มีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ (1) การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของภาควิชา (2) การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของห้องสมุด (3) การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของห้องเรียนและสื่อการเรียนการสอน (4) การบริการจากอาจารย์และบุคลากร (5) การบริการเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรวุฒิ เรือนงาม (2546) ซึ่ง ได้กล่าวว่า วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน หมายถึง เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นฟิล์ม แถบวีดิทัศน์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา และอื่นๆ ซึ่งช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน สงัด อุทรานันท์ (2530) ได้กล่าวว่า การให้บริการในการใช้หลักสูตรต้องมีการตรวจสอบเพื่อให้แน่ใจว่าเอกสารหลักสูตร อุปกรณ์และวัสดุ หลักสูตร ต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้นมีข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขหรือเพิ่มเติมอะไรบ้าง ซึ่งอาจดำเนินการโดยผู้จัดทำหลักสูตรเอง หรือจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่อง วิชัย ประสิทธิ์เวชช์ (2542) ได้กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้จะมีประสิทธิภาพเพียงใดก็ ต้องขึ้นอยู่กับ การจัดสภาพและบรรยากาศในห้องเรียน ตกแต่งห้องได้เหมาะสม ใช้สื่อการเรียนการสอน มีการจัดมุมประสบการณ์ มีการจัดประกวดการจัดแสดงผลงาน นอกจากนี้ Klein(1991) ได้กล่าวอีกว่า แหล่งค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล ซึ่งจะรวมถึง วัตถุ สถานที่ และบุคลากรที่ช่วยอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินการเรียนรู้ เครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ช่วยในการเรียนการสอน ตำราเรียน คอมพิวเตอร์ เกมส์ ตลอดจนความสามารถของบุคลากรซึ่งทั้งหมดนี้เป็นวัสดุและแหล่งค้นคว้าของสถานศึกษา สิ่งเหล่านี้ล้วนมีส่วนในการตัดสินใจในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร

2. เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นที่พัฒนาขึ้นเพื่อเก็บข้อมูลที่ช่วยในการจัดบริการหลักสูตร มีการประเมินความเหมาะสมโดยการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

2.1 เกณฑ์การประเมินที่ 1 คือ เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นมีข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจ ซึ่งเกณฑ์นี้สอดคล้องกับบทความของ Pratt (1980) ซึ่งกล่าวว่า ปัญหาในการศึกษาข้อมูลเกิดจากผู้จัดทำหลักสูตรไม่ได้พิจารณาว่าสิ่งไหนที่สำคัญและจำเป็นจึงทำให้ข้อมูลที่รวบรวมมามีมากเกินไป ซึ่งยากต่อการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผลการประเมิน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 ท่านมีความเห็น ว่าเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา มีข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจ

2.2 เกณฑ์การประเมินที่ 2 คือ เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นมีความตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งผลการประเมินพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดมีความเห็นว่าเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษาภาคนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา มีความตรงกับความต้องการของผู้ใช้ แต่ใช้ได้เฉพาะสาขาทางการศึกษาเท่านั้น

2.3 เกณฑ์การประเมินที่ 3 คือ เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นมีการนำเสนอที่ง่ายต่อความเข้าใจและนำไปใช้ ซึ่งเกณฑ์นี้สอดคล้องกับบทความของ Pratt (1980) ซึ่งกล่าวว่า ปัญหาในการศึกษาข้อมูลเกิดจากข้อความไม่ชัดเจน (Vocabulary) เช่น นิยามคำศัพท์ไม่ชัดเจนระหว่างคำว่า ความต้องการจำเป็น (needs) และคำว่า ความต้องการ (want) ดังนั้นควรหลีกเลี่ยงคำหรือข้อความในแบบสอบถามที่จะทำให้ผู้ตอบเข้าใจไขว้เขวและอาจทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความจริง ซึ่งผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 10 ท่าน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดมีความเห็นว่าเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา มีการนำเสนอที่ง่ายต่อความเข้าใจและนำไปใช้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการใช้เครื่องมือไปใช้

1.1 เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ ใช้ได้กับสาขาทางการศึกษาเท่านั้น แต่ถ้าต้องการนำไปใช้กับสาขาอื่น ต้องปรับเนื้อหา และข้อคำถามให้เหมาะสมกับสาขานั้นๆ

1.2 หลังจากที่มีการเปิดบริการหลักสูตรแล้ว ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกปี เพื่อสามารถพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนได้ตามยุคสมัย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดจากการที่ผู้วิจัยไม่ได้ใช้ข้อมูลจากนายจ้างมาใช้ในการพัฒนาเครื่องมือ ถ้าต้องการพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นในครั้งต่อไป ควรนำข้อมูลจากนายจ้าง เช่น คุณลักษณะของ ลูกจ้างที่ต้องการ ความพึงพอใจจากการทำงานของลูกจ้างหลังสำเร็จการศึกษา พัฒนาการในการทำงานของลูกจ้างหลังสำเร็จการศึกษา เป็นต้น ซึ่งข้อมูลจากนายจ้าง จะเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึง ความต้องการของตลาดแรงงาน ดังนั้นข้อมูลจากนายจ้างจะช่วยในการพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้ที่ต้องการจัดบริการหลักสูตร ภาค นอกเวลาราชการ สามารถออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรรณิ เวื่อนงามและคณะ. (2546). การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม). สารนิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัย. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กุลวดี ตริยานนท์. (2535). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปริญญาโท ของนักศึกษาภาคพิเศษ กทม. คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตร์มหาบัณฑิต. คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2541). การพัฒนาบัณฑิตศึกษาในทศวรรษหน้า. มหาวิทยาลัยที่ทางแยก : จุดประกายวิสัยทัศน์อุดมศึกษาไทยในอนาคต. หน้า 125-16. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ชัคเซสมิเดีย จำกัด.
- งามตา ตันนุกุล. (2537). การศึกษาโปรแกรมการผลิตมหาบัณฑิตภาคนอกเวลาราชการในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรัส สุวรรณเวลา. (2545). อุดมศึกษาไทย. หน้า 3-17. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ใจทิพย์ ธีร์รัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: อลินเพลส.
- ชัชวดี ทองทาบ. (บก.) (2539). การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์: สู่อำนาจและความมั่นคงของชาติในศตวรรษหน้า. เอกสารประกอบการสัมมนา. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์.
- ธำรง บัวศรี. (2532). ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: ธนัชการพิมพ์ จำกัด.
- ผานิต วิมลรัตน์ปัญญา. (2539). การวิเคราะห์ความต้องการการศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ ของครู-อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. (2542). การพัฒนาหลักสูตรสานต่อที่ท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: เซ็นเตอร์ ดิสคัฟเวอรี.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2525). พัฒนาหลักสูตรและการสอน-มิติใหม่. กรุงเทพมหานคร: ธเนศการพิมพ์.

- วินัย วีระวัฒนานนท์. (2543). *หลักเกณฑ์และรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่พึงประสงค์ในระดับ
บัณฑิตศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- สังัด อุทรานนท์. (2530). *ทฤษฎีหลักสูตร*. หน้า 83-145. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- สมบัติ นพรัก. (2546). *เรียนบัณฑิตศึกษาอย่างไร*. เอกสารประกอบงานปฐมนิเทศนิสิตใหม่
2546. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิทยบริการ-กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- แสนย์ สายศุภลักษณ์และคณะ. (2543). *การวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. รายงานการวิจัย. คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัครชิต ทีฆะทิพย์สกุล. (2529). *การวิเคราะห์มูลเหตุจูงใจของนิสิตบัณฑิตศึกษาต่อการเข้า
ศึกษาในระดับปริญญาโทบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

ภาษาอังกฤษ

- Armstrong, M. (1986). *How to be a manager*. London: Kogan Page.
- Beane, J. A., Toepfer, C.F., Jr., & Alessi, S.J., Jr. (1986). *Curriculum planning and
development*. Newton, MA: Allyn and Bacon.
- Beauchamp, G. A. (1968). *Curriculum theory*. Wilmette, Ill: The Kaggs Press.
- Doll, R. C. (1992). *Curriculum improvement: Decision making and process*. 8th ed.
Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Flippo, E. (1986). *Management: A behavioral approach*. Boston: Allyn and Bacon.
- Kaufman, R., Rojas, A.M. & Mayer, H. (1993). *Needs assessment: A user's guide*.
Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications.
- McKenzie and Smeltzer. (2003). *Needs Assessment Techniques*. Retrieved April 01,
2003, Available from: <http://www.ahp.niu.edu/douglass/AHPH589WK1 Lec3.ppt>
North central regional educational laboratory: Guide to working with model providers.
(2003). Retrieved September 11, 2003, Available from: [http://www.ncrel.org/csri/
gwwmp/sect1a.htm](http://www.ncrel.org/csri/gwwmp/sect1a.htm)

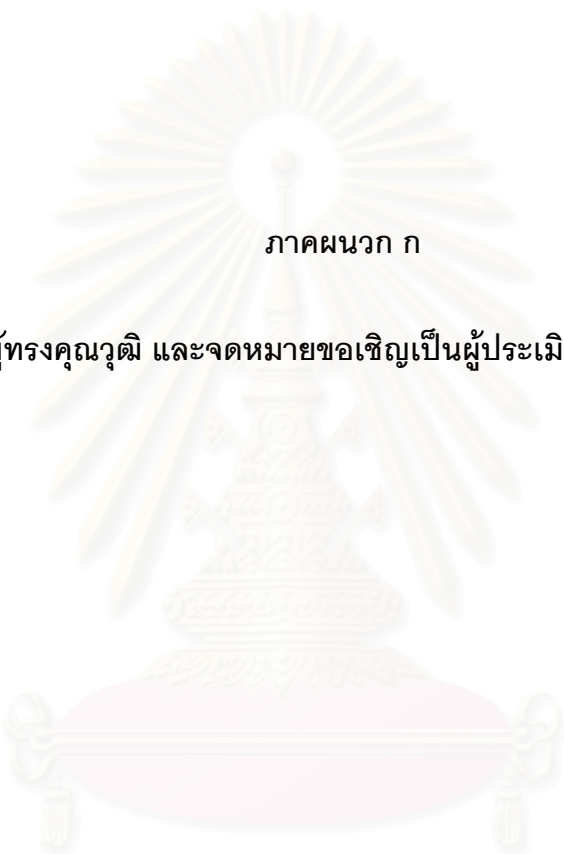
- New curriculum committee organization proposal.* (2003). Retrieved July 23, 2003,
Available from: [http://www.pr.cpcc.cc.nc.us/instruction/Developments Updates/
CURRICULUM COMMITTEE ORGANIZATION PROPOSAL.doc](http://www.pr.cpcc.cc.nc.us/instruction/Developments%20Updates/CURRICULUM%20COMMITTEE%20ORGANIZATION%20PROPOSAL.doc)
- Ornstein, A. C. & Hunkins, F. P. (1988). *Curriculum: Foundations, principle, and issues.*
Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Pratt, D. (1980). *Curriculum: Design and development.* New York: Harcourt Brace
Jovanovich.
- Protocol for Evaluation of the Child Needs Assessment Tool Kit.* (2003) Retrieved
October 4, 2003, Available from: [http://www.worldbank.org/children/Microsoft%
20Word%20Final%20Protocol%20for%20Evaluation%20of%20CNA%20
Tool%20Kit%20020802.pdf](http://www.worldbank.org/children/Microsoft%20Word%20Final%20Protocol%20for%20Evaluation%20of%20CNA%20Tool%20Kit%20020802.pdf)
- Saylor, J. G. & William, M. A., (1974). *Planning curriculum for school.* New York: Holt,
Rinehart and Winston.
- Sowell, E. J. (1996). *Curriculum an integrative introduction.* Englewood Cliffs, NJ:
Prentice Hall.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development.* New York: Harcourt, Brace and World.
- Witkin, B. R. & Altschuld, J. W. (1995). *Planning and conducting needs assessments:
A practical Guide.* Thousand Oaks. CA: Sage Publications.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ และจดหมายขอเชิญเป็นผู้ประเมินคุณภาพเครื่องมือ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. **ดร.จิรณี ตันติรัตน์วงษ์**
รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
2. **คุณมยุรี สิงห์ไข่มุก**
ผู้อำนวยการส่วนมาตรฐานการศึกษาและหลักสูตร สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
3. **คุณหิรัญ ลิ้มสุวรรณ**
นักวิชาการศึกษา 7 สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
4. **รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด**
อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. **ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ คุณประเสริฐ**
หัวหน้าภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6. **รองศาสตราจารย์ สมหญิง เจริญจิตรกรรม**
หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
7. **รองศาสตราจารย์ ประทิน คล้ายนาค**
รองศาสตราจารย์ระดับ 9 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
8. **อาจารย์ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง**
ประธานสาขาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
9. **รองศาสตราจารย์ สุรัชัย ประเสริฐสรวย**
รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
10. **รองศาสตราจารย์ ดร.สมถวิล ธนะโสภณ**
ประธานสาขาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
11. **อาจารย์ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ**
หัวหน้าภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
12. **รองศาสตราจารย์ ดร. ส. วาสนา ประवालพุกษ์**
อาจารย์พิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
13. **รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา เกรียงษ์**
อาจารย์ที่ปรึกษาศูนย์วิทยบริการ-กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ที่ ศธ 0512.6(2702)/ว.

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ

24 มีนาคม 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือฯ

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา เจริญศิริ

เนื่องจาก นายเอกศักดิ์ ไชยกาญจน์ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา (นอกเวลาราชการ) ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ "การพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษาในประจำการ สาขาการศึกษา" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวาณิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ภาควิชาฯ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นที่นิสิตสร้างขึ้น จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการประเมินเครื่องมือของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการประเมินเครื่องมือของนิสิตด้วย ภาควิชาฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา บวรกิตติวงศ์)

หัวหน้าภาควิชาวิจัยการศึกษา

ภาควิชาวิจัยการศึกษา

โทรศัพท์และโทรสาร 0-2218-2578

ภาคผนวก ข

จดหมายขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศบ 0512.6(2702)/ว. 0๕๕

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ

4 มีนาคม 2547

เรื่อง ขอความร่วมมือในการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

เรียน รองคณบดีฝ่ายกิจการนิสิต

เนื่องจาก นายเดกิงศักดิ์ ไชยกาญจน์ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา (นอกเวลาราชการ) ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ "การพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษาในประจำการ สาขาการศึกษา" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นิสิตในการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามดังกล่าวด้วย ภาควิชาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

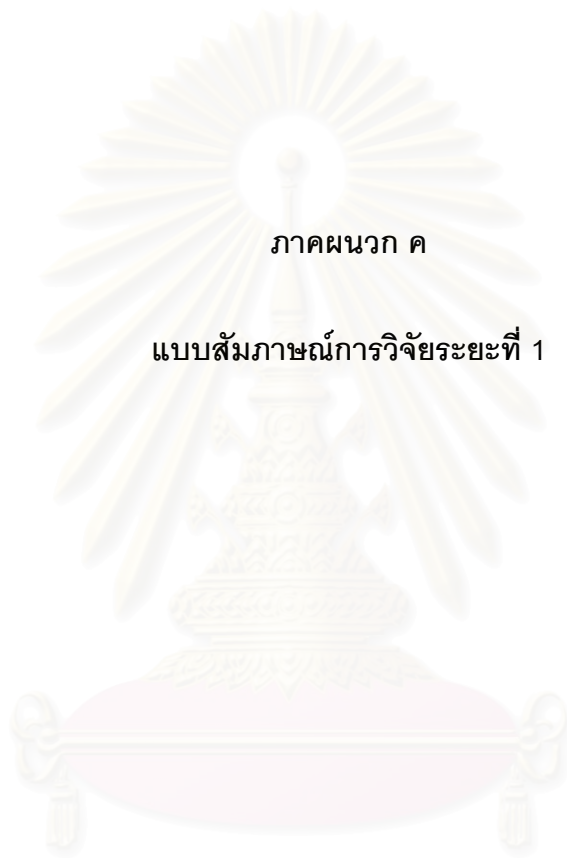
ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุธาดา บวรกิติวงศ์)

หัวหน้าภาควิชาวิจัยการศึกษา

ภาควิชาวิจัยการศึกษา

โทรศัพท์และโทรสาร 0-2218-2578

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์การวิจัยระยะที่ 1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการ
จำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา”**

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1: ข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2: ข้อมูลแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ซึ่งมีข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1) องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร (2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร (3) ความต้องการของสังคม (4) กลุ่มเป้าหมาย (5) วิธีการคัดเลือกผู้เรียน (6) อาจารย์ผู้สอน (7) ห้องเรียน (8) ห้องสมุด (9) สื่อการเรียนการสอน (10) เวลาเรียน (11) ค่าเล่าเรียน (12) การเรียนการสอน (13) โครงสร้างหลักสูตร (14) การประชาสัมพันธ์หลักสูตร (15) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ (16) การประเมินผลหลักสูตร

• **ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์**

ชื่อ-นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์ .....

เพศ ..... อายุ ..... วุฒิการศึกษาสูงสุด .....

ประสบการณ์การทำงาน ..... ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง .....

สังกัด .....

วันที่สัมภาษณ์ ..... สถานที่สัมภาษณ์ .....

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

• **ตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์**

1. ท่านคิดว่าองค์ประกอบสำคัญในการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา มีองค์ประกอบสำคัญอะไรบ้าง?
2. ท่านคิดว่าวัตถุประสงค์ในการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ควรเป็นอย่างไร?
3. ท่านคิดว่าการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ขึ้นอยู่กับความต้องการของสังคมหรือไม่?
4. ท่านคิดว่ากลุ่มเป้าหมายในการเรียนหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ควรเป็นใครบ้าง?
5. ท่านคิดว่าการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ควรมีวิธีการคัดเลือกผู้เรียน อย่างไรบ้าง?
6. ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ควรเตรียมความพร้อมอย่างไร?
7. ท่านคิดว่าการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ควรเตรียมความพร้อมของห้องเรียนอย่างไร?
8. ท่านคิดว่าการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ควรเตรียมความพร้อมของห้องสมุดอย่างไร?
9. ท่านคิดว่าการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ควรเตรียมความพร้อมของสื่อการสอนอย่างไร?
10. ท่านคิดว่าวันและเวลาเรียนที่เหมาะสมสำหรับการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ควรเป็นวันและเวลาใด?
11. ท่านคิดว่าการกำหนดค่าเล่าเรียนแต่ละเทอมของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ควรพิจารณาจากสิ่งใดบ้าง และควรเป็นเงินจำนวนเท่าไร?
12. ท่านคิดว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ควรเป็นอย่างไร?
13. ท่านคิดว่าโครงสร้างของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ควรมีลักษณะอย่างไร?
(จำนวนหน่วยกิต, การทำวิทยานิพนธ์ เป็นต้น)
14. ท่านคิดว่าการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ควรมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตร เพื่อให้เป็นที่รู้จักแก่กลุ่มเป้าหมาย อย่างไรบ้าง?
15. ท่านคิดว่าการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ควรมีวิธีในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างไรบ้าง?
16. ท่านคิดว่าการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ควรมีการประเมินผลหลักสูตรอย่างไร?

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามการวิจัยระยะที่ 1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการ
หลักสูตรปริญญาโท ภาคนอกเวลาราชการ สาขาการศึกษา”**

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นจากผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4, ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท และผู้ที่สำเร็จการศึกษาทั้งระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท ในสาขาการศึกษา เกี่ยวกับการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา

ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1: ข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2: ข้อมูลแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ซึ่งมีข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1) องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร (2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร (3) ความต้องการของสังคม (4) กลุ่มเป้าหมาย (5) วิธีการคัดเลือกผู้เรียน (6) อาจารย์ผู้สอน (7) ห้องเรียน (8) ห้องสมุด (9) สื่อการเรียนการสอน (10) เวลาเรียน (11) ค่าเล่าเรียน (12) การเรียนการสอน (13) โครงสร้างหลักสูตร (14) การประชาสัมพันธ์หลักสูตร (15) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ (16) การประเมินผลหลักสูตร

ตอนที่ 1: ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ..... ปี
3. วุฒิการศึกษา
  - กำลังศึกษาชั้นปีที่ 4
  - สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี
  - กำลังศึกษาระดับปริญญาโท
  - สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท

ตอนที่ 2: การจัดบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา
โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ( ) ที่ตรงกับความเป็นจริง และเขียนความคิดเห็นเพิ่มเติมลงในคำถาม
ปลายเปิดตามความคิดเห็นของท่าน

1. องค์ประกอบสำคัญในการจัดบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญอะไรบ้าง?

.....
 .....
 .....

2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา เพื่อ.....

.....
 .....

3. การจัดบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา จำเป็นต้องขึ้นกับความต้องการของสังคม หรือไม่ อย่างไร?

( ) 1. จำเป็น ( ) 2. ไม่จำเป็น

เหตุผล.....

.....

4. กลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสมจะเรียนหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ควรเป็นกลุ่มเป้าหมายใด? (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) 1. ครู-อาจารย์ ( ) 2. ผู้บริหาร
 ( ) 3. เจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐ ( ) 4. เจ้าหน้าที่บริษัทเอกชน
 ( ) 5. นิสิต/นักศึกษา ที่เพิ่งสำเร็จการศึกษา ( ) 6. อื่นๆ.....

5. การจัดบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา จำเป็นต้องกำหนดประสบการณ์ในการทำงานของผู้เรียนหรือไม่?

( ) 1. จำเป็น ประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย.....ปี
 เหตุผล.....

( ) 2. ไม่จำเป็น
 เหตุผล.....

6. การจัดการบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา จำเป็นต้องกำหนดเกรดเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรีของผู้เรียนหรือไม่?

( ) 1. จำเป็น เกรดเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า.....

เหตุผล.....

( ) 2. ไม่จำเป็น

เหตุผล.....

7. การจัดการบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ควรมึวิธีการสอบคัดเลือกผู้เรียนอย่างไร?

( ) 1. สอบข้อเขียนอย่างเดียว

( ) 2. สอบสัมภาษณ์อย่างเดียว

( ) 3. สอบทั้งข้อเขียนและสัมภาษณ์

( ) 4. อื่นๆ.....

เหตุผล.....

.....

8. การจัดการบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา จำเป็นต้องกำหนดจำนวนผู้เรียนหรือไม่?

( ) 1. จำเป็น จำนวนที่เหมาะสมต่อ 1 ห้องเรียนควรเป็นจำนวน.....คน

เหตุผล.....

( ) 2. ไม่จำเป็น

เหตุผล.....

9. การจัดการบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ผู้สอนต้องเตรียมความพร้อมอย่างไรบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) 1. ปรับเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับผู้เรียนภาคคนอกเวลาราชการ

( ) 2. เตรียมแผนการสอนและสื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนภาคคนอกเวลาราชการ

( ) 3. เตรียมกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียนภาคคนอกเวลาราชการ

( ) 4. มีการอบรมแนะแนวผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ

( ) 5. อื่นๆ.....

10. การจัดการบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมของห้องเรียนอย่างไรบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) 1. จัดห้องเรียนให้มีขนาดเพียงพอกับจำนวนผู้เรียนภาคคนอกเวลาราชการ

( ) 2. จัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศทางวิชาการมากขึ้น

( ) 3. เพิ่มห้องเรียนใหม่เพื่อผู้เรียนภาคคนอกเวลาราชการโดยเฉพาะ

( ) 4. จัดห้องเรียนสำหรับภาคคนอกเวลาราชการให้อยู่บริเวณเดียวกันกับภาคในเวลา

( ) 5. อื่นๆ.....

11. การจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ต้องเตรียมความพร้อมของห้องสมุดอย่างไรบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) 1. ห้องสมุดมีหนังสือเพียงพอแก่ผู้เรียนภาคนอกเวลาราชการ
 ( ) 2. ห้องสมุดขยายเวลา เปิด-ปิด ในการให้บริการแก่ผู้เรียนภาคนอกเวลาราชการ
 ( ) 3. ห้องสมุดขยายเวลา ยืม-คืน หนังสือแก่ผู้เรียนภาคนอกเวลาราชการ
 ( ) 4. ห้องสมุดมีบรรณาคาศทางวิชาการเพื่อส่งเสริมการค้นคว้ามากขึ้น
 ( ) 5. อื่นๆ.....

12. การจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมของสื่ออะไรบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) 1. คอมพิวเตอร์ ( ) 2. เครื่องฉายแผ่นใส ( ) 3. โปรเจคเตอร์
 ( ) 4. วิดีโอ ( ) 5. โทรทัศน์ ( ) 6. อื่นๆ.....

13. วันและเวลาเรียนที่เหมาะสมในการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ควรเป็นช่วงเวลาใด? (เลือกตอบเพียง 1 ข้อเท่านั้น)

- ( ) 1. จันทร์-ศุกร์ เย็น ( ) 2. ศุกร์เย็น และ เสาร์-อาทิตย์ ครึ่งวัน
 ( ) 3. เสาร์-อาทิตย์ ทั้งวัน ( ) 4. อื่นๆ.....

14. ค่าเล่าเรียนต่อเทอมของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ควรเป็นเงินจำนวน.....บาท (รวมค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงต่างๆ)

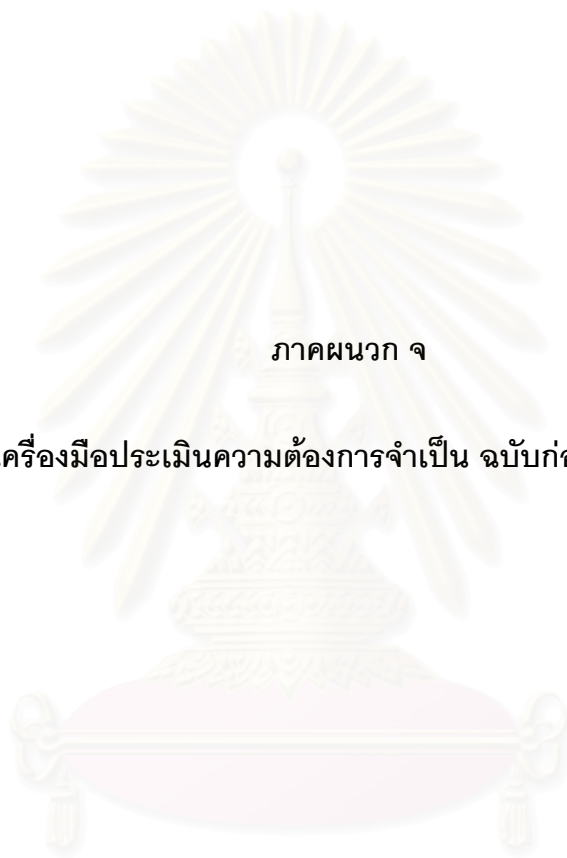
15. วิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา คือ.....

16. กิจกรรมเสริมหลักสูตรสำหรับหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา จำเป็นต้องให้ผู้เรียนดูงานนอกสถานที่หรือไม่?

- ( ) 1. จำเป็น ถ้าจำเป็น ควรไปดูงาน ( ) 1. ในประเทศ
 ( ) 2. ต่างประเทศ
 ( ) 3. ทั้งในและต่างประเทศ
 ( ) 2. ไม่จำเป็น
 เหตุผล.....

17. โครงสร้างของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ควรเป็นอย่างไร?
(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) 1. ควรเพิ่มรายวิชาและหน่วยกิตให้มากกว่าภาคในเวลาราชการ
- ( ) 2. ควรลดรายวิชาและหน่วยกิตให้น้อยกว่าภาคในเวลาราชการ
- ( ) 3. ควรเพิ่มวิชาบังคับและลดวิชาเลือก
- ( ) 4. ควรลดวิชาบังคับและเพิ่มวิชาเลือก
- ( ) 5. อื่นๆ.....
18. หลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ควรกำหนดแผนการเรียนอย่างไร?
(เลือกตอบเพียง 1 ข้อเท่านั้น)
- ( ) 1. ทำวิทยานิพนธ์
- ( ) 2. ทำ IS (Independent Study)
- ( ) 3. ทำรายงานอย่างเดียว
- ( ) 4. อื่นๆ.....
19. การประชาสัมพันธ์การจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ควรใช้วิธีการประชาสัมพันธ์อย่างไรบ้าง? (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) 1. สื่อสิ่งพิมพ์   ( ) 2. สื่อวิทยุ   ( ) 3. สื่อโทรทัศน์
- ( ) 4. จดหมาย   ( ) 5. e-mail   ( ) 6. อื่นๆ.....
20. การจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ โดยการ.....
- .....
21. การจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ควรมีการประเมินผลหลักสูตรอย่างไรบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) 1. ประเมินจากจำนวนผู้เข้าเรียนในแต่ละปี
- ( ) 2. ประเมินจากผลการเรียนของผู้เรียน
- ( ) 3. ประเมินจากผลการสอนของผู้สอน
- ( ) 4. ประเมินจากจำนวนผู้เรียนที่มีงานทำหลังสำเร็จการศึกษาแล้ว
- ( ) 5. อื่นๆ.....

ภาคผนวก จ

เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น ฉบับก่อนปรับปรุง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อ
การจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา**

วัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของท่านที่มีต่อการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา

รายละเอียดของแบบสอบถาม แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา (ภาคพิเศษ) สาขาการศึกษา แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สำหรับผู้ที่ยังไม่ได้ศึกษาระดับปริญญาโท แบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน หลักสูตร และการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

ส่วนที่ 2 สำหรับผู้ที่ศึกษาระดับปริญญาโท แบ่งเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของหลักสูตร การเรียนการสอน การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

ตอนที่ 1

1. เพศ [1] ชาย [2] หญิง
  2. อายุ .....ปี
  3. สถานภาพการทำงาน
    - [1] ยังไม่ได้ทำงาน
    - [2] ทำงานแล้ว โปรดระบุอาชีพ
      - [2.1] ผู้บริหารในสถานศึกษา [2.2] ครู อาจารย์
      - [2.3] พนักงานในสถาบันของรัฐ [2.4] พนักงานในสถาบันเอกชน
      - [2.5] พนักงานรัฐวิสาหกิจ [2.7] อื่นๆ โปรดระบุ.....
- สถานที่ทำงาน ชื่อสถาบัน / องค์กร.....เลขที่.....
 ซอย.....ถนน..... ตำบล/แขวง.....
 อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์ .....

4. การศึกษาระดับปริญญาตรี

- [1] กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 โปรดระบุสาขาในข้อ 4.1
 [2] สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี โปรดระบุสาขาในข้อ 4.1

4.1 สาขาวิชา

[1] บริหารการศึกษา	[2] การศึกษาปฐมวัย	[3] การประถมศึกษา
[4] มัธยมศึกษา	[5] อุดมศึกษา	[6] จิตวิทยาการศึกษา
[7] วิจัยการศึกษา	[8] วัดและประเมินผลการศึกษา	[9] สถิติทางการศึกษา
[10] เทคโนโลยีการศึกษา	[11] การสอนภาษาอังกฤษ	[12] การสอนภาษาไทย
[13] การศึกษาพิเศษ	[14] พลศึกษา	[15] ศิลปศึกษา
[16] อื่น ๆ ระบุ.....		

4.2 สาขาวิชาที่ท่านต้องการจะศึกษาต่อ

[1] บริหารการศึกษา	[2] การศึกษาปฐมวัย	[3] การประถมศึกษา
[4] มัธยมศึกษา	[5] อุดมศึกษา	[6] จิตวิทยาการศึกษา
[7] วิจัยการศึกษา	[8] วัดและประเมินผลการศึกษา	[9] สถิติทางการศึกษา
[10] เทคโนโลยีการศึกษา	[11] การสอนภาษาอังกฤษ	[12] การสอนภาษาไทย
[13] การศึกษาพิเศษ	[14] พลศึกษา	[15] ศิลปศึกษา
[16] อื่น ๆ ระบุ.....		

+++++++ผู้ที่ยังไม่ได้ศึกษาระดับปริญญาโท ให้ทำแบบสอบถาม ส่วนที่ 1 +++++++

5. การศึกษาระดับปริญญาโท

- [1] กำลังศึกษาระดับปริญญาโท โปรดระบุสาขาในข้อ 5.1
 [2] สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท โปรดระบุสาขาในข้อ 5.1

5.1 สาขาวิชา

[1] บริหารการศึกษา	[2] การศึกษาปฐมวัย	[3] การประถมศึกษา
[4] มัธยมศึกษา	[5] อุดมศึกษา	[6] จิตวิทยาการศึกษา
[7] วิจัยการศึกษา	[8] วัดและประเมินผลการศึกษา	[9] สถิติทางการศึกษา
[10] เทคโนโลยีการศึกษา	[11] การสอนภาษาอังกฤษ	[12] การสอนภาษาไทย
[13] การศึกษาพิเศษ	[14] พลศึกษา	[15] ศิลปศึกษา
[16] อื่น ๆ ระบุ.....		

+++++++ผู้ที่ศึกษาระดับปริญญาโท ให้ทำแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 +++++++

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนิสิต/นักศึกษาเกี่ยวกับการจัดบริการหลักสูตรภาคพิเศษ
ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการศึกษา

ส่วนที่ 1

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเห็นด้วยของท่าน

1. ท่านต้องการให้วัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา
มุ่งเน้นไปในลักษณะต่างๆ ต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

รายการความคิดเห็น	ระดับความเห็นด้วย			
	มาก 3	ปานกลาง 2	น้อย 1	ไม่เห็นด้วย 0
1. สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน				
2. สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ				
3. เพิ่มประสบการณ์ให้ตรงกับสายงานที่ทำของผู้เรียน				
4. ผู้เรียนได้ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงมากกว่าจากทฤษฎี				
5. ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพ				
6. จัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน				
7. จัดบริการหลักสูตรที่ขาดแคลนหรือเป็นที่ต้องการ				
8. จัดบริการหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป				
9. จัดการศึกษาให้คนที่ทำงานอยู่แล้วได้เพิ่มศักยภาพของตนเอง				
10. พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้นำทางการศึกษา				

2. ท่านต้องการให้มีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เรียนหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท
สาขาการศึกษา ดังต่อไปนี้หรือไม่

- 2.1. ผู้เรียนเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาทางการศึกษาเท่านั้น [1] ใช่ [2] ไม่ใช่
- 2.2. ผู้เรียนเป็นผู้ที่ทำงานด้านการศึกษาเท่านั้น [1] ใช่ [2] ไม่ใช่
- 2.3. ผู้เรียนเป็นผู้ที่กำลังทำงานเท่านั้น [1] ใช่ [2] ไม่ใช่
- 2.4. กำหนดประสบการณ์การทำงานของผู้เรียนหรือไม่ [1] ใช่ [2] ไม่ใช่
- ถ้าตอบว่า **ใช่** ผู้เรียนต้องมีประสบการณ์การทำงานของผู้เรียนเป็นระยะเวลาอย่างน้อย
- [1] 1 ปี [2] 2 ปี [3] 3 ปี [4] มากกว่า 3 ปีขึ้นไป
- 2.5. กำหนดเกรดเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรีของผู้เรียนหรือไม่ [1] ใช่ [2] ไม่ใช่
- ถ้าตอบว่า **ใช่** เกรดเฉลี่ยของผู้เรียนอยู่ในระดับ
- [1] ไม่ต่ำกว่า 2.0 [2] ไม่ต่ำกว่า 2.5 [3] ไม่ต่ำกว่า 3.0
- 2.6. คัดเลือกผู้เรียนจากผู้ที่มีความรู้พื้นฐานเฉพาะสาขาที่จะเรียน [1] ใช่ [2] ไม่ใช่
- 2.7. คัดเลือกผู้เรียนโดยการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์ [1] ใช่ [2] ไม่ใช่
- 2.8. คัดเลือกผู้เรียนโดยการสอบภาษาอังกฤษ [1] ใช่ [2] ไม่ใช่

3. ท่านต้องการให้หลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา มีการจัดการเรียนการสอน ต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

รายการความคิดเห็น	ระดับความเห็นด้วย			
	มาก 3	ปานกลาง 2	น้อย 1	ไม่เห็นด้วย 0
1. จัดศึกษาดูงานภายในประเทศ				
2. จัดศึกษาดูงานต่างประเทศ				
3. จัดสัมมนาหรือกิจกรรมทางวิชาการ				
4. จัดสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เรียนในสถาบันอื่น				
5. การนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน				
6. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง				
7. การทำวิจัย				
8. การฝึกงานนอกสถานที่				
9. การสอนโดยวิธีบรรยาย				
10. การสอนให้ผู้เรียนคิดเป็นมากกว่าท่องจำ				
11. ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม				
12. การเรียนหลายรูปแบบ เช่น บรรยาย สัมมนา กรณีศึกษา โดยมีสัดส่วนที่เหมาะสม				
13. ให้สถานการณ์การทำงานของผู้เรียนเป็นกรณีศึกษาในการเรียนการสอน				
14. การเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมหรืออินเทอร์เน็ต				
15. เพิ่มรายวิชาเลือกมากกว่าวิชาบังคับ				
16. เน้นรายวิชาปฏิบัติมากกว่าภาคบรรยาย				
17. ผู้เรียนมีสิทธิเลือกวิชาเรียนในแต่ละภาคการศึกษา				
18. รายวิชา หน่วยกิต และเนื้อหาวิชา เหมือนกับภาคปกติ				

4. ท่านต้องการให้มีการวัดผลการศึกษาแต่ละรายวิชา อย่างไร (เลือกตอบเพียง 1 ข้อ)

[1] สอบข้อเขียนอย่างเดียว   [2] ทำรายงานอย่างเดียว   [3] ทั้งสอบข้อเขียนและทำรายงาน

5. ท่านต้องการให้มีแผนการศึกษาของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา เป็นอย่างไร (เลือกตอบเพียง 1 ข้อ)

- [1] ทำวิทยานิพนธ์ (แผน ก) อย่างเดียว
 [2] ทำสารนิพนธ์ (แผน ข) อย่างเดียว
 [3] ผู้เรียนสามารถเลือกเรียน (แผน ก) หรือ (แผน ข)

6. ท่านคิดว่าจำนวนผู้เรียนต่อชั้นเรียนที่เหมาะสมเป็นจำนวนเท่าใด (เลือกตอบ 1 ข้อ)

- [1] 11-15 คน   [2] 16-20 คน   [3] 21-25 คน
[4] 26-30 คน   [5] 31-35 คน   [6] 36-40 คน

7. วันและเวลาในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ที่ท่านต้องการ คือวันและเวลาใด (เวลาเย็น คือ 18:00-21:00 น. ครึ่งวันเช้า คือ 09:00-12:00 น. ครึ่งวันบ่าย คือ 13:00-16:00 น. เต็มวัน คือ 09:00-16:00 น.) (เลือกตอบ 1 ข้อ)

- [1] จันทร์-ศุกร์ เวลาเย็น   [2] ศุกร์เวลาเย็นและเสาร์-อาทิตย์ครึ่งวันเช้า
[3] ศุกร์เวลาเย็นและเสาร์-อาทิตย์ครึ่งวันบ่าย   [4] ศุกร์เวลาเย็นและเสาร์เต็มวัน
[5] ศุกร์เวลาเย็นและอาทิตย์เต็ม   [6] เสาร์-อาทิตย์เต็มวัน
[7] อื่นๆ (โปรดระบุ)_____

8. ท่านต้องการให้มีระบบการชำระค่าเล่าเรียนในแต่ละภาคการศึกษาเป็นอย่างไร (เลือกตอบ 1 ข้อ)

- [1] จ่ายตามหน่วยกิตที่ลงทะเบียน   [2] เหมาะจ่ายในแต่ละเทอม
[3] แบ่งจ่ายเป็นงวดๆ   [4] อื่นๆ (โปรดระบุ)_____

9. ค่าเล่าเรียนที่ท่านสามารถจ่ายได้ในแต่ละภาคการศึกษา เป็นจำนวนเงินเท่าใด (เลือกตอบ 1 ข้อ)

- [1] 15,001 - 20,000 บาท   [2] 20,001 - 25,000 บาท
[3] 25,001 - 30,000 บาท   [4] 30,001 - 35,000 บาท

10. ท่านต้องการให้ภาควิชาจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกอะไรมากที่สุด เพื่อบริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา

(โปรดเลือกใส่หมายเลข 1(สำคัญน้อยสุด) – 5 (สำคัญมากที่สุด) ลงใน [ ] หน้าข้อความ ตามลำดับความสำคัญเพียง 5 ลำดับ)

- [ ] ห้องพักผ่อน   [ ] ล็อกเกอร์สำหรับเก็บของ
[ ] ห้องประชุมย่อยสำหรับทำกิจกรรมต่างๆ   [ ] บริการถ่ายเอกสารราคาประหยัด
[ ] จุดเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ต   [ ] ห้องปฐมพยาบาล
[ ] ซา กาแฟ   [ ] โทรศัพท์สาธารณะ
[ ] ขนมว่าง   [ ] อื่นๆ (โปรดระบุ)_____

11. ท่านต้องการให้ห้องสมุดควรจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกอะไรมากที่สุด เพื่อบริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนภาคนอกราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา

(โปรดเลือกใส่หมายเลข 1(สำคัญน้อยสุด) – 5 (สำคัญมากที่สุด) ลงใน [ ] หน้าข้อความ ตามลำดับความสำคัญเพียง 5 ลำดับ)

☐ มีหนังสือเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน	☐ มีแสงสว่างเพียงพอ
☐ มีหนังสือเฉพาะสาขาวิชา	☐ เพิ่มจำนวนหนังสือในการยืมแก่ผู้เรียนภาคนอกราชการ
☐ มีตำราและบทความต่างประเทศ	☐ ขยายเวลาในการคืนหนังสือแก่ผู้เรียนภาคนอกราชการ
☐ มีจุดเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ต	☐ มีบริการถ่ายเอกสารราคาประหยัด
☐ มีฐานข้อมูลที่ช่วยในการค้นคว้า	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)_____

12. ท่านต้องการให้มีการจัดเตรียมห้องเรียนและสื่อการเรียนการสอนอย่างไร เพื่อบริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนภาคนอกราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา

(โปรดเลือกใส่หมายเลข 1(สำคัญน้อยสุด) – 5 (สำคัญมากที่สุด) ลงใน [ ] หน้าข้อความ ตามลำดับความสำคัญเพียง 5 ลำดับ)

- คอมพิวเตอร์เป็นระบบใหม่สามารถรองรับโปรแกรมต่างๆได้
- แจก password เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้บริการอินเทอร์เน็ตได้ฟรีตลอดภาคการศึกษา
- มีระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ค้นคว้าหาข้อมูล
- มีสื่อที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น โปรเจคเตอร์ (LCD) เครื่องฉายภาพสามมิติ (Visualizer)
- มีคอมพิวเตอร์เพียงพอกับจำนวนผู้เรียนในการเรียนวิชาปฏิบัติ
- มีสื่อการเรียนการสอนครบทุกรายวิชา
- มีระบบเครื่องเสียงที่ดี เสียงชัดเจน
- ห้องเรียนกันเสียงรบกวนจากภายนอกได้
- ห้องเรียนมีแสงสว่างและอุณหภูมิที่เหมาะสม
- อื่นๆ (โปรดระบุ)_____

13. ท่านต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรภาคนอกราชการ ผ่านสื่อประเภทใดมากที่สุด

(โปรดเลือกใส่หมายเลข 1(สำคัญน้อยสุด) – 5 (สำคัญมากที่สุด) ลงใน [ ] หน้าข้อความ ตามลำดับความสำคัญเพียง 5 ลำดับ)

- สื่อสิ่งพิมพ์ โปรดระบุชื่อ _____
- วิทยู โปรดระบุสถานี _____
- โทรทัศน์ โปรดระบุช่อง _____
- เว็บไซต์ต่างๆ
- เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย
- ส่งจดหมายตามที่อยู่ในทำเนียบรุ่น
- จากการบอกปากต่อปาก
- ประกาศจากแผ่นพับ โปสเตอร์ โบปลิว
- คัดเอาท์ตามสถานที่ต่างๆ
- อื่นๆ (โปรดระบุ)_____

♥ ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ♥

ส่วนที่ 2

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนิสิต/นักศึกษาเกี่ยวกับการจัดบริการหลักสูตรภาคพิเศษ ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการศึกษา

1. ท่านคิดว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการที่เปิดบริการสำหรับท่าน มีสภาพจริงตามลักษณะต่างๆต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

รายการความคิดเห็น	ระดับความเห็นด้วย			
	มาก 3	ปานกลาง 2	น้อย 1	ไม่เห็นด้วย 0
1. สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน				
2. สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ				
3. เพิ่มประสบการณ์ให้ตรงกับสายงานที่ทำของผู้เรียน				
4. ผู้เรียนได้ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงมากกว่าจากทฤษฎี				
5. ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพ				
6. จัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน				
7. จัดบริการหลักสูตรที่ขาดแคลนหรือเป็นที่ต้องการ				
8. จัดบริการหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป				
9. จัดการศึกษาให้คนที่ทำงานอยู่แล้วได้เพิ่มศักยภาพของตนเอง				
10. พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้รู้ทางการศึกษา				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ท่านคิดว่าการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการที่เปิดบริการสำหรับท่าน มีสภาพจริงตามลักษณะต่างๆต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

รายการความคิดเห็น	ระดับความเห็นด้วย			
	มาก 3	ปานกลาง 2	น้อย 1	ไม่เห็นด้วย 0
1. จัดศึกษาดูงานภายในประเทศ				
2. จัดศึกษาดูงานต่างประเทศ				
3. จัดสัมมนาหรือกิจกรรมทางวิชาการ				
4. จัดสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เรียนในสถาบันอื่น				
5. การนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน				
6. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง				
7. การทำวิจัย				
8. การฝึกงานนอกสถานที่				
9. การสอนโดยวิธีบรรยาย				
10. การสอนให้ผู้เรียนคิดเป็นมากกว่าท่องจำ				
11. ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม				
12. การเรียนหลายรูปแบบ เช่น บรรยาย สัมมนา กรณีศึกษา โดยมี สัดส่วนที่เหมาะสม				
13. ใช้สถานการณ์การทำงานของผู้เรียนเป็นกรณีศึกษาในการสอน				
14. การเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมหรืออินเทอร์เน็ต				
15. เนื้อหาวิชาที่สอนตรงตามหลักสูตร				
16. เน้นรายวิชาปฏิบัติมากกว่าภาคบรรยาย				
17. ผู้เรียนมีสิทธิเลือกวิชาเรียนในแต่ละภาคการศึกษา				
18. เนื้อหาวิชาที่สอนมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน				
19. เนื้อหาวิชาที่สอนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง				
20. วิธีการวัดและประเมินผลรายวิชากระตุ้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการ เรียนรู้มากขึ้น				
21. วิธีการวัดและประเมินผลรายวิชามีความยุติธรรม ตรวจสอบได้				
22. มีระบบในการจัดรายวิชาให้ผู้เรียนลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาค การศึกษา				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
 .....

3. ท่านคิดว่ากรให้บริการและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการที่เปิดบริการสำหรับท่าน มีสภาพจริงตามลักษณะต่างๆ ต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

รายการความคิดเห็น	ระดับความเห็นด้วย			
	มาก 3	ปานกลาง 2	น้อย 1	ไม่เห็นด้วย 0
อาจารย์และบุคลากร				
1. อาจารย์และบุคลากรแต่งกายเหมาะสมน่าเชื่อถือ				
2. อาจารย์มีความตรงต่อเวลาในการสอน				
3. ผู้เรียนสามารถติดต่อขอเข้าพบอาจารย์ได้ง่าย				
4. อาจารย์ยอมรับฟังความคิดเห็นของนิสิต/นักศึกษา				
5. อาจารย์มีคุณธรรมและจิตสำนึกในความเป็นครู				
6. อาจารย์มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ				
7. อาจารย์มีความสามารถในการสร้างและพัฒนาคณะความรู้ใหม่ๆ				
8. อาจารย์มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้ง่าย				
9. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือซักถาม				
10. เขาใจใส่ผู้เรียนสม่ำเสมอ				
11. บุคลากรให้ความช่วยเหลือเรื่องต่างๆด้วยความเต็มใจ				
12. บุคลากรให้ความช่วยเหลือโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน				
13. บุคลากรให้ความสะดวกในการติดต่อ				
14. บุคลากรมีความสม่ำเสมอในการให้บริการ				
15. บุคลากรเอาใจใส่ต่อคำร้องเรียนของผู้เรียนทุกคน				
16. บุคลากรเข้าใจความต้องการที่เฉพาะเจาะจงของผู้เรียน				
สิ่งอำนวยความสะดวก				
17. ห้องเรียนเป็นสัดส่วนและมีบรรยากาศทางวิชาการ				
18. มีห้องพักผ่อนไว้บริการสำหรับทำกิจกรรมต่างๆของผู้เรียน				
19. สื่อการเรียนการสอนทันสมัย มีคุณภาพเหมาะสม				
20. การเชื่อมโยงระบบอินเตอร์เน็ตมีความสะดวกและรวดเร็ว				
21. สื่อการเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการแต่ละรายวิชา				
22. ห้องสมุดมีหนังสือเพียงพอต่อการค้นคว้า				
23. ได้รับคำแนะนำในการสืบค้นข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด				
24. ได้รับความสะดวกรวดเร็วจากการให้บริการจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด				

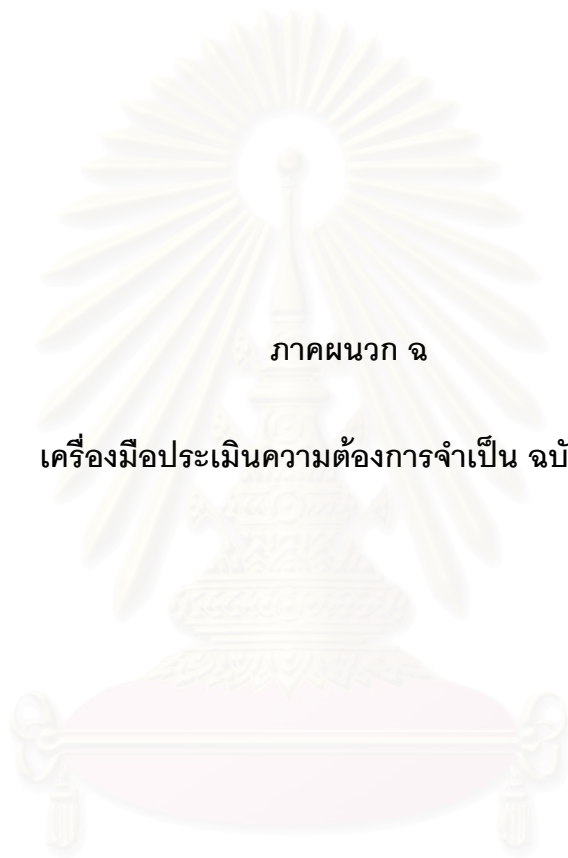
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

♥ ขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ♥

ภาคผนวก จ

เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น ฉบับแก้ไข

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คู่มือการใช้เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น สำหรับการจัดบริการหลักสูตรบัณฑิตศึกษากนอเวลาราชการ สาขาการศึกษา

● จุดมุ่งหมาย

เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น เหมาะสำหรับผู้บริหารหลักสูตรที่ต้องการจะเปิดให้บริการหลักสูตรภาคนอเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการหลักสูตร ซึ่งเกิดจากความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ผลที่ได้จากการประมวลผลจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาตัดสินใจของสถาบันการศึกษาในการจัดบริการหลักสูตรภาคนอเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ให้ตอบสนองของความต้องการของผู้เรียนเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรนอเวลาราชการ การคัดเลือกผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน และ การจัดบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

● ลักษณะของเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น

เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรภาคนอเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 สำหรับเก็บข้อมูลก่อนเปิดบริการหลักสูตร

ใช้รวบรวมข้อมูลจากผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท เพื่อสำรวจความต้องการของผู้เรียน

ชุดที่ 2 สำหรับเก็บข้อมูลหลังเปิดบริการหลักสูตร

ใช้รวบรวมข้อมูลหลังจากผู้เรียนได้เข้าศึกษาแล้ว เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพจริง เพื่อนำไปปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้น

แบบสอบถามมีรูปแบบการตอบ 3 ลักษณะ คือ

1. ตรวจสอบรายการ
2. มาตรฐานวัดประมาณค่า
3. เรียงลำดับความสำคัญ

● วิธีการนำไปใช้

1. ศึกษาคู่มือการใช้เครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นให้เข้าใจโดยละเอียด
2. กลุ่มเป้าหมายในการให้ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาตรี ได้แก่ผู้ที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 4 และผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษา (2) กลุ่มผู้เรียนระดับปริญญาโท ได้แก่ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท และผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา และ (3) กลุ่มผู้ที่กำลังทำงานด้านการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ บุคลากรในสถาบันการศึกษาทุกระดับ หรือ บุคลากรในหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
3. กำหนดจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการและทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง จำนวนไม่ควรต่ำกว่า 400 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ (อ้างอิงจากการเก็บกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำของตาราง YAMANE 1967) แต่ในทางปฏิบัติ การสุ่มกลุ่มตัวอย่างขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น งบประมาณ ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล เป็นต้น ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับการพิจารณาความเหมาะสมจากผู้ที่ต้องการจะเปิดบริการหลักสูตร
4. ประมวลผล โดยใช้ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอตามตารางการวิเคราะห์ข้อมูล
5. จัดทำแบบรายงานผลเพื่อนำเสนอผู้บริหารในการพิจารณาประกอบการตัดสินใจ เพื่อการจัดบริการหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

**แบบสอบถามชุดที่ 1: แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ
ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท
วัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม**

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของท่านที่มีต่อการจัดบริการหลักสูตรภาค
นอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา

รายละเอียดของแบบสอบถาม แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นที่มีต่อการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ

ตอนที่ 1 คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง [ ] ตรงตามความเป็นจริง

1. เพศ [1] ชาย [2] หญิง

2. อายุ .....

3. สถานภาพการทำงาน

[1] ยังไม่ได้ทำงาน

[2] ทำงานแล้ว โปรดระบุอาชีพ

[2.1] ผู้บริหารในสถานศึกษา

[2.2] ครู อาจารย์

[2.3] พนักงานในสถาบันของรัฐ

[2.4] พนักงานในสถาบันเอกชน

[2.5] พนักงานรัฐวิสาหกิจ

[2.7] อื่นๆ .....

สถานที่ทำงาน ชื่อสถาบัน / องค์กร.....เลขที่.....

ซอย.....ถนน..... ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์ .....

4. การศึกษาระดับปริญญาตรี

[1] กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4

โปรดระบุสาขาในข้อ 4.1

[2] สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

โปรดระบุสาขาในข้อ 4.1

4.1 สาขาวิชา

[1] บริหารการศึกษา

[2] การศึกษาปฐมวัย

[3] การประถมศึกษา

[4] มัธยมศึกษา

[5] อุดมศึกษา

[6] จิตวิทยาการศึกษา

[7] วิจัยการศึกษา

[8] วัดและประเมินผลการศึกษา

[9] สถิติทางการศึกษา

[10] เทคโนโลยีการศึกษา

[11] การสอนภาษาอังกฤษ

[12] การสอนภาษาไทย

[13] การศึกษาพิเศษ

[14] พลศึกษา

[15] ศิลปศึกษา

[16] อื่น ๆ ระบุ.....

4.2 สาขาวิชาที่ท่านต้องการจะศึกษาต่อ

[1] บริหารการศึกษา

[2] การศึกษาปฐมวัย

[3] การประถมศึกษา

[4] มัธยมศึกษา

[5] อุดมศึกษา

[6] จิตวิทยาการศึกษา

[7] วิจัยการศึกษา

[8] วัดและประเมินผลการศึกษา

[9] สถิติทางการศึกษา

[10] เทคโนโลยีการศึกษา

[11] การสอนภาษาอังกฤษ

[12] การสอนภาษาไทย

[13] การศึกษาพิเศษ

[14] พลศึกษา

[15] ศิลปศึกษา

[16] อื่น ๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2

สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเห็นด้วยของท่าน

1. ท่านคาดหวังให้วัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา มุ่งเน้นไปในลักษณะต่างๆ ต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

รายการความคิดเห็น	ระดับความเห็นด้วย			
	มาก 3	ปานกลาง 2	น้อย 1	ไม่เห็นด้วย 0
1. สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน				
2. สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ				
3. เพิ่มประสบการณ์ให้ตรงกับสายงานที่ทำของผู้เรียน				
4. ผู้เรียนได้ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงมากกว่าจากทฤษฎี				
5. ผลลัพธ์ที่ได้ให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพ				
6. จัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน				
7. จัดบริการหลักสูตรที่ขาดแคลนหรือเป็นที่ต้องการ				
8. จัดบริการหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป				
9. จัดการศึกษาให้คนที่ทำงานอยู่แล้วได้เพิ่มศักยภาพของตนเอง				
10. พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้นำทางการศึกษา				

2. ท่านต้องการให้มีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เรียนหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ดังต่อไปนี้หรือไม่

- 2.1. ผู้เรียนเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาทางการศึกษาเท่านั้น [1] ใช่ [2] ไม่ใช่
- 2.2. ผู้เรียนเป็นผู้ที่ทำงานด้านการศึกษาเท่านั้น [1] ใช่ [2] ไม่ใช่
- 2.3. ผู้เรียนเป็นผู้ที่กำลังทำงานเท่านั้น [1] ใช่ [2] ไม่ใช่
- 2.4. กำหนดประสบการณ์การทำงานของผู้เรียนหรือไม่ [1] ใช่ [2] ไม่ใช่
- ถ้าตอบว่า **ใช่** ผู้เรียนต้องมีประสบการณ์การทำงานของผู้เรียนเป็นระยะเวลาอย่างน้อย
- [1] 1 ปี [2] 2 ปี [3] 3 ปี [4] มากกว่า 3 ปีขึ้นไป
- 2.5. กำหนดเกรดเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรีของผู้เรียนหรือไม่ [1] ใช่ [2] ไม่ใช่
- ถ้าตอบว่า **ใช่** เกรดเฉลี่ยของผู้เรียนอยู่ในระดับ
- [1] ไม่ต่ำกว่า 2.0 [2] ไม่ต่ำกว่า 2.5 [3] ไม่ต่ำกว่า 3.0
- 2.6. คัดเลือกผู้เรียนจากผู้ที่มีความรู้พื้นฐานเฉพาะสาขาที่จะเรียน [1] ใช่ [2] ไม่ใช่
- 2.7. คัดเลือกผู้เรียนโดยการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์ [1] ใช่ [2] ไม่ใช่
- 2.8. คัดเลือกผู้เรียนโดยการสอบภาษาอังกฤษ [1] ใช่ [2] ไม่ใช่

3. ท่านต้องการให้หลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา มีการจัดการเรียนการสอน ต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

รายการความคิดเห็น	ระดับความเห็นด้วย			
	มาก 3	ปานกลาง 2	น้อย 1	ไม่เห็นด้วย 0
1. จัดศึกษาดูงานภายในประเทศ				
2. จัดศึกษาดูงานต่างประเทศ				
3. จัดสัมมนาหรือกิจกรรมทางวิชาการ				
4. จัดสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เรียนในสถาบันอื่น				
5. การนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน				
6. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง				
7. การทำวิจัย				
8. การฝึกงานนอกสถานที่				
9. การสอนโดยวิธีบรรยาย				
10. การสอนให้ผู้เรียนคิดเป็นมากกว่าท่องจำ				
11. ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม				
12. การเรียนหลายรูปแบบ เช่น บรรยาย สัมมนา กรณีศึกษา โดยมีสัดส่วนที่เหมาะสม				
13. ใช้สถานการณ์การทำงานของผู้เรียนเป็นกรณีศึกษาในการเรียนการสอน				
14. การเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมหรืออินเทอร์เน็ต				
15. เพิ่มรายวิชาเลือกมากกว่าวิชาบังคับ				
16. เน้นรายวิชาปฏิบัติมากกว่าภาคบรรยาย				
17. ผู้เรียนมีสิทธิเลือกวิชาเรียนในแต่ละภาคการศึกษา				
18. รายวิชา และเนื้อหาวิชา เหมือนกับภาคปกติ				

4. ท่านต้องการให้มีการวัดผลการศึกษาแต่ละรายวิชา อย่างไร (เลือกตอบเพียง 1 ข้อ)

[1] สอบข้อเขียนอย่างเดียว   [2] ทำรายงานอย่างเดียว   [3] ทั้งสอบข้อเขียนและทำรายงาน

5. ท่านต้องการให้มีแผนการศึกษาของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา เป็นอย่างไร (เลือกตอบเพียง 1 ข้อ)

- [1] ทำวิทยานิพนธ์ (แผน ก) อย่างเดียว
 [2] ทำสารนิพนธ์ (แผน ข) อย่างเดียว
 [3] ผู้เรียนสามารถเลือกเรียน (แผน ก) หรือ (แผน ข)

6. ท่านคิดว่าจำนวนผู้เรียนต่อชั้นเรียนที่เหมาะสมเป็นจำนวนเท่าใด (เลือกตอบ 1 ข้อ)

[1] 11-15 คน	[2] 16-20 คน	[3] 21-25 คน
[4] 26-30 คน	[5] 31-35 คน	[6] 36-40 คน

7. วันและเวลาในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการที่ท่านต้องการ คือวันและเวลาใด (เวลาเย็น คือ 18:00-21:00 น. ครึ่งวันเช้า คือ 09:00-12:00 น. ครึ่งวันบ่าย คือ 13:00-16:00 น. เต็มวัน คือ 09:00-16:00 น.) (เลือกตอบ 1 ข้อ)

[1] จันทร์-ศุกร์ เวลาเย็น	[2] ศุกร์เวลาเย็นและเสาร์-อาทิตย์ครึ่งวันเช้า
[3] ศุกร์เวลาเย็นและเสาร์-อาทิตย์ครึ่งวันบ่าย	[4] ศุกร์เวลาเย็นและเสาร์เต็มวัน
[5] ศุกร์เวลาเย็นและอาทิตย์เต็ม	[6] เสาร์-อาทิตย์เต็มวัน
[7] อื่นๆ (โปรดระบุ)_____	

8. ท่านต้องการให้มีระบบการชำระค่าเล่าเรียนในแต่ละภาคการศึกษาเป็นอย่างไร (เลือกตอบ 1 ข้อ)

[1] จ่ายตามหน่วยกิตที่ลงทะเบียน	[2] เหมาะจ่ายในแต่ละเทอม
[3] แบ่งจ่ายเป็นงวดๆ	[4] อื่นๆ (โปรดระบุ)_____

9. ค่าเล่าเรียนที่ท่านสามารถจ่ายได้ในแต่ละภาคการศึกษา เป็นจำนวนเงินเท่าใด (เลือกตอบ 1 ข้อ)

[1] 15,001 - 20,000 บาท	[2] 20,001 - 25,000 บาท
[3] 25,001 - 30,000 บาท	[4] 30,001 - 35,000 บาท

10. ท่านต้องการให้ภาควิชาจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกอะไรมากที่สุด เพื่อบริการและอำนวยความสะดวก

สะดวกแก่ผู้เรียนภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา (โปรดเลือกใส่หมายเลข 1 (สำคัญน้อยสุด) – 5 (สำคัญมากที่สุด) ลงใน [ ] หน้าข้อความ ตามลำดับความสำคัญ เพียง 5 ลำดับ)

[ ] ห้องพักผ่อน	[ ] ล็อกเกอร์สำหรับเก็บของ
[ ] ห้องประชุมย่อยสำหรับทำกิจกรรมต่างๆ	[ ] บริการถ่ายเอกสารราคาประหยัด
[ ] จุดเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ต	[ ] ห้องปฐมพยาบาล
[ ] ชา กาแฟ	[ ] โทรศัพท์สาธารณะ
[ ] ขนมว่าง	[ ] อื่นๆ (โปรดระบุ)_____

11. ท่านต้องการให้ห้องสมุดควรจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกอะไรมากที่สุด เพื่อบริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา

(โปรดเลือกใส่หมายเลข 1(สำคัญน้อยสุด) – 5 (สำคัญมากที่สุด) ลงใน [ ] หน้าข้อความ ตามลำดับความสำคัญเพียง 5 ลำดับ)

☐ มีหนังสือเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน	☐ มีแสงสว่างเพียงพอ
☐ มีหนังสือเฉพาะสาขาวิชา	☐ เพิ่มจำนวนหนังสือในการยืมแก่ผู้เรียนภาคนอกเวลา
☐ มีตำราและบทความต่างประเทศ	☐ ขยายเวลาในการคืนหนังสือแก่ผู้เรียนภาคนอกเวลา
☐ มีจุดเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ต	☐ มีบริการถ่ายเอกสารราคาประหยัด
☐ มีฐานข้อมูลที่ช่วยในการค้นคว้า	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)_____

12. ท่านต้องการให้มีการจัดเตรียมห้องเรียนและสื่อการเรียนการสอนอย่างไร เพื่อบริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา

(โปรดเลือกใส่หมายเลข 1(สำคัญน้อยสุด) – 5 (สำคัญมากที่สุด) ลงใน [ ] หน้าข้อความ ตามลำดับความสำคัญเพียง 5 ลำดับ)

- คอมพิวเตอร์เป็นระบบใหม่สามารถรองรับโปรแกรมต่างๆได้
- แจก password เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้บริการอินเทอร์เน็ตได้ฟรีตลอดภาคการศึกษา
- มีระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ค้นคว้าหาข้อมูล
- มีสื่อที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น โปรเจคเตอร์ (LCD) เครื่องฉายภาพสามมิติ (Visualizer)
- มีคอมพิวเตอร์เพียงพอกับจำนวนผู้เรียนในการเรียนวิชาปฏิบัติ
- มีสื่อการเรียนการสอนครบทุกรายวิชา
- มีระบบเครื่องเสียงที่ดี เสียงชัดเจน
- ห้องเรียนกันเสียงรบกวนจากภายนอกได้
- ห้องเรียนมีแสงสว่างและอุณหภูมิที่เหมาะสม
- อื่นๆ (โปรดระบุ)_____

13. ท่านต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ผ่านสื่อประเภทใดมากที่สุด

(โปรดเลือกใส่หมายเลข 1(สำคัญน้อยสุด) – 5 (สำคัญมากที่สุด) ลงใน [ ] หน้าข้อความ ตามลำดับความสำคัญเพียง 5 ลำดับ)

- สื่อสิ่งพิมพ์ โปรดระบุชื่อ _____
- วิทยุ โปรดระบุสถานี _____
- โทรทัศน์ โปรดระบุช่อง _____
- เว็บไซต์ต่างๆ
- เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย
- ส่งจดหมายตามที่อยู่ในการทำเนียบรุ่น
- จากการบอกปากต่อปาก
- ประกาศจากแผ่นพับ โปสเตอร์ โบปลิว
- คัดเอาท์ตามสถานที่ต่างๆ
- อื่นๆ (โปรดระบุ)_____

♥ ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ♥

**แบบสอบถามชุดที่ 2: แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ
ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา สำหรับผู้ที่ศึกษาระดับปริญญาโท
วัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม**

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของท่านที่มีต่อการจัดบริการหลักสูตรภาค
นอกระบบราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา

รายละเอียดของแบบสอบถาม แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพจริงที่มีต่อหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการที่เปิดให้บริการ

ตอนที่ 1

1. เพศ [1] ชาย [2] หญิง

2. อายุ .....ปี

3. สถานภาพการทำงาน

[1] ยังไม่ได้ทำงาน [2] ทำงานแล้ว โปรดระบุอาชีพ

[2.1] ผู้บริหารในสถานศึกษา [2.2] ครู อาจารย์

[2.3] พนักงานในสถาบันของรัฐ [2.4] พนักงานในสถาบันเอกชน

[2.5] พนักงานรัฐวิสาหกิจ [2.7] อื่นๆ .....

สถานที่ทำงาน ชื่อสถาบัน / องค์กร.....เลขที่.....

ชื่อย.....ถนน..... ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์ .....

4. การศึกษาระดับปริญญาโท

[1] กำลังศึกษาระดับปริญญาโท โปรดระบุสาขาในข้อ 4.1

[2] สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท โปรดระบุสาขาในข้อ 4.1

4.1 สาขาวิชา

[1] บริหารการศึกษา [2] การศึกษาปฐมวัย [3] การประถมศึกษา

[4] มัธยมศึกษา [5] อุดมศึกษา [6] จิตวิทยาการศึกษา

[7] วิจัยการศึกษา [8] วัดและประเมินผลการศึกษา [9] สถิติทางการศึกษา

[10] เทคโนโลยีการศึกษา [11] การสอนภาษาอังกฤษ [12] การสอนภาษาไทย

[13] การศึกษาพิเศษ [14] พลศึกษา [15] ศิลปะศึกษา

[16] อื่น ๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพจริงที่มีต่อหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการที่เปิดให้บริการ

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

1. ท่านคิดว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการที่เปิดบริการสำหรับท่าน มีการปฏิบัติในข้อรายการต่อไปนี้เหมาะสมเพียงใด

รายการความคิดเห็น	ระดับความเห็นด้วย			
	มาก 3	ปานกลาง 2	น้อย 1	ไม่เห็นด้วย 0
1. สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน				
2. สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ				
3. เพิ่มประสบการณ์ให้ตรงกับสายงานที่ทำของผู้เรียน				
4. ผู้เรียนได้ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงมากกว่าจากทฤษฎี				
5. ผลิตบ้นคดีให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพ				
6. จัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน				
7. จัดบริการหลักสูตรที่ขาดแคลนหรือเป็นที่ต้องการ				
8. จัดบริการหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป				
9. จัดการศึกษาให้คนที่ทำงานอยู่แล้วได้เพิ่มศักยภาพของตนเอง				
10. พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้นำทางการศึกษา				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
 .....

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ท่านคิดว่าการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการที่เปิดบริการสำหรับท่าน มีการปฏิบัติในข้อรายการต่อไปนี้เหมาะสมเพียงใด

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

รายการความคิดเห็น	ระดับความเห็นด้วย			
	มาก 3	ปานกลาง 2	น้อย 1	ไม่เห็นด้วย 0
1. จัดศึกษาดูงานภายในประเทศ				
2. จัดศึกษาดูงานต่างประเทศ				
3. จัดสัมมนาหรือกิจกรรมทางวิชาการ				
4. จัดสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เรียนในสถาบันอื่น				
5. การนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน				
6. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง				
7. การทำวิจัย				
8. การฝึกงานนอกสถานที่				
9. การสอนโดยวิธีบรรยาย				
10. การสอนให้ผู้เรียนคิดเป็นมากกว่าท่องจำ				
11. ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม				
12. การเรียนหลายรูปแบบ เช่น บรรยาย สัมมนา กรณีศึกษา โดยมีสัดส่วนที่เหมาะสม				
13. ใช้สถานการณ์การทำงานของผู้เรียนเป็นกรณีศึกษาในการสอน				
14. การเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมหรืออินเทอร์เน็ต				
15. เนื้อหาวิชาที่สอนตรงตามหลักสูตร				
16. เน้นรายวิชาปฏิบัติมากกว่าภาคบรรยาย				
17. ผู้เรียนมีสิทธิเลือกวิชาเรียนในแต่ละภาคการศึกษา				
18. เนื้อหาวิชาที่สอนมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน				
19. เนื้อหาวิชาที่สอนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง				
20. วิธีการวัดและประเมินผลรายวิชากระตุ้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการ เรียนรู้มากขึ้น				
21. วิธีการวัดและประเมินผลรายวิชามีความยุติธรรม ตรวจสอบได้				
22. มีระบบในการจัดรายวิชาที่ให้ผู้เรียนลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาคการศึกษา				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
 .....

3. ท่านคิดว่ากาารให้บริการและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกของหลักสูตรภาคนอเวลาวิชาการที่เปิดบริการสำหรับท่าน มีการปฏิบัติในข้อรายการต่อไปนี้เหมาะสมเพียงใด

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

รายการความคิดเห็น	ระดับความเห็นด้วย			
	มาก 3	ปานกลาง 2	น้อย 1	ไม่เห็นด้วย 0
อาจารย์และบุคลากร				
1. อาจารย์และบุคลากรแต่งกายเหมาะสมน่าเชื่อถือ				
2. อาจารย์มีความตรงต่อเวลาในการสอน				
3. ผู้เรียนสามารถติดต่อขอเข้าพบอาจารย์ได้ง่าย				
4. อาจารย์ยอมรับฟังความคิดเห็นของนิสิต/นักศึกษา				
5. อาจารย์มีคุณธรรมและจิตสำนึกในความเป็นครู				
6. อาจารย์มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ				
7. อาจารย์มีความสามารถในการสร้างและพัฒนางานความรู้ใหม่ๆ				
8. อาจารย์มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้ง่าย				
9. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือซักถาม				
10. เอาใจใส่ผู้เรียนสม่ำเสมอ				
11. บุคลากรให้ความช่วยเหลือเรื่องต่างๆด้วยความเต็มใจ				
12. บุคลากรให้ความช่วยเหลือโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน				
13. บุคลากรให้ความสะดวกในการติดต่อ				
14. บุคลากรมีความสม่ำเสมอในการให้บริการ				
15. บุคลากรเอาใจใส่ต่อคำร้องเรียนของผู้เรียนทุกคน				
16. บุคลากรเข้าใจความต้องการที่เฉพาะเจาะจงของผู้เรียน				
สิ่งอำนวยความสะดวก				
17. ห้องเรียนเป็นสัดส่วนและมีบรรยากาศทางวิชาการ				
18. มีห้องพักผ่อนไว้บริการสำหรับทำกิจกรรมต่างๆของผู้เรียน				
19. สื่อการเรียนการสอนทันสมัย มีคุณภาพเหมาะสม				
20. การเชื่อมโยงระบบอินเตอร์เน็ตมีความสะดวกและรวดเร็ว				
21. สื่อการเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการแต่ละรายวิชา				
22. ห้องสมุดมีหนังสือเพียงพอต่อการค้นคว้า				
23. ได้รับคำแนะนำในการสืบค้นข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด				
24. ได้รับความสะดวกรวดเร็วจากการให้บริการจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
 .....

♥ ขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ♥

ตารางประมวลผลความต้องการจำเป็น

ชุดที่ 1

สำหรับก่อนเปิดบริการหลักสูตร

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นจำแนกตามภูมิหลัง

ข้อมูล		ยังไม่ทำงาน		ทำงานแล้ว		รวม	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
เพศ	ชาย	30	23.4	32	22.7	62	23.0
	หญิง	98	76.6	110	77.3	208	77.0
	รวม	128	100	142	100	270	100
อายุ	21 – 25 ปี	127	98.4	46	33.1	173	64.3
	26 – 30 ปี	1	0.8	33	23.0	34	12.6
	31 – 35 ปี	1	0.8	11	7.9	12	4.5
	36 - ปีขึ้นไป	0	0	50	36.0	50	18.6
	รวม	129	100	140	100	269	100
สถานภาพการศึกษา	ยังไม่ได้ศึกษาต่อระดับปริญญาโท	121	93.1	58	40.1	179	65.6
	กำลังศึกษาระดับปริญญาโท	9	6.9	85	59.9	94	34.4
	รวม	130	100	143	100	273	100

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	ระดับความเห็นด้วย					
	ผู้ที่ต้องการศึกษาต่อ ระดับปริญญาโท N =			ผู้ที่ศึกษาระดับ ปริญญาโท N =		
	$\bar{X}$	S.D.	ความ หมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความ หมาย
1. สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน	2.52	.58	มาก	2.45	.56	ปานกลาง
2. สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ	2.48	.59	ปานกลาง	2.70	.51	มาก
3. เพิ่มประสบการณ์ให้ตรงกับสายงานที่ทำของผู้เรียน	2.62	.56	มาก	2.64	.62	มาก
4. ผู้เรียนได้ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงมากกว่าจากทฤษฎี	2.66	.59	มาก	2.36	.62	ปานกลาง
5. ผลดีบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพ	2.68	.50	มาก	2.63	.55	มาก
6. จัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน	2.67	.56	มาก	2.64	.53	มาก
7. จัดบริการหลักสูตรที่ขาดแคลนหรือเป็นที่ต้องการ	2.46	.67	ปานกลาง	2.22	.60	ปานกลาง
8. จัดบริการหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป	2.59	.58	มาก	2.49	.62	ปานกลาง
9. จัดการศึกษาให้คนที่ทำงานอยู่แล้วได้เพิ่มศักยภาพของตนเอง	2.63	.55	มาก	2.81	.44	มาก
10. พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้นำทางการศึกษา	2.57	.59	มาก	2.72	.47	มาก

(พิสัย มีค่า 0-3)

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ
เกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน

เกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน	ใช่		ไม่ใช่	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
2.1 ผู้เรียนเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาทางการศึกษาเท่านั้น	55	29.1	134	70.9
2.2 ผู้เรียนเป็นผู้ที่ทำงานด้านการศึกษาเท่านั้น	59	31.2	130	68.8
2.3 ผู้เรียนเป็นผู้ที่กำลังทำงานเท่านั้น	28	14.7	162	85.3
2.4 กำหนดประสบการณ์การทำงานของผู้เรียน	86	46	101	54
1) ประสบการณ์ 1 ปี	24	24.7	-	-
2) ประสบการณ์ 2 ปี	52	53.6	-	-
3) ประสบการณ์ 3 ปี	9	9.3	-	-
4) ประสบการณ์ มากกว่า 3 ปี	12	12.4	-	-
2.5 กำหนดเกรดเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรีของผู้เรียน	125	75.3	41	24.7
1) ไม่ต่ำกว่า 2.0	20	13.7	-	-
2) ไม่ต่ำกว่า 2.5	102	69.9	-	-
3) ไม่ต่ำกว่า 3.0	24	16.4	-	-
2.6 คัดเลือกผู้เรียนจากผู้ที่มีความรู้พื้นฐานเฉพาะสาขาที่จะเรียน	116	61.1	74	38.9
2.7 คัดเลือกผู้เรียนโดยการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์	180	94.7	10	5.3
2.8 คัดเลือกผู้เรียนโดยการสอบภาษาอังกฤษ	146	77.2	43	2.8

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับความต้องการ
ในเรื่องการเรียนการสอน

การเรียนการสอน	ระดับความเห็นด้วย		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. การจัดศึกษาดูงานภายในประเทศ	2.75	.53	มาก
2. การจัดศึกษาดูงานต่างประเทศ	2.72	.62	มาก
3. การจัดสัมมนาหรือกิจกรรมทางวิชาการ	2.67	.57	มาก
4. จัดสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เรียนในสถาบันอื่น	2.67	.55	มาก
5. การนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน	2.66	.58	มาก
6. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	2.66	.57	มาก
7. การทำวิจัย	2.65	.54	มาก
8. การฝึกงานนอกสถานที่	2.61	.58	มาก
9. การสอนโดยวิธีบรรยาย	2.57	.58	มาก
10. การสอนให้ผู้เรียนคิดเป็นมากกว่าท่องจำ	2.54	.62	มาก
11. ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม	2.41	.70	ปานกลาง
12. การเรียนหลายรูปแบบ เช่น บรรยาย สัมมนา กรณีศึกษา โดยมีสัดส่วนที่เหมาะสม	2.40	.63	ปานกลาง
13. ใช้สถานการณ์การทำงานของผู้เรียนเป็นกรณีศึกษาในการ เรียนการสอน	2.38	.73	ปานกลาง
14. การเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมหรืออินเทอร์เน็ต	2.38	.64	ปานกลาง
15. เพิ่มรายวิชาเลือกมากกว่าวิชาบังคับ	2.38	.62	ปานกลาง
16. รายวิชาปฏิบัติมากกว่าภาคบรรยาย	2.28	.71	ปานกลาง
17. ผู้เรียนมีสิทธิเลือกรายวิชาเรียนในแต่ละภาคการศึกษา	2.00	.74	ปานกลาง
18. รายวิชา และเนื้อหาวิชา เหมือนกับภาคในเวลา	1.83	.78	ปานกลาง

(พิสัย มีค่า 0-3)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ
การวัดผลการศึกษาแต่ละรายวิชา**

การวัดผลการศึกษาแต่ละรายวิชา	ความถี่	ร้อยละ
ทั้งสอบข้อเขียนและทำรายงาน	162	88.0
ทำรายงานอย่างเดียว	16	8.7
สอบข้อเขียนอย่างเดียว	6	3.3
รวม	184	100

**ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ
แผนการเรียน**

แผนการเรียน	ความถี่	ร้อยละ
ผู้เรียนสามารถเลือกเรียน (แผน ก) หรือ (แผน ข)	160	87.4
ทำวิทยานิพนธ์ (แผน ก) อย่างเดียว	20	10.9
ทำสารนิพนธ์ (แผน ข) อย่างเดียว	3	1.6
รวม	183	100

**ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ
จำนวนผู้เรียนต่อชั้นเรียน**

จำนวนผู้เรียนต่อชั้นเรียน	ความถี่	ร้อยละ
11-15 คน	84	44.4
16-20 คน	61	32.3
21-25 คน	15	7.9
26-30 คน	15	7.9
31-35 คน	10	5.3
36-40 คน	4	2.1
รวม	189	100

**ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ
วันและเวลาเรียน**

วันและเวลาเรียน	ความถี่	ร้อยละ
ศุกร์เวลาเย็นและเสาร์เต็มวัน	57	30.2
ศุกร์เวลาเย็นและเสาร์-อาทิตย์ครึ่งวันเช้า	47	24.9
จันทร์-ศุกร์ เวลาเย็น	40	21.2
เสาร์-อาทิตย์เต็มวัน	19	10.1
ศุกร์เวลาเย็นและเสาร์-อาทิตย์ครึ่งวันบ่าย	18	9.5
ศุกร์เวลาเย็นและอาทิตย์เต็มวัน	4	2.1
อื่นๆ (โปรดระบุ)	4	2.1
รวม	189	100

**ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ
ระบบการชำระค่าเล่าเรียน**

ระบบการชำระค่าเล่าเรียน	ความถี่	ร้อยละ
จ่ายตามหน่วยกิตที่ลงทะเบียน	116	61.7
เหมาจ่ายในแต่ละเทอม	42	22.3
แบ่งจ่ายเป็นงวดๆ	30	16.0
รวม	188	100

**ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ
ค่าเล่าเรียนที่สามารถจ่ายได้ในแต่ละเทอม**

ค่าเล่าเรียน	ความถี่	ร้อยละ
15,001 - 20,000 บาท	146	78.1
20,001 - 25,000 บาท	29	15.5
25,001 - 30,000 บาท	6	3.2
30,001 - 35,000 บาท	6	3.2
รวม	187	100

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ
บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของภาควิชา

สิ่งอำนวยความสะดวก	อันดับ 1		อันดับ 2		อันดับ 3		อันดับ 4		อันดับ 5		$\bar{X}$
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
บริการถ่ายเอกสาร ราคาประหยัด	27	16.3	26	15.9	39	23.6	31	18.8	23	13.9	2.32
ล็อกเกอร์เก็บของ	31	18.7	28	17.1	35	21.2	24	14.5	16	9.6	2.29
จุดเชื่อมต่อระบบ อินเทอร์เน็ต	17	10.2	20	12.2	32	19.4	44	26.7	38	22.9	2.03
ห้องประชุมย่อยไว้ ทำกิจกรรมต่างๆ	19	11.4	21	12.8	20	12.1	41	24.8	52	31.3	1.96
ห้องพักผ่อน	23	13.9	35	21.3	21	12.7	14	8.5	19	11.4	1.92
ชา กาแฟ	13	7.8	10	6.1	7	4.2	6	3.6	2	1.2	0.73
ขนมว่าง	15	9.0	8	4.9	2	1.2	1	0.6	7	4.2	0.64
ห้องปฐมพยาบาล	12	7.2	8	4.9	3	1.8	3	1.8	4	2.4	0.58
โทรศัพท์สาธารณะ	9	5.4	8	4.9	6	3.6	1	0.6	5	3.0	0.53
รวม	166	100	164	100	165	100	165	100	166	100	

n =190

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ
บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของห้องสมุด

ห้องสมุด	อันดับ 1		อันดับ 2		อันดับ 3		อันดับ 4		อันดับ 5		$\bar{X}$
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
หนังสือเพียงพอกับ จำนวนผู้เรียน	21	13.3	22	13.9	30	18.4	20	11.9	28	16.5	1.84
จุดเชื่อมต่อระบบ อินเทอร์เน็ต	22	13.9	24	15.2	19	11.7	31	18.5	20	11.8	1.81
หนังสือเฉพาะ สาขาวิชา	18	11.4	26	16.5	21	12.9	21	12.5	21	12.4	1.68
ฐานข้อมูลที่ช่วยใน การค้นคว้า	21	13.3	16	10.1	18	11.1	21	12.5	44	25.8	1.62
เพิ่มจำนวนหนังสือ ในการยืมแก่ผู้เรียน	16	10.1	18	11.4	13	7.9	27	16.1	12	7.1	1.35
ขยายเวลาในการ คืนหนังสือแก่ผู้เรียน	13	8.2	15	9.5	24	14.7	19	11.3	22	12.8	1.35
เพิ่มตำราและ บทความจาก ต่างประเทศ	10	6.3	20	12.7	23	14.1	15	8.9	12	7.1	1.26
บริการถ่ายเอกสาร ราคาประหยัด	25	15.๓	10	6.3	10	6.1	11	6.5	8	4.7	1.18
แสงสว่างเพียงพอ	12	7.6	7	4.4	5	3.1	3	1.8	3	1.8	0.58
รวม	158	100	158	100	163	100	168	100	170	100	

n = 190

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ
บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับห้องเรียนและสื่อการสอน

ห้องเรียนและสื่อ	อันดับ 1		อันดับ 2		อันดับ 3		อันดับ 4		อันดับ 5		$\bar{X}$
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
มีอินเทอร์เน็ตเพื่อใช้ค้นคว้าหาข้อมูล	26	16.1	31	19.1	33	20.4	27	16.2	25	15.7	2.27
มีคอมพิวเตอร์เพียงพอกับผู้เรียน	19	11.8	20	12.3	28	17.3	38	22.8	33	20.8	1.94
คอมพิวเตอร์เป็นระบบใหม่	20	12.4	19	11.7	25	15.4	25	15.0	23	14.5	1.71
มีสื่อการเรียนการสอนครบทุกรายวิชา	24	14.9	23	14.2	16	9.9	18	10.8	26	16.4	1.69
แจก password ให้ใช้อินเทอร์เน็ตได้ฟรี	19	11.8	24	14.8	15	9.3	23	13.8	25	15.7	1.62
มีสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่	19	11.8	21	13.0	26	16.0	18	10.8	9	5.7	1.59
มีแสงสว่างและอุณหภูมิเหมาะสม	17	10.6	9	5.6	4	2.5	4	2.4	6	3.8	0.77
ห้องเรียนกันเสียงรบกวนได้	8	5.0	8	4.9	7	4.3	8	4.8	5	3.1	0.60
มีระบบเครื่องเสียงที่ดี เสียงชัดเจน	9	5.6	7	4.3	7	4.3	6	3.6	7	4.4	0.59
รวม	161	100	162	100	162	100	167	100	159	100	

n = 190

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเกี่ยวกับ
การประชาสัมพันธ์หลักสูตร

การประชาสัมพันธ์ หลักสูตร	อันดับ 1		อันดับ 2		อันดับ 3		อันดับ 4		อันดับ 5		$\bar{X}$
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
โทรทัศน์	22	14.1	27	16.6	16	10.0	23	14.3	13	8.2	1.71
เว็บไซต์ของ มหาวิทยาลัย	14	9.0	21	12.9	25	15.6	25	15.5	45	28.3	1.70
ส่งจดหมายตามที่ อยู่ในทำเนียบรุ่น	25	16.0	17	10.4	19	11.9	19	11.8	30	18.9	1.67
แผ่นพับ โปสเตอร์ ใบปลิว	23	14.7	21	12.9	20	12.5	19	11.8	8	5.0	1.61
เว็บไซต์ต่างๆ	16	10.3	18	11.0	26	16.3	23	14.3	22	13.8	1.56
สื่อสิ่งพิมพ์	20	12.8	19	11.7	13	8.1	20	12.4	18	11.3	1.43
คัดเอาท์ตามี่ต่างๆ	12	7.7	13	8.0	19	11.9	17	10.6	13	8.2	1.14
วิทยุ	9	5.8	18	11.0	17	10.6	8	5.0	6	3.8	1.00
ปากต่อปาก	15	9.6	9	5.5	5	3.1	7	4.3	4	2.5	0.76
รวม	156	100	163	100	160	100	161	100	159	100	

n = 190

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางประมวลผลความต้องการจำเป็น

ชุดที่ 2

สำหรับหลังเปิดบริการหลักสูตร

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นจำแนกตามภูมิหลัง

ข้อมูล		ยังไม่ทำงาน		ทำงานแล้ว		รวม	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
เพศ	ชาย	3	33.3	20	23.8	23	24.7
	หญิง	6	66.7	64	76.2	70	75.3
	รวม	9	100	84	100	93	100
อายุ	21 – 25 ปี	7	77.8	16	19.3	23	25.0
	26 – 30 ปี	1	11.1	28	33.7	29	31.5
	31 – 35 ปี	1	11.1	5	6.0	6	6.5
	36 - ปีขึ้นไป	0	0	34	41.0	34	37.0
	รวม	9	100	83	100	92	100
อาชีพ	ผู้บริหาร	–	–	11	12.9	11	12.9
	ครู-อาจารย์	–	–	50	58.8	50	58.8
	เจ้าหน้าที่ของรัฐ	–	–	12	14.1	12	14.1
	เจ้าหน้าที่เอกชน	–	–	7	8.3	7	8.3
	เจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ	–	–	2	2.4	2	2.4
	อื่นๆ	–	–	3	3.5	3	3.5
	รวม	–	–	85	100	85	100

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่ศึกษาระดับปริญญาโทเกี่ยวกับการเรียนการสอน

การเรียนการสอน	ระดับความเห็นด้วย		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. การจัดศึกษาดูงานภายในประเทศ	2.71	.48	มาก
2. การจัดศึกษาดูงานต่างประเทศ	2.69	.49	มาก
3. การจัดสัมมนาหรือกิจกรรมทางวิชาการ	2.68	.53	มาก
4. จัดสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เรียนในสถาบันอื่น	2.64	.60	มาก
5. การนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน	2.64	.55	มาก
6. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	2.60	.57	มาก
7. การทำวิจัย	2.58	.59	มาก
8. การฝึกงานนอกสถานที่	2.54	.65	มาก
9. การสอนโดยวิธีบรรยาย	2.54	.52	มาก
10. การสอนให้ผู้เรียนคิดเป็นมากกว่าท่องจำ	2.48	.60	ปานกลาง
11. ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม	2.40	.66	ปานกลาง
12. การเรียนหลายรูปแบบ เช่น บรรยาย สัมมนา กรณีศึกษา โดยมีสัดส่วนที่เหมาะสม	2.40	.57	ปานกลาง
13. ใช้สถานการณ์การทำงานของผู้เรียนเป็นกรณีศึกษาในการสอน	2.33	.63	ปานกลาง
14. การเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมหรืออินเทอร์เน็ต	2.21	.71	ปานกลาง
15. เนื้อหาวิชาที่สอนตรงตามหลักสูตร	2.03	.73	ปานกลาง
16. รายวิชาปฏิบัติมากกว่าภาคบรรยาย	2.02	.68	ปานกลาง
17. ผู้เรียนมีสิทธิเลือกวิชาเรียนในแต่ละภาคการศึกษา	1.95	.75	ปานกลาง
18. เนื้อหาวิชาที่สอนมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน	1.94	.78	ปานกลาง
19. เนื้อหาวิชาที่สอนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง	1.71	.82	ปานกลาง
20. วิธีการวัดและประเมินผลรายวิชากระตุ้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการเรียนรู้มากขึ้น	1.67	.79	ปานกลาง
21. วิธีการวัดและประเมินผลรายวิชามีความยุติธรรม ตรวจสอบได้	1.61	.90	ปานกลาง
22. ระบบในการจัดรายวิชาที่ให้ผู้เรียนลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาคการศึกษา	1.28	.83	น้อย

(พิสัย มีค่า 0-3)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่ศึกษาระดับปริญญาโทเกี่ยวกับอาจารย์และบุคลากร

รายการความคิดเห็น	ระดับความเห็นด้วย		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. อาจารย์และบุคลากรแต่งกายเหมาะสมน่าเชื่อถือ	2.85	.35	มาก
2. อาจารย์มีความตรงต่อเวลาในการสอน	2.80	.40	มาก
3. ผู้เรียนสามารถติดต่อขอเข้าพบอาจารย์ได้ง่าย	2.76	.43	มาก
4. อาจารย์ยอมรับฟังความคิดเห็นของนิสิต/นักศึกษา	2.70	.48	มาก
5. อาจารย์มีคุณธรรมและจิตสำนึกในความเป็นครู	2.70	.48	มาก
6. อาจารย์มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ	2.65	.56	มาก
7. อาจารย์มีความสามารถในการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ	2.59	.52	มาก
8. อาจารย์มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้ง่าย	2.55	.56	มาก
9. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือซักถาม	2.55	.54	มาก
10. เอาใจใส่ผู้เรียนสม่ำเสมอ	2.48	.58	ปานกลาง
11. บุคลากรให้ความช่วยเหลือเรื่องต่างๆด้วยความเต็มใจ	2.45	.60	ปานกลาง
12. บุคลากรให้ความช่วยเหลือโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน	2.39	.62	ปานกลาง
13. บุคลากรให้ความสะดวกในการติดต่อ	2.28	.66	ปานกลาง
14. บุคลากรมีความสม่ำเสมอในการให้บริการ	2.21	.66	ปานกลาง
15. บุคลากรเอาใจใส่ต่อคำร้องเรียนของผู้เรียนทุกคน	2.15	.62	ปานกลาง
16. บุคลากรเข้าใจความต้องการที่เฉพาะเจาะจงของผู้เรียน	2.06	.70	ปานกลาง

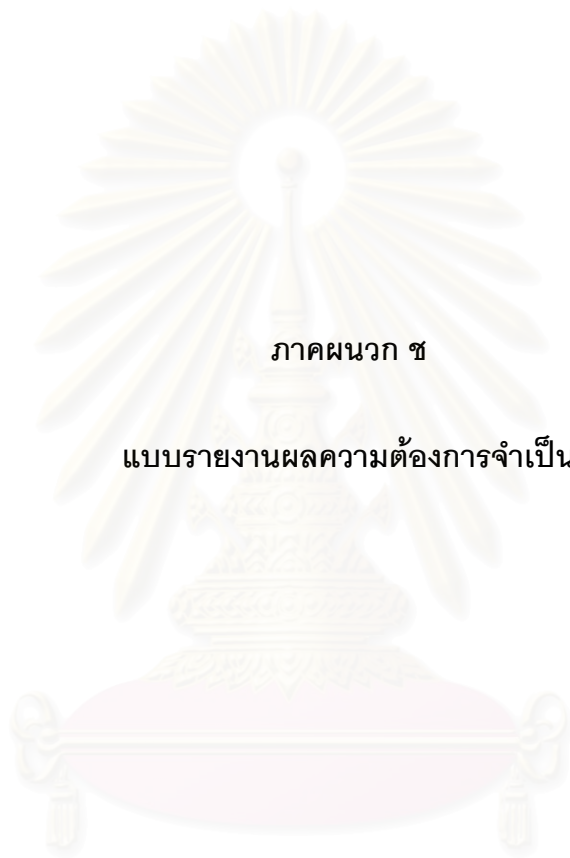
(พิสัย มีค่า 0-3)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่ศึกษาระดับปริญญาโทเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก

รายการความคิดเห็น	ระดับความเห็นด้วย		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ห้องเรียนเป็นสัดส่วนและมีบรรยากาศทางวิชาการ	2.39	.69	ปานกลาง
2. มีห้องพักผ่อนไว้บริการสำหรับทำกิจกรรมต่างๆของผู้เรียน	2.29	.69	ปานกลาง
3. สื่อการเรียนการสอนทันสมัย มีคุณภาพเหมาะสม	2.29	.63	ปานกลาง
4. การเชื่อมโยงระบบอินเตอร์เน็ตมีความสะดวกและรวดเร็ว	2.27	.68	ปานกลาง
5. สื่อการเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการแต่ละรายวิชา	2.01	.89	ปานกลาง
6. ห้องสมุดมีหนังสือเพียงพอต่อการค้นคว้า	1.96	.78	ปานกลาง
7. ได้รับคำแนะนำในการสืบค้นข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด	1.76	.91	ปานกลาง
8. ได้รับความสะดวกรวดเร็วจากการให้บริการจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด	1.78	.96	ปานกลาง

(พิสัย มีค่า 0-3)

ภาคผนวก ช

แบบรายงานผลความต้องการจำเป็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**แบบรายงานการสำรวจความต้องการจำเป็น
สำหรับการจัดบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา**

จากการสำรวจความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดบริการหลักสูตรภาคคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา โดยสำรวจกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 287 คน มีรายละเอียดของกลุ่มที่ทำการสำรวจ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 77.0 เพศชาย ร้อยละ 23.0 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-25 ปี ร้อยละ 64.3 รองลงมาคืออายุ 36 ปีขึ้นไป ร้อยละ 18.6

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็น ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและยังไม่ได้ศึกษาต่อ จำนวน ร้อยละ 65.6 และเป็นผู้กำลังศึกษาระดับปริญญาโท ร้อยละ 34.4 จำแนกตามการทำงาน พบว่า ผู้ที่ทำงานแล้วส่วนใหญ่เป็นผู้ที่กำลังศึกษาต่อระดับปริญญาโท ร้อยละ 59.9 ผู้ที่ยังไม่ได้ทำงาน ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 93.1 แสดงข้อมูลตามตาราง 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นจำแนกตามภูมิหลัง

ข้อมูล		ยังไม่ทำงาน		ทำงานแล้ว		รวม	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
เพศ	ชาย	30	23.4	32	22.7	62	23.0
	หญิง	98	76.6	110	77.3	208	77.0
	รวม	128	100	142	100	270	100
อายุ	21 - 25 ปี	127	98.4	46	33.1	173	64.3
	26 - 30 ปี	1	0.8	33	23.0	34	12.6
	31 - 35 ปี	1	0.8	11	7.9	12	4.5
	36 - ปีขึ้นไป	0	0	50	36.0	50	18.6
	รวม	129	100	140	100	269	100
สถานภาพการศึกษา	ยังไม่ได้ศึกษาต่อระดับปริญญาโท	121	93.1	58	40.1	179	65.6
	กำลังศึกษาระดับปริญญาโท	9	6.9	85	59.9	94	34.4
	รวม	130	100	143	100	273	100

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชุดที่ 1 สำหรับก่อนเปิดบริการหลักสูตร

ความคิดเห็นของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท หลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ

จากการสำรวจข้อมูลความต้องการจำเป็นจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท จำนวน 190 คน โดยศึกษาความต้องการจำเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร (2) เกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน (3) การจัดการเรียนการสอน และ (4) การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก จากการสำรวจได้ความคิดเห็นดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท มีความคาดหวังว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ควรมีลักษณะในเรื่องต่าง ๆ เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	$\bar{X}$	กลุ่มเป้าหมาย				ผู้ให้บริการหลักสูตร			
		ความคาดหวัง				ความพร้อม			
		0	1	2	3	0	1	2	3
ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพ	2.68				*				
จัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน	2.67				*				
ผู้เรียนได้ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงมากกว่าจากทฤษฎี	2.66				*				
จัดการศึกษาให้คนที่ทำงานอยู่แล้วได้เพิ่มศักยภาพของตนเอง	2.63				*				
เพิ่มประสบการณ์ให้ตรงกับสายงานที่ทำของผู้เรียน	2.62				*				
จัดบริการหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป	2.59				*				
พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้นำทางการศึกษา	2.57				*				
สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน	2.52				*				
สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ	2.48				*				
จัดบริการหลักสูตรที่ขาดแคลนหรือเป็นที่ต้องการ	2.46				*				

2. เกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน

ผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน ดังนี้

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน

เกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน	กลุ่มเป้าหมาย ร้อยละ	ผู้ให้บริการหลักสูตร	
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ผู้เรียนเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาทางการศึกษาเท่านั้น	29		
ผู้เรียนเป็นผู้ที่ทำงานด้านการศึกษาเท่านั้น	31		
ผู้เรียนเป็นผู้ที่กำลังทำงานเท่านั้น	15		

ตารางที่ 3 (ต่อ)

เกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน	กลุ่มเป้าหมาย	ผู้ให้บริการหลักสูตร	
	ร้อยละ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
กำหนดประสบการณ์การทำงานของผู้เรียนอย่างน้อย 2 ปี	54		
กำหนดเกรดเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรีของผู้เรียน ไม่ต่ำกว่า 2.5	70		
คัดเลือกผู้เรียนจากผู้ที่มีความรู้พื้นฐานเฉพาะสาขาที่จะเรียน	61		
คัดเลือกผู้เรียนโดยการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์	95		
คัดเลือกผู้เรียนโดยการสอบภาษาอังกฤษ	77		

3. การจัดการเรียนการสอน

ผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรภาค
นอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ต้องการจัดให้มีการเรียนการสอนในรูปแบบ
ต่าง ๆ เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอน	$\bar{X}$	กลุ่มเป้าหมาย				ผู้ให้บริการหลักสูตร			
		ความคาดหวัง				ความพร้อม			
		0	1	2	3	0	1	2	3
การเรียนหลายรูปแบบ เช่น บรรยาย สัมมนา กรณีศึกษา โดยมีสัดส่วนที่เหมาะสม	2.75				*				
การสอนให้ผู้เรียนคิดเป็นมากกว่าท่องจำ	2.72				*				
ใช้สถานการณ์การทำงานของผู้เรียนเป็นกรณีศึกษาในการเรียน การสอน	2.67				*				
จัดศึกษาดูงานภายในประเทศ	2.67				*				
การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	2.66				*				
ผู้เรียนมีสิทธิเลือกรายวิชาเรียนในแต่ละภาคการศึกษา	2.66				*				
รายวิชาปฏิบัติมากกว่าภาคบรรยาย	2.65				*				
จัดสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เรียนในสถาบันอื่น	2.61				*				
ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม	2.57				*				
การฝึกงานนอกสถานที่	2.54				*				
เพิ่มรายวิชาเลือกมากกว่าวิชาบังคับ	2.41				*				
การทำวิจัย	2.40				*				
รายวิชา หน่วยกิต และเนื้อหาวิชา เหมือนกับภาคในเวลา	2.38				*				
จัดสัมมนาหรือกิจกรรมทางวิชาการ	2.38				*				
การนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน	2.38				*				
มีการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมหรืออินเทอร์เน็ต	2.28				*				
จัดศึกษาดูงานต่างประเทศ	2.00			*					
การสอนโดยวิธีบรรยาย	1.83		*						

ตารางที่ 5 ความคิดเห็นเรื่องอื่นๆเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

รายการความคิดเห็น	กลุ่มเป้าหมาย	ผู้ให้บริการหลักสูตร	
	ร้อยละ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
การวัดผลการศึกษาแต่ละรายวิชา วัดผลการศึกษาแต่ละรายวิชาโดยการสอบข้อเขียนและทำรายงาน	88		
แผนการเรียน ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ทั้ง (แผน ก) หรือ (แผน ข)	87		
จำนวนผู้เรียนต่อชั้นเรียน จำนวนผู้เรียนที่เหมาะสม คือ 11-15 คน	44		
วันและเวลาเรียน วันและเวลาที่เหมาะสม คือ ศุกร์เวลาเย็นและเสาร์เต็มวัน	30		
การชำระค่าเล่าเรียน จ่ายตามหน่วยกิตที่ลงทะเบียน	62		
ค่าเล่าเรียนที่จ่ายได้ในแต่ละเทอม ค่าเล่าเรียนที่สามารถจ่ายได้ คือ 15,001-20,000 บาท	78		

4. การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท เกี่ยวกับการจัดบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 รายการ คือ (1) บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของภาควิชา (2) บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของห้องสมุด (3) บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับห้องเรียนและสื่อการเรียนการสอน และ (4) บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์หลักสูตร ซึ่งผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทได้จัดอันดับความสำคัญ 5 อันดับ ดังนี้

ตารางที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของภาควิชา

อันดับที่	บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของภาควิชา	ผู้ให้บริการหลักสูตร	
		พร้อม	ไม่พร้อม
อันดับ 1	บริการถ่ายเอกสารราคาประหยัด		
อันดับ 2	ล็อกเกอร์เก็บของ		
อันดับ 3	จุดเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ต		
อันดับ 4	ห้องประชุมย่อยไว้ทำกิจกรรมต่างๆ		
อันดับ 5	ห้องพักผ่อน		

ตารางที่ 7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของห้องสมุด

อันดับที่	บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของห้องสมุด	ผู้ให้บริการหลักสูตร	
		พร้อม	ไม่พร้อม
อันดับ 1	หนังสือเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน		
อันดับ 2	จุดเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ต		
อันดับ 3	หนังสือเฉพาะสาขาวิชา		
อันดับ 4	ฐานข้อมูลที่ช่วยในการค้นคว้า		
อันดับ 5	เพิ่มจำนวนหนังสือในการยืมแก่ผู้เรียน		

**ตารางที่ 8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก
เกี่ยวกับห้องเรียนและสื่อการเรียนการสอน**

อันดับที่	บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับห้องเรียน และสื่อการเรียนการสอน	ผู้ให้บริการหลักสูตร	
		พร้อม	ไม่พร้อม
อันดับ 1	มีอินเทอร์เน็ตเพื่อใช้ค้นคว้าหาข้อมูล		
อันดับ 2	มีคอมพิวเตอร์เพียงพอกับผู้เรียน		
อันดับ 3	คอมพิวเตอร์เป็นระบบใหม่		
อันดับ 4	มีสื่อการเรียนการสอนครบทุกรายวิชา		
อันดับ 5	แจก password ให้ใช้อินเทอร์เน็ตได้ฟรี		

**ตารางที่ 9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก
เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์หลักสูตร**

อันดับที่	บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์หลักสูตร	ผู้ให้บริการหลักสูตร	
		พร้อม	ไม่พร้อม
อันดับ 1	โทรทัศน์		
อันดับ 2	เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย		
อันดับ 3	ส่งจดหมายตามที่อยู่ในพื้นที่รอบรุ่น		
อันดับ 4	แผ่นพับ โปสเตอร์ โบปลิว		
อันดับ 5	เว็บไซต์ต่างๆ		

ชุดที่ 2 สำหรับหลังเปิดบริการหลักสูตร ความคิดเห็นของผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท

จากการสำรวจข้อมูลความต้องการจำเป็นจากผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 96 คน โดยสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการจัดบริการหลักสูตร ในด้านต่อไปนี้

(1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร (2) การจัดการเรียนการสอน และ(3) การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้ผลการสำรวจความคิดเห็นดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ผู้ที่ศึกษาระดับปริญญาโทเห็นว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ มีความเหมาะสมตามลักษณะในเรื่องต่าง ๆ เรียงลำดับความคิดเห็นจากมากไปน้อย ดังนี้

ตารางที่ 10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	$\bar{X}$	กลุ่มเป้าหมาย				ผู้ให้บริการหลักสูตร			
		ความเหมาะสม				ความพร้อม			
		0	1	2	3	0	1	2	3
จัดการศึกษาให้คนที่ทำงานอยู่แล้วได้เพิ่มศักยภาพของตนเอง	2.81				*				
พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้นำทางการศึกษา	2.72				*				
สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ	2.70				*				
เพิ่มประสบการณ์ให้ตรงกับสายงานที่ทำของผู้เรียน	2.64				*				
จัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน	2.64				*				
ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพ	2.63				*				
จัดบริการหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป	2.49				*				
สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน	2.45				*				
ผู้เรียนได้ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงมากกว่าจากทฤษฎี	2.36				*				
จัดบริการหลักสูตรที่ขาดแคลนหรือเป็นที่ต้องการ	2.22				*				

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. การจัดการเรียนการสอน

ผู้ที่กำลังศึกษาปริญญาโท เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา มีความเหมาะสมดังนี้

ตารางที่ 11 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอน	$\bar{X}$	กลุ่มเป้าหมาย				ผู้ให้บริการหลักสูตร			
		ความเหมาะสม				ความพร้อม			
		0	1	2	3	0	1	2	3
เนื้อหาวิชาที่สอนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง	2.71				*				
การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	2.69				*				
ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม	2.68				*				
การสอนให้ผู้เรียนคิดเป็นมากกว่าท่องจำ	2.64				*				
เนื้อหาวิชาที่สอนตรงตามหลักสูตร	2.64				*				
เนื้อหาวิชาที่สอนมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน	2.60				*				
การเรียนหลายรูปแบบ เช่น บรรยาย สัมมนา กรณีศึกษา โดยมีสัดส่วนที่เหมาะสม	2.58				*				
การนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน	2.54				*				
วิธีการวัดและประเมินผลรายวิชากระตุ้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการเรียนรู้อีกขึ้น	2.54				*				
มีระบบในการจัดรายวิชาที่ให้ผู้เรียนลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาคการศึกษา	2.48				*				
ใช้สถานการณ์การทำงานของผู้เรียนเป็นกรณีศึกษาในการสอน	2.40				*				
วิธีการวัดและประเมินผลรายวิชาที่มีความยุติธรรมตรวจสอบได้	2.40				*				
การทำวิจัย	2.33				*				
การสอนโดยวิธีบรรยาย	2.21				*				
การจัดศึกษาดูงานภายในประเทศ	2.03				*				
รายวิชาปฏิบัติมากกว่าภาคบรรยาย	2.02				*				
การจัดสัมมนาหรือกิจกรรมทางวิชาการ	1.95			*					
ผู้เรียนมีสิทธิเลือกวิชาเรียนในแต่ละภาคการศึกษา	1.94			*					
จัดสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เรียนในสถาบันอื่น	1.71			*					
การฝึกงานนอกสถานที่	1.67			*					
การเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมหรืออินเทอร์เน็ต	1.61			*					
การจัดศึกษาดูงานต่างประเทศ	1.28			*					

3. การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการจัดบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งมีประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

3.1 อาจารย์และบุคลากร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเรื่องอาจารย์และบุคลากรว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด 5 ลำดับ ดังนี้ อาจารย์มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ, อาจารย์และบุคลากรแต่งกายเหมาะสมน่าเชื่อถือ, อาจารย์มีความสามารถในการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ, อาจารย์มีคุณธรรมและจิตสำนึกในความเป็นครู และ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือซักถาม

เรียงลำดับเรื่องที่มีระดับค่าเฉลี่ยเห็นด้วยน้อยที่สุด 5 ลำดับ ดังนี้ บุคลากรให้ความสะดวกในการติดต่อ, บุคลากรมีความสม่ำเสมอในการให้บริการ, บุคลากรเอาใจใส่ต่อคำร้องเรียนของผู้เรียนทุกคน, ผู้เรียนสามารถติดต่อขอเข้าพบอาจารย์ได้ง่าย และบุคลากรเข้าใจความต้องการที่เฉพาะเจาะจงของผู้เรียน

ตารางที่ 12 ความคิดเห็นเกี่ยวกับอาจารย์และบุคลากร

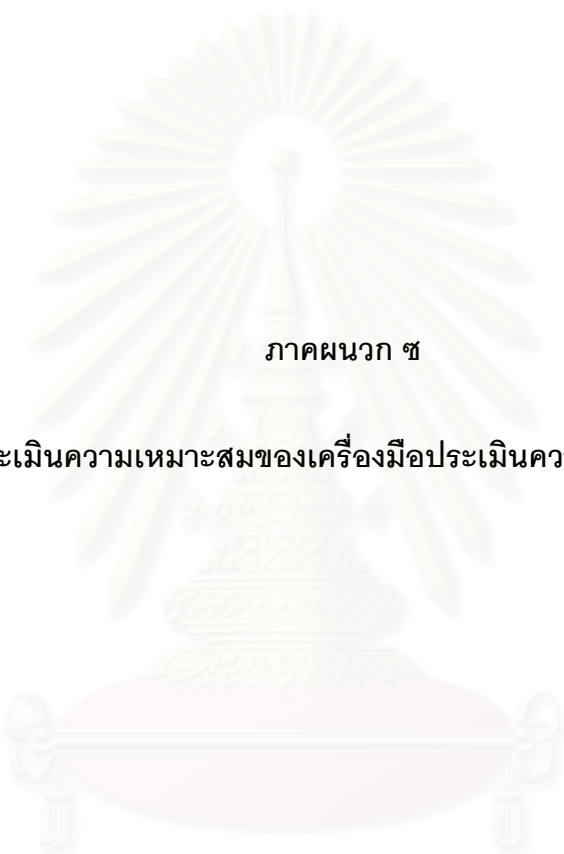
อาจารย์และบุคลากร	$\bar{X}$	กลุ่มเป้าหมาย				ผู้ให้บริการหลักสูตร			
		ความเหมาะสม				ความพร้อม			
		0	1	2	3	0	1	2	3
อาจารย์มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ	2.85				*				
อาจารย์และบุคลากรแต่งกายเหมาะสมน่าเชื่อถือ	2.80				*				
อาจารย์มีความสามารถในการสร้างพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ	2.76				*				
อาจารย์มีคุณธรรมและจิตสำนึกในความเป็นครู	2.70				*				
เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือซักถาม	2.70				*				
อาจารย์มีความตรงต่อเวลาในการสอน	2.65				*				
อาจารย์มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้ง่าย	2.59				*				
เอาใจใส่ผู้เรียนสม่ำเสมอ	2.55				*				
อาจารย์ยอมรับฟังความคิดเห็นของนิสิต/นักศึกษา	2.55				*				
บุคลากรให้ความช่วยเหลือโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน	2.48				*				
บุคลากรให้ความช่วยเหลือเรื่องต่างๆด้วยความเต็มใจ	2.45				*				
บุคลากรให้ความสะดวกในการติดต่อ	2.39				*				
บุคลากรมีความสม่ำเสมอในการให้บริการ	2.28				*				
บุคลากรเอาใจใส่ต่อคำร้องเรียนของผู้เรียนทุกคน	2.21				*				
ผู้เรียนสามารถติดต่อขอเข้าพบอาจารย์ได้ง่าย	2.15				*				
บุคลากรเข้าใจความต้องการที่เฉพาะเจาะจงของผู้เรียน	2.06				*				

3.2 บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการจัดบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยเรียงจากเรื่องที่มีระดับค่าเฉลี่ยเห็นด้วยมากไปน้อย ดังนี้ ห้องเรียนเป็นสัดส่วนและมีบรรยากาศทางวิชาการ, สื่อการเรียนการสอนทันสมัย มีคุณภาพเหมาะสม, การเชื่อมโยงระบบอินเทอร์เน็ตมีความสะดวกและรวดเร็ว, สื่อการเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการแต่ละรายวิชา, ได้รับความสะดวกรวดเร็วจากการให้บริการจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด, มีห้องพักผ่อนไว้บริการสำหรับทำกิจกรรมต่างๆของผู้เรียน, ได้รับความแนะนำในการสืบค้นข้อมูล จากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด, ห้องสมุดมีหนังสือเพียงพอต่อการค้นคว้า

เรื่องเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มีห้องพักผ่อนไว้บริการสำหรับทำกิจกรรมต่างๆของผู้เรียน, ห้องสมุดมีหนังสือเพียงพอต่อการค้นคว้า และได้รับความแนะนำในการสืบค้นข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

ตารางที่ 13 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก

สิ่งอำนวยความสะดวก	$\bar{X}$	กลุ่มเป้าหมาย				ผู้ให้บริการหลักสูตร			
		ความเหมาะสม				ความพร้อม			
		0	1	2	3	0	1	2	3
ห้องเรียนเป็นสัดส่วนและมีบรรยากาศทางวิชาการ	2.39				*				
สื่อการเรียนการสอนทันสมัย มีคุณภาพเหมาะสม	2.29				*				
การเชื่อมโยงระบบอินเทอร์เน็ตมีความสะดวกและรวดเร็ว	2.29				*				
สื่อการเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการแต่ละรายวิชา	2.27				*				
ได้รับความสะดวกรวดเร็วจากการให้บริการจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด	2.01				*				
มีห้องพักผ่อนไว้บริการสำหรับทำกิจกรรมต่างๆของผู้เรียน	1.96			*					
ห้องสมุดมีหนังสือเพียงพอต่อการค้นคว้า	1.76			*					
ได้รับความแนะนำในการสืบค้นข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด	1.78			*					

ภาคผนวก ซ

แบบประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

การพัฒนาเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น
สำหรับการจัดบริการหลักสูตรภาคนอกระบบราชการ ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา

การประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น

ชื่อ-นามสกุล ผู้ประเมิน.....
 เพศ..... อายุ.....ปี วุฒิการศึกษาสูงสุด.....
 ประสบการณ์การทำงาน.....ปี ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง.....
 สังกัด.....

เกณฑ์ในการประเมิน

1. มีข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจ มี ไม่มี

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....
 .....
 .....

2. มีความตรงกับความต้องการของผู้ใช้ มี ไม่มี

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....
 .....
 .....

3. มีการนำเสนอที่ง่ายต่อความเข้าใจและนำไปใช้ มี ไม่มี

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....
 .....
 .....

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายเถกิงศักดิ์ ไชยกาญจน์ เกิดวันที่ 11 กันยายน 2519 ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ศึกษาศาสตรบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาเทคโนโลยีการศึกษา เกียรตินิยมอันดับ 2 เมื่อปีการศึกษา 2542 ปัจจุบันเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์และเทคโนโลยีการศึกษา ที่ศูนย์วิทยบริการ-กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยนเรศวร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย